MULATTATÓ.

SZÉP LITERATÚRAI

GYÜJTEMÉNY.

SZERKEZTETI

HARSÁNYI PÁL.

IX. KÖTET.

Körjátékok. Zálogosdik. Czika félék. Mesterségek. Zálogváltságok.

PESTEN,

KIADJA ÉS NYOMTATJA LANDERER.

1833.

508.575

Édes alatt hasznos!

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

Körjátékok.

Szembekötősdi.

A' játszók, egymáshoz közel, székekre ülnek. Egyiknek beköttetik szeme, 's a' kör' közepére vezettetik. Ekkor hirtelen helyet változtatnak mindnyájan. Jeladásra közeledik a' szemekötött, 's valakinek ölébe ül, kit érzés által ki kell találnia 's megneveznie, kezével legkevésbé sem illetvén meg. Ha ez neki sikerült, a' kitalált személy veszi által szerepjét; de ha ki nem találta, tapsol a' társaság, 's a' szembekötött tovább keresi másutt szerencséjét.

Öcsécském, ki kopog?

Két szék szorosan öszvetétetik háttal, 's mindenikre egy egy személy ül. Mind kettő átláthatatlan kendővel lepleztetik el. Körültök tánczol a' többi társaság, 's majd ez, majd amaz ingerkedik a' befedettekkel, kezével vagy pálczácskával fejét legyintvén. A' megilletett kérdi ekkor szomszédját: „öcsécském, vagy hugocskám, ki kopog?" Ha most a' kérdeztetett kitalálja a' kopogtatót, az ül ennek helyére.

Ha egyik elleplezettnek magának adatik a' pálczácska kezébe, ez maga legyintheti meg szomszédjának fejét, 's hogy még inkább hibáztassa, maga kérdezheti tőle: „öcsécském, ki kopog?“ Nehezen találandja ki a' kérdeztetett kopogtatóját.

Szerelem' virágocskája.

A' társaság kört képez, mellynek közepében egy személy áll bekötött szemmel, kezében virággal. A' kör körösleg lejt, ismeretes melodia szerint ezt danolván:

Májusban nyílik
Szerelem virág
Szakaszd, mig nem múlik
A' szép ifjuság.
Sok olyan virágot
Hoz el a' tavasz,
Vajha! egy oly ágot
Nékem hozna az.

Ekkor meg áll a' kör, 's a' közepén álló személy mintegy viszhang ezen verset ismétli:

Ezt a' szép virágot
Hozta néked az.

E' mellett a' virágot egy személynek adja, ki azt általveszi, 's ha az adó másik nemből van, gyengéd érzelmet nyilatkoztat neki, ellenkező esetben megüti.

Az a' személy, ki virágot kapott, kötetvén most be szemét, hasonlóul középre áll, 's keres valakit környesleg menve, ki vele örűljön, hogy a' szerelem' virágocskáját kapta, a' mellet mondván:

Látod nekem nyílik
Szerelem virág,
Ha neked is díszlik
Csak ugy boldogság!

E' szavaknál egy másik személynek nyujtja, mi által, minthogy nem látja, gyakran igen szerencsés és szerencsétlen öszveütközés történik, alkalomúl sok tréfára.

A' declamáló.

A' társaság' egyik tagja ezt mondja: Ma sétálni menvén találtam — no, mit találtam? A' balszomszéd most tetszése szerint mond valami szót, de mellyben annyi betü van, mint játszó a' társaságban, p. o. egy levelet. A' beszélő ezután folytatja: Ma találtam egy levelet, jobb szomszédjához, mit ad nekem azért? A' kérdeztetett L-el kezdődő szót mond, p. o. lepkét. Most a' második szomszédhoz fordulván a' beszélő, kérdi: mit ad nekem az E-ért 's i. t. mig mindenik játszó, sorban, mint rá esik azon betükkel kezdve felelt, mellyek az említett szóban „levelet"

találtatnak. Ezen adott szavak feliratnak, 's ekkor a' találó egy történetet beszél el, mellyben mind azon szavak előfordulnak.

A' harmadik ember.

A' játszók bizonyos távolságra egymástól páronként körbe állnak, ugy mindazáltal, hogy az egy egy pár' két személye nem egymás mellett, hanem egymás háta megett áll. Két személy pedig választatik, 's ennek egyike elillanni törekedik, mig másika a' tekercsel azt megütni igyekszik. A' szaladó futkározhat ugyan kivűl a' körön, de attól messze távoznia nem szabad. Legnagyobb nyeresége abban áll, hogy maga megszabadítása végett belől a' körön akármellyik pár elébe állhat, mi által meg van szabadulva; de minthogy sehol sem szabad három játszónak egymás megett állni, a' kergető igyekezzék a' harmadik embert tekercsével el érni, ha ez előbb azt észre nem veszi, 's az által nem kerüli el a' veszélyt, hogy ő is hasonlag nehány körülfutás után egy pár' elébe áll. Az pedig, ki futás közben, vagy mint harmadik ember megüttetett a' tekercsel, által veszi ezt, előbbi birtokosára kerülvén az elfutás' sora.

Kérdés és felelet.

A' társaság' mindenik tagja sug jobb szomszédjának fülébe egy mondást, melly mivel-lel kezdődik. Ezután mindenik tag egy kérdést tesz balszomszédjának tetszése szerint, melly miért-tel kezdődik, 's arra tartozik az, az elébb sugva kapott mondást felelni. A' gyakori furcsa feleletek ritkán maradhatnak megnevetés nélkül.

Ujj koppantás.

Egy szalag (pánklika) öszveköttetik két végén, olly nagy lévén az, hogy a' társaságnak minden tagja megfoghatja kezével, 's meglehetős nagyságu körbe állhat vele. Csak egy személy nem fogja meg, hanem külön a' körbe áll, 's igyekezik azok' egyikének, kik a' szalagot fogják, ujjára koppantani. Annak kinek ujja felé czéloztatik, szabad a' pánklikát eleresztenie, de azonnal meg kell fognia mihelyt a' félreütés megtörtént. Ki megkoppantatik, a' körbe lép, az elébb ott állottnak tisztét vevén magára.

Kinyugodtan figyel a' körben állóra, merészen a' pánklikán hagyhatja kezét, mig valóban rá esik a' koppantás, oly könnyen nem fog megtaláltatni. Ki örömest hamar meg akar

menekedni körben állási tisztjétől, belépéskor igyekezzék azt, ki mellett a' szalag alatt bebúvik a' körbe, megtalálni, mivel ott legkevésb vigyázás esik.

Komámasszony, adj egy ollót.

A' játszók nehány lépésnyi távolságra egymástól körbe ülnek. Egyik, kinek szék nem hagyatik, körül jár a' körben egyik személytől a' másikig, ezt mondogatva: „Komámasszony, adj egy ollót!" A' kéretett tovább küldi ezen szókkal: „amott szomszéd asszonynál (szomszéd urnál) találsz jót," az általelleni oldalra mutatatván. Az ide 's tova küldözés alatt székeket váltanak a' játszók egymás közt, a' közben a' kéregető is igyekezvén egy üres helyet kapni. Kinek szék nem jut, körösleg jár ollót kérni.

Hang vezérlés.

Az egész társaság elhatároz valamit, kitalálásra, egy az előtt a' szobából kiküldött személynek. Valaki fortepianóhoz ül, vagy más hangszert vesz elő, 's az eltávoztatott személy behivatik. A' hanggal vezéreltetik most ez, a' feladás' kitalálására, a' hangszer majd erősebben, majd lágyabban játszatván, mint a' találó közeledik vagy távozik czél-

jától. Ha egy általában nincs a' személy a' feladás' kitalálásának utján, egészen meg is szűnik a' musika, ellenben, mikor a' társaság' gondolatja kitaláltatik, fortissimoba megy által.

Jó napot szomszéd ur.

A' társaság két sort képez, ugy hogy belől 's kivűl elegendő hely marad járásra. Most valamellyik tag, leglehetőbb sebességgel, belől végig ugrándozik a' soron, a' mellett mondván, de minden megállapodás nélkül, egyik tagjához a' társaságnak:

„Jó napot, szomszéd ur!" (szomszéd asszony!) az feleli:

„Köszönöm szépen, szomszéd ur!"

's most utána ugrándozik a' szomszéd urnak, de ugy, hogy a' sor' végén egyik egyik külöldalra, másik másik küloldalra fordul, 's igy mindketten felfelé ugrálnak. Mikor igy ugrálva a' sor' elején öszvejönnek, azt mondja az első a' másodikhoz:

„Mint van szomszéd uram?"

mellyre amaz felel:

„A' mint látja, de nincs időm!"

Mind ketten tovább ugrálnak, megállapodás nélkül, le a' közepen egymás mellett, 's mindenik uj szomszédot keres, ki mint elébb,

felel a' kérdésre, 's utána ugrál felszólítójának, 's miután felelte: A' mint látja de nincs időm!" joga van, magának ismét egy utána ugrálandó szomszédot felszólítnia. — Ki már egyszer az ugrándozásban van, nem szabad elébb megszünnie, míg nem a' játéknak vége van.

Ez a' kis tréfa igen mulattató nézésre.

Tetszik-e a' szomszéd?

A' társaság, egy játszót kivévén, körbe vagy általellenbe ül. Minden felesleges székek félre tétetnek. Az a' személy, mellynek nincsen széke, alá 's fel jár a' körben, kérdezvén hol ezt hol amazt: „Tetszik-e a' szomszéd?" Ha azt kapja feleletül: „tetszik" más valakit kell kérdeznie. Ha pedig azt veszi feleletül: „Nem tetszik" azt kérdi tovább: „ki tetszenék tehát?" Az a' személy, melly ekkor neveztetik, és az, melly nem tetszeni nyilatkoztattatott, helyet cserélnek. A' kérdező igyekszik ezen székváltoztatás alatt az egyik vagy másik megürült széket elfoglalni. Ha sikerült, az folytatja a' kérdező' hivatalát, kinek szék nem jutott. Ha nem sikerült, tovább kell a' kérdezést folytatnia mig végre széket kaphat.

Hol vagy Jakab?

Két személynek beköttetik szeme. Egyik az urat képezi, másik Jakab szolgát. Amannak egy tekercs van kezében 's Jakabot keresi, ez igyekszik tőle megmenekedni. Mind ketten hallásból törekednek megtudni egymás' hol állását. Amaz, hogy Jakabot megüthesse, ez, hogy az ütést elkerülje. Ha Jakab igen lassan jár, hogy nyomára jöhessen, kiáltja ura: „Hol vagy Jakab?" Ez arra füttyent. A' mellett mind kettő telhetőleg igyekezik testhajlással, hang változtatással 's a' t. azon helyet titkolni, honnan szavát hallatja, hogy a' másikat még inkább tévelyegtesse.

A' társaságnak nincs egyéb dolga, csak a' két vakot kemény tárgyakba ütközéstől őrízni, elég érdek léven a' két vak' sokféle hiu fáradozásának, 's a' levegőbe hasztalanul tett ütéseknek 's a' t. nézésében. De a' hangos nevetéstől tartózkodni kell, mivel a' két vak különben el nem igazodhatik hallása után. — Utóbb Jakabot 's az urat mások váltják fel.

Nyikkantás.

Valaki bekötött szemmel, kezében kanállal, a' szoba' közepére lép, a' többi társaság kört áll körülte, 's körösleg tánczol, egymást

kezen fogván, míg a' szembekötött jelt ad megállásra. Ekkor az valakit meg illet kanalával, valami hangot adván egy uttal, p. o. ih, nye, 's a' t. mellyre a' megilletett személy hasonlóul hangot ad. Ha így adott három nyikkantó hang után, arról kitaláltatik a' megilletett, annak köttetik be szeme, ha pedig nem, ujra kezdődik a' táncz, 's a' szembekötött ujra probálja szerencséjét.

Papagéno.

Egy személy papagénónak rendeltetvén más szobába vezettetik. Ez alatt a' társaság' minden személye bizonyos madarat választ, mellyet képezendő leend. Papagéno bevezettetik, de kötött szemmel. A' társaság körbe áll körülte és tánczol valami ismeretes dalt zengvén. Ez mind addig tart, míg papagéno jelt ad, mellyre a' társaság megállapodik. Papagéno ekkor karját kinyujtja, 's mutató és közép ujját kétfelé nyitja. Az a' személy, mellyre ujjai mutatnak, követi a' csalogatást 's papagénóhoz közeledvén, egyik ujját annak kétfelé nyilt ujja közé teszi, mellyet amaz rögtön öszveszorit, 's így a' madarkát megfogva tartja. Ekkor megkell határoznia Papagénónak hímet vagy nőcskét fogott e, ezt mondván: him, vagy: nő. Ha a' nem' meg-

határozásában hibázott, kirántja magát a' megfogott madárka, 's a' kör ismét forog mint az előtt. De ha a' nemet kitalálta, tovább azt kérdezheti: hogyan vagy mit énekelsz te?" A' fogoly ekkor, az elébb általa választott madár' hangját tartozik követni, vagy valami melodiát fütyölni. Ha ebből kitalálja Papagéno a' személyt, az veszi által annak szerepjét; ha pedig ki nem találja, kirántja magát a' madárka, 's a' játék ujra kezdődik.

Quid pro quo.

Ezen játéknál eltávozik valaki a' szobából, a' többiek pedig sorjában jobról balra más más szavakat sugnak egymásnak, p. o. paróka, bárány 's a' t. Ha ez megesett, bekivántik az eltávozott személy, ki most mindenikhez egy egy kérdést tesz, de mellyre a' kérdeztetett csak a' neki feladott szóval felelhet, p. o. mit eszik legörömestebb? — Egy parókát. — Ki a' szeretője? — Egy bárány, 's a' t. Ha a' szavak igen szokatlanok, a' kérdező pedig igen különbözőleg tudja kérdéseit tenni, sok mulatságot szerez ezen játék.

A' rimelés.

A' társaság asztalhoz ül, 's valaki egy fél iv papirost vesz elő, két sor verset irván rá, a' beirt szélet öszvehajtja, 's versének végszavát mondván, jobb szomszédjának nyujtja a' papirost. Ez hasonlag két sort ir rá, egyik az adott szóval rimel, másik tetszése szerint végződik. Maga irását ez is behajtja, 's tovább adja a' papirost, ismét megmondván a' végszót, míg az egész körön így keresztől mene. Ekkor kibontatik az irás és fennhangon elolvastatik, a' mikor aztán igen meglepő öszvetételek gerjesztnek nevetéskedvet.

Ne nézz hátra kísértet jár.

Körbe áll a' társaság, befelé fordított arczal, 's hátra tett kezekkel. Egy személy tekercset hordva körüljár ezen szavakkal. „Ne nézz hátra kísértet jár.“ Ki hátra néz, azt meg üti. De körösleg jártában észrevehetetlenül által adja valakinek a' tekercset, ki azzal csendesen marad, mig az előbbi kisértet valahol be áll a' körbe. A' mint ez megesett, jobb szomszédjának fordul a' tekercs' birtokosa, 's rá üt. Ez akkor kivül a' körön jobra szalad, mig helyét ismét eléri, addig pedig

ütésekkel űzi a' kisértet. Ha helyére vissza ért által veszi a' tekercset, 's ez folytatja a' kísértet' szerepjét.

Nagyobb vigasság' kedveért tettetett mozdulatokkal elhitetheti a' tekercs' birtokosa egyikkel vagy másikkal, hogy szomszédjának adja a' tekercset. Ez az'tán olyankor szükségtelenül fog helyéből kimozdulni, és körül futni a' társaság' kaczagására.

A' titoknok.

Mindenik játszó egy papirosdarabot kap, mellyre felirja nevét. A' titoknok öszveszedi ezeket azután, be hajtja a' neveket, hogy ne olvastathassanak, 's tetszése szerint kinek kinek egy egy darabkát adván, elosztogatja. A' meg kapó rá irja a' papirosdarabra itéletét azon személyről, kinek neve azon vagyon. A' titoknok most ujra egybeszedi a' darabokat, öszve keveri, és hangosan elolvassa, mind a' nevet, mind az itéletet, a' kéziratot nem mutatván. Ez a' játék széles mezőt nyit az elmésségnek, 's hizelkedésre nem lehet jobb alkalmat találni.

A' muszkasétálás.

Egy sor szék ugy helyheztetik el, hogy egymást váltva, egyik szék befelé, másik

kifelé légyen forditva hátával. A' székeknek száma eggyel kevesebb mint a' játszóké. Egész társaság leülepedik, egy személyt ki vévén, ki pálczát vesz kezébe, nehányszor végig megy a' soron, 's tetszése szerint egyik vagy másik személy előtt kopogtat a' pálczával. A' melly személy előtt ez történik, annak felkell állnia, és őt követnie. Tovább menvén ismét más előtt kopog azután, 's ez is, mint az első, követi. E' szerint kopog minden tagja előtt a' társaságnak mellyek egymás után hozzá csatolódnak a' sétálóhoz. Az igazgató most vezetgeti társaságát tetszéseként, a' szék körül vagy más szobába és vissza, mig ismét kopog a' pálczával. Mihelyt ez történik mindenki a' székekhez fut, helyet foglalni. Kinek hely nem jut, a' pálczás vezető' szerepjét folytatja.

Helyhez jutás' végett kevésbé kell másokat megelőzni igyekezni, mint azt ellátni, mellyik oldalra nyomulnak kevesebben. Mert minthogy a' székeknek fele, mint feljebb megjegyeztetett, egy oldalon előre, másik fele pedig hátra fordítva van, könnyebb azon oldalon helyet kapni, mellyre kevésbé tolakodnak.

Ha valaki egy széket megfordít, ennek kell vezetővé lennie a' másik játékban, nem annak ki széket nem kapott.

Vis-á-vis.

Annyi széket a' mennyi játszó személy van két sorba raknak, ugy hogy az öszves személyek egymással által ellenbe ülhetnek. A' játszó személyeknek páros számmal kell lenniök. A' társaság két egyenlő részre oszlik. Egyik fél a' székekre ülepedik, a' másik mellék szobába megy. Az alatt az ülő személyeknek mindenike választ magának a' ki mentek közül egy valakit vis-á-vis-nek. De hogy egy személyt többen ne találjanak választani, egynek sorra kell kérdeznie ki kit választott, 's hirűl adnia, ha már elébb egyik vagy másik elválasztatott.

A' választás után jel adatik a' kimenteknek. A' benmaradtak ülve várják azokat, kik midőn bejönnek tetszésök szerint helyet választanak az üres székeken. A' vis-á-vis idvezeltetik. De csak a' maradhat meg székén, ki azon személlyel ült általellenbe, melly őt vis-á-vis-nek választotta. Ha ezt el nem találta, fel áll az, karját nyujtja neki, 's ujra kivezeti a' mellék szobába, azonnal vissza jövén elébbi helyére 's várván ki fog most ismét által ellenébe ülni. A' második ellenébe ült személyt, ha az szinte nem választott vis-á-vis-je ismét kivezeti, 's igy tovább, mig végre a' választott találja el helyét.

Az így kivezetett személyek mindenkor-ujra visszatérnek, más széken keresni szerencséjöket. Gyakran egész társaság vissza vezettetik, egyes személy pedig néha több izben is.

Ha kiki megtalálta utoljára illető helyét, a' társaságnak másik fele megyen a' mellék szobába, a' mikor ezzel szinte az történik, mi az elébbivel, 's igy folyik változtatva a' játék mig tetszik.

Minél számosb a' társaság, annál érdekesebb a' játék. A' játszók 16-nál kevesebben nem lehetnek.

A' kiadandó szoba.

A' társaság körbe ül, egy személyen kivűl, kinek szék nem jut. Ez akkor egyik személytől a' másikhoz megy kérdezgetvén: „Nincsen kiadandó szobája?" Mindnyájan felelnek: „Nincs!" de a' mellett széket változtatnak; ha a' kérdező székhez juthat, megszabadul hivatalától.

Ezt a' játékot így is szokták: A' széktelen személy a' kör' közepére áll és számol, egy, kettő, három. Az egynél mindenik feláll helyéről, a' kettőnél mindnyájan közel lépnek hozzá 's forognak körülte, a' három-nál kiki székhez fut vissza, a' mikor az, kinek semmi szék nem jutott, középre áll és számol mint az első.

Szó-kitalálás.

Egy szó feladatik titkon. A' kitaláló tizenkét kérdést tehet a' társaságnak egy tagjához, 's ha az ezekre adott feleletből a' feltett szót ki nem találja, más adatik fel, 's ujra kell találgatnia.

Hogy pedig a' szó kitaláltassék, mikor a' gondoltatható tárgy oly végtelen sokféle, közönségesen alkalmaztatható kérdésekről közelebről érdeklőkre kell menni. Ha p. o. a' feladott szó e' lenne gyémánt, még pedig az a' gyémánt, melly a' társaságbeli valamellyik dámának fülönfüggőjében van, e' következő kérdések és feleletek jöhetnének elő:

1. Kérdés. Lelkes vagy lelketlen a' feladott szó által jegyzett dolog?

Felelet. Lelketlen.

2. K. A' természetnek mellyik országából való?

F. Az ásványországból.

3. K. Itt van azon dolog a' szobában?

F. Itt.

4. K. Öltözetje valakinek, vagy butyor darab?

F. Öltözethez tartozik.

5. K. Hosszabb egy réfnél vagy rövidebb?

F. Rövidebb.

6. K. Férjfiak, vagy nők viselik, vagy mind ketten?

F. Mind ketten. (Hogy rend szerint csak egyik nem viseli, mondani nem szükséges).

7. K. Magánosan viseltetik, vagy valami mással öszvetéve?

F. Valami mással öszvecsinálva.

8. K. Mellyik országából való a' természetnek az, a' mihez foglalva van?

F. Szinte az ásványországból.

9. K. Sárga talán a' dolog szine, mellyhez foglalva van?

F. Sárga.

10. K. Nem fejér a' szine azon dolognak mellyet ki kell találnom?

F. De igen, fejér.

11. K. Nem egy hajadon dámáé az a' dolog?

F. Azé.

12. K. Nem azé ki fejér ruhában van veres pántlikával?

F. Épen azé.

Gyakran már a' hatodik hetedik kérdésnél kitaláltathatik a' tárgy, oly valamit kell azonban választani, mit a' kitaláló bizonyosan ismerhet vagy tudhat.

Mit kiván és mit nem kiván.

A' társaság körbe ül, 's minden tagja hangosan kijelenti mit kiván és mit nem kiván, még pedig ugy, hogy mit egyik elébb nyilatkozott személy nem kivánni mondott, a' másik utána következőnek azt kivánnia kell. P. o. az első személy azt mondja: tánczolni szeretnék, de csókolni nem; erre a' következő személynek ily formán kell nyilatkoznia: csókolni szeretnék, de megrészegedni nem, 's igy tovább a' harmadik, megittasodni szeretnék, de 's a' t. Ezen játék igen mulatságos, ha értetik a' mesterség, mindig oly valamit tenni fel nem kivánni, mit a' szomszéd épen nem örömest nyilatkoztat kivánni, holott pedig épen ezt kénytelen most nyilatkoztatni.

Gyürü a' pantlikán.

Öszveköttetik egy pántlikának két vége, minekutána egy gyürü húzatott belé, 's a' társaság azt fogva körbe áll, 's a' gyürüt egyik a' másiknak toszítja a' pántlikán, markával elfedve. Mindenkinek egyszerre kell mozgatnia kezét, mintha a' gyürüt toszítná mindenik szomszédjának; mig a' közepen álló személy jelt ad, mellyre minden kéz megállapodik. A' kereső ekkor három személynél keresi a'

gyürüt. Minden megnevezett személy elereszti a' pántlikát, hogy meglássa a' kereső annak keze alatt volt-e a' gyürü vagy nem. Ha az megtaláltatott, az lép a' körbe a' kinél vala. Ha pedig a' gyürü' birtokosa ki nem találtatik, rögtön tovább folytattatik a' gyürü toszítás, mig a' kereső ismét jelt adván, próbálja szerencséjét.

A' macska és eger.

Ezen játéknál egy férjfi és fejér személy viszen fő szerepet. A' fejér személy egeret képez, amaz pedig macskát. A' többi társaság nemet váltva körbe áll. Az eger be áll a' középre, a' macska kivül maradván a' körön, itt ott betörni igyekszik, de az öszvefogódzott párok megakadályozzák, kezeiket egymásból el nem bocsátván. Ha azonban a' macska beronthatott a' körbe, azonnal rés nyittatik az egernek kezek felemelése által, melyek tösként lezáratnak ismét. Most már épen ugy akadályoztatik a' macska' kiszökése mint elébb beugrása gátoltatott, de ha még is kiszökhetik, ismét az eger eresztetik be. Igy foly a' játék, mig a' macska megfoghatja vagy megilletheti az egeret. Az a' pár' mellynek vigyázatlan ki vagy beeresztése miatt ez történt, veszi magára azután a' macska és eger szerepet.

Ne nevess.

A' társaságnak egy tagja székre ül, a' többiek egymás kezét fogva tánczolnak körűlötte, mig az űlő jelt ad, mellyre megállapodnak, 's ki ekkor általellenben esik az ülővel, vagy kit az magához szólít a' körből, előjárul. Ekkor az ülő ujjával czirógatván az előjárultnak felső ajakát ezt mondogatja:

„Szolgája kendnek árendás,
Szakállához egy ráadás,
Mellyen ha el sompolyodik
A' helyemre takarodik.“

Azon személynek, mellyhez e' szavak mondatnak, ismétlenie kell ezeket, de ugy hogy mellette ne nevessen, ha nevet, mi rendesen történni szokott, mivel azon szavak mindig nevetségesen adatnak neki elő, neki kell a' székre ülnie, ha pedig nem nevet, vissza megy a' körbe, 's a' játék ujra kezdetik.

A' fő hangászmester.

Egy társasági tag, ki a' fő hangászmester' szerepjét veszi magára, hangászkar szerint fél körbe rendeli a' társaságat, maga a' közép helyet foglalván el. Minden játszó bizonyos hangszert képez.

Megesvén a' szükséges rendelkezés, el kezd a' főhangászmester egy kótalappal taktot

ütni, következőket danolván tetszése szerénti melodiával:

„Nosza lantok cziterák,
Zendüljetek fel musikák,
Adjatok kedves zengzetet
Ugy üljük meg ez ünnepet.“

Énekelve egy uttal azon személyhez fordul, melly az első hegedüst játsza, 's akkor az elkezdi:

„Dádi, dádi, dádi, dádi, dádi, dádi, dádi, dom,

's ezt az elébe adott melódia szerint, egy hegedüt játszónak tagjártatását utánazva, kell énekelnie, egész játék alatt meg nem szünvén. Az alatt ismétli a' főhangászmester feljebbi themáját: Nosza lantok cziterák 's a' t. azután a' másik hegedüshöz fordulván az is el kezdi:

Dádi, dádi, dádi, dádi, dádi, dádi, dádi, dom.“

Igen jól üt ki ha a' második hegedüsnek dádi-dója egy tertiaval magasabban adatik ki, mint az elsőjé. A' második hegedűs, szinte mint az első folyvást énekli most már melodiáját, a' fő hangászmester pedig ujolag ismétli thémáját: Nosza lantok, cziterák 's a't. 's más más hangszereket idéz elő egymás után, p. o. brugót, mellynek hangját utánazva ezeket énekli az azt képező személy:

Rum bum, rum bum, rum bum, bum rum 's a' t.

Igy szólít fel themája' ismelgetése mellett a' főhangászmester minden hangszert egymás után, kiki tartozván követni az általa képezett hangszerhez megkivántató tagjártatást. Midőn minden hangszer folyamatban van, ismétli a' főmester themáját, 's éneklése alatt majd ez majd amaz hangszert igazítja, mind kézzel mind szájjal mutatván miképen kelljen azt követni; ez uttal egyiktől a' másikhoz hirtelen foroghat, ujra ujra visszamenvén themájára, 's ismét igazitván.

Midőn mind két kezét feltartja a' főhangászmester minden hangszernek el kell hallgatnia, az által szünetet jelent néha, néha pedig végét a' játéknak.

E z ó p.

Ki e' játékot jól tudja magára vállalja az Ezóp' szerepjét, és a' társaság' minden tagjának egy egy állat nevet ad. Ez megesvén mondja, most már látnom kell nem ettek-e dőkből állataim, mert ha ettek meg kell őket büntetnem. Most minden játszót megszólítgat választott állati nevén, hogy mit evett? kik azt gondolván, hogy dögből tilalmas enni, azt felelni szorgalmatosan elkerülik 's más táplálatot neveznek, azonban a' ki d ő k betüket egyvelít feleletébe a' tekercsel megütö-

gettetik Ezóptól, mi annál különösebnek látszik a' büntetett előtt, hogy szomszédja, ki történetesen elkerülte ezen betüket feleletében, büntetés nélkül marad.

A' sipocska.

Ha találkozik olyan személy a' társaságban, ki örömest mulattat magán másokat, szivesen kitévén magát az elménczségeknek, ennek egy tolból csinált sipocskát titkon hátára függesztenek egy hosszu czérnaszálon. Ekkor körűlveszik a' játszók, mintha titkon egy sipot adogatnának magok közt sorra; 's tettetve mindenik igyekszik kitalálni kinél van a' sip, maga a' sipos is ezen véleményben lévén másoknál keresi azt, azonban ki hozzá juthat hátul hirtelen meg meg fujja a' tollat, mi által amaz mindig nyugtalanabbá lesz, másoknak nagyobbodó kaczajára.

Sánta Péter.

A' társaságnak egy tagja kérdi egy másiktól, ki az utazót képezi: „Nem láttad Sánta Pétert?“ Az utas felel: „De láttam“ Azután kérdi az első: Hát milyen volt?“ Az utas erre semmit sem felel, hanem sántikálva különbnél különb tagjártatásokat, fordulásokat, 's czikornyás hajlásokat tesz, mellyeket az

egész társaságnak utánaznia kell, a' ki pedig valamit elhibázva 's nem pontosan ismétel, az utas által meg ütögettetik a' tekercsel.

Madárt festeni.

Ezen játékhoz tulajdonképen csak két személy tartozik, egyik a' játékot ismeri, másik nem. Ezek asztalhoz ülnek, mellyen egy lisztes tányér van. Most az mondatik, egymásnak azon lisztel különbféle figurákat fessenek arczaikra. A' nézők körülveszik őket; de mig a' semmit nem gyanitó ujját csak a' lisztbe mártja, hogy ellenfelét befesse, az is a' lisztbe mártja ugyan egyik ujját, de másikat a' tányér' alsó karimájan befeketiti, melly ott téntával vagy korommal van bekenve, 's azzal beárnyékolja az ártatlan együgyüt. Midőn a' nézők eleget nevettek annak költségén, letörlik arczaikat a' festők, de minthogy a' feketére festettnek berajzolása tudtán kivűl meg marad, még több okot ad nevetésre.

Ezen időtöltés az által még mulatságosabbá válik, ha az egyik festő, ki a' játékot nem ismerni szinlette magát, hasonlóul befeketiti ujját, és ellen felét bekeni, kin még inkább nevetnek a' többiek, mivel ő maga is, együtt nevet, semmi rosszat ne gyanítván.

A' vándor.

A' társaságnak egyik tagja képezi a' vándort. Ki megy, botot kalapot véve, bekopog, és bekiált imigyen:

„Halljátok meg halljátok
'S az ajtót felnyissátok!"

Ekkor másik személy belőlről, ki a' házi urat játsza, mig a' többiek mindnyájan körül ülik az asztalt, ezt feleli:

„Ki vagy te? ember vagy lélek?"

A' vándor feleli:

„Vándor vagyok, szállást kérek!"

'S a' házi ur beereszti e' szavakkal:

„Jer be, jer be, jó vándorom
Néked ajtómat megnyitom
Én meg engedem itt hálnod
De egy verset kell csinálnod."

Ekkorra készen kell lennie a' vándornak egy pár szép versre ez vagy amaz költő' munkájából, mellyet miután előmondott, ismét igy szól a' házi ur:

„Verset mondál igen szépet
Azért jer és fogjál széket."

Most egészen bejön a' vándor, 's a' többiekhez asztal mellé ül; a' házi ur pedig folytatja:

„Vándor beszéld el utadat
Élejétől végig
Mi figyelemmel szavadat
Hallgatjuk mindétig."

A' vándor most egy egész utazást beszél el, megnevezvén a' legjelesebb városokat mellyeken keresztül utazott, mint szinte a' folyókat, hegyeket, tengereket; 's a' t. Arra kelletvénvigyáznia, hogy utja mindenkor egyenes lett légyen, 's igen figyelmeznie utazási leirásában, hogy oly valami helyet ne emlitsen, hol ha valósággal tette volna azon utat, nem fogott járhatni, annak más országban vagy világrészben fekvése miatt. Ha ezzel készen van, ujolag ezt mondja a' házi ur:

„A' külföldön mi látható
Mi nálunk nem találtató?"

Most a' vándor valami nevezetest beszél azon városról vagy hegyről 's a' t., mellyen utazott; 's mindenki figyelmez nem egyvelíte' valami nem igazat elbeszélésébe. Mikor ez is megtörtént, a' házi úr ezt kérdezi:

„Mily éghajlat, szokás, növevény
Van ott, hol te jártál jövevény?"

A' vándor ezeket is elbeszélvén végre igy szól a' házi ur:

„Egyéb hát hátra nem marad
Eleget beszéltél
Hanem légy itt mig meg virad
És valamit egyél."

Ezen szavakkal egy tányér cseresznyét, kalácsot vagy más valamit nyujt neki, miből az tetszése szerint eszik.

De ha megtörténik, hogy valamit olyat egyvelit a' vándor elbeszélésébe, miről a' többiek bizonyosan tudják, hogy nem ugy lehet, p. o. oly helyet nevez, melly utjában nem vala, vagy oly termesztményt, melly azon vidéken, hol ő járt, nem divatozik, mindnyájan reá támadnak 's az öszvefont zsebkendőkkel ütik verik; 's ezen szavakkal kikergetik:

„Gonosz vendég takarodjál
Mert bennünket meg hazudtál!"

Épen ez történik akkor is, ha a' vándor nem tud felelni az elébe tett kérdésekre semmit, azon esetben ezen szókkal üzetvén el:

„Eredj vándor meg némultál,
Mert te semmit sem tanultál."

Ha az első vándor elvégezte szerepjét, más veszi azt által. Hogy pedig a' kétséges esetekben megtudathassék kinek van igaza, jó ha egy földabrosz van kéznél.

A' túdós társaság.

Ezen játékban egy személy királynak választatik, másik elölülőnek, ki a' király után legnagyobb tekintetü személy; ez rendeli el azután a' többi intézetet. E' mellett ül a' titoknok, kinek igen okos fejnek kell lennie. A' király neki készitett trónon ül.

Az előlülő egy nagy papiros süveget készit, mellyen olvasható betükkel ez áll irva: Midás; 's le ül a' többi tagokkal az asztalhoz.

A' tagok historikusok, geographusok, mathematikusok, philosophusok, belletristák, természetvisgálók 's a' t. Előlülő dáma is lehet, mert a' valódi akademiákban, nem rég olta szokásba kezd jönni ezeknek is választatások. Ha több személy van a' társaságban mint feljebb miféleségek neveztettek, ez vagy amaz tudományban ágazatra oszolhatnak, p. o. a' természet visgálók egyike az állatok', másika a' növények', harmadik az ásványok' országába tartozó, vagy egy egy tudományban is is többek lehetnek tagok.

Midőn igy elosztattak a' szerepek, az előlülő különbféle kérdéseket ir az említett tudományokból kártyára vagy papiros darabokra, mellyeket egy kalapba vagy fazékba vetvén öszveráz. Ekkor pálczájával az asztalra ütvén hallgatásra jelt ad; 's mindenki mélyen elhallgatván ezt mondja:

„Urak most figyelmezzenek
'S mélyen a' tárgyba nézzenek
Itt a' kérdések' kérdése
Ennek kell a' megfejtése."

Ezen szavakkal ki húz egy beirott papiros darabot és a' titoknokak nyujtja. Ez fel áll székéről, mélyen meghajtja magát az előlülőnek, 's fenn hangon elolvassa a' gyülekezet előtt a' kérdést, ismét meghajlik, és leül. Most az előlülő azon akademistának nyujtja az irott papiros darabot, kinek körébe a' kérdés tartozik, ezt mondván hozzá:

„Te bölcs ember fejtsd meg nekünk
E' kérdés alatt mit értsünk!"

Ekkor feláll az akademikus, mélyen meghajtja magát, halk és hallható szóval megmagyarázza a' kérdést, ujra meghajtja magát és leül. Ha a' felelet helybenhagyható tapsol az előlulő, 's utána ugyan azt teszi az egész társaság. De ha a' felelet alaptalannak találtatik, vagy épen semmit sem tud az akademikus felelni: Midásnak nyilatkoztatja azt az előlülő, 's a' midássüveget ezen szavakkal fejébe teszi:

„Midás tedd fel e süveget
Hadd fedezze tökfejedet
Nyomd le a' híres füledig,
Bár lenyomhatnád térdedig."

Erre az egész társaság hangos hu hu-ra fakad, fel áll, és a' midás süvegét egészen szemére nyomja 's beköti azt egy kendővel, a' midőn aztán körbe fogódzva körülte tánczol ilyeténképen danolva:

„Ó Midás uram jó napot
De ne vegyen le kalapot
Fején hagyni megengedjük
Kötöt szemére sem vetjük.
Azt mondják hogy bámulatos
A' füle és csudálatos,
Ugyan engedje meg látnunk
Hogy legyen ma mit csudálnunk."

Ezen dal' végezetével megállapodik a' kör, egyik a' társaságból gyengéd kéméléssel meghuzza fülét 's Midásnak ki kell találnia ki volt a' meghúzó. Ha ki találta, felszabadul, 's az ülés elkezdődik mint elébb félben hagyatott, ha pedig ki nem találta a' körtáncz és dallás ujra kezdődik. Mihelyt a' társaság ismét leülepedik, jelt ad megént az előlülő, csend következik, ismét kihúz egy papiros darabot, 's az egész eléhbi szertartás ismételtetik, mind addig, mig idejét nem látja a' gyülést feloszlatni. Ekkor a' titoknak minden kivont 's megfejtett kérdéseket öszveszedvén, mély meghajlással a' királyhoz járul, azt hódolva értesíteni a' mostan történtekről, ily formán beszélvén:

„Felséges Király!
Felségednek legalázatosabb szolga akademikusai azt bizák rám, hogy mai vi'sgálódásaiknak foganatját felséged' magas trónusa előtt mély hódolással bemutassam."

Itt minden megfejtett kérdéseket előad megfejteseikkel egyetemben. Ha észre veszi, hogy megszünnie ideje, e'képpen végzi bé:

„De mély alázatosságban veszem észre, hogy felséged' szempilláji méltóztatnak megnehezedni, és legfelsőbb szája ollykor ollykor kegyelmesen méltóztatik tátogni. Én ezt legkegyelmesebb intésnek tekintem megszünésemre, annál fogva jobbágyi legalázatosabb tudósításomat magam csekélységének és felséged egész akademiájának kegyelmes lábaihoz borulásával végezem.“

Az előlülő ezután ünnepélyesen szakaszt véget a' gyülésnek, némelly jutalom kérdéseket tévén fel, 's az akademikus urakat felszólítván, hogy a' legközelebbi gyülésre irásban adnák be dolgozásaikat. Egyszer'smind a' jutalmakat is megnevezvén mellyekért dolgozniok kelletik.

Használhatóság.

Minekutána körbe ült a' társaság, mindenik tag meg kérdi halkal elébb jobb szomszédját: „mire vagyok én leginkább használható?“ 's felelvén az szinte alattomban a' mi tetszett neki, most bal szomszédjához fordul, és azt kérdi: „miért vagyok én arra használható mire

szomszédom mondott?“ ez is felelvén neki suttomban, 's így minden tagja megkapván már mind két szomszédjának titkos feleletét, kiki hangosan elmondja a' társaságnak, mire és miért találták őtet szomszédjai használhatónak.

Példabeszéd.

Ez a' játék abban áll, hogy a' társaságnak egy tagja bizonyos példabeszédet vagy közmondást tevén fel magában, azt elbeszélésébe ugy szövi be, hogy a' társaság könnyen ki ne találhassa. Maga ezen elbeszélés valódi igazság, de költemény is lehet, csak hogy ennek oly erkölcsi fordulat adassék, Ezópus' meséji szerint, hogy erkölcsi charakter' mivelésére czélozzék. Az elbeszélő ugy ül közepre, hogy minden tagja szabadon láthassa a' társaságnak, és kénye szerint figyelmezhessen elbeszélésére. Előadása alatt mindenki pontosan figyel értelmére beszédének, hogy a' magában feltett példabeszédjét minél könnyebben kitalálhassa, 's minek utána elvégeztetett előterjesztése, kiki talál egyszer, és a' kitaláló felváltja az elbeszélőt, a' ki pedig szerencsétlenül talált, nehány körmöst kap az előadótól; szinte ezen büntetésbe esik az is, ki önkényt megvallja maga tehetetlenségét

az eltalálásra; ha pedig az egész társaságból senki sem képes kitalálni, mindnyájan körmösöket kapnak, 's az elbeszélő uj előterjesztést teszen. Azon esetben, ha az elbeszélő maga volt oka a' ki nem találhatásnak, akár azért, mivel a' társaság előtt ismeretlen közmondást vett fel, akár azért mivel előterjesztését rosszul szerkeztette, ez kap körmösöket minden személyétől a' társaságnak, 's jobb elbeszélést kell ujolag szerkeztetnie.

Hasonlítás.

Jelen játékban az a' fő czél, hogy két egészen ellenkező 's különböző tárgyak közt valami hasonlatosság találtassék minden nehézség' ellenére is. E' végből asztalhoz ül a' társaság, 's kiválaszt valakit, kinek más két személy egy egy szót mond, de mellyeknek egymástól igen különböző értelmüeknek kell lenniök, 's az arra kiválasztott személy most ezek közt valami helyes hasonlatosságot keres és mond ki, hogy miben egyezik meg tudniillik egymással a' két szó által jelentett tárgy; 's ez által igen gyakori nevetésre való hallatik. Ha valaki semmi hasonlatosságot nem tudna találni, a' társaságtól kiszabott büntetésnek vettetik alája, 's más választatik találgatónak.

Zálogosdik.

A' prókátor.

Mindenik játszó választ magának egy prókátort, még pedig ugy, hogy minden társaságbeli tagnak van egy prókátora, ön maga is valakinek prókátora lévén. Ekkor a' játékvezér elkezdi a' dámákat és ifjakat ez vagy amaz hibával vádolni, dorgálni, melly hibákat tetszése szerint költ és fog a' vádoltattakra, néhol kérdéseket is egyvelítvén vádolása közé. Mihelyt ily módon valamellyik taghoz közeledik és hozzá beszélni elkezd, azonnal annak prókátora felel helyette, mert ha a' kérdeztetett maga felel, zálogot ad; ez történik a' prókátorral is, ha szerepjét elvétve felelni felejt.

Ámor' vándorlása.

A' társaságnak mindenik tagja mondja sorjában szomszédjának: Ámor jön. Ez azután kérdi: hogyan jön? mellyre feleletet az alphabet szerint kell adni. Például: Ámor jön! — Hogyan jön? — andalogva, ábrándozva, álmodozva, 's a' t. Ha az a-val felelés körül ment, a' játék b-ben kezdetik el,

a' mikor aztán Ámor, p. o. ballagva, biczegve, botorkázva, boldogul, bizonytalanul 's a' t. jön; 's igy tovább az alphabet szerint, ki feleletét elhibázza, zálogot ad.

A' virágkedvellő.

A' társaság egyik tagját körbe üli, 's a' közepen ülő személy egy valakitől virágot kér ezen szavakkal:

„Ó mond meg, mellyik virágot
Kedvelled te gyöngy alak
'S add nekem azt, boldogságot
Kérek érte 's áldalak."

A' kéretett személy felel:

„Légyen tied, 's vedd helyemet
Ha könnyen eltalálod
Felváltván innen engemet
Minthogy azt is kivánod."

Ekkor az általa gondolt virágot szóval lefesti, p. o. ha hyaczintot gondolt, ezt mondja; virága fejér, kék és veres, jó illatu, hosszu szárán kis harangforma van, egyik a' tavasz' első virági közűl, télben mesterség által tenyésztetik, nevének három szótagja van, kilencz betűje (mert az öszvetett betük mint ly, gy, cz, 's a' t. csak egy betünek vétetnek) 's a' t.

Ha harmadszorra kitalálja a' közepen ülő olyforma leirásból a' virágot, avval helyet cserél, kitől kitalálta, különben zálogot ad, 's más valaki ül helyette középre.

A' halastó.

Minden tagja a' társaságnak bizonyos hal' nevét veszi magára, 's ekkor körbe ülnek, a' halászt játszó középre helyhetvén magát. Ez, a' rendelkezés után elkezdi beszélni, hogy ő urának halastavában egész éjszaka halászott, de egyebet nem fogott egy harcsánál, vagy más akármi halnál. Erre a' nevezett hal nevét viselő személy fel ugrik és hirtelen megfordul, 's azután azt feleli: én pedig azt hiszem, hogy a' csuka, potyka, keszeg 's a' t. volt. Most az így nevezett halak ugrálnak fel és fordulnak meg. Ki ezt elmulasztja, vagy ki olyan halnevet mond, melly nincs a' társaságban választva, zálogadással tartozik. Minden felugratott személy másokat ugrándoztathat fel mind addig, mig a' játékot folytatni tetszik.

Állat-Conczert.

Minden személy választ egy állatot, mellynek hangját azután követni tartozik.

Mikor ez el van végezve a' játék' igazgatója elkezdi valamellyik állat' hangját kö-

vetni. Az a' személy, ki magának ezt az állatot választotta, tüsténi azon hangon tartozik felelni, 's ezt nehány izben ismételni, de azután hasonlóul egymás állatot szólít fel szinte annak hangján, 's a' t. A' ki most már kukorékú—jával, miáu—miá—miáu-jával, kuku, kukuku-jával, kotkodácsával, háp háp hápjával, gágágá-jával, mee, meeejével, koá koá brekeke brekeke-jével, hihihihi-jével 's a' t. tüsténi készen nincs, vagy oly állat' hangját követi, melly nem választatott, zálogadásra büntettetik.

A' r ó k a.

Közre vétetik egy meggyútott fácska, vagy öszvegyöngyölített papiros, és kézről kézre adatik, ezen szavakkal: Ha meg hal a' róka, bőrét nyuzzák róla, ha sokáig él, mindent elfecsérl, ha sokat eszik, nagyon meghízik, 's végre elhizik. Az a' személy, kinek kezében az égő fácska vagy papiros elalszik, minekelőtte a' feljebb említett szavak elmondattak volna, zálogot ad.

Gondolatjáték.

Egy személy eltávozik, 's az alatt bizonyos szót választanak a' többiek. Most vissza jön az eltávozott 's kérdezkedés által igyek-

szik a' feltett szót kitalálni. Kérdezvén p. o. hogy tetszik? hol tetszik? 's mikor tetszik? kitől ezt kérdezi, annak ezen kérdések' mind egyikére a' feltett szóra vitetőleg kell felelnie. A' ki ezután kitalálja, attól zálogot vesz a' kérdező, 's ismét eltávozik hogy más szó adathassék fel. De ha a' kérdező már mindnyájokat sorra kérdezte, még sem találta ki a' feltett szót, maga ad zálogat, 's ismét ujonnan választott szót kell kitalálni igyekeznie.

Zsidóoskola.

A' társaság körbe ül, mellynek közepére az előénekes helyhezi magát. Minden személy egy kártyalevelet vesz kezébe, 's midőn az előénekes elkezdi: schallemacheja, héja, héja, bumbi, bumbi! mindnyájan együtt gajdolnak vele, kiki oly sebesen mondván nála lévő kártyájának nevezetét, a' mint csak kitelik tőle, még pedig neha halkabban, néha hangosabban. Ki magát elneveti zálogot ad. Ezen játék igen nevetséges, 's a' zsidó oskolát ámitólag utánazza.

A' marokkói császár.

Két személy a' szobának legtávolabbi szeglétebe áll, mindenik egy egy gyertyát tartván kezében, de csak az egyiké égven, t. i.

az A-kezében lévő. Azután egész méltóságos komolysággal közelitnek egymáshoz, merőn szembe nézvén. Mihelyt közel értek, arczvonogatás közt ezt mondja A: Micsoda ujság!

B. Áh.

A. A' marokkói császár meghalt!

B. Áh! áh

A. Már el is van temetve.

B. Áh, áh, áh!

A. Áh, áh, áh! és négyszer áh!

Ezen utolsó mondása alatt B. nek meg kell gyútania gyertyáját, minden nevetés nélkül, különben zálogga tartozik.

A' komornyik.

Egy személy királyt vagy királynét képezvén a' szobának egyik végébe ül, a' többi társaság félkört formálván körülte. Ő felsége most kiszólít valakit a' társaságból: „Kormornyik" 's valamit parancsol neki, p. o. kösd meg a' nyakravalómat! „De a' komornyiknak mindenkor meg kell elébb kérdeznie mielőtt a' parancs' végbeviteléhez fogna, szabad-e? 's miután ráhagyó feleletet kapott, akkor kell tennie teendőjét.

Több foglalatoskodtatás után végre parancsolja neki a' felség, hogy menjen helyére, de a' komornyiknak még akkor is meg kell

kérdeznie, szabad-e? különben zálogot ad, és ő veszi fel a' királyi szerepet.

Az ökörláb.

A' játékigazgatót mindnyájan ugy ülik körül, hogy mindenki annak térdére teheti kezét. Miután ez meg van, az, kinek keze legalól van, kihuzza azt, és fegfelülre teszi, mondván: egy. Szomszédja hasonlag cselekszik, 's mondja: kettő. Igy megy keresztül az egész soron a' kihúzogatás és felülretevés, egész kilenczig. Azon játszó, kire a' kilencz szám esik, ezt kiáltja: „kilencz, enyém az ökörlab!" 's a' mellett igyekszik egyik vagy másik kezet megkapni, a' többiek azonban hirtelen vissza rántván magokéit. Kinek keze megkapatik, zálogot tartozik adni.

Éneklő oskola.

A' társaságnak egy tagja középre ül, 's egy verset előénekel, mellyet egész társaságnak egyszerre kell vele zengnie. De, mihelyt az előéneklő elhallgat, azonnal el kell némulnia minden másnak is. Ha most az előéneklő félbe szakad, rendesen megszokott esni, hogy egyik vagy másik személy még egy két hangot hallat utána, ki akkor zálogra büntettetik.

Mit danoljon az előénekló, mindegy, danolhatja a' magán hangzókat is, á, é, i, ó, u. u, ó, i, é, á. oly melodián, melly neki tetszik.

A' madár repül.

Minden jelen lévők asztalhoz ülnek, jobb kezöknek mutató ujját annak szélére tévén. A' játék' igazgatója ekkor hirtelen mondja: „a' sas repül; a' vereb repül, a' czíz repül, a' gólya repül, a' csologány repül. 's a' t. valahányszor egy madarat nevez, mindenkor felrántja ujját, mit egész társaságnak vele kell tennie. De ha oly állatot nevez, melly repülni nem tud, 's ő rajta kivül, más valaki felemeli ujját hirtelenkedésében, azt zálog-gal fizeti meg.

A' toilette.

A' társaságnak minden tagja valami toilettei darabnak nevét veszi magára, p. o. tükör, kenőcs, hajpor, hajtő, fésü, 's a' t. Azután mindnyájan leülnek egyen kivül, kinek széket nem szabad birnia. E' középre lép, 's azt mondja: ez vagy amaz asszonyság, ezt vagy amazt kivánja a' toiletteből. Az a' személy, ki a' nevezett tárgyat képezi, azonnal tartozik felállani, a' hirnöknek hivatalát el-

foglalni, 's mihelyt amaz ennek üresült helyére ült, hasonlóul valami darabot kivánni. Igy változik egyik a' másik után, mig végre valamellyik azt mondja, ez 's ez asszonyság az egész toilettet kivánja, ekkor mindnyájan felállnak és helyet cserélnek.

Ki ezen helycseréléskor széket nem kap, vagy ki fel nem állott hamarosan, mikor az a' darab kivántatott, mellyet ő képez, vagy ki oly darabot nevez, melly senki által sem képeztetik, zálogot köteles adni.

A' kapuczinus.

Mindenki választ magára nevet egy kapuczinusnak öltözet darabjaiból p. o. Köpenyeg, táska, öv, szakál, paputs, imádkozó, kámzsa, 's a' t. A' társaság azután körbe ül, egyik középre telepedik, 's valami kapuczinus történetet beszél el. Mihelyt ez elbeszélése közben egyik vagy másik választott ruhadarab nevet emlit, azt annak, ki ugyan azt magára vette volt, kétszer utána kell mondania, de ha az elbeszélő egymás után kétszer mondotta azt ki, ugy a' képezőnek csak egyszer kell utána mondania. Ki ezen szabály ellen vét, zálogadásra büntettetik. Ha az elbeszélő jól ért a' maga szerepjéhez, 's az egyik vagy másik tagnak elszéledését használára tudja fordítni, sok zálogot gyüjthet.

A' vásárról jövök.

Valaki elkezdi: a' vásárról jövök. Jobb szomszédja kérdi azután, mit vettél ott? Ekkor az első valamit nevez, p. o. nyakravalót, gyürüt, keztyüt 's a' t. 's azt, a' mit nevez ujjával mindenkor megérinti. Ennek vége lévén a' második mondja: a' vásárról jövök, 's a' harmadik kérdi: mit vettél ott? 's igy megy keresztül a' körön, mindenik mondván: a' vásárról jövök, 's a' kérdésre meg nevezvén mit vett ott, egyszermind mindenkor megilletvén a' nevezett tárgyat. Ki a' játékot nem ismeri, azt gondolja, mind egy akár mit nevez 's nem fogja az általa nevezendő tárgyat megilletni, melly elmulasztásért azonban záloggal tartozik, maga sem tudván miért büntettetik.

Feleket kitételben.

A' társaságnak egyik tagja az ajtóhoz megy, az alatt mindenik tag bizonyos szót ad fel szomszédjának. Vissza jövén amaz az ajtótól, mindenkihez egy kérdést igazit; a' kérdeztetett pedig feleletjébe szövi a' neki feladott szót, még pedig ugy, hogy a' kérdező azt könnyen ki ne találhassa. Ha mindazáltal még is kitalálja, a' felelő zálogot tartozik adni, 's a' kérdező' tisztét magára

venni. Ha pedig a' kérdező egyszerre ki nem találja, ő tartozik zálogal, 's a' másik akkor maga mondja meg a' feladott szót. Egy példa, mellyben a' krokodil szót kellene kitalálni, e' lehet: „Ma reggel jókor felkeltem, mivel egy borzasztó álom felriasztott, melly miatt többé el sem alhattam; ugyan is csupa kutyákról, tigrisekről, krokodilokról és medvékről álmodtam.“ A' kérdező itt nem könnyen fogja tudni, mellyiket válassza a' mondott szavak közűl.

A' talány-játék.

Mindenki egy talányt vagy rejtettszót ad fel kitalálás végett szomszédjának, a' mint a' sor reá kerül. Ha a' szomszéd azt ki nem tudja találni, a' társaság előtt minden akadozás nélkül valami történetet kell elbeszélnie a' megcsalódott várakozás' kárpótlása gyanánt. Minden megakadásért zálogot tartozván adni. Ha pedig kitalálja a' rejtélyt, annak feladója beszél el egy történetet, szinte minden megakadását zálogal fizetvén meg. Ezután minden más társasági tagnak valami nevezetest kell előadnia azon szóról, mellyet a' rejtély magában foglalt, vagy a' történetből, vagy a' geográphiából, vagy más akármellyik tudományból. De ha a' rejtélyben

volt szóval ilyes valamit előadni nem lehetne, azon esetben tartozik egyik személy a' másiknak nehány kérdésére azon szóra vitetőleg megfelelni, 's ha erre nem képes, zálogot köteles adni.

Kalmár játék.

Egyik tagja a' gyülekezetnek a' kalmárt játsza, kinél a' többiek portékákat vásárolnak. A' kalmár minden vevőt megkérdez azon portékára nézve, mellyet az venni akar, ily formán:

Miből csinálják azt?

Micsoda személyek dolgoznak rajta?

Hol csinálják leginkább?

Micsoda haszna és sikere van?

Micsoda változásokon megy keresztül? 's hogyan romlik el? 's a' t.

Az ilyetén kérdésekre illőleg meg kell a' vevőnek felelnie, különben zálogot ad, 's a' kalmár maga felel meg helyette. Ha már mindenik vásárolt valamit, más foglalja el a' kamár' hivatalát.

Ádám és fijai.

Körbe állván a' gyülekezet, körösleg tánczol, azt danolva tetszése szerinti melodián:

Ádámnak volt kilencz fija,
Kilencz fija volt neki,
Ők nem ettek sem nem ittak,
De igy csintalankodtak.

Ekkor megállapodik a' kör, 's az igazgató különbféle tagjártatásokat, 's egyébb furcsaságokat mutatván, azokat mindegyiknek utánaznia kell, 's ha nem tudja, zálogot ad. Tovább folyván a' játék, más más igazgató választatik.

Trallirum lárum.

Valami vétetik a' balkézbe, p. o. kulcs, 's azzal, ezt mondván „trallirum lárum, egy, kettő, három, ki ezt jól tudja, másnak ne mondja" mintegy taktot ütve az asztalra kopogtat az azt kezében tartó, és által adja szomszédjának. A' szomszéd épen ugy cselekszik, 's tovább adja azt a' következő szomszédnak, mig igy egész soron keresztül nem megy. Ki ezen játékot nem tudja, azt gondolja, minden mesterség a' szótagok' taktütésében áll, mit rögtön nehézség nélkül tehet, 's azt észre nem veszi, hogy a' balkézben lévő tárgyat a' jobkézbe kell venni és ugy adni által a' szomszédnak; mit ő elhibázván zálogra büntettetik. Ezen játéknak gondolatját sokféleképen változtathatni, 's akárki ta-

lálhat ilyes mit, annak megpróbálására, eltalálják-e mások a' fő dolgot.

A' négy elem.

Egy keztyü, kendő, vagy más egyéb vétetvén elő, a' társaságnak egy tagja azt a' másiknak ölébe veti, a' négy elemek közül egyet nevezvén, tüz, viz, levegő, föld. Az a' személy, kinek a' kendő oda vettetett, rögtön olyan állatot köteles nevezni, melly az említett elemben él, egyszer'smind annak tulajdonságát is előadván. Ez megesvén, másnak veti a' kendőt, ő is egyik vagy másik elemet említvén, 's épen ugy tartozik most az is egy azon elembeli állatott nevezni. Ki ezt haladék nélkül nem tudja tenni, zálogot ad.

Minthogy a' tüzben állat nem él, azon személy, kinek ez említtetett, olyas valamit tartozik nevezni, mi tüz által lész az embernek használhatóvá, annak is elszámolván jó és rossz miségeit.

A' vakondok.

Valaki sorra kérdezi minden tagjától a' társaságnak: „látott már vakandokot?“ Erre az a' felelet: „Igen, már láttam.“ Ekkor kérdi az első „tudja, hogy tesz a' vakondok?

Felelet. Igen tudom, hogy tesz a' vakondok. Minden kérdésnél és feleletnél be kell a' szemet hunyni, ki ezt elmulasztja, záloggal fizeti meg, ha ezt a' rendszabályt még nem tudta is.

Par odre du Mufti.

A' társaság körbe ül, 's egyik tagja magára vállalja az igazgatást, melly abban áll, hogy mindenféle nevetséges tagjártatásokat és állásokat csinál, mellyeket a' társaságnak minden tagja köteles utánazni, mihelyt ő e' szavakat mondja: par ordre du Mufti. Az, ki az állásokat és tagjártatásokat nem helyesen és gyorsan utánazza, tartozik zálogot adni, mellyel az is kénytelen, ki azokat akkor teszi, mikor az igazgató azt mondja: et comme cela, ez pedig könnyen megeshetik, ha a' társaság a' gyakran ismételt, par ordre du Mufti által utánazáshoz szoktattatván, most az igazgató egyszerre az: et comme cela használását alkalmaztatja.

Mesterségi játék.

A' játék részesi mindnyájan bizonyos kereset nemet kapnak, p. o. egyik lakatos, másik asztalos, harmadik kőmives 's i. t. Ekkor elkezd egyik tag beszélni valami történetet, mellyben ezen mesterségek előjönnek. Vala-

hányszor egyiket vagy másikat nevezi, mind annyiszor valami mesterségéhez tártozó szerszámot kell annak említnie, kihez a' nevezett mesterség tartozik, p. o. kalapács, gyalu, 's a' t. ki ezt elhibázza zálogot ad.

Szív vadászat.

Felszámláltatnak a' játékban részesülni akaró személyek. Számoknál eggyel kevesebbel, p. o. ha nyolcz kilencz személy van; vagy ha tizenkettőtől huszig vagynak, kettővel, krétával szivek rajzoltatnak asztalra ajtóra, ablakra, padlatra, pohárszékre 's a' t. azután kezet fogva karikába áll a' társaság, 's jobbra balra nehány izben körösleg lejt, kényszerinti melodián ezeket danolván:

A' tavasz' langyos hüsében
Szívet és kezet adunk
Mindenkinek érezőn,
De a' nyárnak hőségében
A' hives mohon nyugszunk
'S osztjuk sorsunk kedvezőn.

Jaj ha az ősznek hidege
Minket szivfrigy nélkül lél,
A' vágyakodásnak mérge
Már akkor bennünket él.
Ó menekedjetek ettől
Most még nem foglalt szivek
Vagynak, vegyetek ebből
Hogy jussen kinek kinek.

Az utolsó szavaknál mindenki egy egy szivhez fut 's kezét ráteszi. Kinek nem jutott, zálogot ad. Ekkor ujra kezdetik a' körtáncz a' dallással együtt, 's mind addig ismételtetik, mig a' társaságnak kedve tartja. Ha a' társaságnak igen nagy a' száma, négygyel is kevesebb szivet lehet rajzolni.

Czikafélék.

Karikázás.

Mind azon játékok, mellyek ezen szakban előadatnak, a' szabadban szoktak játszatni.

A' karikázáshoz két eszköz kivántatik, egy abroncs és egy pálcza. Az abroncsnak könnyünek 's egy réfnyi általmérőjünek kell lenni. Szebb kinézés végett két szinű pánklikával tekertetik be. A' pálcza egy ujjnyi vastagságu, 's fél réfnyi hosszu lehet.

A' játékot bokroktól és fáktól szabad teren lehet üzni. A' társaság nagy kört képez, minden személy mint egy negyven lépésre állván egymástól. Minél nagyobb a' hely, an-

nál többek részesülhetnek a' játékban, melly csak abból áll, hogy mindenik személy jobb szomszédjának hajítja pálczája által az abroncsot fél ivet formálván a' levegőben annak hajíiásával, ki azt leesésében, mi előtt a' földet érné, pálczájával felfogja, és hasonló módon jobb szomszédjának veti, 's így a' körben tovább tovább hajigáltatik.

Minél több abroncs van annál élénkebb a' játék, 's annál szebben esik ki, mivel akkor mindig több abroncsok repkednek egyszerre a' levegőben. De annyi abroncsot még sem kell venni mint személyek vagynak, hanem rendesen csak fél annyit, mint azoknak száma.

Az abroncsnak vetése igy esik meg, a' balkéznek mutató és bütyök ujjával egy kissé magasra tartatik az abroncs, és a' pálcza belőlről annak általellenben lévő felső oldalára ugy illesztetik, hogy a' pálczának nyomása a' bal kézzel való húzásnak ellenébe hat. Igy meg lévén fogva az abroncs, hirtelen kinyittatnak az ujjak, 's az a' levegőbe pattantatik. Csak egy kis gyakorlás kell hozzá, hogy az ember igen magas ivbe tudhassa azt vetni, 's minél szebb ivet képez az abroncs, annál érdekesebb pálczával felfogása, mielőtt a' a' földre esnék.

A' fazék törés.

Ezen játéknak miségè abban áll, hogy az ember bekötött szemmel bizonyos távolságból igyekszik az utat egy fazékhoz meglelni és azt széljel törni.

Bizonyos szabad teren ugyan is a' sima földre tétetik egy fazék, valami husz lépésnyi távolságra attól, egy szék vagy más akármi dolog helyheztetik induló pontúl. Ezen széktől kell annak, kinek szeme beköttetett, a' fazékoz mennie. Ütőeszközül, rud, csép 's e. e' f. adatván kezébe.

Mindennek megengedtetik, ki ezt a' mesterséget próbálni akarja, elébb megmérni lábával a' fazék' távolságát a' széktül, sőtt minekutána szeme beköttetett, egyenes irányba is állíttatik a' fazékkal. De mi előtt elindulna, vagy háromszor meg kell fordulnia, vagy legalább, ha elébb ült, a' nélkül felállnia a' székről, hogy valaki igazitná, vagy a' széken háromszor vezettetnie magát körül, 's csak azután kezdhet utazásába.

Megtörténvén ez, a' fazék felé kell lépdegelnie, 's midőn magát ahoz közel hiszi, a' kezében lévő ütő szerrel feléje kell csapnia. Csak három ütést szabad tennie, és ezt

sem oldalvást a' földön, hanem felülrül lefelé kénytelen tenni. Ha háromszor hibásan ütött, megengedtetik neki a' kendő' levevése, 's más bocsáttatik próbára. — Ha a' fazékat megtalálta és eltörte, megkapja a' jutalmat, mellyet rendesen annak alája szoktak tenni.

Ez a' játék szerfelett érdekes. Már csak a' megforgatás után is gyakran eltér a' kiinduló egyenes irányából és hiu ütéseket tesz. A' székről csupa felálláskor is megtörténik ez, mivel ritkán tartja meg abban az ember lába' és teste' egyenes tartását. Sőtt egyenes irányba hozatás után is könnyen jobbra vagy balra tér ki a' próbáló. Előre megy de egészen másfelé. Már ez magában is nevetést okoz. Végre czélnál hiszi magát, bátran leüt, de csak a' többiek' hahotáját hallja fazékcsörömp helyett. Ha közel járt is a' fazékhoz ütése, elveszti ezt az irányt, megcsalatván hibás ütésétől, azt is elfelejti mit elébb meglehetősen kiszámolt, szerencsét próbálva oldalt mozdul, 's még távolabb esik irányától. Csak a' kendő' levevése után látja meredező szemmel, mily távol tőle a' fazék, mellynek eltörését bizonyosnak számolá ki, 's maga is nevet megtévedésén.

Zsákban futás.

Ezen játékhoz hosszu vászony zsákok kivántatnak, mellyekbe a' játszók béereszkednek, és hónok alatt vagy vállok felett öszveköttetik.

Igy bekötve próbálják a' játszók egy helyről más helyre futni bizonyos czélhoz. Ki azt legelébb eléri megnyeri a' versenyfutás' feltett jutalmát.

Gyakorlására e' játéknak leginkább rétes tér választatik, mivel gyakran elesik a' futni törekedő, mit elkerülni alig lehetséges, 's azon esetben fájdalmasan meg nem ütheti magát a' puha aljon.

A' képfaragó.

A' társaságnak egy tagja a' képfaragót játsza, a' többiek ennek szobrait képezik.

A' képfaragó azokat egyenes vonalba állítja, de nehány lépésnyi távolságra egymástól, ide egy Jupitert, oda egy Junot, amoda egy Venust, elamoda egy Gratiat, Marsot, Apollot, 's a' t. Minden szobornak helye megjeleltetik egy a' földbe leszurt pálczával; 's minden szobor oly állásban vesztegel, milyet neki a' képfaragó kimutatottt, minden legkisebb mottszanás nélkül. A' szob-

rász, kezében tekercset tartva járdal egyiktől a' másikhoz, 's ezen vagy amazon igazgat és jobbitgat holmit egy egy ütéssel; mig végre elkiáltja magát: a' mester el ment! Ekkor a' szobrok mindnyájan megelevenednek, elugranak állópontjaikról, 's mintegy 15—20 lépésnyi távolságra egy a' földön kihúzott zsinegen egymás után bizonyos czélhoz futnak egy csoportra; 's mind addig itt maradnak, mig a' szobrász ismét elkiáltja magát: a' mester el jött. Ekkor mindnyájan sietve visszafutnak előbbi álláspontjaikra, az előbbeni szoborállást vévén ujolag magokra. Ki legutolsó helyre érésében, háromszor kénytelen végig futni kigyózó ki 's befordulásokkal a' szobrok között, az alatt szüntelen kergettetvén a' képfaragó által, ki ha elérheti, tekercsével büntetőleg lazsnakolja. Elvégezvén ezen büntetési futását ő lesz a' szobrász, folytatván a' játékot előbbi módon, mig a' társaságnak tetszik.

Hömpölyözés.

Ezen játékhoz sima térföld kivántató. Közepen egy kalaptető nagyságu lyuk ásatik, 's annak körülte egyel kevesebb számu apróbb lyukak, mint játszó személyek vagynak. Ezen lyukak két három lepésnyi távolságra lehet-

nek egymástól, mi által a' közepen lévő öreg vagy anya lyuktól leendő távolságok magától meg fog határoztatódni.

Ezután minden játszó gondoskodik magának egy körül belől félréf hosszu, 's kissé erős pálczáról, mellyet, kezét rajta tartván, egyikébe dug az apróbb gödröcskéknek.

Azon játszó kinek gödröcske nem jutott, kivűl marad a' körön, 's egy rendes, vagy a' mi még jobb valamivel nagyobb hömpöt kap (tekét, golyót, falaptát) melyet pálczájával a' nagy lyukba iparkodik hömpölygetve bejuttatni. Ha sikerült neki a' körbe beütni azt, magának is szabad bele állani, de még koránt sem érte el czélját, 's felettébb ritkán is fogja azt elérni. Mert mindenik játszó igyekszik ismét vissza ütni a' hömpöt; 's akár mily közelre jutott is már az a' lyukhoz egyik vagy másik játszó által hirtelen megüttetik 's messzire kihöngörög a' körből, Azon játszónak, ki bejuttatni iparkodik azt, ilyenkor aztán nem marad egyébb kinézése, mint azokra ügyelnie, kik a' hömpöt visszalökni igyekeznek a' körből, 's mig ezt teszik, botját egyik vagy másik megürült lyukba dugja. Ekkor a' lyuknak volt tulajdonosa leend a' hömp' bekergetője.

Ha a' közepső nagy lyukba beér a' golyó, minden játszó elhagyja gödröcskéjét a' bekergető' adott jelére, és pálczáját más lyukba dugja. A' bekergető is igyekezvén ekkor egy lyukat kapni. Kinek az nem jut, a' hajtsár' nehéz tisztét veszi magára.

A' hömpnek behajtásánál és visszaütésénél ezen rendszabályok megtartandók. Azt csak a' pálczával, de kézzel vagy lábbal soha sem szabad megilletni. A' hajtsárnak sem szabad vissza ütéskor más különben, csak pálczájával vissza tartani annak elhöngörgését. De ezzel mindig legjobban is segitheti elő annak bejuttatását. Egyszerre tudnillik csak gyengén üti meg, ugy hogy csak annyira hömpölyödik, hogy hatalma alól ki nem esik, 's botját azonnal elébe teheti védelmére, 's azután ismét tovább mozdítgatja. Ha már egyszer kivűl van a' körön a' golyó, senkinek sem szabad utána menni, 's még tovább űzni. Csak annyira lévén megengedve vissza kergetése, a' menynyire elérhetni, ha egyik láb a' lyukba tétetik.

A' hajtsárt, ha egyszer bejutott a' körbe, senkinek sem szabad többé megtámadni. A' lyukat sem szabad senkinek lábbal befedve védelmezni. Ezen rendszabályoknak általhá-

gása miatt gödröcskéjének elvesztésére büntetetik a' tilalmatrontó.

Karikavetés.

Ezen játékhoz különös készület szükséges. Egy öt hat réfnyi magasságu boltnak közepéről egy sinór függ le a' földre, melynek végére egy ércz karika akasztatik, egy koronás tallérnál valamivel még nagyobb és oly nehéz lévén az, hogy elhajitáskor a' sinórt könnyedén maga után vonhatja. Ezen sinórnak a' rajta lévő karikával együtt minden megfeszités nélkül egy felfelé hajló három ujjnyi hosszaságu horogig kell érnie, melly valami 3—4 réfnyi magasságra a' boltozat' közép pontjával általellenben álló oszlopba van csinálva.

A' játék csak abban áll, hogy a' karika hajitás által a' horgon maradjon. Erre nézve ugy vettetik az ujjakkal hogy a' levegőben félivet formáljon repülése, melly a' horog mellett keletkezik és a' felett végződik, ugy hogy a' gyürü vissza esésközben abba akad.

Rendesen ugy játszatik ez a' mulatság, hogy minden játszónak huszonnégy hajitása van hat izben, minden izre négy hajitást számitván. — Minden íz után más más játszó fog a' hajigálgatáshoz. A' mennyiszer fügve ma-

rad egy egy izben a' karika, annyi point tudatik be a' hajitó' javára, ha pedig a' gyűrü mind a' négyszer fennakad egymásután, nyolcz point tudatik be a' játszónak. Az elvégzett hat íz után öszveszámittatnak a' pointek, 's mint ki mennyit nyert, a' szerint fizettetnek ki.

Kertekben igen könnyü az ehez való készület' tétethetése. De szobában is alkalmaztatható, a' menyezetről eresztetvén le a' sinór, 's az általelleni falba csináltatván a' horog.

Czika-czika-mátka.

Ezen játékban egy pár személy valami husz lépésnyire szembe áll egy másik pár személlyel. Ezen két pár közt közepen, egyik pártól annyi távolságra mint a' másiktól, áll egy harmadik pár, melly b o l h á n a k neveztetik. Igy el lévén készülve az állás, jelt ad a' közepen álló bolhapár a' játék' czimének felkiáltásával, mellyre a' két szélső pár elereszt-vén egymás' kezét, oly formán fut, hogy az egyegy szélen állott személyek mind két felén a' bolha párnak, ennek irányában, de tőle jó forma távolságra, öszve szaladnak 's igy épen ellenkező vagy is kereszt vonalban állnak az elébbeni állásvonallal.

Ezen futás és pár 's álláshely' cserélés alatt igyekszik a' bolhapár egyik vagy másik

személyt elfogni, mi előtt az, uj párjához és uj álláspontjára jutna. A' mi ha sikerült, az elfogott személy leend azon párjával a' bolhapár, mellyel épen öszve akara futni. Ha pedig foganatlan volt a' bolhapár' iparkodása ismét középre áll, 's felkiáltására a' czika-czika-mátkának ismét első helyére fut mindenik szélső személy, hol első párjával ujolag egybe fogódzik, ezen futás alatt is igyekezvén egyiknek vagy másiknak elfogása által megmenekedni a' bolhapár hivatalától; 's igy folyik a' játék, mig csak ez neki nem sikerül, 's igy az uj bolha párral is mig a' társaságnak tetszik,

Ha kevesebb személyek vagynak, nem szükséges közepen egy párnak állani, hanem csak egy személynek, 's ezen esetben, az folytatja a' bolhaságot, ki pár nélkül marad. De ha egy pár a' bolha, mindeniknek csak egy személy' elfogasán kell igyekeznie, mert ha mindenik külön más más személyt fog el, az által meg nem menekszik hivatalától, 's hasztalan fáradott, el kell eresztenie, 's ujra előbbi helyére állania.

Tövis vetés.

Ezen játékhoz először egy vas rudacska kivántatik, mellynek hossza 6—8 hüvelyknyi,

's alól oly hegyes, hogy ha leesik, a' deszkába is befurja magát és abban meg áll, felül pedig egy lapta forma gombja van. Ezen eszközön kivűl, melly Muszkaországban, honnan a' játék ered, S w a y k a-nak neveztetik, szükséges még hat vas gyűrü, mellynek legkisebbike 1 és ½ hüvelyk általmérőjü, 's igy tovább mindenik nagyobb a' másiknál egy egy, fél hüvelykel ugy hogy az utolsó és legnagyobb hat hüvelyk általmérőjü.

Ezen karikák, mint nagyságokra nézve egymás után következnek, egy egy réfnyi távolságra egymástól szabad teren a' földre rakatnak, 's ama' vas tövis állva, minden meghajlás nélkül, ezen gyűrük' bel körében a' földbe vettetni próbálgattatik.

A' kezdet a' legkisebb karikánál tétetik, 's ettől a' nagyobbakra folytattatik.

Minden játszónak két hibás vetés nézetik el. Ki háromszor vet hibásan egymás után, szomszédjának tartozik engedni a' hajitgatást. A' ki pedig be talál a' karikába, ugy hogy a' tövis megáll a' földben, tovább is vetheti azt, mig nem minden karikán végig ment. Annak, kinek ez sikerült, a' többiek tartoznak sorban kihuzogatni és általadogatni a' töviset.

Mesterségek

Egy pénzdarabot lábbal zsebbe vetni.

Valami nehéz pénzdarabot (két garasos rezet, vagy tallért) a' jobb láb' hegyére tesz az ember, azután mind a' két kéznek mutató és közép ujjával, két fele nyitja a' mellény' jobb zsebét, 's az említett pénzdarabot, terdének a' testhez hirtelen felrántása által, magasra felveti, 's leesése közben a' kifeszített zsebbel felfogja.

Bizonyos állásban szájjal felvenni a' kalapot.

Egy kerek kalap a' földre tétetik; karimájával felfelé. Ekkor a' mesterkedőnek bal kezével jobbik fülét meg kell fognia, jobb kezével pedig bal lábának sarkát erősen tartania, 's igy egy lábon állva, probálja szájával felvenni a' földön lévő kalapot.

Visszárul valamit kihajitni az ajtón.

Ha nyilt ajtótul három négy lépésnyire állva 's a' fejet balra az ajtó felé fordítva, visszárul vagy hátulról jobb kézzel kezkenőt,

laptát, keztyüt 's e. e' f. akar az ember kihajitni az ajtón, ugy kell a' bajitást irányoznia, mintha két három lépésre jobbra az ajtó mellé akarna hajitni, különben mindig elhibáztatik az ajtó' nyilása.

Egy palaczkon ülve gyertyát gyútani.

Ehez egy nagy seres agyag palaczk kivántatik, vagy is inkább kanta, melly terjedékes öblü. Ez a' földre tétetik, 's egy személy ráül, de lábát keresztbe kell vetnie, még pedig úgy, hogy egyik lábnak sarka egy erős pálczán nyugodjék, mellyet az ülő lába között lenyujt. Ekkor hosszu fidibust kap az ülő egyik kezébe, másikba pedig egy viasz gyertyát, mellyen a' fidibust meg kell gyutania, még pedig a' földről felemelt szabad kézzel. Minthogy gyertyát még nehezebb meggyútani, még terhesebbé tétetik az igyekezet, ha az adatik gyútásra.

Két térdelő személy gyertyát gyútson

Két személy úgy térdepel le egymással általellenben, hogy a' kezükbe adott gyertyákkal, elérik egymást. Mindeniknek adatik egy egy gyertya, de csak az egyik ég. Mind ketten csak egy lábbal térdepelnek le, másik lábokat kezökkel fenn tartván. Ekkor

a' szabad kézzel próbálják, a' gyertyákat egymásnak nyujtva, meggyutani a' nem égőt.

Három személy egy három lábu széket vigyen el.

A' három lábu szék kitétetik a' szoba' közepére. Az együtt elvinni akaró, három személynek mindenike meghajolva mindkét kezét által dugja lába közt és azt felemelni 's elvinni probálja. Egyiknek vagy másiknak erősebb huzása könnyen azt okozza, hogy a' többiek felbuknak.

Pálczát poharan úgy el törni, hogy a' pohár sértetlen maradjon

Két egyenlő nagyságu vizzel megtöltött pohár két egymáshoz közel álló, és egyenlő magasságu asztalra tétetik, egy erős de száraz és törékeny pálcza az üveg poharakra tétetik, de ugy, hogy azoknak csak egyik egyik oldalát éri az. Ekkor egy erősebb pálczával amannak közepére bátran üthetni, az eltörik, de a' poharak kár nélkül maradnak.

Egy pénzdarabot elkefélni a' tenyérről.

Kinyujtatik a' tenyér, közepére egy vékony pénzdarab tétetik (p. o. kis pénz, vagy ezüst garas) 's felszóllittatik valaki, hogy azt

egy kefével seperje le a' kézről. Minél buzgóbban igyekezik ezt tenni valaki, annál kevésbé sikerülend.

A' kakast, megkötés nélkül, mozdulatlanná tenni

Az asztalra vagy földre tett kakas, ha orra lenyomatik, 's az egy kissé megkrétáztatik, és egyszer's mind körülte vastag vonal huzatik krétával, azt véli, meg van kötve, és nyugodtan fekve marad.

Hogy a' dolognak bámulatos külszin adassék, a' kakas' orra körül vonandó krétahuzáskor minden féle tettető készületeket lehet mutogatni. De vigyázni kell egyszer'smind, hogy a' társaság is nyugodt legyen, mert hangos lármára könnyen felugrik a' kakas, holott különben a' feljebb leirt szertartásnál csendesen marad.

Három boros pohárból inni

Három megtöltött pohár vétetik elő, kettejét a' két kéznek mutató és közép ujja közé fogja az ember, a' harmadikat pedig, felső karimájánál fogva jobról és balról a' két bütyök ujjal tartja. — E' szerint mind a' három pohár felemeltetik, a' közepső kiivatik, az ivás' ideje alatt a' másik kettő ellensuly-

ban és irányban tartatván. Midőn a' közepső kiürült, az egyik kéznek mutató és közép ujja közé fogott pohárból abba töltetik a' bor, 's az is ugyan csak ugy kiivatik mint az elébb benne volt, azután a' másik kézbeli is beletöltetvén, az is kihajtatik, a' két szélső poharak mindenkor egyirányban tartatván.

Az egésznek nézése igen kellemes.

A' kut képezés.

Ez állva vitetik véghez. Mind a' két kézbe egy egy pohár fogatik. Egyik lassan felvitetik a' szájhoz, másik lenn marad az asztalon, mig amaz kiürittetik. Ha az megtörtént, a' kiürült pohár lassacskán leeresztetik, 's a' másik hasonló tempoval az ajakhoz emeltetik. Mig ez kiivatik, egy másik segitő társ az asztalra már elébb üresen visszament poharat ujra megtölti, melly aztán a' másodiknak kifogyása után épen oly lassan mint elébb ismét a' szájhoz vitetik, 's igy folytattatik több ízben.

A' lassu fel és le vivése a' kezeknek és poharaknak teljesen hasonló egy vonó kut' gémjének fel és le járásához, 's ha az előterjesztő jó ívó, 's dolgát lassan és komolyan viszi, sok tréfára szolgáltat okot.

Csordultig tőltött pohárba sok pénzt ugy vetni, hogy még is ki ne csorduljon.

Elővétetik egy boros pohár, melly elébb kivűlről jól megszárittatott, 's ugy helyheztetik hogy egészen egyenesen álljon, 's ekkor annyira szinig töltetik, hogy kicsordulásából csak igen kevés hibázik.

Most aztán lehet fogadni, hogy még több pénzdarab belé vettethetik, a' nélkül, hogy egy csepp is ki ömöljön. Vékony pénzdarabok vétetnek elő, mint kis pénz, ezüst garas, arany, 's azok szorosan a' pohár' karimájára tétetnek, 's igy lassacskán beeresztetnek. A' bor vagy víz rendes domboruságra nevekedik közepén a' pohárnak, de oldalt még sem fog ki csordulni.

Egy kanalat az orra ragasztani.

Egy evő ezüst kanál, mellynek jól megtisztitva kell lenni, az álról egészen az orron felül húzatik, 's észre vehetetlenül üregébe lehell a' mesterkedő, és akkor lassan egyenesen lehuzza orra' hegyen. Ekkor a' kanál üregénél fogva függve marad, jóllehet a' mesterkedő, beszél, fejét forgatja, sőtt a' kanalat is jobra balra mozgatja.

Egy égő gyertyát megenni.

Egy nagy alma kivágatik gyertya darab formára. Közepére egy darab száraz diobél szuratik, melly igen hasonlít a' gyertya bélhez. Ez meggyujtatik, 's a' vélt gyertya megmutattatik a' társaságnak egy pillantatra, azután elfujatik, és elnyeletik. Estve, és ha az almadarab tisztán megtartatott, valóban ámithat az ember ezen csalfasággal.

A' késnek csak egyik oldalát megjegyezni, még is mind két oldalát jegyezve mutatni.

Elővesz az ember egy asztali kést 's egyik oldalát vagy lapját megjeleli, rá ragasztot kényérbéllel vagy nedvesített papiroskával, vagy a' mi legjobb, krétával. Ekkor megmutatja az ember, hogy csak egyik oldala van megjegyezve, mind a' két lapját lassan megláttatván. De azután ugy fogatik a' kés, hogy a' mutató ujj ki nyujtatván egészen a' plenke' kezdetéig ér. Ily módon könnyen lehet a' kést forgatni a' kézben, és ha kéz és kés egyszerre fordittatik, a' késnek mindig csak egy oldala mutatkozik, a' jegyzett tudnillik, vagy nem jegyzett, mint a' mesterkedő akarja. Ezen forditások alatt nehányszor elő-

mutattatik ilyképen a' megjegyzett oldal, a' késnek hegye mindenkor az asztal' szélére nyomatván, hogy másik oldala ne láttassék. Ha ez megtörtént, hirtelen elhuzatik az ajk előtt a' kés, rá fuj a' szemfényvesztő, de egyszer'smind meg is forditja azt félig kezében, 's most mint elébb ismét a' másik oldalát mutatja.

Ismétleni ezt gyakran lehet, mig az ámitás ki sül, és ki szoroson nem vigyáz, azt hiszi hogy a' kis ördöngös tetszése szerint valóban el és vissza fujdogálja a' jegyet.

Papirost ugy tartani égő gyertyára hogy el ne égjen.

Mig az ember égő gyertyán tartja a' papirost, felülről azt erősen kell fujnia, 's ekkor el nem ég.

A' láthatatlan pénzt láthatóvá tenni.

Egy mély tálnak közepére pénzdarab tétetik, 's valaki oly távol állittatik, hogy a' tálnak karimája miatt a' pénzt ne láthassa. Ha aztán ekkor vigyázva ugy töltetik vizzel a' tál tele, hogy a' pénz elébbi helyéről el ne mozduljon, akkor a' sugárzat' megtörése által láthatóvá leend az eltávozottnak, keresztül a' vizen.

Gyűrüvel órát üttetni.

Egy sima gyűrü valami negyedrész réfnyi hosszaságu fonalra köttetik, 's egy személynek által adatik, kivel elébb megnézetett, hanyat mutatta az óra; azután asztalra könyököltetik a' személy, a' bütyök és mutató ujj' hegyével megcsipett fonalat gyűrüjével egyetemben egy üveg pohárba egyenesen tartván le. Eleinte csendesen fog a' gyűrü állani, de azután a' vérnek mozgása által az ujjakban, forgásba hozatik a' fonalan, 's végre annyiszor koczczantja meg a' poharat, a' mennyit az óra ütött.

Az óriás prüsszentés.

A' társaságnak egy része öszvebeszél, 's valami jelet választ, mellyre bizonyos betüket hangosan és élesen felkiáltandó lész. Ekkor a' cselekvő személyek közt elosztatnak ezen betük: E. F. I. R. S. T. Z. Ha több játszó személy van hétnél, többnek is ugyan azon egy betüt kell választania. — Mikor ez meg van, egyik személy magára vállalja a' jeladás' tisztét, p. o. a' kéznek háromszori lehajtása által, mint a' taktütéskor. A' harmadik lehajtáskor, minden személy elkiáltja neki jutott betüjét, hangosan, röviden, és élesen. Ez egészen hasonló hangot ad egy igen

erős prüsszentéshez. — Ha ezt csak 10—12 személy teszi is, egy asztalnál ülő 50 embernek zsibaját is elnyomja, 's mindenki azt hiszi, valósággal oly hatalmasan prüsszent valaki. Mig a' beszéd ezen óriási prüsszentésről terjedezik, még nagyobb mulatság' kedveért ismétleni lehet azt.

Mint csónakázhatik egy vizen három ur, kiknél három inas van, kettőként ugy által, hogy sem innen sem tulnan náloknál több számu inas ne legyen.

1. Általcsónakázik egy ur és egy inas.
2. De az ur vissza jön a' csónakkal és két inast küld által.
3. Ezen két inasnak egyike vissza jön, 's az innenső parton marad, 's helyette két ur csónakázik által.
4. Most egy ur és egy inas hozza viszsza a' csónakot, a' midőn ezen ur és az utolsó eveznek tulra.
5. Mikor már a' három ur és egy inas oda által vagynak, ezt az egy inast visszaküldik a' hajóval, hogy még egy inast hozzon.
6. Ezen két inasnak egyike ujolag vissza megy, 's elhozza az utolsó inast.

Ily módon soha sem jön egy parton több inas öszve mint ur.

Ki ezt a' feladást nem tudja, egy óráig is próbálgatja, a' nélkűl, hogy jól eltalálná, sőtt ha már egyszer eltalálta is, nem könnyen tudja ismétleni.

Legvilágosabbá tehetni a' feladást, ha három nagy és ugyan annyi kis pénzdarab vétetik elő, és a' folyó akár krétával húzott vonnallal, akár valami hosszas eszköznek az asztalra tételével jegyeztetik meg.

Hogy lehet egy pohár bort inni az üvegből, a' nélkűl, hogy dugója kihúzatnék.

Ehez oly palaczk szükséges, mellynek alól ürege van, hogy abba egy pohárnyi bort lehessen önteni.

Elébb elő mutattatik a' bedugott üveg, mellyben bor vagyon, azután megfordittatik, 's hamarosan bele töltetik alsó üregébe a' bor, 's igy az onnan kiivatik a' nélkűl, hogy az üveg' dugója gátul szolgálhatna.

Éjjel csillagokat lőni a' levegőbe

Száraz borsó megfőzetik valami zsiradékban, és meghűtetik. Azután gyengén megtöltetik a' puska vagy pistoly, egy keves elmorzsolt puskapor tétetik rá, 's a' borsó csövébe

eresztetik, erre ismét egy keves por hintetik elmorzsolva, 's igy kilövéskor sok csillagocskák fognak látszani a' levegőben.

Mint lehet egy pénzdarabot, másik kettő közűl ugy kivenni, hogy egy se illettetik meg.

Egy posztóval bevont asztalra három apró pénzdarab tétetik.

Ekkor a' közepső pénzdarab előtt kapargál ujjával az ember maga felé a' posztón, 's a' pénz ezen megmozgatás által minden közvetetlen megilletés nélkűl, kimozdul közepről és egészen az asztal' széléig csalogattathatik, hol végre leesése közben a' kézzel felfogattathatik.

Hogy a' dolognak még nagyobb mesterségi szin adassék, a' pénz' elébe egy kés is tétetik, 's a' pénz, minthogy a' kés nem nyomatik nyelének fogása által az asztalhoz, elfog alatta bujni.

A' széljel zúzott madarat ismét megelevenítni.

E' végre csináltasson az ember magának egy bádoggal béllelt, két fenekü fa mozsarat, mintegy hathüvelyknyi magasságut. A' felső fenék két hüvelyknyire legyen az alsó felett,

ugy alkalmaztatva mint egy kupak, bizonyos tengelyen, hogy ha egyik oldala a' fa mozsárütővel lenyomatik, a' másik óldala felemelkedjék. A' két fenek közti hézaknak egy bádog fallal két egyenlő részre kell osztatnia, 's a' kupaknak fele, melly felfelé áll, ónnal legyen megbéllelve, hogy magától ki ne nyiljék, alól pedig annyira kiálljon azon béllelés, hogy a' kupak le ne nyomattathassék, valamint másik fele is a' kupaknak, melly lenyomásra rendeltetett, ugy belé fogódzék az ón béllésbe, hogy felfelé ne nyilhasson. A' mozsárnak alsó feneke bádogból van és levétethető. Ha most a' mesterséget akarja valaki mutatni, egy eleven madarat tesz a' két fenek közé a' felfelé álló kupak alá, egy hasonló döglöttet pedig meg mutat az ember a' társaságnak, valamint az üresnek látszó mozsarat is. Ekkor bele vettetik a' madár, egy kevéssé elzúzatik a' mozsárütővel, mi mellett maga eltakarítja az ember kezét, hogy minden csalás' gyanuját elháritson. De mihelyt az ember lenyomja az ütővel a' kupaknak lefelé hajló felét, az üres hézakba esik a' döglött madár, az alatt a' másik fenéknek felhajlása által alkalmat nyer az eleven madár, és közbámulásra ki repül. A' fenék magától bezáródik a' két félnek egy iránytlan sullya

miatt, 's a' mozsárban semmi sem fog látszani az elzúzott madárból.

Valakinek ugy adni valamit kezébe, hogy minden jelenlévők lássák, csak az nem, a' kinek adatik.

Meg fogja az ember valakinek kezét, és annak füléhez teszi 's noha minden jelen lévő látja mit fogott meg, ő maga nem láthatja.

Valamit, mi a' szobában van, behozni az ajtón, a' nélkül, hogy elébb azon ki vitetett vagy löketett volna.

Egy keztyüt, zsebkendőt kivet az ember az ablakon, azután ki megy érte és behozza az ajtón.

Tejet vérré változtatni.

Az egészségre nézve minden ártalom nélkül teheti ezt az ember, ha nehány kés hegynyi borkövet a' tejbe vet, mert az attól tüstént megveresedik.

Az elóltott gyertyát gombostővél meggyútani.

A' gombostő' hegyére igen keves bosphor tétetik, 's midőn az ember gyertyát koppant, azt szántszándékkal eloltja, ugy mindazonál-

tal hogy a' gyertya' belét mélyen ne vágja, hanem csak annyira, hogy az jó meleg maradjon. Ekkor a' gombostő' hegyével széljel piszkáltatik a' gyertyabél, 's a' bosphor meggyulván azt felobbantja, a' nézők pedig azt hiszik, csupán a' gombostő' hegyével vitte végh ez ezermester ezt a' nagy csudát.

Megbabonázni valakit, hogy addig székén ne maradhasson ülve, mig az ember három szót kimond.

Ezen feladásnak megfejtése csak abbul áll, hogy a' meghatározott szavaknak csak kettejét mondja ki az ember, a' harmadikat pedig abban hagyja, a' mikor azután természetesen nem maradhat senki addig ülve, mig a' három szó kimondatik.

A' dolognak nagyobb fontosság adás végett ezen szavak helyett „ülve fog maradni" más fontosabb szavakat választhat az ember, 's mind a' székkel mind a' hellyel, hová az tétetik, lehet mindenféle tettetes készületeket tenni.

Egy pénzdarabot ugy a' homlokra tenni, hogy azt le ne lessen ejteni.

Az egész mesterség ámitás. Elővesz az ember egy vékony darabpénzt, p. o. kispénzt,

ezüst garast, és maga homlokára felnyomja, ugy hogy az ott marad, de ránczl-a szedvén homlokát, az leesik.

Minekutána ezt megmutatta az ezermester, épen ugy homlokára nyomja más valakinek azon pénzt, de rajta nem hagyja, hanem egyuttal, észrevehetetlenül vissza is veszi, meghagyván a' homlokát tartónak, hogy kezével ahoz nyulnia neki nem szabad. A' felnyomás' érzése nem véteti hamar észre, hogy felnyomáskor egyszer'smind vissza vétetett a' pénz, 's az ámitott mindenféleképen iparkodik homlokát ránczolgatni, hogy a' pénz leessék, a' melly pedig már rajta sincs. Ezen hiu erölködés igen édes kaczagást gerjeszt a' nézőkben.

Dinnye nagyságu tojást csinálni.

Azon nagysághoz képest, mellyet valaki a' tojásnak akar adni, szedje öszve több tojásnak sárgáját, 's kavarja egybe, töltsön meg vele egy gömbölyű hójagot, kösse azt be, és főzze keményre. Azután vegyen öszve ugyan annyi tojásfejért, töltsön meg vele szinte egy hójagot, eressze belé a' keményre főzött tojás sárgáját, 's főzze meg ismét mint elébb. Ily módon egy nagy héjatlan tojásra tesz az

M. T. AKADÉMIA KÖNYV-TÁRA

ember szert. A' héjat is hasonlóul könnyű csinálni ha elébb igen finomra töretik a' tojáshaj, azután erős, leeresztett eczetbe tétetik, 's mind addig abban hagyatik, mig abban feloszlik, a' mikor aztán ezt egy ecsettel a' nagy tojásra kell kenni, 's azt hideg vizbe ereszteni.

Egy pénzdarabot az üvegbe ütni.

Elővétetik egy gyolcs kezkenő, 's papiros göngyöl formára öszvehajtatik, de jó erősen, azután egy pohárba tétetik egyenesen, még pedig ugy, hogy fele kivül marad a' poharan; erre felül egy pénzdarabot tesz a' mesterkedő, 's balkezével tartván a' poharat, egy bottal bátran rácsap a' kendőre. A' kendő kifog ugrani a' pohárból, 's a' pénz belé fog esni.

Egy megsütöt malaczot röfögtetni.

Ezen czélra egy vékony szijácsból álló iskatulya használtatik, mellynek fedelén több apró lyukak furatnak, 's beléje egy kis leveli béka záratik. Mielőtt a' megsült malacz felvitetnék az asztalra, ez a' kis iskatulya mélyen a' torkába dugatik. A' melegség által brekekésre fog a' békácska kényszerittetni, melly a' malacz' torkából röfögéshez hasonlólag hallatszik.

Megcsinálni, hogy egy vizzel megtöltött poharat senki sem vehet el az asztalról kiöntés nélkűl.

Egy pohár tele töltetik vizzel, és egy darab papiros rá tétetik; azután a' tenyérrel beboritattván, másik kézzel hirtelen felfordittatik, 's ilyképen vigyázva asztalra tétetik leboritva, lassacskán kihúzatik alóla a' papiros. Ekkor senki sem fogja kiöntés nélkűl elvehetni az asztalról.

Az almát megenni, még is azon kalap alá tenni, mellyet a' társaság kimutat.

Kényletesen megeszi az ember az almát, 's minekutána a' kalap kiválasztatott, melly alá az teendő, azt az ember maga fejére felteszi.

Felhőt csinálni, melly magától meg gyul és jó illatot terjeszt.

Egy nagy pohárba három rész szekfüszékolaj öntetik. Azután valami más edényben egy rész salétrom szesz, és egy rész vitriol olaj adatik öszve, 's ezen két utóbbinak egyelegét a' szekfüszékolajhoz önti az ember két izben gondos vigyázattal. Mi után egy felhőcske emelkedik fel valami egy lábnyi magassá-

gu lángal, 's egyszer'smind jó illatot terjeszt magából.

Tiz almát ugy elosztani kilencz személy közt, hogy egyik sem kap többet mint a' másik.

Ezt a' furcsa mesterséget szórul szóra megteheti az ember, ha mind a' kilencz személynek egy egy almát ad, a' tizediket pedig maga eszi meg, mert akkor bizonyosan egyik sem kap többet mint a' másik.

Kitalálni, hogy mellyik kézben van a' páratlan számu pénz mennyiség, és mellyikben a' páros számu.

Azon pénznek számát, melly a' jobb kézben van, páratlan számmal kell soksoroztatni, a' balkézben lévőt pedig páros számmal, 's ekkor meg kérdeni, hogy a' két kézben lévő pénz mennyiségnek száma együtt véve, páros-e vagy páratlan.

Ha az öszveség páros, ugy a' páros szám jobb kézben van, ha pedig páratlan, akkor a' bal kézben.

P é l d a.

Rejtett számok jobbkézben	18	— balkézben	7.
Sokszorozó számok „	3	— „	2.
	54	„	14.

A' két öszveségnek mennyisége 54 és 14-68. a' melly páros szám, következőleg a' jobb kézben vagyon a' páros szám.

Bizonyos meghatározott soru és mennyiségü számnak öszvességét előre megmondani, még mielőtt maga leirta volna azt a' számoló

Itt csak az az előleges értesítés szükséges, hogy a' másik számolónak meg kell mondania, hány sorból és hány irott számból áll az ő öszveadandó száma. Tegyük fel tehát, valaki három sor számot akar öszve adni, 's minden sor négy négy számbul áll, ekkor egy más papirosan négy számot, mellynek mindenike a' sorok' számával egyez, soksoroz az ember 9 számmal, ilyetén képen

3333
9

29,997. 's ez fog a' bizonyos öszves mennyiség lenni.

Ha most már a' másik személy e' következő számokat irta volna (például)

7578
6311
4906

kikeri az ember magának az engedelmet, hogy

hasonlúl három sort irhasson alá. Ezen három sornak ennek kell lennie:

2421
3678
5093.

29,997.

Minden alátétetendő számnak a' felűl állóval ugyan azon helyezetben 9-et kell tennie, az által fog a' feljebb említett mennyiség elő állani.

Tojást tánczoltatni.

A' tójáson egy kis lyuk furatik, 's mind széke mind fejére kicsorgattatik, melly helyett egy nadály eresztetik bele, 's fejér viasszal ismét becsináltatik a' lyuk. Minekutána több más tojást hozatott az ember elő, 's azokbul egyet kiválasztatott tánczolásra, azt több szemvesztések közt eldugja, és helyette az elébb elkészítettet veszi elő, melly minden ember' bámulására magától mozogni fog, és kivált gyertyánál a' legnagyobb ámulást okozza.

Megcsinálni, hogy valaki egy másikat egy lépésnyi távolságról meg ne tudjon ütni pálczával.

A' távolság' megjegyzésére lehet választani kendőt, pánklikát, 's a' t. 's azt állítni,

hogy egy más valaki a' kérdést tevő személyt, habár mind ketten a' kendőre vagy pánklikára állanak is meg nem ütheti.

A' kendőt ugyan is vagy a' párklikát az ajtóküszöbre teszi az ember, 's az ajtót bezárja, a' mikor aztán természetesen meg nem üttethetik a' mesterkedő, ha a' másik valóban ezen kendőre áll is.

Ámitás végett elébb sokféle szertartásokat tehet az ember a' pálczának és kendőnek választásakor.

A' szobának egyik szegletéből valamit előhozni, a' nékül, hogy a' maga körül vont karikából kilépne az ember.

Meghatároztatván, hogy mit kelljen a' szegletből előhozni, egy villát oda szur azon szegletbe a' mesterkedő, hogy a' dolgot annál érthetetlenebbé tegye.

Midőn már mindenki feszülve figyel a' feladás' megfejtésére, a' szoba' közepére lép a' mesterkedő, 's elővesz egy darab krétát, és testén körül karikát húz vele, vagy egy abroncsot vevén elő, abba belelép, 's igy természetesen vele menvén akár a' krétával húzott karika, akár az abroncs, abból ki nem hágva hozza elő a' szegletbe tett tárgyat.

Egy darabpénzt elteremteni a' kalap alól a' nélkül, hogy a' kalap felemeltetnék.

Egy darab pénzt kalap alá tesz az ember, 's ugy tetteti magát a' mesterkedő szemfényvesztő' módjára, mintha a' pénzt az asztalon ütné keresztül, 's egy hasonló pénz darabot mutat elő. A' nézők ezt nem fogják hinni, felemelik ujságkivánesiságból a' kalapot, a' mikor a' mesterkedő hirtelen oda nyul, elkapja a' pénzt, és azt a' szerént, a' nélkül, hogy a' kalapot felemelte volna onnan elteremti.

Üres edényekből fellegeket támasztani.

Egy porczellán findzsába erős sósavany öntetik, 's nehány izben felrázatik, és ujolag kiöntetik. Épen ily móddal egy másikba szalamiaszesz töltetik. Ha most hamarjában előmutattatnak egyenként az üres findzsák 's azután szorosan egymáshoz tétetnek, csak hamar egy felhő kerekedik elő, melly lassandan elenyészik.

Valakivel tojást főzetni, 's ha azt vizbe teszi, abból lángot eresztetni.

Fujja ki az ember egy tojásnak belsejét, szárassza meg a' haját, ezt azután töltse meg

büdöskővel, salétrommal és oltatlan mésszel, igy a' tojásból láng fog fellobbani, mihelyt vizbe tétetik.

Vizben el nem aluvó szén.

Ragasztassék a' pohár' fenekére belől egy darab megrágott kenyér bél, nyomassék erre szil vagy tölgyfa' izzó szene erősen, fordíttassék meg a' pohár 's ugy mártassék le ezen irányban egy cseber vizbe. Ha épen ugy felhuzatik az üveg, a' szén még folyvást fog égni.

Egy batkát a' tő' hegyén tánczoltatni.

Mintegy két arasznyi pálczácska az asztalhoz erősíttetik, 's felül a' végébe oly móddal dugatik egy tő fokával lefelé, hogy annak hegye felfelé álljon; ekkor elő vesz az ember egy más hasonló botocskát, közepén vigyázva meghasítja egy kissé, 's ezen hasadékba, mint valami rámába, béhelyheti a' batkát, a' fácskának mindenik végére egy egy kés tétetik alólra ugy, hogy felfelé áljon, 's az ellen súlyt megtartsa.

Ha most a' batka és ezen kések a' tő' hegyére tétetnek, 's vigyázva rájok fujatik, mindenik körösleg fog forogni.

A' fácskát egyik ujjról másikra ugráltatni.

Ezen mesterséghez olyan ujjak kivántatnak, mellyeken az izek' hajlásaiban a' bőrnek erősebb ránczai vagynak. Ekkor egy vékonyra sikárlott fácska, vagy keskeny, de kemény papiros szelet a' jobb kézen lévő közepső ujj' második iz hajlásának ránczába tétetik, és erősen tartatik, az ujj kinyujtatván és a' hajlás megnyomatván. Ezt és a' mutató ujjat a' balkéz' tenyérébe kell tenni, a' bütyök és többi ujjak hátra nyomatnak e' mellett, ugy hogy a' tenyeren csak két ujj látszik. Ezután ezen két ujjal az ujjak' hegye felé simogattatik a' balkezen, 's ha azokon tul van az ember, visszahuzza mutató ujját, 's e' helyett kis ujját nyujtván ki, most ezzel és a' közepső ujjal húzogat a' balkezen, a' mikor aztán a' fácska az üres ujjnak balfelé esik, a' helyett, hogy elébb jobra esett volt. Igy változtatgatja az ember a' balkezen való simogatást gyorsan ismételgetve, üres ujjait, 's a' néző azt hiszi, hogy a' fácska egyik ujjról a' másikra ugrál.

Az arczot hirtelen ismerhetetlenné tenni.

Ez kétféleképen történik 1. egy hosszas darabot vág az ember meghámozott almából, vagy nyers kolompérból, ebbe rovátkokat

metsz, mint a' fogak' képzésére megkivántatik, 's igy hosszafelé közepen folyvást menő, azután felülről és alólról ezen középrovátkok felé ismét apróbb rovátkokat. Minden rovátkok égetett szénnel megjegyeztetnek, 's azután a' fogak elébe szájba vétetik az egész darab. 2. minden szem' felébe egy sodrott szelet fekete papirost, fekete tafotát 's e. e' ragaszt az ember, és a' szemöldökökkel erősen tartja. Mind a' kétféle mesterségnek estve, gyertyánál kell történnie.

Négy sor számból azon egyes számokat kitalálni, mellyeket négy egyes személy magában megjegyzett.

Tegyük fel négy személy van jelen, mellyeknek nevei A. B. C. D. ekkor az ember először egy asztalra ugyan annyi sor számot ír, kereszt formába

B
12
1
7
9
A 14 15 11 6 0 3 5 10 13 C
8
16
4
2
D

Ekkor az A személyel egy számot választat az ember az A—O sorból, a' másik B személyel a' B és — O sorból, a' harmadik C személyel a' C és O sorból, 's a' negyedik D személyel a' D és O sorból, mindnyájan elhalgatván a' csak magokban feltevőleg választott számot, p. o. A választotta 15-öt, B választotta a' 12-őt, C a' 13-at, D a' 2-őt.

Mikor ez megesett, a' szám sorok másképen helyheztetnek el, még pedig oly formán, hogy az A és O közt lévő négy szám, legközelebb tétetik az O—n körüskörűl, a' B és O közt lévő négy számok pedig a' négy elébbiek után rakatnak, a' C és O köztiek ezek után, 's végre a' D—O közöttiek legszélre; a' mikor aztán ilyen uj állásrend támad

B
8
3
12
14
A 2 13 9 6 0 15 1 5 16 C
11
7
10
4
D

Midőn a' számok igy el vagynak rendelve, bizonyos hogy az A személy által gondolt

szám a' négy első között van, legközelebb az O-hoz, a' B személy által gondolt pedig a' második rendben az O körül, a' C személyé a' harmadik 's a' D személyé a' negyedik rendben, vagy legszélsőben fog lenni.

Ekkor még kérdezi a' mesterkedő egyik személyt a' másik után, mellyik sorban vagyon az ő gondolt száma? — Mellyre A azt fogja felelni, hogy az ő száma a' C O sorban vagyon, a' mikor egyszerre megmondhatja aztán az ember, hogy az a' 15. B azt fogja felelni, hogy az ő száma a' B O sorban van, 's itt is azonnal megismerheti az ember a' 12-őt. C a' maga számját az A O sorban nyilatkoztatandja, hol szinte könnyen meglelhető a' 13. 's a' t.

Épen igy tehet az ember több személyel is, csak mindig arra kell vigyázni, hogy annyi sor számot irjon az ember, a' mennyi személy van, 's minden sorba ugyan annyi számot.

Három kártyát eldugatni három személlyel, és számolás által meghatározni, ki által dugatott el annak mindegyike.

Először azt kell tudni, micsoda kártyákat adott az ember által a' három személy-

nek. Egyik A-nak neveztetik, másik B-nek, harmadik C-nek. Mindenik személy egy egy kártyát választ ki magának különösen. Ekkor az elsőnek adja az ember a' 12 számot, másodiknak a' 24-et, 's a' harmadiknak a' 36-ot. A' számvető kéri az első személyt, gondolja magának azon személy' számjának felét, ki az A kártyát elvette, azénak pedig, kinél a' B kártya van, harmadrészét, 's végre azénak, ki a' C kártyát birja, negyed részét, 's adassa öszve magának ezen gondolt mennyiségeket. Az öszveség egyik leend azok közűl, mellyek az itt alább találtató tabellában feljegyeztettek. Ez meg fogja mutatni, hogyha az öszveség p. o. 24. az első személy vette el az A kártyát, a' második a' C kártyát, a' harmadik pedig a' B kártyát; és hogy ha a' szám 27, az első a' C kártyát, a' második az A kártyát, és a' harmadik a' B kártyát vette el 's i. t.

Tabella.

Első	második	harmadik személy.
12	24	36 számok
23 A	B	C
24 A	C	B
25 B	A	C
27 C	A	B
28 B	C	A
29 C	B	A

Összeg:

Egy pálczát eltörni a' szalmaszálon.

Két személy tartson erősen egy erős szalmaszálat. Ha erre egy száraz pálczával rá üt az ember, ez a' pálcza el fog törni, de a' szalmaszál épen marad.

Kétféle nedvet egy pohárba önteni a' nélkül, hogy öszve egyveledjenek.

Egy félig serrel megtöltött pohárba vizet lehet önteni, ugy hogy mind a' kettő öszveegyeledés nélkül marad. Csak hogy a' vizet egy tiszta kendőn által lassanként kell a' pohárba ereszteni. Az önnehézsége miatt alól maradandó sert valami cső által minden viz nélkül szivhatja az ember magába.

Ugyan ezt tehetni veres és fejér borral is, ha a' fejér lassan eresztetik a' veresbe.

Vizimesterséget az asztalon csinálni.

Valami fél tuczet üveg pohár sorjába rakadik, mellyeknek egyike a' mint következik mindig kisebb kisebb a' másiknál; mikor igy egymás mellé vagynak állítva, megtöltetik vizzel a' legkisebbik, 's egy pamut pántlikát végével a' tele pohárba márt és azt mindenik poharan végig ereszti az ember, 's ekkor a'

tele pohárból az üresekbe fog a' viz által folyni.

Születési jövendölés.

Megkérdi az ember a' társaságnak egyik vagy másik tagjától, mellyik hónapban született, 's a' következő gyüjteményből elolvassa neki azon tételt, melly a' nevezett hónapra feljegyezve találtatik.

Januárius.

Az ezen hónapban született fiu gyermek, okos és bölcs az olyan dolgokban, mellyekből keveset vagy épen semmit sem ért; minden kezdetében szerencsés, mellyek semmi fejtörést nem kivánnak, nagy dolgok után törekedik, 's gyakran messzę is jut, ha semmit akadály meg nem gátolja.

Az ezen hónapban született leány sokat forgatja a' könyveket, de keveset olvas bennök; igen kivankozik minél elébb férjhez menni, magától értetődik, azért hogy férjét boldoggá tegye, vagy talán más tekintetekből is, de mellyeket kinyilatkoztatni nem szabad.

Februárius.

A' februáriusi fiu gyermek igen érzékeny természetü, örömest ábrándozik mint Werther, de egészen szerencsétlenné lesz, mivel neki nem

született Lottija. Az asszonyi nem igen érdekelteti magát iránta, de egy leány sem nyerheti meg az ő szivét. Végre kénytelenségből házasodik meg, mihelyt érett korra jut, vagy mint vén nőtelen hal meg — vén gazdasszonyának fájdalmára.

Az ezen hónapbeli leánynak jég hidegségű szive van, egy tutzet szerető nem elég neki. Végre tündöklő külső határozza megválasztását, de szive nem nyílik meg a' választottnak, hanem a' korábbi kérők' ezer meg ezer elhangzott sohajaira emlékezés gyötri. Ilyes mi aztán fejköszvényt és görcsöket okoz neki. A' férje gyakran megunja a' miatt, és ide 's tova kószál, a' helyett hogy othon ülne. — De semmi szabály nincs kivétel nélkül, 's itt különösen sok a' kivétel.

Március.

A' mártiusban született fiu egy kissé makacs fejü, de a' mellett eszes és ügyes. Sok alkalma van szerencséjét tenni, de ő szántszándékkal mind félreveti azt. Nőtelenül nem fog maradni. Kevéssel a' lakadalom előtt fontolóra veszi jegyese a' dolgot, de egy vén ángy ismét helyre hoz mindent; később a' lakadalom után gyakran hallhatni aztán az asszonyt ily formán danolgatni:

Sokszor, ki arany gyűrüvel
Csak arany napokat vár,
Nagyon megjárja férjével,
Mert az ugyan szép madár.

Az a' leány, ki ezen hónapban születik, víg, vidám de a' mellett igen lelkiismeretes. Minthogy lelki adománya nem sok van olykor olykor egy kis szükséges hazugsággal magán segiteni, gyakran a' legnagyobb zavarba esik. A' házasságban sok öröme és szerencséje van. De meggazdagulásra semmi vonzódása sincs.

Aprilis.

Az ezen hónapbeli fiu csak ugy eszik iszik mint más, egy kis hajlandósága van a' megtestesedésre, 's üldögélő hivatalos embernek van teremve. Minden ember szereti és kivált a' leányoknak igen tudja magát kedveltetni, kiknél, de magától értetődik hogy ha szépek, magává a' nyájassággá válik. De az előrevigyázást mind a' mellett sem felejti el, és csak akkor ajándékozza egynek szivét, mikor már nagyon is ben van az érett korban. Késő vénségében hal meg, de azt is csak azért teszi, mivel el nem kerülheti.

A' leány pedig, ha Aprilisben született, sok jeles és tündöklő adományi mellett czégérje a' jámborságnak és szeméremnek. Sen-

kit sem szomorit még, magát kivévén. Az ingerkedőktől sokat ki kell állnia. A' páros életben tul a' rendén is szerencsés, ha nagyon derék férjet kap.

M á j u s.

A' májusi fiugyermeknek igen sok adományai vagynak, csak hogy benne mind egyik ki nem fejledhet, mivel hozzájok ő maga kicsiny. Szüleinek sok pénzökbe kerül, de háládatosságból gondot sem keveset okoz nekiök. Örömest beszél a' maga hősi tetteiről, és még örömestebb csinál egy kis szelet. A' mellett igen szemlélődő; a' gazdag leányokat és özvegyeket leginkább szereti. A' házasságnál is vizeszü, de az elkésés' félelme miatt végre hirtelen megteszi választását, és azt meglehetősen találja.

A' májusi leány igen szerelmes természetű, de a' mellett elég ravasz, és gyakran eltudja titkolni ezt a' gyengeségét. Korán a' kártyavető asszonyokhoz folyamodik, ón öntögetésnél pedig elégeti azon ujját, mellyre menyasszonyi gyűrüjét fogná huzni. Férje tökéletesen meg fog vele elégedni, ha ugyan az ecclesia' számára nem marad. Más asszonyok csipkedik őtet olykor olykor, de a' férjfiak azt mondják „ó az érdeklő személy.“

Junius.

Az ezen hónapban született fiu, jól alkotott, vig és élénk. A' pajkosság igen illik neki, tanul valami emberséget is azonban, és nagy tekintetre 's hivatalra emelkedik. A' nőszés igen keservesen esik neki, azt csak negyven esztendős korában teszi, a' mikor aztán a' titkos viszonyok még inkább meg nehezítik ezen utolsó ostoba lépését.

Az ezen hónapban született leánynak épen nincsen könyörületes szive, 's e' miatt sok bajba és panaszba is keveredik. Az ájulások gyakran kerülgetik. A' férjhezmenés, lemondásáról semmit sem akar hallani, ámbár rokonai klastromba nógatják, sőtt ha erre erőszakoltatni akarják, annyira el is tudja magát felejtni, hogy szép szájacskáját káromlásokra nyitja fel. Ha férjet kap jól jár, 's mind ő, mind férje megelégesznek egymással.

Julius.

A' juliusi fiu gyermek igen könnyen nagy zsenivé lehet, de a' szerelemféltés belerögzött, csak hogy ezt néha el tudja titkolni. Nyilvánságosan nem sok szerencséje van a' szép nemnél, minthogy azt egy egy kis gunyoral néha meg is sértegeti. Világi szerencséje középszerü, de ugy tudja magát alkalmazni, hogy sokan rókának mondják.

Az ezen hónapban született leány gyermeknek nagy hajlandósága van a' nagy világban játszani. Hölgyi gyengédséget bizonyos férjfiui merőséggel párosit. Jó indulatu, de nem is hagy senkit orra alatt piszkálni. A' férjfi nemet sokkal jobban szereti mint saját nemét. Némely ellenségeskedéseket el nem kerülhet, de igen jól tud rajtok által esni. A' pénzt inkább szereti mint a' czifraságot.

A u g u s t u s.

Az ezen hónapi fiucska, erős lelkű, ha nem ijesztik, ifjuságában sokat ir, és örömest veszekedik ha fel nő. Intésekre nem sokat figyel, azért sok ellenséget szerez magának. A' pénznek semmi különös ingere nincs rá nézve, de magát örömest hallja dicsértetni. Nejéhez igen hű, és azt nagyon is szereti, de a' gyengédség nem az ő dolga.

Az augustusi leány igen örömest piperézi magát 's ha tánczra hivják soha sem ad kosarat, mert Katót sem lehet könnyebben tánczra vinni. A' kedves szüléknek okok van szemöket mindig rajta tartaniok, mert a' gyermek nagyon szereti a' hirtelen lépéseket. Énekléssel tud csalogatni, tekintettel beszélni. Rendesen meg is tanul szép levelkéket irni, kivált egy bizonyos nemüt.

September.

A' septemberben született fiunak semmi hajlandósága sincs különösségekre. Vidám és virgoncz, de a' tanitóknak életét keserüvé teszi. A' leányok után korán kezd kacsingatni, és az azokhoz való vonzódását egész életében megtartja. Házasságban szerencsés, és könnyen öregséget érhet.

Az ezen hónapban született leányka, tetszvágyiságra született: A' balra hanyatló fejecske némelly keserü tapasztalást jelent, de ezen epedés igen magához vonzónak találtatik. A' rossz világ azt hiszi, varju szedte magára a' galambtollat, de a' jó világ arrul semmit se tud, hanem azt hiszi, hogy ha özvegyi gyászt kellene magára vennie, ezt tiszta szivéből tenné, és nem az illendőség miatt.

October.

Az octoberben lett fiu igen örömest issza a' jót, és azt nem is igen kéméli. Fejét semmin sem töri sokat, a' mit tanult, használni jól tudja, örömest a' maitre de plaisir-t játsza, felségesen érti a' complementirozást és declamatiot. A' szerelemmel sokszor megjárja, de mihelyt feleséget vesz, elhomályositja a' dicséretes jelen, hajdani gyengéjit.

A' leány, ki ezen hónapban születik, sokat töri fejét minden szükség nélkül. Tizen-

hat esztendős koráig még csak három szeretője lesz. Éreztetni akarná a' más nemmel, hogy ő nem szerelmes, de az nem akar neki hinni. Ha férjhez megy, csak azért megy férjhez, hogy párját boldoggá tegye, férje érzi azt, de nem mondja, mert a' férjfiak nem fecsegnek az oskolában. A' pénzt kedvelli, azért gyakran is panaszkodik a' rossz időre.

November.

Az ezen hónapi fiu örömest lovagol és kocsikázik, erős szellemi és testi emésztőerővel bir, korán tanul játszani; köpenyegét a' szél után fordítani is felettébb tudja. Sokba kerül a' leányoknak őtet lelánczolni, szállong és szállong ide 's tova. Büntetetlenül ugyan ezt el nem viszi, de még is olyan emberré lész, kiről a' világ azt mondja, ez nem épen ismeretlen a' szerencsével.

A' novemberi leány korán kezdi magát értelmesnek mutatni. Erősen vonzódik egy katonatiszthez, vagy egy becsületes gyermektelen özvegyemberhez. Örökös hüségről semmit sem akar tudni, annak már csak nevét is gyülölvén, azért nem sokára fel is fogadja, hogy diplomatikushoz megy férjhez. Fején nehány egészen ellenkező organumok vagynak kitünve. A' titkot megtartani sem

nem szereti sem nem tudja, de övéiről egy szót sem szól.

D e c e m b e r.

Az ezen hónapban született fiu sok talentoma mellett semmit sem tulajdonít magának. Örömest vigad a' vigadókkal, szorgalmatos és a' világban szerencsét 's becsületet arat. De merész természetü, 's kinek bont nincsen kezében, ne ingerelje.

Az ezen hónapban születettt leány sokáig játszik a' bábokkal, de a' mellett rendkivül ügyes leend és sok tiszteletben részesül. Eleinte ugyan keves szerencséje van, 's a' házas életben több csendes bánatjai lésznek. De később beköszön nála a' szerencse, még pedig annyira, hogy örömében maga sem tudja hanyudán van.

Zálogváltságok.

Valami dalt énekelni.

Négy különböző rimes verset mondani.

Az irigységre legméltóbb személyt megnevezni, 's miért olyan? okát adni.

Feladott szavakból mesét csinálni.

A' dámának szerelmi gyónást tenni, vagy ha a' zálog dámáé, urnak kosarat adni.

A' társaságnak rejtettszót feladni.
Minden társasági tagtól meg dicsértetni vagy gyaláztatni magát.
Rejtélyt vagy talányt megfejteni.
Fő szenvedelmét megvallani.
Valami feladott igazságot megczáfolni.
Három főbb tulajdonságot nevezni, mellyel a' szép nem a' férjfi nemet, 's viszont ez amazt meghaladja.
Megnevezni azt mi a' dámákon, vagy ha a' zálog dámáé, az urakon, legkellemesb.
Kijelenteni mi tartatik legjobbnak a' világon és miért.
Aphorismát mondani.
Azon tulajdonságot megnevezni, mellyet valakiben leginkább kedvel a' zálogváltó.
Valamelly szenvedélyt testileg ábrázolni.
Megnevezni a' vétket, mellyet legnagyobbnak tart.
Érdekes verset előmondani.
Mindenkinek virágot ajándékozni, 's választva adásának okát adni.
Valaki' szerelmi vonzódását elárulni.
Megmondani mi a' világon legrosszabb, és miért.
Pohárból inni, a' nélkül hogy az kézzel vagy szájjal tartatnék. A' nedv, toll, nád, 's e' félékkel szivatik fel.

Azt előmutatni, mi soha sem hizelkedik. Tükör, vagy vessző.

Víg és savanyu képet váltva mutogatni.

Tettetni, mintha egy bejövő idegent fogadna el a' zálogváltó.

Okát adni mért illik a' társaságnak két bizonyos személye együvé.

Álványt képzeni. A' körbe állt személyt a' társaság' minden tagja más más állásba helyhezi tetszése szerint, 's annak mozdulatlanul kell állania.

Baró de Manx' módjára hazugságos elbeszélést tartani.

Azon személyt megnevezni, ki iránt leggyengédebb bizalommal viseltetik.

Valami eldugott dolgot kikutatni.

Komolyan nézni, 's egy kis ideig hangot sem adni.

Mindenkinek megmondani mi jó, mi rossz öltözetjében.

Bábot képezni; 's azon dolgoknál, mellyeket valaki a' társaságnak előad az ő nevében, az ahoz megkivántató tagjártatásokat tenni.

Azon személynek fő tulajdonságait és vonásait megnevezni, mellyet életpárjául választani szándékozik.

Megmondani, mi módon lehet szerelmét megnyerni.

Kézhasználás nélkűl a' földre ülni.

Komoly arczal, és nagy szemekkel ezen verset danolni:

Sirjatok édes uracskák,
Mert Ypszylánszky megholt,
Nyávogjatok, mint a' macskák,
Szánjátok, jó bolond volt.

Szegény, ő lélektelenül
Bukott le, mint a' fabáb
A' magas kályhatetőrül
'S elmállott mint egy nyaláb.

Egy percz alatt sirni és nevetni.

Hangokat gyüjteni.

Sétálni a' szobában 's eltürni, hogy mindenki kénye szerint kritisálja.

Vigtörténetet beszélni.

Másokkal megmondatni maga hibájit.

Másokkal gunyort csináltatni magára.

Maga magát ki gunyolni.

Egyest tánczolni.

Pótolja ki ezen végszavakat

becses
árnyában
kecses
magányában.

A' tizenhatodik századból egy nevetes embert mondani, 's arról valamit beszélni.

Megmondani, miben találta legnagyobb gyönyörét az életben.

Oly történetet elbeszélni, mellyben a' társaság minden tagjainak előfordul neve.

Ügyészileg megmutatni, hogy a' társaság' egyik tagja által állított vád, hamis és alaptalan.

Megvallani, mellyik öltözetben tetszik magának leginkább.

Megvallani, mi került életében legnagyobb unalmába vagy fáradságába.

Megmondani, mire költötte legtöbb pénzét.

Megmondani, milyen embereket tart legveszedelmesebbeknek.

Megmondani, mi gyönyörködteti leginkább.

A' szobát féllábon háromszor körül tánczolni.

Tagjártatással nyilvánosítni főszenvedélyét.

A' legujabb történetből egy hires embert nevezni, és arról valamit beszélni.

Ujságot mondani, mellyet még a' társaság nem hallott, de a' mellett igaz legyen.

Balszomszédjára gunyort csinálni.

Oly történetet beszélni, mellynek alapja ezen közmondás: nem mind arany a' mi fénylik.

Leczkét adni a' társaságnak.

Háromféle hangot utánazni, a' kakukkét, macskáét, és szamárét.

Lefesteni a' társaságos élet' kellemeit.

›g l a l a t.

	lap.
Körjátékok	3
Zálogosdik	37
Czikafélék	53
Mesterségek	65
Zálogváltságok	103

M. ACADEMIA KÖNYVTÁRA

MULATTATÓ.

SZÉP LITERATÚRAI

GYÜJTEMÉNY.

SZERKEZTETI

HARSÁNYI PÁL.

X. KÖTET.

Tavasz-szerelem. Nyár-szerelem.

PESTEN,

KIADJA ÉS NYOMTATJA LANDERER.

1833.

Édes alatt hasznos!

Tavasz-szerelem.

Elbeszélés

Schopenhauer Johannától.

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

Az én atyám falusi pap volt. Ó mily szépen, mily leirhatatlan kellemesen feküdt falucskánk egy téres, regényes hegyvidéktő környezett völgyben; egy tiszta tó' partján, mellybe a' hegyekről vigan lejtegetének le a' patakocskák, 's mellynek kék felületjét több zöldelő szigetecskék élénkitgeték! Hajlékunk világos, tágas és nyájas vala. Az, egy nagy kertnek közepén feküdt, virágok és pompás fák közt, mellyeknek teteji nékem az egekbe látszának nyulni; homályos, árnyékos, lugas folyosók, vinyigéből, kajszin baraczkból, jerikói rózsából, vevék azt körül minden oldalról. Hyaczint, kankalin, kökörcsin, egész sereg tarkán sugárzó tulipán ékesité tavaszkor az ágyakat, házunk' falusi tornácza előtt, mellynek oszlopaihoz repkény és vadszőlő gyöngéd venyigékkel fonódtak. Magas rózsaszálak, virányló narancsfákkal tarka sorban párosítva, el nem hagyának bennünket nyárban, ha a' tavasznak ama' zsenge követjei elvirágozának.

Mi igen jól birók magunkat, és saját, atyám által ujont épített házban laktunk,

melly meglehetős nagyságu jószághoz tartozott, annak is ugyan ő lévén tulajdonosa. A' papi épületet papságra léptekor előtte valója' öreg, gyermektelen özvegyének, és az oskola mesternek engedé által. Bizonyos, csudálatosan öszveszövődött sors, mellyből végre ellenneállhatatlan vonzalom keletkezett e' csendes, de még is a' világnak hasznos élethez, észrevehetetlen falusi elvonulásba fejledve, inditá őtet életének nyarában, távol születése' földjétől, egy falusi papságot vállalnia, 's azon hivatalért, mellyet most viselt, folyamodnia.

Az én jámbor szép anyámnak hihetőleg nagy befolyása volt férje' ezen léptére. Az én kedves, kedves anyám! őt Angelikának hivták: én ugyan őtet fájdalom, atyámmal együtt már tizenötödik esztendőmben elvesztettem; de az ő nyájas vonásait semmi idő ki nem törülheti belsejimből. Soha sem hagyta ő el csendes falucskánkat, mellyben született, mind azt, a' mit valaha a' külvilágról látott, körösleg tiz órányi járás foglalta magába; a' mi magasabb lelki miveltség vala benne, egyes egyedül korábbi barátjának, az én atyámnak, köszönte, ki az ő kezével, a' falun lakás' elhatározotságát is örökre megragadta.

Az én atyám magas, igen komoly, derék ember volt, 's nemes, parancsoló tekintetü.

Jóval idősebb mint anyám, de azért egyedül abban és annak éle, és szerelmi aggódásból imádott nője iránt, soha sem határozhatta el arra magát, hogy annak szelid lénye' szép iránysullyát csak a' legkisebb változással is megrenditse külhelyhezetében.

Szüleimnek buzgó szerelmök, a' szokatlan gyengéd megelőzés egymás iránti viseletökben, viszonyaiknak minemüségét, sőtt még általjában az egész emberi életet is a' földön vidámitóbb, magasabb fényben láttaták velem, mint nekem talán jövendőmre nézve hasznos lehetett. Én tökéletesen ideálban tartott létben nőttem fel, a' nélkül, hogy a' több világról és beszoritó kislelkü nézteiről 's illendőségeiről valamit tudtam volna. Szüleim egy általában nem társalkodtak sem a' szomszédságbeli papokkal, sem más birtokosokkal. Falucskánknak külön fekvése másként is több mértföldnyire elválasztá őket mindeniktől. Hozzánk senki sem járt, kivévén szerencsétleneket, kik atyámnál segedelmet kerestek és találtak, és falucskánk' lakóit, 's a' mezi kunyhókéit, a' tó' gazdagon mivelt partjairól, kiknek gyermekeik játszó társaim valának.

Ki volna oly szegény, hogy örömmel ne emlékeznék ifjusága' napjaira, 's az azokra vissza emlékezésnél szomorodott indulattal

mulatna? Az én ifjuságom kivált valódi viszsza fénye volt az éginek, sokkal gazdagabb, mint sem egy korlátolt emberi életnek pitvara lett volna. Többi életemtül ez egészen külön válva áll a' maga tökélyében, mint valami világító felséges csillag, mellyhez még mindenkor vágyakodással tekintgetek fel. Közelebb vezesselek, barátom, sugárjainak egyik legkellemesebbikéhez?

Tizennegyedik születés napom elérkezett, 's hogy azt szokásom szerint igen vigan üljem meg, már korán reggel kértem 's meg nyertem az engedelmet, egyedül magamban egy felfedező utazásra indulhatnom. Ugy neveztem én a' sétálásokat, mellyeken, miolta egy kissé felnőttem, egészen czéltalan, vezető 's határozott szándék nélkül, a' közel hegyekben elbolyonghattam, gyakran öt hat órányira is atyai hajlékomtól. Atyám örömest, 's gond nélkül meg engedte nekem ezen örömet, mivel, mint mondá, jó a' gyereknek, ha korán tanulja, saját, istentől neki adott erejit gyakorlani, 's maga magán segítni viszályos helyhezetekben. Az én jó anyám ugyan eleinte egy kissé aggódva néze rám, ha ugy magamban kimenék, kis tarisznyámat nyakamba akasztván. De miután több izben, 's mindig épen és vidámon látott vissza térni, utóljára meg-

szoká azt, hogy felvigyázat nélkül járdogáljak ki, de soha sem mulasztá el, sok intéseket adni velem az utra, lehető veszedelem' esetére, mellyeket én gyermeki szives enyelgéssel viszonoztam, de rendesen kihányék elmémből, mielőtt még udvarunkról kimentem volna.

Ezen apró gyalogolásoknál, eleitől fogva mindenkor örömest magam valék, és legkedvesebb játszótársaim is haszontalan kérleltek, hogy őket magammal vigyem. Mert egy titkos csudasejtés, a' fiatal szivnek legszebb bel poezise, tudtomon kivül, mozgatta sugárszárnyait keblemben, és hegyen völgyön tul hajkorászott. Áh 's azon reggel, mellyet most ismét elragadtatással hozok elmémbe vissza, mint volt minden oly szerfelett felséges és vidor, mint volt a' nap oly ragyogó, 's az élet körültem és bennem oly tiszta, világos és nyájas! Az uj, 's virgoncz fiatalság' tekintetének leirhatatlan, csak hirtelen eltünő varázsa, akármerre fordulék, virányló, örömben felesleg duzslakodó paradicsomot mutatott nékem.

Mit régen feltettem magamban, ki akartam vinni ez uttal, születésnapom' diszére, azért indultam korább útnak, mint rendesen szokám. A' völgyünket és tavunkat körül fogó hegynek legtávolabbi oldalán, egy csudá-

latosan alkotott szikla, mellyhez még soha sem közelítettem, már régen felébresztette bennem a' reá felmenés' vágyát hogy meglássam, milyen lehet a' rajta tulnani világ. Utamnak megröviditése végett, hosszában evezém kis csónakomban a' csendes tavan, melly a' hajnal' visszafényében, olvadt rubintengerként ragyogzott. Tulnan parthoz kötöttem a' csónakat, 's el kezdék elég járatlan ösvenyen felfelé mendegélni.

Nem sokára elértem a' sziklatetőt, mellyet vándorlásom' czéljául választottam; elragadó kilátást mutatott a' tavan keresztül és annak gazdagon mivelt, tavaszi pompában álló partjaira, de mellyeket én már más pontokról gyakran láttam. A' mit itt tulajdonképen kerestem, másik oldalra való kilátást, a' hegyeken tulnan fekvő völgybe, nem adott. Hogy ezt még is elérjem, egyik sziklacsuccsról másikra mászogaték, keskeny torkulatokon le, 's ujra meredek sziklaszálakon fel, 's a' nélkül, hogy arra figyeltem volna, mindig tovább tovább haladdogálék. Mielőtt észrevevém, egy mindig szélesebbé és egyenesebbé levő ösveny veve fel 's végre lefelé vive; keresztül törék egy cserjén, melly utamban állott, 's tüstént egy nem igen magas sziklának mesterséggel egyengetett felületén lelém

magamat; mellettem egy óriás virágkosár, tele magasan felhalmozott virággal, közel ehez egy kényletes kerti ülés, illatozó idegen virágu repkénynövénnyel megkoszoruzva, melly a' sziklahasadékokban magától, ültetés nélkül látszott gyökerezni. Igen kényletes gyalogut ettől még lejebb vezetett egy csuda szépségü térecskére, milyet még soha sem láttam. Mivészi kéztől a' sziklacsoportok közt különbféle árnyékolatban elrendelt kör; felséges fák árnyalának körül egy márvány kávát, mellynek közepéből egy kristály tisztaságu vizsugár, szivárványi szinekkel körülgyögyörögtetve, szálla fel a' kék aetherbe. Ezer arany és ezüst halacskák tanczolgatának az apró világos habokban, a' leeső cseppeknek locs melódiájához, mellyhez a' magas, mint egy beszélgetésre öszvehajló fák, halk susogásaikat vegyiték. A' narancsfák és rózsák párállaga, mellyek itt elébb virágoztak mint a' mi kertünkben, részegitve szálla fel hozzám; mindenfelé állának azok, a' márványkáva körül és a' sziklák közt, nagy tömegekbe osztva, 's köztök számtalan, nekem többnyire egészen ismeretlen virágok és virágbokrok, oly illatozólag, oly szerfeletti teljben, mintha itt tökéletesen ithon volnának, mint tulajdonkénti hazájokban.

Szinte szédülék ezen soha sem látott felségesség' látásánál, mellyek itt, hol soha sem gyaníthattam, ily meglepőleg tüntek elém fényözönökben. És épen ma, tizennegyedik születés napomon, kellett az engemet váró uj életnek, mellyről atyám tegnap estve igen komolyan beszélgete velem, ily nyájas köszöntéssel elémbe lépnie.

Hangosan ujongatva iramlék le a' magasról, hol állottam, 's minden tartózkodás nélkűl szaggatám a' rózsákat és narancsvirágokat, 's gyönyörben részegülve heveredém le a' magas fűbe, hogy egy egészen pompás koszorut kössek. A' koszoru készen volt, sürü kondor fürtjeimre nyomám, hirtelen felszökelvén ültömből. Ott állék tehát, 's mint valami hős, merészen tekingeték magam körűl, de egyszer' smind szemérmesen is, mint valami leány. Titkos, soha nem érzett boldogságban magam sem tudám, hová legyek. Ugy tetszett, mintha most mindjárt valami hallatlannak, még soha sem értnek kellene történnie, melly az én ujont felderülő életemnek irányát egészen mássá fordítsa. Sirtam, nem tudtam miért, és még is oly kimondhatatlan boldog valék a' mellet. Phantaziám, egész lényem mindig nevekedő búsongásba és vágyakodásba látszott feloszlani akarni.

Egy egészen közelről jött hang visszakiálta a' valóba. Egy leányka, szép és fiatal mint a' virágok, mellyek közül kilépe, sietve jöve lefelé a' sziklákról, 's épen oly boldognak látszott, mint milyennek én magamat szivemben érzém.

A' kedves gyermek talán még fiatalabb volt valamivel mint én; a' kényletes ösvényt megvetve melly a' vizkávához vezetett le, a' helyett durva, keskeny, kényletlen, nyers kövekből öszve állított lépcső nemü lejárást választott. Midőn már csaknem alant volt, egy vigyázatlan lépés veszélybe hozta; egy kis ezüst tisztaságu sikoltást teve. Én a' gyönyörüt szorongatódva látám imbolyogni, alig lévén képes egyenesen fenntarthatni magát; kiterjesztett karokkal ugrék elébe, 's megóvám az eleséstől; félelmében erősen behunyta szemét, most, midőn karomtól tartatva érzé magát, ismét felnyitá azt, alig volt kedves arczácskája egy arasznyi távolságra enyémtől, 's midőn a' setéten mosolygó szemeket felveté, ugy tetszett nekem, mintha egy angyalokkal tele ég nyilna fel. Megszólított; soha sem érte füleimet kellemesebb hang; de abból, a' mit mondott, egy szótagot sem értettem. A' nekem egészen ismeretlen melódiai hangjai idegen nyelvének, teljesen érthe-

tetlenül hangozának el felettem. Látszólag csudálkozva tekintélé koszorumat fürteimen, 's kissé szemérmesen nyujtá ki gyenge kacsóit feléje, mintha kivánná, de egyszer'smind nem merné azt megilletni. Valami belösztön mozgadozott bennem, 's valódi leventés módisággal, mellyet alkalmasint nem kerestem az előtt magamban, vevén le fejemről a' koszurut, a' fübe lábaihoz tevém.

Az én gyönyörü csudagyermekem mindig nyájasabban és nyájasabban mosolyga reám, bókolván a' mellett legkellemesebb fejecskéjével. Végre magam is letérdepeltem a' fübe koszorum mellé, ugy tetszett nekem, mintha annak úgy kellene lennie, ő pedig kis virágfejérségü kacsóit mintegy háritva nyujtá ki, 's ugy marada késlekedve és elpirulva, előre hajlott állásban felettem.

„Mais Angeline, mais chére Princesse, ou êtes vous donc!“ hersegé egy élesen rikoltó hang a' sziklák közt, 's kevés pillantat mulva egy igen piperés, öreges, hízott dáma, veres pofával, ki bukkant felül a' sziklák közül, 's szorongó vigyázósággal kezdett lefelé tipegni az alkalmasabb ösvenyen. Nekem is mindjárt beborult elmém, az én gyönyörü angyalkám pedig, véleményem szerint elhalaványult és megijedt.

Leráncatatván egemből, minden poétai ragadtatástól elhagyatván, rögtön nem valék egyéb, mint a' mi valóban voltam, egy zavarodott, félénk, élhetetlen ifjoncz, 's mint egy olyan, más felé is ugrottam, mint jöttem fel sziklákra, 's nehány pillanat alatt eltüntem azok közt.

Mint egy álmodozó ugy értem estve haza, 's azért, mint ki szerfeletti el fáradás miatt semmire sem valék képes, korán ágyba küldetém. Csendesen valék, de kimondhatatlan boldog. „Angelina," mondám magamban, „Angelina" 's mind addig ismételgetém az édes nevet mig elaludtam. „Angelina, Angelina! hiszen anyámat is igy hivják — Ó mint kivánlak téged' szeretni Angelina! most már minden másképen lesz, és mily szépen!"

A' mint felkeltem, másnap reggel legelsőben is a' sziklát keresték fel szemeim; melyen tul az én ujont lelt paradicsomom vala. Én magam ugyan nem oly hamar meheték ismét oda, de eszembe sem jutott, hogy azt akarjam. Épen meg nem gondolám, hogy Angelina hihetőleg mindig ott lakik, én az ő rá emlékezéssel semmi ideát nem köték öszve, én csak annak örültem, hogy láttam, hogy ő valóban lételez a' világon és nem valami álomkép, milyeket én elégszer teremték magam-

nak. Angyalnak épen nem tartám, de hogy ő leányka, és azon felül igen nagy rangu, arról teljességgel nem gondolkodtam, noha a' franczia szavakat igen jól értettem, melyeket neki kiáltottak, 's házunkban is volt egy kis princznéről beszéd, ki, mint mondatott, nehány hetek olta Belrepos várban a' hegyek közt lakik. Mi légyen egy vár, azt nem igen tudtam, még én egyet sem láttam, 's átaljában nem is gondolkoztam róla soha, ha pedig ez valamikor megtörtént, mindig bástyákat, vonóhídakat, száltornyokat's mindenféle ostromi készületet képzelék hozzá. De Angelina nekem csak ő volt, minden kellemesnek és szépnek megfogása, akármi volt azontul, reám nem tartozott, 's azon épen nem törtem fejemet.

Véleményem szerint sok napok folytak el halk de határtalan boldogságban felettem, miolta Angelinát nem láttam. Mert az én akkori koromban, még nincs az embernek időmértéke, 's egy egész hét napokból és órákbul elláthatatlan hosszu öszvefolyásnak tetszik.

Kertünkben is elkezde most a' rózsa és narancs virágozni, ezen kedvencz virágaimnak látása, édes, reszegitő illatjok, emlékezeteket ébreszte bennem 's utoljára ellenálhatatlan vágyakodást Angelinát ismét látnom.

Azonban még is került némelly belviadalba, 's elég sokáig tartott, mig bátorságot nyertem, ezen drága kivánság' betöltésére ki menni.

Végre vasárnap igen korán felkészültem, egy nagy bokrétát köték a' legszebb virágokból és rózsákbul kertünkben, 's ezzel utra indultam hozzája.

Általcsónakáztam a' tavan, által kusztam a' szikla sorokon, majd rohanó sebességgel, majd remegő késéssel. Midőn végre czélra jutottam, csaknem 's áh mily örömest ismét visszafogtam térni, csak aztán magamtól ne kellett volna szégyenlenem magamat; végre bátorságot vettem, 's egy sziklahasadékon a' szökőkut felé kukucskáltam — ő nem volt ott. Le lopódzkodtam; minden csendes és üres volt. Utóbb az egész, nem igen nagy kertet végig mertem kutatni, sehol sem találtatott egy emberi lélek. A' várudvar is, mellybe utoljára juték, sőtt maga a' vár is, mintegy kihalva látszott lenni. Keresztül mentem az udvaron, egy nagy kapun, a' másik oldalára, a' vártól általellenben, 's egy faluba értem, mellyben az előtt soha sem valék.

Ennek közepén állott egy csinos, noha kissé tarka és felesleg felczifrázott templom; nyitva volt, épen isteni szolgálat lévén benne.

Minden tetovázás nélkül bemenék, 's végre egy szépen ékesített zárt székben, az oltárral általellenben, fellelém az én gyönyörü leánykámat, áhitatosan olvasván imádságos könyvében. Életemben legelőször vetődtem egy katholikus templomba, mert atyám buzgó protestans volt; de itt a' községgel le kellett volna térdepelnem és soha oly buzgón nem érzett áhitatosságban kellett volna Istenhez eresztenem imádságomat, ha ez egy török moshé vagy indiai imálló lett volna is. Ünnepélyes mise tartatott egy előkelő pap, a' mint hiszem, valami idegen püspök által. A' sok égő gyertya legvilágosabb nappal, az oltáron volt tarka képek, az arany- és ezüsként fénylő templomi készületek ugyan azon, a' tömjén illat, és a' mámorositó musika, melly magában ugyan elég rossz lehetett, de nekem, ki olyas mit soha sem hallottam, egészen föld felettinek tetszett, mind ez együtt, ellenálhatatlanul elfoglalá ifju phantaziámat, 's magasra ragadt magam felett.

Kegyes, mint egyszerü kis templomunkban, szeretett kedves angyali anyám mellett lenni szoktam vala, nem voltam itt, de elragadtatott igen, magamon kivül, mint még soha sem voltam. Jó uton valék, nemü nemüleg azt rozzsalni magamban, hogy tudtomra

nem volt ellenségünk kivel hadakozni. Szívem egészen csordultig vala, meg kellett azt könnyítenem, 's így azután közel az oltár hágcsójához térdepeltem, a' halkan és buzgon morogó sokaság közt, 's belsőmben szentül tevém azon fogadást, hogy lelkemnek és elmémnek minden ereje szerint a' nagyra, nemesre, minden magas rényre törekedni fogok, 's minden alacsonyt, közönségest örökre gyülölök Angelináért. Ő volt az tulajdonképen, kinek ezen fogadás által vélém magamat szentelni, ő volt az én istenném, kinek felettem magasan uralkodó jelenét ezen pillantatban igen érzettem, a' nélkül, hogy bátorságom lett volna, gyönyörben andalodó szememet hozzá felemelnem.

A' misének vége volt, a' zajos Gloria in excelsis elénekeltetett. Bódulva, magamtól egészen elidegenedve, hagyám magamat a' sokaságtól ki vitetni a' templomajtón. Egy fényes hat lovas hintó állott az előtt, ugyan azon veresre festett, laptagömbölyü dáma, kit akkor a' szökőkutnái a' sziklauton lefelé tipegni láttam, tolatott épen egy pár öszve vissza arannyal paszamántirozott inastól a' kocsiba, az én Angelinám pedig felül állott a' templomba vezető lépcsőn, azt követni kezdvén. Megfordula a' falusiakat köszönteni,

kik még a' templom előtt gyülekezve állának, 's ugyan azon kis ezüst tisztaságu sikóltás, mellyet már egyszer tőle hallottam, elárulá nekem, hogy engem' észrevett. Minden további látás vagy hallás nélkül bátrat nyerék egy hatalmas merészségre, hozzá sieték, 's által nyujtám neki a' kocsiba mászással még mind eddig készen nem lett dáma' háta megett, bokrétámat. Telhetetlen örömömre minden vonogatás nélkül elfogadá, egy párszor röviden bókolt egymás után, a' legkecsegtetőbb nyájassággal 's be ugrott a' kocsiba. „Köszönöm, köszönöm," kiáltá nekem még abbul is viszsza, a' bokrétát feltartván mutatás végett, az alatt a' lovak elnyargalván vele.

Örömbe merülve, mintegy égi szárnyakon vitetve, 's a' földet alig illetve, ismét haza értem. Másnap minden játékszereimet öszve kerestem, mellyek még egészen el nem valának használva; laptámat, kardomat, láncsámat, zászlómat, dobomat, paizsomat. Mind a' szomszédhoz vittem, 's gyermekei közt elosztottam, minthogy most csaknem egészen felnőttem, és többé gyermek nem valék. Mától fogva két annyit tanultam és dolgoztam, mint elémbe szabatott. Egész nap több mint szokott gyengédséggel sürgölődém anyám körül; minden találkozáskor megcsókoltam ked-

ves szép kezét, gyügyögtetém és mindig Angelikának nevezém, mint atyám nevezgetni szokta. A' kedves hölgy mosolyogva néze rám, 's nem tudá, mit tegyen ma velem; én jól tudtam, mit gondolék mind a' mellett magamban. Hiszen Angelika majd csaknem oly szépen hangzott mint Angelina, utoljára még mind a' kettő ugyan azon egy név volt.

Vasárnap ritkán volt szabad hibáznom isteni tiszteletünkről, de én elkezdém szorgalmasabban fürkészni a' kalendáriomot, hogy mind azon sok ünnepnapokat meg jegyezzem magamnak, mellyeket mi protestánsok magunkéi közűl kitörlénk, de a' katholika vallásuak még megtartának. Mily halk elragadtatással leskelődtem gyakran csendes estvéken a' másnapi innepet hirdető harangszóra, mellyet a' kedvező szél néha keresztül hoza nekem a' tavan, és mellyet talán, ama' falunak nagy távolsága miatt, kevés más fül hallott az enyémen kivűl. Kora szürköletkor kisuhantam aztán oly napokon a' házból, csak hogy a' reggeli templomban vele általellenben álhassak. Ő mindenkor édes nyájassággal köszönte, de minden nyereségem csak az is volt, mert, Isten tudja miáltal felébresztett figyelme udvari mesternéjének, többet meg nem engedé hozzája közelednem.

Végre egyszer magánosan találtam a' szökőkutnál, mily gyakran kivántam hő vágyakodással oly szerencsés esetet! mily gyakran álmodtam azt magamnak mint valót! Most itt volt, én pedig zavarodott fiu, némán állottam vele általellenben, bátorság nélkül, őt megszólitni, noha a' franczia nyelvet, mellyet ő, mint tudtam, nekem ismeretlen anyai nyelve mellett beszélle, nem csak értettem, hanem derekasan is kitudtam rajta magamat fejezni. Angelina sem szólott egy szót is: mosolygott, bókolt felém, mindig nyájasabban és nyájasabban, végre egy mellette állott fácskáról hirtelen mozdulattal egy virányló mirtuszágat tört, mellyet nekem hajita.

Angelina nehány hónappal, talán csaknem egész esztendővel is, fiatalabb volt mint én, de ő leány vala 's igy bizonyos tekintetekben engem' sokkal meghaladt. Neménék ösztöne oly belátást adott neki, mellyel én még nem birtam, az megtanitá őt, tulajdonkénti viszonyunkat egymásiránt ismerni, 's azon elpirulni, mit félig gyermeki pajkosságból, félig érzelmeitől elragadtatva ezen pillantatban tett. Mihelyt kezemben látá az ágat, mellyet nekem hajitott, biborral elöntött arczácskáját és nevető fekete tüzszemeit mind két kezével eltakará, azután levevé egyikét, 's

egy kissé pillantgata egyik szemével felém, de egyszer'smind, inte, hogy távozzam el. Ez azonban lehetetlen volt nekem azon pillantatban; szolni még mindig nem tudtam, de egész buzgósággal vetém kezemet mellyemen keresztbe, azután felé nyujtám csenkedő epecseléssel.

Angelina kénytelen volt teljes szivéből kaczagni ezen pántomimon, fiatal virgonczságában nem sokáig gondolkodott, hanem felém ugrott, kezet adott, 's igy tartók jó darabig egymást kézen, a' gyermeki legtisztább boldogságnak vidám érzésével tekintvén egymásra, még mindig egy szót sem szólva.

Hangos harsogó kaczaj riaszta fel bennünket; pompásan piperézett dámákból 's néhány urakból álló társaság, kik észrevétetlenül suhantak elő, veve bennünket körül. Az én Angelinám, szerfelett hangos franczia felkiáltásokkal, ragadtatott el mellőlem, felgerjedt gondviselőnéje által, én pedig? — én hamarjában nem tudtam mi történt velem.

Csak mikor a' sziklákon innen, tavamnak partján lélektelenül állottam, eszmélődtem ismét fel. Gyönyör, telhetetlen öröm borzongatott keresztül, még sem tudám egész világosan, mi ragad el tulajdonképen annyira. Csak Angelina lebegett előttem, mint tevé

gyenge, fejér kezecskéit az enyémekbe, és mint szeret minden bizonnyal ő is engemet, ha nem oly nagyon is, mint én őtet. Ma nem mehettem haza, ugy tetszett, mintha annak elgondolása miatt a' mi ma történt, arra időm nem volna, 's igy töltém ki életemben legelőször a' leglangyosabb, rövidebb tavaszi éjet szabad ég alatt.

Anyám már felkölt, midőn másnap, mellyet azonban félig elaludtam, haza értem. Talán miattami aggodalmában le sem feküdt volt a' kedves, jó anya. Oly ábrázattal fogadott, mellyen a' magát haragosnak tettetés' igyekezete küzdött a' legbuzgóbb örömmel, hogy ismét épen láthat; gyermeki enyelgéseim elfojták haragját, miattam aggodalmait és kérdezősködéseit.

Másképen volt atyámnál a' dolog; mint rendesen szokott reggelenként, egy lugasban találtam őt, közel a' kerti falhoz egy magaslaton, honnan völgyünknek egy részét elláthatá, mellyen az országut mene keresztül. Nyugodtan, de komolyan szolita fel, számot adnom, hol töltöttem az éjszakát, 's mi tartóztatott el, hogy estve haza nem mentem, mint máskor.

Megnevezém 's leirám neki a' helyet a' tó' partján, hol valóban veszteglék nehány

fának árnyában; igen nagy elfáradás és rendkivüli szépsége a' holdvilágos nyári éjnek, mint ürügyelém, marasztalának kinn.

Áh életemben legelőször kerültem el tudva, szüleimmel általellenben az igazságot, még sem mondhatom, hogy szántszándékkal tettem. Én magam sem tudom hogyan esett az; bizony, én nem akartam! Mily örömest meg fogtam mondani nekik mindent, ha valami belső bizonytalanság, valami titkos, gyötrő félelem, melly minden saját ok nélkül vala, attól vissza nem tartóztatott volna, hogy Angelinát nekik megnevezzem. A' legnagyobb erőlködéssel igyekezém kedves titkomat előttök elrejteni, 's a' mellett halálos aggódásban valék; fájt keblemben a' sziv, mig atyám oly jóságosan kérdezgete, 's annak igazságán, a' mit mondék, legkevésbé sem látszott kételkedni. Inkább elbujtam volna magam előtt is, mintsem hogy nem oly nyiltan és igazán viselém magam előtte, mint gyermekségemtől olta megszokám, még sem tehettem másképen, ha életembe került volna is.

Elébb csak távolról, azután mindig közelebről csörömpölése több kocsiknak, mi nagy ritkaság a' mi vidékünkön, felébreszte siket elmerülésemből, mellybe épen sülye-

dendő valék. Mélyen alant a' magaslat' tövében, mellynek hosszában kertünk feküvék, egy sor felpakolt uti kocsit láték egy kis vendégfogadó felé vonulni a' tó' partján, melly mintegy óranegyednyire volt házunktól. Csak gyér esetekben látogattatott az meg kevés utasoktól, kiket hegyeinknek szépsége elhatároztatott, mi még akkor módi nem volt, mint nehány esztendővel azután később, azokat meglátogatni.

Elragadtatván egy korombeli félig nőtt gyermekhez illő gyermeki elevenségtől, a' jó atyát beszéde közben ott hagyám, által ugrám a' kertkeritésen, le a' meredek halmon, utána a' kocsiknak. Atyám mosolyogva nézte a' neki megbocsáthatónak látszó szilaj gyermeki tettet, 's tovább semmi roszszat nem sejtett. Áh! ő nem látta, mint én, Angelina' fejecskéjét egyik kocsiból kihajolni, nem az ő fájdalmas arczácskáját, nem a' borongós szemeket, mellyekből oly nyilván lehetett látni, hogy azok sirtak.

Egy közelebbi gyaloguton csaknem egyszerre érkezém a' kocsikkal a' vendégfogadóhoz. Az utazók kiszállottak, mig az őket ott váró lovak befogattak; egy szép magas dáma, nehány uraktól körülvéve, állott az udvaron, 's messzelátócsövén a' tó felé

nézett. Angelina' udvari mesternéje nem szállott volt ki, az behunyt szemekkel vonta magát egyik kocsi szegletbe, 's ugy látszott, egy kissé bágyadt. Inasok és szobaleányok részént a' kocsik körül foglalatoskodtak, részént tiszteletes távolságban állottak urak' szolgálatjára; Angelina sehol sem látható volt.

Hasztalan kémlelém, megtalálása végett az egész házat keresztül, mellyben igen ismeretes valék; végre lementem a' kertbe. Vigyázva dugtam keresztül fejemet egy sürün benőtt szőlő lugas' oldalfalán, meglátni, valyon nincsen-e abban kit én keresek, ekkor hátulról két gyenge, kis kéz mellyen ragadt, 's megfordita. Angelina' kedves, édes szemei találkoznának öszve enyémekkel, ő keservesen sirt, én vele sirtam, 's az jó darabig tartott. „Addio, addio; Carissimo," zokogá végre, 's közelebb hajolván hozzám, határtalan szomorusággal mindkét kezét nyakamba veté, fejecskéje keblemre hajlott, mint egy istáptalan székfű. Én szorosabban magamhoz ragadám, ekkor kifejlék öleléseméből, 's hátra tekintés nélkül elillant, könnyedén mint egy pillangó, ki a' kert ajtón.

Alig két perczel később, hallám a' kocsikat lecsörtetni az udvarról, 's először ér-

zém egész sullyában a' halandó' keserü sorsát, kit szenvedélye és saját kábasága számüzött a' paradicsomból, hol semmi elválás nem fenyegette lételét; az első heves, vigasztalást nem is sejtő bánat foga el, 's földre nyomattatván terhétől, álló helyemben a' magas fűbe vetém le magamat, és sirtam, mintha életemet könnyözönbe akartam volna kirohantatni.

„Ferdinánd, Ferdinánd, keljen csak fel, atyja amoda fenn várakozik reá," kiáltá jó darab idő mulva valami nem ismeretlen nyájas hang, 's valami kéz próbála felállitani. Felszökém, előttem láttam Nánit, a' vendégfogadósné' jól ismert leányát; ez figyelmessé tett atyámra, ki egy közel halmon állott, mellyről az egész kis kertet elláthatá. Jelekkel magához felintett, 's én öszveszedém magamat, a' mint tudám, hogy intéseit kövessem; de még sokkal megdöbbentebb valék, sokkal lélekvesztettebb, mintsem arra csak gondolhattam volna is, hogy veresre dagadt szemeimet, 's még arczomon mindig lefelé szivárgó könnyeimet elrejteni akarjam; de ő egyiket sem látszott észrevenni.

Most megvagyok győződve, hogy atyámnak azon dombról látnia kellett Angelinától

elválásomat, és hogy sem könnyeimnek forrása, sem még azután több napi szomorúságomnak oka nem maradt rejtély előtte; de ő látszólag tőle észre nem vétetett bánatomnak hagyott, sem kérdésekkel, sem más módon nem igyekezvén abból kiragadni, vagy kényszeriteni, hogy annak okát szavakba foglalva valljam meg neki. Ő, az első, közel a' gyermekséggel határozódó ifjuság' szerencsés különösségére bízakodott, melly a' fájdalmon könnyen tuladva, uj örömre emelkedhetik, ha csak az ember attól őrzi meg, hogy a' szenvedett veszteség' panasza által mindig fel ne ujuljon az. Azért bánt ugy velem, azt észrevétetése nélkül, mint gyermekkel, kit könnyeinek közepette, uj, vakitó játékkal, sokkal könnyebben nevettethetni meg, mint minden kigondolható vigasztaló okokkal, elfordittatván az által gondolatja attól, mit elvesztett.

Ezer észrevehetetlenül eszközlött elszéledés, apró gyalogutazások mellette, még nyájasabb bánásmód mint az előtt, ezeknek kellett mintegy történetesen elvonniok fájdalmamon való tépelődésemtől, a' nélkül, hogy a' rejtett czélt azokban legkevésbé is észrevehettem volna. A' mivészséggel és poézissel közelebbi ismeretség mind az ó, mind

az ujabb korbelivel, mindinkább elfoglalá elébbeni játékóráimat, ugy hogy az elmultal tünődésre kevés időm maradt. De legjótékonyabban hatott fiatal, megsebesült elmémre a' természettel közelebbi ísmeredés, mellynek csudás világába engemet bevezetni minden alkalommal élt nemes lelkü atyám, majd az éjfeli pompában felettünk magasan boltozó csillagos égre függeszte, majd a' szikla' tövéhez heveredve, tévedeztete az apróláthatatlan moh' szemléletében, melly azt komoran boritja.

Soha sem értette jobban ember, mind azt, mi körülte lélekzik, boldogitani, mint az én atyám; soha sem tudta sziv a' boldogságot tisztábban és zavartalanabbul magába venni, mint az anyámé! áh! 's én az ifjuságnak első boldogitó örömálmában elfoglalva, én mind kettő közt állék, mind kettővel érzék, fő tárgya valék szüntelen felettem ébrelő, szüntelen nevekedő szerelmöknek, 's egyszersmind legfőbb öröme életöknek.

Igy mindenfelőlről szeretettől és szép vidor békés élettől körülöztetvén, nem sokáig maradhaték tompa búsongásban. A' fájdalom elhagya, de Angelina' kellemes képe kísérőm maradt, egész égi fényében és nyájasságában világitott az sétányimon minden

virágból, az erdőn minden szikláról elémbe. Tavamnak apró, kék hullámkájin csónakom mellett úszott az, 's ha a' harangok esténként a' vizen keresztül másnapra ünnepet hirdetének; mellyet az én vallásom nem ismert, de szivemnek az emlék által végtelen drága és szent volt, olyankor gyakran azt hivém, az ő hangját hallom a' távoli ezüstkongásban, az ő addio, addio, Carissimo!-ját, 's bizonytalan vágyakodás szoritá be keblemet, 's fájdalmasan édes könnyek tolakodtak abbul szemeimbe fel.

Majd csak nagy legyek, gondolám gyakran — de mit aztán? — magam sem tudtam. Ezer levegői várat épitettem, egyiket a' másikra, mindenikben Angelina uralkodott, majd mint tündér, majd mint királyné. Az ő gyönyörü képe mai napig kisért engemet életemnek minden történetei között, 's ki nem fog enyészni, mind addig, mig kebelemben szív lész.

Igy nehány hét mulva életemnek első igazi fájdalma elébb csendes búsongásba, utóbb boldogitó emlékezetbe olvada által. Másként is csak hamar, már nehány hónap mulva egy második, de mélyebb, komolyabb nemünek is kellett rá következnie, 's egy szerencsétlenségnek érnie engemet, mellyet

soha sem fogok egészen elfájlalni, mellynek következményei életemnek addigi szép, csendes 's egyszerü folyását megváltoztaták, és gyermekségemnek végtelen boldog paradicsomából számüztek.

Az atyám pap volt, a' szónak legnemesebb és magasabb értelmében. Távol a' vakhiedelemtől, fanatismustól és okoskodó hihetlenségtől, valóban isteni buzgósággal vitte hivatalát, 's mint később által láttam, inkább igazi követje volt az urnak, mint templomának oromján őrtálló. A' lelkében mint szivében lakó erő mindünnen munkás hatásra ösztönzé. Mind azoknak, kik segélyt szükölve hozzája közeledtek, jótékonyul jelent meg; ő is oly kevéssé szokta mint a' mindent éltető nap, melly sugárait jókra rosszakra osztja, azt kérdezni, micsoda vallásu és születésü az, ki jótékonyságának bizonyságát tapasztalta. Igy állt ő a' világ' nyomorjai közt; merőn nyugodván önmagán, mindig adván és soha sem vevén.

A' hosszu háborunak mindig többedő rémületességei, melly csak akkor kezdé még a' világot renditgetni alapzatjaiban, a' mi csendes völgyünket, mellybe még az ujságok is ritkán és szükön jutottak, addig mégkéméllették. Csak néha néha támadoztak

hirek hegyeink' háta megett, ijesztő kísértetekként, a' történt iszonyuságokról, a' felgyútogatott és kizsákmányolt városokról és falukról, a' véres ütközetekről. De valamint az éjnek ama' borzadalmat támasztó képei a' nap' világ előtt, ugy oszlottak fel ezen aggódtató hirek távolból, gyorsan a' semmibe ismét, a' bennünket környesleg keritett béke előtt, melly valójában boldogított; azok csak arra valók voltak, hogy völgyünknek lakóit gyermekekként, egy kellemes borzadással megrenditse, hogy szerencsés lételöknek nyugalmát annál elevenebben érezzék.

De lassanként még is közelebb jött hozzánk a' köz szerencsétlenség. A' pásztorok már láták néha hegyeinknek tetőiről, távolra veresleni az éjeli ég' fenyegető tüzjeleit, 's némelly egyes szerencsétlen kit, a' had saját tüzhelyéről elűzött, segélyt keresve a' mi eddig irigylésre méltó elfeleljtetéstől békesíttetett kunyhóinkhoz keresett utat. Remegő sejtéssel, erősen dobogó szivvel hallgaták attól a' szánakodó falulakók a' nekik még ismeretlen iszonyuságokról való hireket, 's az alatt mindig közelebb közelebb jött az idő, melly mindnyájunknak, különösen pedig nekem, helyezetünk' szomoru változásának hozására rendeltetett:

Több emberek, kik késő ősszel, fát vágni, az erdőre mentek volt, egy reggel a' legnagyobb ijedelem' minden jeleivel tértek vissza, hirdetvén, hogy valami, az előtt soha sem hallott siket, vadon bőgő zaj töltött légyen el erdőt és hegyet, ugy hogy a' sziklák hatalmas mély alapzatjaikban ingadoznak miatta. Atyám tüsténti azon helyre vezetteté magát általok, hol ez a' lárma őket igy megrémitette, de még mielőtt azt elérte volna, már megismerte a' hihetőleg nem messze volt ütközet' hangos dühöngését, az álgyuk' bömbölését, az apróbb fegyverek' ropogó robaját, melly, az echótól szikláról sziklára vitetvén, a' hegyeken végig menydörgött, és mindent, még az erdő' madarait és állatait is, rémülettel tölté be.

Egész napon, felén a' következett éjnek sajditással teljes lélekkel ültem kertünk' halmán, 's félig borzadva, félig lelkesedve és felemeltetve hallgatám a' távol mennydörgést, soha ugy nem érzett vágyakodó szivdobogással. Csudálatos, iszonyu képek, mellyektől borzadtam, 's mellyek valami egészen tulajdonos varázslattal vonzodtak, tölték bé a' mellett ifjui képzetemet, 's el nem tudék tőlök fordulni, mig nem minden lecsendesedett.

Másnap nem egyszer háboritá meg a' hegyeken keresztül hozzánk ható hire egy ütközetnek szokott nyugalmunkat és csendünket körültünk. Második 's harmadik nap is igy maradt, 's azok, kik a' viszhang' rettenetes dühöngését nem hallák velünk a' hegyekben, már elkezdék azt képzeletünk' játékának mondogatni, mig egy csoport hadifogoly' általszállitásának látása, az elsőnek, mellyet valaha völgyünk látott, negyedik napon, másra tanitá őket.

Ó, barátom! mint fessem le neked a' kibeszélhetetlen nyomort, a' hajszálat borzongató iszonyatosságot, a' szivrepesztő szánást, 's mind azon érzéseket, mellyek egy általam lehetőnek soha sem gondolt nyomornak látásakor fiatal lelkemet megragadák, és azt soha nem érzett rémülettel lépek meg! Félig meztelen nyomoruknak egy csoportját láttam, nagyobb részént fekete aludt vérrel boritva, melly, be nem kötött sebekből, vérző, tövistől és hegyes kövektől megszaggatott mezitelen lábakból folyt. Mardosó éh, emésztő szomj, égő hideglelési hév pislogott a' boldogtalanok' félre vonult arczvonásaikból reám, kik falunk' lakóinak gunykaczaja közt, oly kegyetlenséggel űzettek tömlöczeikbe, milyet a' leggonoszobb is alig ha űz a'

mészárszékre hajtott barommal. Siránkozó anyám előtt letérdepeltem, ruháiba rejtém arczomat, csak hogy többet ne lássak és ne halljak, mig a' rémületes csoport által mene. A' még ajtókkal és rostélyokkal el látott, félig földalatti boltjai egy régi öszveomlott várnak, falunk' másik végén, voltak a' szerencsétleneknek, napokra, vagy talán hetekre is lakul szolgálandók.

Mig én és anyám fájdalom, borzadás, és szánakodás miatt, nem tudánk hová lenni, kilépett atyám ajtunk' elébe; nagy nehezen kinyeré az engedelmet, hogy a' szerencsétlen foglyokat enyhitéssel ujithassa, mellyet anyám már azon nap olta, mellyen hegyeinkben az álgyudörgést hallók, lehető esetre, gondosan előre készittetett. Egyébiránt pedig, minden, akármit mondott, különben engedelmes és őtet szivéből tisztelő községének megindítására, hogy hasonlót tegyenek, most ez egyszer foganatlan maradt; sőtt még intései is, hogy a' meggyőzött, nyomorba sülyedt ellenségnek, legalább szelid kéméléssel, szánakodás mutattassék, kevessé hallgattattak meg. Nem csak azon kelletlenség, melly csaknem mindenütt egymás ellen ingerel különböző nyelvü és szokásu határos szomszédokat, keményité és

keserité itt meg ennyire a' különben jóféle mezei embereket e' szegények ellen; hanem még kéméletlenebb érzés fogá el őket.

Apolás, és több táplalat nélkül, mint nyomoru életöknek csupán fenntartására mulhatatlanul szükséges volt, végre, ép, beteg egyvelgest, setét tömlöczökben, iszonyu sorsok' minden kinjainak általhagyattak. Én és a-anyám csaknem annyit szenyvedtünk mintők, ha eszünkbe jutottak, de atyámnak nemes, nagy lelke munkátlan, és sikeretlen szánakodással nem elégedett meg. Nem pihent és nem nyugodott, mig a' raboknak, legfelsőbb hatóságoknál, egy üresen álló, tágas régi vadász várban, melly falunktól elég távolra vala, egészségesebb lakásra engedelmet nem eszközlött ki. Ő maga önként azoknak vezetőjéül állott, kikre, fájdalom a' most szükségessé lett, 's hirtelen megkivántató intézetek' és kórházak' felállitása bizattatott. Sem fáradság sem pénz nem kéméltetett az ő részéről, hogy a' betegeknek segéd és enyhités, a' lábbadozóknak jobb erősitő táplálat szereztessék, az én jó, kegyes anyám pedig megható szivességgel volt mellette minden intézetnél.

Sok hónapokig járt kelt az atyám, mint egy igazi apostola az urnak, a' szenyvedők

között. Az egész tél elfolyt a' mellett, a' haldoklóknak reményt nyujtott, a' kétségbeesőknek vigasztalást, a' nélkül, hogy kérdezte volna a' vallást, mellyhez tartoznak, mig az ismét előkerülő tavasszal meggyengült ereji szünetleni hosszas erőltetése által végre meghanyatlának, 's ő egy epesztő hagymázos hidegleléstől meglepetve, a' betegágyra roskadt.

Soha sem felejtem el az utolsó éjszakát, mellyen ágya mellett viraszték! Egész lelki és testi lankadtság félig ébres szunyba meriték anyámat. Hizelkedő sugárral játszá körül a' holdvilág kevély, 's nemes ábrázatját atyámnak; a' rémületes hagymáz ámító fényét adá neki a' régen elvirágzott ifjuságnak, meg dicsőité szép, mintegy ujra éledt rendes vonásait arczának. Határtalan pompában ereszkedett le ujolag földünkre a' tavasz az égről, a' beteg' szobájának ablakai nyitva voltak, az orvos ugy akarta, 's egy távolban zengő filmilének éneke halkal és csendesen hatott be hozzánk, hizelkedve, virággőzök' tengerén hozatva; alig hallható haranghangok kísérék azt, az én, most már elpusztult paradicsomomból. 'S ezen leirhatatlan égi nyugalom' közepette, ezen, a' természetben mindenütt uralkodó boldogságban, ezen végtelen

virágbűbájban, melly mindent megdicsőite, csak a' szegény ember sziv nyögött a' sors' rettenetes csapási alatt, a' legbuzgóbban szeretett, és a' halál' minden borzalmainak oda vetett atyától elválás' vad fájdalmi alatt. Kivűl minden bútalan elragadó örömet lehelle, bennünket pedig forró, zűrzavaros kínok, nevezhetetlen, a' kétségbeeséssel határozódó félelem és aggódás foga körül a' legdrágább miatt, mi a' világon reánk nézve volt, az atyának halála miatt. Ifju keblem megrepedhetett volna fájdalmában, ezeket meggondolván, én az éj'nyugalmát, felségességét meg nem foghatám, mig mi a' létel' terhe alatt csaknem leroskadánk, 's legelsőben lepe meg valami belső bosszankodás, eszembe jutván azon sok ezerek, kik ugyan ezen órában, melly nekem oly homályos, oly fenyegető vala, csak örömet és kéjet lehellenek, mig atyámnak gyötrött keble minden lehelletet szuró fájdalmakon vett meg.

Azon pillantatban, midőn vigasztalatlanságomtól leghevesben érzém magam' megragadtatva, lassan és halkal megfordult a' szoba' ajtaja sarkában, 's egy magas homályos alak lépett be hallatlan léptel. Anyám felretent könnyű szendergéséből, mozdulatlanul bámult elvadult tekintettel a' belépőre, mint-

ha a' halál' angyalát vélné benne látni, halk, setét szárnyakon belebegve, az egek' urától küldetve, visszakérni a' földtől azon életet, mellytől anyámnak saját élete is függött.

A' váratlan különös jelenet most közelebb lépett, 's világosabban megkülönböztethetők. Az egy férjfiu volt, atyámmal körül belől egykoru, magas termetü szinte mint ez, járásában 's mozdulatjában nagyot mutató. Merő, kimért, sietö léptel, noha hallatlan halkal, közelített a' beteg' ágyához. Mély fájdalommal arczának nemes élesen kijelelt vonásaiban, állott meg atyám mellett, ki már több órától fogva teljesen eszméletlenül és mozdulatlanul feküdt ott; lélekezése a' hülendőnek nehezen mene, mint egy mély 's nem ujitó álomba merülté; egyébiránt az életnek semmi jeleit nem adá.

Sokáig, húzamosan álla ott az idegen, erősen öszvefogott kezeit a' föld felé hajtván. Setét szeme elforditás nélkül, az Isten' hatalmában ott nyugvón függe, a' kevély, finomul alkotott szájnak ajkai reszkettek belső megindulás miatt, 's egyes könnyek, mellyek halálos fájdalmak között látszának a' mereven férjfiui kebelből felszakadni, hömpölyögtek néha néha lassan és nehezen arczalatján lefelé. Anyám és én, nem is motszantunk, alig

lehellénk, tisztelők és szeretők a' fájdalmat, melly miénkel egyezett 's ahoz oly közelrokon volt.

Hirtelen, mintha az őtet már körülkomoritó halálos éjnek közepette, elébe sugárzott volna barátjának jelene, lassan felemelkedett atyám az ágyban, 's tündöklő, már égi örömben ragyogó tekintettel néze arra, kinek csupa közeledése őtet a' sir' kapujától visszainté. Anyámat és engemet tiszteletes borzalom futott ált, valami hatalmas hang tetszett a' haldoklóhoz szállani, melly életet, lélekzetet, szót, és eszmét visszaada neki, 's nekünk ugy esett, mintha ama' hajdani isteni csudáknak egyike megujulna szemeink előtt.

„Herman! Hermann! „kiáltá atyám, csaknem ugy mint máskor, erős, tele hangal, barátjának; ez kitárt karjai közé omlott, 's mindketten sokáig ölelve tarták egymást. Ezután ismét vissza hanyatlott atyám párnáji közé, de majd ujolag magához jött. Szeme anyámat kereste, uj, boldogító reménytől meglepetve, az az ő ágya mellett reszkető örömben borult le, én különös megdöbbenésben, mellette térdepelék. Atyám megfogá az ő kezét és enyémet: „Nézd, Hermann, nézd ezt mindkettőt" mondá: „szorosan nézd meg

őket, ők az enyémek. Ők voltak az én világom, ők az én szerelmem, gondom és örömöm. Hiszed most az én csendes rejtett boldogságomat? Félsz még, hogy én ezekkel elveszthetém, a' mi már nekem régen, régen lábom alatt vala, mint por?"

Atyámnak, inkább tekintetben mint szavakban jelentett kivánságára, nem sokára eltávozott azután anyám velem együtt, hogy őt, mint azt kivánni látszott, barátjával háborítatlan beszélgetésben hagyja. Én és anyám is egyedül valánk most, de egyikünk sem szólott egy szót is, alig mervén egymásra nézni. Mindenikünk félt a' másiknak elárulni a' reményt, melly szivünkben ujont kezde ébredni, és melly ellen még is ugyan azon szívben, egy hatalmas, kérlelhetetlen, mindent letipró hang rémületesen keletkezett.

Áh, valóban igaza volt ezen hangnak: valami egy óra mulva ismét magához hivatott bennünket atyám, felettébb elbágyadva találtuk, 's ujolag kezdének a' halál' árnyai a' kedvelt alak felett terjengeni.

„Én boldogul éltem, 's egy szelid szép halál nyugalmat hoz nekem a' munka után, midőn mindent elvégeztem, a' reményben és szerelemben leélt napjaim' hosszu sorának végére lépvén," mondá az atyám, lágy de ért-

hető hangal. Azután az én és anyám' kezét szelid megszoritással barátjáéba tevé; „Isten meghallgatá utolsó kíványomat," mondá tovább, „ismét láttalak, ifjuságomnak barátja, magam bizhatom gondodra kedveseimet 's öntudással, haládatos búcsuköszönettel válok meg ezen szép, csuda szépségű világtól!" sohajtá hozzá, szemeit az ablak felé fordítván és idvezítő mosollyal tekintvén a' kül uralkodó tavaszi pombába.

„Ne sirj ugy, kedves Ferdinánd," mondá most egy szünet után nekem. „Meghalok, fiam, de nem esik nehezen." Még egyszer lelkesültek meg a' haldoklónak nemes vonásai magasabb, égi gyönyörbe dicsőülő élettel, de most már eltünének ereji; megnyugtatni akaró epecseléssel fogá még egyszer meg anyám' kezét, 's magáéban tartá, ugy látszott még egyszer leakarja annak könnyeit törleni arczájáról, de azután visszaesett elébbi hagymázaiba. Égi alakok, paradicsomi hangok látszának beteg ágyát körüllebegni, mig mi csüggedve és fájdalomba olvadva, a' mellett térdepelénk. A' halál' angyala megszabadítá a' mi sanyaruságunk' látásának kinjától, és szép, világoló álmaiból csak a' setét küszöbön tul ébreszté fel, mellyen a' nélkül mene által, hogy azt észrevette volna.

Némán gyászoló anyámnak karján kísérém őt kevés nap mulva az utólsó nyughelyre, 's nyolcz nap mulva, másod izben, és most egészen árvahodva állék, a' még egyedűl maradtnak koporsója mellett is. Az anyám' halála gyors és szép vala; gyönyörüen és nyájasan fekvék, mint egy szendergő angyal; mint egy anyja' szivén elszenderedő gyermeknek arczán a' mosoly, oly észrevehetetlenűl aludt ki az ő élete. Nem lehet mondani, hogy a' fájdalom repesztette meg szívét, a'hoz igen szelid volt és igen csendes ez a' sziv. Ő hosszu, mély nyugalomra ugy ment, mint napja leszállott, megszünt élni, mert életének élete oda volt, és mint a' madarak elválnak tőlünk, mivel a' tavasz bennünket elhagy, ugy vált ő is meg a' világtul, mellyből szerelme kimúla.

Hermann, atyámnak barátja, kit még akkor más névvel nevezni nem tudtam, nálunk maradt volt; az én drága anyám életének nehány utolsó napjaiban, mint egykor atyámat, őtet mindenen szabadon hagyta rendelkezni, a' nélkűl hogy valaha megkérdezte volna valami miatt. A' közel elválás' előérzetében beszélő epecseléssel, ha mindjárt szótalan is, szívére kötött engemet, azután gond nélkűl 's vidámul szenderedett el mint egy fáradt

gyermek. Miért lett volna gondja? Hiszen Hermann volt az, kibe az atya határtalan bizodalmát veté, kinek oltalmába ő maga örömmel adta szeretét nejét, 's egyetlen fiát.

Csak nem eszméletlenül, panasz nélkül, könny nélkül, minden ellentállás nélkül hagyám magamat, a' mint anyám' temetéséről visszatértünk volt, egy már készenálló kocsiba emeltetni Hermantól, 's elmenék vele, a' nélkül, hogy eszembe is jutott volna őtet kérdezni; hová vissz engem' szüleimnek sirjától? az egyetlen ismeretes és kedves helyemtől e' széles nagy világon? Minden intézet, nap és éj, sőtt élet és halál is mindegy volt nekem ezen szótalan, végtelen mély bánatomban. Kedveskedő bölcsességgel, valóbau atyai gondal fordítgatá Hermann ütközben a' beszédet haltjaimra, és elhagyattatásomra. Korábbi oly boldog házi életünk' ezer apró vonásairól kérdezősködéssel, a' kimondhatatlan szerencsére czélzással, mellyet birtam és elvesztettem, ifjuságomnak korábbi történeteiről tudakozódással, oly szerfelett szeretett szülék mellett, végre megtudta szivemről a' könnyeket indítani, mellyek elfojtással fenyegettek; 's feltarthatatlanul patakzottak. Keblem az által megkönnyült, de nagy bánatom nem, csak erősebb levék annak viselésére.

Mint fonódék öszve Angelinának édes, gyönyörü, soha el nem felejtett képe amaz, a' legmélyebb gyásznak szentelt napokban elvesztettjeimnek, különösen pedig szeretett szelid anyámnak képével, azt jól tudod, azt jól érzed; a' nélkül hogy próbáljam elédbe irni. Hiszen te nem vagy kivétel a' halandók' közös sorsa alól, 's a' te életedbe is bizonyosan lépett egyszer a' fájdalom pusztitva annak legszebb virágzása közben. Ugy van, te ismered bizonnyal a' vágyat, melly bennünket a' multba vissza ragad, mig öröme és szenyve annak öszve egyvelednek, 's egészen elfelejtjük, hogy a' nap akkor sem sütött mindig.

Sokáig elnyomá még az elvesztett boldogságnak emlékezete, a' valóban most sem örömtelen jelent; sokáig hangoztak még viszsza gyermekségemnek melódiái minden álmaimba. De az ember nem született soha sem szünő szomoruságra, 's mint minden tiszta, tettetetlen és mesterkétlen indulat, én is sokkal hamarabb értem ezt, mint hittem. A' pillantat' hatalma, mellynek mindnyájan szakmányolni tartozunk, rajtam is űzé uralkodói erejét 's fogollyá tevé lényemet. Az alatt minden megujult körültem; a' mit szerettem, a' mihez miolta születtem, megszoktam, sőtt még nevem is, nyom nélkül elve-

szett, 's egészen csudálatos módon pótoltatott vissza.

Sok uj, sőtt sok szép is lépett az ónak helyére, mit én elébb csudálkozással, sőtt örömmel is szemléltem. Ujságkiváncsin, mint milyenek a' gyermekek, vevék mindent, a' mi ajánlkoza, 's mint gyermek ismét abban hagyám; mert még is nem a' kedves megszokott volt, nem az, a' mit mindig ujra, mindenütt és mindenben, fájdalmasan nélkületem, és mihez én, gondolatommal mint kivánatommal, mindig vissza vissza tértem.

Kedves barátom, nem beszéltek neked mikor még gyermek valál egy dajka regét, mit én számtalanszor, a' nélkül, hogy meguntam volna, elbeszéltettem anyámmal? Regét egy felséges kertről. még szebről mint a' miénk volt, tele csudálatosan tündöklő virágokkal és gyümölcsökkel, mellyek közt pompás tarka madarak repkedtek, 's azoknak ragyogó szárnyaik ezüst csengetjükként hangzottak, ha mozogtak. 'S egy nagy éneklő szökőkut volt a' kertben, és egy egészen által látszó világos vár hegyi kristályból. Áh, én azt mind oly világosan láttam magam előtt, ha anyám beszélte. A' várban a' legékesebb, ingeresebb, apró alakok járdaltak ki 's be

igazi angyal képekben, 's énekkel és tánczal ünneplék gyönyörü játékok közt a' legkellemesebb, felségesebb ünnepet. Köztök egy elvarázsolt gyermek vala, egy fiu, kit mindnyájan szerfelett szerettek, és annak ajándékozgattak minden virágot, gyümölcsöt és játékot a' mi csak neki tetszett; ő nem tudott egyebet, mint hogy ő a' várba és nyájas szép védőihez tartozik, 's mindenkorra velök maradand.

De most egyszerre eltelt varázslatának ideje, 's vissza kellett mennie atyjának várába, kit ő nem ismert, és ki király volt; ott felébrede egy reggel hirtelen idegen, neki egészen ismeretlen világban. Semmi sem maradt neki korábbi hajlékából, mint az arra emlékezés, a' vágyakodás kedves, gyönyörü játszótársira, kik után a' szegény gyerek, sokáig sokáig síra, 's a' tündéreknek gazdag ajándékai, mellyeknek fénye mindent a' legnagyobb csudálkozásba merít körűlte, és mellyet ő maga többé nem tud becsűlni, minthogy azokat most, midőn azon földből, mellyen nevekedének, elvétetvén, többé meg nem ismeri. Miolta a' földön ugy ragyogzott a' nappalnak fénye, hideg, ragyogó, életlen tündöklő ércz ágakká és virágokká változtak, 's színes csillogó drága kövekből való gyümölcsökké.

Áh, az én anyám, ezen kedvencz regét beszélgetvén nekem, talán soha sem gondolta, hogy jósoló érzettel az én jövendőmet fedezé fel. Én most a' szegény gyermek valék, ki mindent, mindent elvesztett, azt érzém szakadatlanul, kivált elinte; feletteb magános voltam, a' társasági tolongás közt is, melly körűlveve. Minden korábbi reményektől, minden édes álmaitól leirhatatlan boldog gyermekségemnek visszaszerezhetetlenűl meg valék válva. Uj örömek ugyan találkoztak, de, mint ott a' regében, kemény, hideg, tündöklő kőgyümölcsök, nem a' lágy, meleg, kedves élet, mellyhez szokva valék! Mert egyszerre, magam sem foghatám meg hogyan, gazdag, nagy születésü gyermekké lettem, 's a' fiatal gróf Hochburg Ferdinándnak neveztek. Egy nagy sor szép szobáim valának, egy tágas, palota nemü házban, és saját inasom, paripáim, fegyvereim, vadászkutyáim, 's minden a' mit csak kivánhattam. A' hol csak megfordultam a' házban, sőtt az utczán is, tisztelettel idvezlettek az emberek. Öregek felkeltek előttem, 's levevék ösz fürtjeikről a' kalapot. Az atyám, és még inkább anyám mindig arra intettek, hogy az öregséget tiszteljem, annak örömest szolgáljak, és segédére késznek mutassam magamat, 's ezt el-

hagynom valóban nehéz vala nekem, 's csak későn szokhatám a'hoz és nagy kelletlenséggel.

Hermann tulajdonképen csak S... generálnak keresztneve vala, ki most valóban atyai szeretettel fogá fel ügyemet elhagyattatásomban. Ő nőtelen vala; fejedelmével való viszonya, ki őt sok mások felett tiszteletesen meg különböztette; a' nagy rangu katona hivatalnak tisztei, mellyet viselt, mind ez gyakran kényszerité ötet majd húzamosabb majd rövidebb távollétre a' háztól, 's meg nem engedé neki, hogy minden gondját neveltetésem' tökélyre vitelének szentelhesse, mint örömest akarta volna. Azért általada nagyra becsült és szeretett nénjének, az özvegy Lichtwerth grófnénak, kinek házában azután éltem, egy magas, kevély, igen művelt asszony, csaknem férjfiui lélekkel, de még is anyai szeretettel teljes szivvel, de mellynek mindazáltal elébb melegülnie kellett mielőtt megnyíla.

De a' legnagyobb jótét, mellyett a' generál hozzám mutatott, abban állott, hogy udvari mesterre bizta nevelésemet, ki neki régi barátja vala, 's ezen óráig az enyém is maradt. Könnyen kitalálod, hogy szerfelett szeretett és tisztelt Werneremről szólok. Ha

valaha élt a' földön ember, kit minden derék lelki és elmebeli tulajdonságában atyám mellé teheték, ő volt az.

Mind ez a' három kitündöklő nemes ember egyesült, hogy nekem szegény gyermeknek kipótolja, mit örökre elvesztettem. Ők szerettek engem', 's én is viszontszeretni tanultam őket; boldognak kelle lennem, 's végre az is valék, csak hogy másképen mint én gondolám; de még sok ideig vonzott szivem vissza gyermekségemnek első boldog honjához, és soha sem jutottak oly elevenen eszembe virágaim, tavam és kis csónakom, szikláim, fáim, és áh Angelina! mint mikor épen legszebben vett körül a' jelen. Ha mind azok, kik velem jót akartak, vidor várakozással teljesen áltak körültem, 's égtek, látni kivánásától, mint fogok most mindjárt valami egészen váratlan miatt magamon kivül lenni örömömben, olyankor aztán gyakran még könnyeket űzött szemembe a' multhoz erős vágyakodás, 's halátalannak látszám, mivel elhomályosult tekintetem meg nem engedte, a' sok jót megismernem, melly nekem nyujtatott.

Mind azt, a' mit ujrangom szerenti neveltetésemre szükségesnek láttak kedves gyámjaim, megtevék azonban, tul haladván nemes

lelkeik az én idegenkedőnek, sőtt rám halmozott jóságos gondoskodásaikat meg nem ismerőnek látszó indulatomat. Áh mily nehezen esék nékem, hogy minden akaratom ellen is ily méltatlannak kelle hozzájok látszanom, ily érdemetlennek a' ritka kegyre, mellyet oly ingyen, oly előttem megfoghatatlanul ingyen, csupán saját rényeik' magas sugaltából éreztetének velem. Elutazásom előtti estve, szobámba térdre hullva tettem a' fogadást, hogy távollétem alatt minden igyekezetemmel ezen hálátalanság' undok szinének eltörlését eszközölvén, hozzájak méltóan térek meg.

Nyár-szerelem.

Elbeszélés

Schopenhauer Johannától.

A' késő ősz, ez a' minden évszakok' legzavarosabbika, épen elkezdé komor uralkodását, 's a' székesváros ujra megtelt familiákkal, mellyek falusi jószágaikról, vagy fördőkből hontérének a' téli lakba. A' társaságos örömök még nem kezdék ugyan el körfolyásokat, de már mindenütt tétettek intézetek az unalomnak, ezen közösen félt ellenségnek, behatása ellen, melly a' mindig hosszabbodó estvékre rohanással komolyan fenyegetett. Minden utczán lélektelen követek szaladgáltak, aláirási lajstromokkal thea-társaságokra, bál-készületre, clubokra, kedvelési játékszinekre, és kártya-gyülekezetre. A' reggelekről is gondolkoztak; ezekre nézve aesthetikai olvasások, hangászati egyesületek javasoltattak; akademiák, mellyekben mindenki énekelhetett, mint hozzá szája nőtt, és tudományos fölöstökömök, mellyeknél mindenféle nyelven lehetett beszélni, csak azon nem, mellyen valaki legjobban tudott, a' saját anya nyelven. A' kilencz vagy tiz osztálynak mindenike, mellyekbe a' megkülönböztetőleg ugy nevezett jó társaság osztotta magát, igyekezett ezen intézkedésnél oly kevéssé hátra-

maradni a' másik után, a' mint csak kitelhetek. Mert a' város nagy és népes volt, 's egy fényes udvar, lakosainak, példát mutatott a' pompában és ékben, melly után, inkább vagy kevésbé, erejétől kitelhetőleg mindenki törekedett.

Egy igen setét estve, mig az eső záporként szakadt, az olyankor érezhetővé levő szüksége a' társaságnak minden eqvipaget szokatlan mozgásba hozott. Minden terembe tarka serege rohant a' látogatóknak öszve, de legtarkábban és számosabban a' Lichtwerth grófnéjéha. Nem csak a' kivánság volt, a' közönségesen tisztelt asszonynak tiszteletet és figyelmet mutatni, mi itt a' szép világot nagy tömegbe egyesíté; egy hatalmasabb ösztön forgott most az egyszer fenn, ujság kivánás, az ifju gróf Hochburg Ferdinándot, a' grófné' gyamfiját meglátni, ki nehány nap előtt tére meg utazásából.

Ezen fiatal embernek korábbi sorsa különben is régen magára fordította a' köz figyelmet. Tudatott, hogy egykorig gyámanyjánál szállott meg, hogy az alatt tulajdon lakását izlése szerint rendeltethesse el: de még ekkoráig senkisem látta, és a' különben szokásban volt látogatásokból egyet sem tett.

Ezen estvén is vonogatódzott megjelenni. Minden szemek, kivált a' fiatal világéi, ajtó

felé fordultak minden nyilásakor, 's minden szegletben sugdostatott neve. Mindenki vágyott tudni, oly leányos kinézésü-e még, mint el utazásakor, ez előtt öt esztendővel volt. Ferdinánd' csudálatos nevelése is szóba jött; egy falusi papnál a' hegyekben, mondatott, nőtt fel, de ki tulajdonképen nem pap vala, hanem egy nagy rangu száműzött a' szomszéd statusból, és tulajdonképen az ifju gróf Hochburgnak volt atyja. Werner urról is beszélgettek, ki azt mint udvari mester kísérte utazásaiban, de vele ide vissza nem tére, hanem most felettébb regényes hegyvidéken, ama' papnak helyére lépett.

Igaz, félig igaz, egészen költött, uj és ó öszve kerestetett, hogy a' várás' ideje elteljék. „Utoljára még minden csak hijábavaló, valamelly elmés főtől kigondolt tréfa, ámitásunkra," kiáltá végre a' szép, keves hetek előtt férjesedett Emma grófné. „Az én elébbeni játszó társam hihetőleg még sok mértföldnyire van innen, 's eszébe sem jut hogy oly hamar ide — — —"

„Engedelmet, nagysám," félben szakasztá Althüll udvari tanácsnok, ki mindig azzal foglalatoskodott, hogy minden ujságot környülállásosan legelőször terjeszzen el, „engedelmet, csak szombaton estve, kilenczre há-

rom negyedkor az ifju báró Willdorf' kíséretében érkezett meg, és itt a' grófné' házába szállott. Bizonnyal mindjárt megjelen közénkbe — — —"

„Tant mieux," kiáltá Emma, „én igen örülök rajta. Ő sokat fog utazásairól beszélni tudni, miket látott a' mindig vidám délen, a' Rhénus' felséges partjain."

„Áh, ott ő ugy járdalt, mint a' templarius a' pálmák közt," sohajtá Klára kisasszony, Emma grófné' huga, ki épen a' kolostorból érkezett volt meg.

„Engedjen meg kegyesen, kisasszony," elkezdé oktatólag az udvari tanácsos, „a' pálmák még nem nőnek tulajdonképen a' Rhénusnál," kezdetben vala jóforma hosszu értekezést tartani ezen tárgyról, midőn auditoriuma hirtelen elhagyá, mert épen a' terembe lépett gróf Hochburg.

A' magas nemes alak, a' csínos bajuszocska, melly a' finom szabásu felső ajkat ékesité, alig ismerteté meg benne a' nyulánk növésű, leányként elpiruló ifjat, milyennek felnöve, midőn gyermeki éveiből alig lépve ki, öt esztendő előtt az egyetembe menne. Gyakorlott világi ember' nyugodt illendőségével felele minden, közben talán idétlen kérdésre is, mellyet az idősebb személyek hoz-

zá tevének, kiknek gyámanyja bemutatá. Azután a' társaság' fiatalabb részéhez fordult, minden korábbi ismerőseit és játszótársait fellelé benne, nagy ügyességgel egyveledett enyelgő tréfáikba, 's egészben épen oly sok életvidámságot mutatott, mint helyesen találó taktot és finom világi forgást.

„Az ifju valóban bámulatos sok társasági talentomot hozott az utazásból," suttogá egyik idősb dáma a' másiknak.

„Áh, igen" vala a' felelet, „de én nem tudom mi van még is rajta, mi őt nekem oly titkosnak mutatja; olyan előttem mint egy idegen madár, az ember nem tudja hol fogja meg."

„Klára!" mondá estve Emma grófné othon hugához, „Hochburg Ferdinánd nagyon kelletlenné lett minden jelessége mellett. Oly okos-bokosnak látszik, mint maga a' tanácsnok. Ő bizonyosan ugy tudja, mint ez, hol nő minden fa."

„És velem ugy bánik mintha gyermek volnék" mondá Klára egészen felindulva, „csak annyit beszélt velem, a' mennyit kénytelen vala. Tulajdonképen senkivel sem foglalatoskodott, csak a' hosszu, utálatos elméssel."

„Ugy van, ugy! az az utazás miatt van!" sohajták mind ketten egy hangal.

De gróf Ferdinánd sem tudta magát egész helyesen belelni a' körülöttei üzésfüzésbe, miután a' megszokott tárgyak' és alakok' viszontlátásának első öröme elmult. Valami üresség, pusztaság maga körül és magában kietleníté keblét 's gyakran czéltalan nyugtalanság' nyilatkoztatására kényszeríté, mit magától szégyenle, a' nélkül, hogy azt eltudta volna nyomni. Mi hibított neki tulajdonképen maga sem tudta; a' szabad, erős, ha bár néha egykissé durva, egyetemi tanuló élet volt az? legfájdalmasabban nélkülezé minden bizonnyal Wernernek, tanitójának és szeretett barátjának jelenét. Ez még utazás közben elvála tőle, hogy Ferdinánd' hajdani atyjának lakjába költözzék, 's egyszer'smind a' predikátori hivatalt felvegye, mellyet egykor az viselt. És még is igen világosan érzé Ferdinánd, mily szükséges volna most, épen az uj élet' ösvenyén, mellyre fellépet, nem annyira egy barát, mint egy vezető, mert ő igen távol volt, a' maga viseletével megelegedéstől, noha azt megváltoztatni nem tudá, Wernerhez ira:

„Az én jó gyámanyám ezen keves napokban gyakrabban és komolyabban megpirongatott, mint az valaha történt életemben velem. Legyek módos, nyájas, megelőző, mivel

mind ez tudok lenni. Én kérdem, ezen felszólításra felelésben tőle, miért szoritsam én magamat ez üres illendőségi formákba? miért görbedjek azon hanyag megelőzésekbe, mellyek szivemet és érzelmemet felháborítják? miért ragadtassam magamat üres fecsegésről elébb unalomba, azután a' belső bosszankodás' disztelen kirohanásaiba? azután mind ezekre való feleletül azt a' kötelőzködő kérdést teszi elémbe: miért tetszett nekem itt minden másképen megérkezésem' első napjaiban, látszó könnyűséggel tudván a' társasági divatba belelni magamat, a' nélkül hogy legkisebb eröltetés is látszott volna rajtam? Miért csábittattam magamat akkor azon melodiák' együtt éneklésére, mellyeket elémbe gajdoltak? Édes Istenem! mintha gyenge teremtésednek minden balfogása oly kötelező következéseket vonna maga után? Hát miért kapcsolódik akaratom ellen, örökké elkerülhetetlen megtévedés minden lépteimhez?"

„Mily másképen gondoltam én itt magamnak mindent! Mit nem reménylettem a' kellemes bimbók' kivirágzásától, mellyeket akkor nehéz szivvel hagytam el! és mit találtam!"

„De leg inyem ellen valóbbak ezen vicsorgó lárvák, ezen gunyoló, ezen fényeskedő elnyomói hazámnak, kik féktelenül, szem-

telenül, zabolátlanul lebelgik körül a' legnemesebb virágokat, 's elmérgesítik, eltiporják, nem emelkedvén fel fenyitő kéz, elüzésökre, vagy csak elháritásokra is."

„Nekem ismét el kell mennem. Nyugtalanul várom S.. generálnak, dicsőült atyám' nemes barátjának visszatértét. Más uj utazásra, hihetőleg más világrészbe, akarok menni, 's ott akarok maradni mig a' megváltás' ideje eljön, melly nem lehet messze; mert mindennek hanyatlania, és sülyednie kell, mikor legfelső tetőre hágott,"

„Alkalmasint csak magam megyek; mert az egyetlen, kit az uron kivül kisérőmnek kivánnék, régi utitársunk Willdorf, oly szorosan és erősen le van nemzetségi kötelékekkel tartva, hogy a' szegény hü lélek alig mozdulhat. Most ő, nénjének, az udvari marsalnénak közbenvetésére, mindjárt hazatérte után komornyik urfivá neveztetett! No! Isten legyen a' szegény fiuval. Én hát magam megyek."

Minden nyomoruságihoz még egy szerencsétlen szerelme is van a' szegény Willdorfnak, mellynek tárgya egy uj lekötelezett szinjátszóné, Lichtfeld Emília kisasszony. Be kellett vele magamat, mint barátját, annál mutattatnom; a' dolog uj volt előttem, 's igy mint valami szokatlan, mint valami a' rendes,

kopott kerekvágásból kimenő, tetszett előttem. Nagy illendőséggel, örömest szeretném a' szónak jó értelmében mondani, igen jelesen fogadtattunk. A' leány egyáltalában meg nem csorbított jó hirt hozott ide magával. Nem épen szép, de tündöklő; csudálatosan kondoritott setét haj, egy pár nagy, lélekkel sugárzó szem egészen tulajdonos ingert ad a' tulajdonképen nem rendes ábrázatnak. Ahoz járul lágy, leirhatatlanul jól hangzó beszéd inszer, melly a' legközönségesebb szóláskor is elleneálhatatlanul szívig hat. Felséges adománya a' természetnek az ő nemebeli mivésznékre nézve."

„Még nehány urat és dámát találánk nála, alkalmasint a' játékszinről; viselet és illőség által ki tündöklött köztök, mint valami gyöngy. Ma lép fel legelsőben mint Iphigénia — majd meg látjuk — legalább a' természet mindennel pazarló gazdagságig halmozá el, mi az elsülést neki megkönnyítheti."

„Szivemnek legmélyebb mélyében meghatva térek honn a' játékszinből. Az nem Iphigenia' előterjesztése volt, az maga volt a' kristályvilágosságu angyaltisztaságu lény, mint a' nemes lelkü mester' magas képzete, szellemének meg nem zavart kutfejéből meritette."

„Minden hiedelem, melly egykor gyermekségemet boldogította, ujra ébredt látásakor, első varázshangjakor, melly ajkairól ömlött. Világosan és tisztán 's egyenedve fejtődzött ki belső szemeim előtt az élet' tömkelegi ösvenye, 's oly könnyü leve szivem, mint akkor, midőn atyám' kezét fogvá mosolyogva jártam rajta, nem sejtvén e' világ' dolgait."

„Mily indulat lehet az övé, midőn képes, a' szüzi, mondhatnám, gyermeki fenségnek ezt a' legmagasabb ideálját ugy felfogni magában! Mily nemes, félénktelen bizodalommal álla Toas király előtt, mily magas vala lealázkodásában!"

„Sem tréfában, sem komolyságban, soha sem jött az a' kivánságom, hogy játékszinre lépjek, de ezt a' Toast még is szeretném egyszer képezni, és vele, ha csillag tisztaságu szemeit kérőleg felém forditva látnám — áh, szerepet 's publicumot el kellene felejtenem, 's előtte porba kellene omlanom. Én meg nem foghatom, mint volt lehetséges azon férjfiunak, állva maradnia, és a' sugószóra hallgatnia."

„Remeg értem, kedves Werner? Legyen nyugodt, ez csak a' tiszta öröm minden magában tökéletesen, melly engemet

mindenkor lelkesített, és melly most, húzamos nélkülezés után, ismét felül emel magamon. Holnap hozzá megyek, megköszönni a' gyönyörü mivésznének azon éldeletet, melly ily mértékben még soha sem juta nékem. De azért csak ne gondolja, hogy képes volnék, őtet mivészségének eredeti képjével felcserelni, akár mily nagy tökélyben tudta is azt képezni.“

Ferdinánd másnap, egymást a' dicséretben felülmuldogáló csudálók' körében találta a' koszorus müvésznét, kik között ő, mint valami fiatal királyné, hü jobbágyainak hódolásaiktól körülöztetve, uralkodott. Iphigéniát ismét itt találni, nem hitte ugyan, vagy ha hitte, magának legalább meg nem vallá; de a' könnyüség még is sérté, melylyel Emília mind azon sok magasztalásokat részént elfogadta, részént ékes kitételekkel utasitá magától, vagy meglehetős élességü sarkasmusokkal is gunyolta. Fellobogó elméssége, éles látása, mellyet a' mellett mutatott, vidámiták Ferdinándot, egyszersmind fájdalmasan esvén neki, 's épen ez a' csudálatosan egyvelitett érzés köté őtet annak közelébe erősen, mig a' több látogatók egyen-

ként elszéledtek. Végre a' grófon kivül még csak Willdorf maradt; ő is búcsut vett utoljára heves megindulásban, mintha fájdalmasan érezné magát elvonattatni, 's hasonlóul félig vig ötlettel, 's csaknem gunyolva bocsáttatott el Emíliától.

„'S mivel fog most engem' elutasitani?" kérdé egykissé keserü mosollyal Ferdinánd, midőn barátja után az ajtó bezáródék „mivel engemet, ki szinte merészeltem, csudáló hálaérzetemnek feleslegében ide tolakodni. Egy engemet figyelembe alig vevő meghajtásával a' szép fejecskének? egy csufoló mosollyal, vagy egy, szavamat 's lélekzetemet elmetsző sarkasmussal?"

„Ne bosszulja meg egy kis, talán nem idejében használt tréfának vétkét igen komolyan gróf ur, kérem!" viszonzá Emília, hangjában és lényében egészen megváltozva. Sajdithatná csak, mint esik nekünk csudálóink' szolásmódja! mint esik az, ha az ember érzi, hogy oly gyakran egészen másképen értetik, mint az ember vélte! bizonynyal elnézné látszó métatlankodásomat, melly tulajdonként csak bosszankodás. A' mi mivészségünk nektök az élet' ékéül szolgál, gyakran csak játékul, még is teljes komolyságát veszi lételünknek magára, 's minden

igyekezetünknek erejét felszólitja. Nékünk nem kevesebb szükségünk van nyugalomra mint más halandóknak; de magasztalóink azt akarják, hogy regtől estig soha sem szünő lelkesedésben maradjunk. Az adotthoz még többet adjunk; mit egész lényünk' erőltetésével teremténk elő, az nekik nem elég, a' hogyan, és miértről is számot adjunk nekik. És" folytatá könnyebb hangon, „nem olyan forma az, mintha éjszaka elfelejtenék, mit estve láttak és hallottak, 's azért a' legközelebbi reggel ismét ujra akarják magoknak mutattatni?"

Ferdinánd elpirult örömében a' megkülönböztetésen, mellyet itt oly véletlenül mutatott neki a' ritka mivészné, és mellyet kivánni maga sem akart. Dobogó szive meggátolá nehány perczig szavainak sebes folyamát, mellyben utoljára csudálkozásba ragadtatván, próbálta, Emíliával igen láttatni, mit érze ő tegnap estveli játékánál.

A' mit mondott, megindult szivének mélyéből jöve, az igazság' bélyegét viselte magán, 's Emília ellene nem állhatott ezen varázsnak. Ő is kiburkoltatá az élénk beszélgetés' folytában, egy finom miveltségü léleknek minden grátiáit, némelly itéleteit szerényen háritván el, vagy czáfolván is

meg. Ferdinánd elhagyá végre, megigérvén, hogy mások' jelenlétében nem fogja többé szembe dicsérni, Emília pedig azon bizonyossátételt adá vele, hogy egy oly méltatatás mint az övé, az ő életi helyheztetésétől elválaszthatatlan zavarban, mindenek felett vigasztalja.

Willdorf, a' ház előtt alá 's fel járkálva nyugtalanul várá barátját. Mihelyt megpillantá azonnal feléje sietett, 's jéghidegségü, reszkető kézzel fogtá meg annak karját. Szeme lángolt, keble szemlátomást lélekzet után küzde, 's a' sáppadt mozdulatlan ajk hasztalan igyekezett, szókat alkotni, hevesen ragadván magával a' grófot, a' közel fás ösvenyére, egy ezen időben egészen emberüres sétánynak.

„Csak mond ki," szóla végre Willdorf reszkető, félig elnyomott hangal, „csak valld meg tiszta világos szókkal; mert engemet nem ámitsz, 's azt nem is akarhatod. Jól tudod ugyan hogy én nélküle nem élhetek — de csak valld meg, azután legyen vele, és veled, és én velem, a' mint lehet és lesz."

Ferdinánd mélyen megrendülve állott másként mérséklett és oly nyilt barátja előtt, kinek mostani feldult állapotja egészen meg-

fejthetetlennek látszék előtte. A' legbuzgóbb szeretettel és tisztább szánakodással teljes szemekkel szémlélte azt. „Ó ne nézz ugy reám!„ kiáltá Willdorf, „ezen tekintettel hóditád meg az ő szivét. Csak ne tagadd, hogy őt szereted, és ő is szeret téged', én világosan látom. De hogy is lehetne másképen?“

„Te gyermek vagy Willdorf,“ viszonzá Ferdinánd ki most általkezdé látni, mit gondol tulajdonképen barátja. „Te gyermek vagy, nekem eszembe sem jut az a' szerelem, 's Lichtfeld kisasszonynak épen oly kevéssé. Légy nyugodt,“ tevé hozzá, „igérd meg nekem nyugodt léssz, 's hehehurgyasággal, nem bünhölöd magad', én pedig fogadom neked, soha sem látom egyébkor mint a' színen. No de légy hát nyugodt“ ismétlé, Wildorf' örvendező megindulását most magától háritván, hiszen én neked ezen igérettel semmi áldozatot nem teszek, én örömest teszem és töltöm azt be, ha az által boldog léssz — sőtt ha csak örvendezel is - még ha csak kellemes is neked,“ tevé végre hozzá mosolyogva, s' Willdorf' ölelésétől félig elfojtva.

„Ferdinánd, kedves barátom,“ kiáltá Wildorf felesleges örömmámorában, „nem csalod talán meg magadat? Szerfeletti bol-

dogság fogna lenni ha az ugy volna, mint mondod, és szerfeletti boldogtalanság, ha nem ugy van. Ládd, barátom, öcsém, nekem nincs és nem ismerek semmit e' világon, mint őtet, mint Emíliát, semmi örömet, semmi vágyat, semmi boldogságot. Én mindent megvallok neked. Én merek reményleni, szerelmére való igényeket ugyan még nem szolgáltatott nekem, még is ki tettem magamat miatta atyám és atyángom' haragjának, nénémmel, az udvari marsallal, sógorommal, egész családommal meghasonlottam Emíliáért. Az által elvesztem talán szolgálatomat, és atyángom' örökségét. Elég kábaság lehet, de másképen nem tehetek, kénytelen, kénytelen vagyok, itt Isten sem segit rajtam.“

Szeliden hunnyásztató szavakkal vezeté Ferdinánd haza rémületesen felháborult barátját. Békével hallgatá szilaj, viharos kiömlését érzéseinek, mellynek ez egészen által adá magát, de egyszersmind igyekezett szivének megtévedésétől tartóztatni, melly az ő nyugodtabb látása szerint, csak tenkrelételhez vezetett. „Ébredj fel, Wildorf,“ kiáltá neki, „ébredj fel, és tekints magad körül, világositsd meg azt jól, 's látni fogod, hogy csak képzeletednek képe gyakorolja rajtad ezen bűbájt. Hogyan hiheted

te, hogy valaha én is ez alá görbedhetnék? Téged' a' szerelem vakit, de én jól látom, mily mesterségesen kezde, ez a' valóban ritka leány, körül szőni. Engemet is szeretne befogni, könnyen elhiszem, szeretne ez a' varázslóné, hogy én is húzzam diadalmi kocsiját, azért különböztett ma meg nyájassága; de légy nyugodt barátom, még nem húzom, 's te is, becsületes lélek, nem sokáig fogod azt, ha ép eszem bemenetelt találhat nálad."

De akármit hordott is elő ily nemben Ferdinánd, baratjánál nyomdék nélkül maradt; ez nem hallott semmit, 's annak minden szép, okos beszédéből semmit sem foga fel, a' bizonyossá tételen kivül, hogy ő Emiliát ezután kerülni fogja, 's egyáltalában nem czélja, Willdorf' vágytársa lenni. Végre elváltak egymástól még szivesebbé vált szeretettel és magasabbult bizalommal.

Ifjanti indulatok szeretik, a' nagy lelküség' gyakorlásában magokat mindig felül mulni, és szép buzgalomban, az elejökbe tett czélt a' lehetségig igyekeznek tulhaladni. Azért nem csak lemondott gróf Hochburg, a' mint megigérte, közelebbi társalkodásról, hanem a' játékszint is kerülte meglátogatni oly estvéken, mellyeken az fellépett, és békésen tü-

ré, ha ismerősi, 's mindenek felett a' dámák, őtet azért barbarnak és vandalnak mondogaták. De épen ezen szántszándékos elkerülés kényszerité őt, elevenebben és gyakrabban megemlékeznie róla, mint talán a' nélkül történni fogott. Mint azon britt, ki tiz évig élt Londonban, a' városkerületet elnem hagyva, és csak midőn egy nagy fogadásba ereszkedett, hogy ezt a' legközelebbi három hét alatt sem teendi, érzé az ellenállhattatlan ösztönt, azon kivül menni, ugy érzé Ferdinánd most, vagy, hitte érzeni, hogy a' Lichtfeld Emília' nem látásának igéretével, mindenről lemondott, mi őt jelen környülményében örvendeztethette. Egyedül, elhagyatva, elvesztve érzé magát, csaknem annyira, mint amaz első napjaiban mindennek elvesztése után, mi korábbi ifjuságát boldogította.

Azonban életének ürességében, melly mindig érezhetőbbé leve neki, sokkal kevesebb része volt Emíliának, mint ő maga is hitte. Honja' ellenivel mindennapi találkozása, kik mindig nagyobb tömegekben rajzottak elő, volt az, mi őt főképen nyomá, és valami elégedetlenséggel terhelé. Ezen való nyugtalansága csakmen minden nap maga elfelejtésére csábitá, melly magában emberi,

's mellynek alapja még dicséretes is volt, de melly az akkori környűletek szerint ő rá és barátjaira nézve igen veszélyes lehetett; gyakran minden méltósága, minden tekintete, minden életokossága szükséges volt gyámanyjának, őtet meggondolatlansága' rossz következményeitől védeni, mellybe honszeretete ragadta. Mindig iszonyatosban állván a' jelen elébe, mindig elevenebben támadt fel benne gyermek korára, nemes atyjára, szép anyjára, és Angelina' hirtelen eltünelgő kellemes jelenetére emlékezése. Az azon koron borongott homály, még mind eddig nem derült fel világosan előtte, noha S.. generál, vagy, mint szive örömestebb nevezé, atyjának Hermannja, némellyeket közlött vele szeretett atyjának korábbi történetéből. Nyugtalanul várá a' generál' megérkezését, hogy valahára tökéletes felvilágositást nyerjen az őtet oly közelről érdeklő tárgyakról. Ez még mindig csak nem jöve; politikai viszonyok, mint sugdosák, de mellyeket ő maga általhathatatlan homályba burkolt, tarták távol rendes lakásától. Azonban még is a' legsürgetősben kérte az ifju Hochburg grófot, hogy távol tartományokba utazásnak minden gondolatjáról tegyen le, egyebiránt nyugodtan legyen, de

készen, valami nagy felszólításnak azonnal eleget tehetni, melly talán nem sokára hozzá érkezendik.

Igy folyt el a' télnek nagyobb része majd lustán, majd lankadtan, majd szilaj felindulásban a' türhetetlenen, mellyet még is türnie kellett, midőn kikerülhetetlen, társasági illendőségen alapuló okok kényszeriték egy estve, erősen feltett szándékához hűtelenné lennie, 's Lichtfeld Emíliát ismét mint Iphigeniát fellépni látnia. Emília, miolta ő annak látását kerülte, pontosabb bizonyosságot sajátitott magának játékában, mi által felettébb sokat nyert. Egészen szemmé és füllé válva; elragadtatva üle ott a' gyönyörü, emlékezetében csaknem elenyészett jelenetben. A' történet, melly ma kedvezőnek látszott hozzá, a' játékszini páholyoknak egyik igen szembetünő helyére juttatá őt. Azt hitte felfedezni, hogy Emília észrevette az ő jelenét, sőtt ugy tetszett neki, mintha az, ő felé fordulva, valami egészen különös erővel inkább ő hozzá, mint Orest bátyjához mondaná ezen verseket:

„— — — — Vajha, ó,
Egy béke szót én tőled hallanék!
Ó háritsad el e' kétségemet.“

De a' legközelebbi perczben annyira ismét

Jphigenia volt, hogy Ferdinánd maga magát a' legnevetségesebb hiusággal vádolá, melly őt meg nem bocsátható tévedésbe hozta,

De mig még arról gondolkodott, újolag felé fordult a' mivészné, és még szembetünőbben rimánylá:

„Ó hallj meg engem'!" oly bűbáj hangon, mellynek csak ő volt mesternéje.

„Ó hallj meg engem', ó tekints reám,
Mint nyilik e' sziv több idő után!"

Ferdinánd nem tudta mi történik vele, álmodozóként üle ott, és csak őtet látta 's hallotta. De egész estve hiában vára egy harmadik jelére a' részvételnek, mellyel Emília még mindig látszott iránta. Még mikor a' kárpit lefordúlt is, és a' lámpák elaludtak, 's ő sokáig ugy ült a' grófné' fényes esti asztalánál, mint valami néma vendég, Iphigeniánál volt lelke. Éjfél már régen elmult, midőn ő még mindig fél eszméletlenségében annak, mi körülte történt, lakjába ére. De itt felébredt álmaiból, mert kimondhatatlan örömére, ezen egészen szokatlan órán, cabinetjében várva találta Willdorfot.

Semmi sem volt természetesebb, mint az a' gondolat, melly őt rögtön elfoglalá, hogy Willdorf őtet kérdőre vonni jött, m'ért láto-

gatá ma meg a' játékszint, és már hatalmasan kezdett keblében a' harag mozogni, midőn egy tekintet szemlátomást mélyen szomorodott barátjára, tüstént megjuháztatá. Határtalan, szives szánakodás, mély búsongás fogák el, midőn most hallá, Willdorf azért várta, hogy bizonytalan, hosszabb időre búcsut vegyen tőle, másnap hajnalkor elakarván hagyni a' székes várost. Kivánsága és reménye ellen neveztetett egyik lovagnak, kik az uralkodó fejedelemnek legkisebb fiját egy hosszu utazásra kísérjék. A' mostani uralkodó környülmények közt az ifju tüzes fejedelmet utra küldeni szükségesnek látták.

„Rokonaim ugy intézték azt el bölcsességökben," mondá Willdorf nagy keserüséggel; elakarnak távoztatni, megakarnak gyógyitani, rosszul használt szenvedélyemtől, mint ők nevezik, 's most örülnek a' jól elsült tervnek, az okosok. De te engemet jobban ismersz, tudod, hogy semmi félelem, semmi tündöklő kilátás, semmi hatalom el nem mozdíthatott volna innen, ha — ó öcsém, egy halálosan megsebesült óriásan gyermek is diadalmaskodhatik, 's én halálra vagyok sebesedve, feldulva, semmivé téve, itt szivemnek közepette, életemnek életében! Ó, áh hadd ne nevezzem nevét, ő engem'

nem szeret. Ez még nem minden, ezt még el lehetne viselni, reményem még is maradna, de ő másat szeret, nem téged' Ferdinánd, a' még egy sugárja lenne a' vigasztalásnak kétségem' éjében; egy nyomoru comediás, ki nem méltó, hogy neve azon órában mondassék ki tieddel, azaz ő szerelme' tárgya, ki mindennap, sőtt minden órán körűlözi. Ó öcsém! hogy ez a' fenséges isteni kép, mellyhez én csak félénk tisztelettel merészlék közelíteni, oly mélyre, ugy lesülyedhetett! ládd, ez a' féreg, melly életemet rágja, melly bizonyosan 's nem sokára eldulja. Az én lételem többé nem méltó fáradságra, hogy csak egy szót is vesztegessek érte, azért teszek rokonimnak is mindent kedvökre, a' mit csak kivánnak. Reménylem, nem sokára háboru leend, 's ott számomra is találtatik egy golyó, melly a' tréfának véget vetend."

Ferdinándnak lehetetlen volt hinnie Emília' szerelmét egy méltatlanhoz, de mind az, mit mentségére mondhatott, elveszett Willdorfra nézve. Mind a' két barát bizodalmas beszélgetésben tölté ki az éjet, mig a' reg megérkezett, melly őket bizonytalan, talán igen hosszu időre elválasztandó vala.

„Eredj hozzá" kéré még Willdorf utoljára, Ferdinánd' öleléséből kifejtvén magát.

„Fogd pártját barátodért a' még mindig szeretetreméltó lénynek. Légy Emília' barátja visszás időben, melly feltarthatatlanul közelg, védjed, ha a' szerencsétlenség meglepi, 's ő elhagyatva és egyedül áll az iszonyatos vérengező világban, mint tanácstalan hölgy.“

Elvesztett barátja után való fájdalma, 's annak utolsó megbizásán való titkos öröm közt lebegve, mellyet magának sem gyóna meg, és elfogó megdöbbenéssel lépett Ferdinánd a' legközelebbi dél előtt Emília' szobájába, megvinni annak Willdorf' utolsó búcsuköszöntését. Egészen rendes szokása ellen különbféle módon képzelte magának az elfogadtatást, mellyel őtet az látni fogja, 's elkészüle előre, hogy minden esetben ügyes és eszes legyen. De mind abból, a' mit képzelt, és hihetőleg várt, semmi sem történt. Zavarodásnak legkisebb nyomát sem mutatva idvezlette őt Emília a' neki tulajdonos természeti lénnyel, mintha megszokta volna vele mindennap beszélni; semmi sem látszott rajta elárulni hogy Ferdinándot hetek és havak olta nem látta magánál. A' hiradás, hogy Willdorf elutazott, mint szinte búcsuköszöntése is, örvendetes egyvérüséggel fo-

gadtatott általa, 's midőn Ferdinánd merészlé, nyilatkoztatni, hogy tulajdonképen szerencsétlen vonzalma üzte el szánásraméltó barátját hazájából, oly nagy szabadsággal mint méltósággal nyilvánositá Emília magát, az általa igen becsült ifjunak, az ő részéről nem okozott maga megcsalódásán. A' mellett állitá, hogy ő saját vigasztalására meggyőződve lehet, hogy ez a' csalódás, most midőn Willdorf tőle távol van, uj tárgyak' fénye előtt, mint köd képek a' nap' sugárji előtt, nem sokára semmibe oszlanak fel.

Ferdinánd itt egészen bizonytalan alapon érzé magát. Bámulva szemlélte az előtte álló csudálatos lényt, és hajlandó vala, attól mind azon gyengédebb, belsőbb érzelmeket megtagadni a' valóban, mellyeket mivészségének körében oly igéző igazsággal tudott képezni.

Ment és jött, jött és ment mostantól fogva több heteken által, az Emíliával társalkodás kedves szokássá lőn nála, legalább nem akarta azt, mi minden reggel ahoz vonta, másképen nevezni.

A' játékszinnek mély udvari gyász miatt nehány hétre be kellett zárattatnia, 's még egy játékszini czédula, mellyet az ő neve ékesitett volna, sem szolgálhatott az emlé-

keztetés által annak rangjára, némüképen mint aegis, ezen ritka jelenet' bűbája ellen. Egyébiránt minden comédiási eltünt viseletéből, egész tartása finom és nemes vala, minden mozdulatja a' finom világ' szokásával szoros ismeretségét árulá el, és semmi megháboritó nem emlékezteté Ferdinándot soha, hogy egy szinjátszónéval vagyon általellenben.

De Emília távol volt attól, hogy mivészi rangját szégyenlette volna, sőtt ellenben méltósággal tudta azt, és örömest sokat beszélt magasabb nézteiről azon mivészségnek, mellyre magát szenvedélyes szeretettel szentelé, 's mellynek legfelsőbb czéljára lényének minden erejével igyekezett.

Ezen reggeli órákon gyakran olvasgatott Emília a' legjelesebb dramaticus költőkből egyes helyeket barátjának, Ferdinánd pedig mindig magasabbult elragadtatással hallgatá szavának teljes hangját, 's csudálá a' finom érzést, a' nagy körü, és messze ható lelket, mellyel Emília, minden czikornyásságtól távol, a' költésnek minden egyes szépségeit érezni és kiemelni tudá. Véle beszélgetés közt gyakran elfelejte Ferdinánd, arra hallgatni, mit az tulajdonképen mondott, csak hogy azt szólni láthassa. Soha sem volt mozoghatóbb arczvonás mint az Emíliaé, 's

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Ferdinánd ezen gyönyörü irásban már előre tudta olvasni, mit szép szája még késett kimondani.

Igy folyt el nehány hét, melly allatt Ferdinánd csudált barátnéját csaknem minden reggel meglátogatta, és halkal, halkal csúszott belé egy mindig hatalmasabbá levő érzés, mellyről még azt sem engedhette meg magának, hogy egykor szerelemmé változhatna, noha megvallá, hogy Emília' társasága, nyujt neki egyedül örömet ezen vigasztalás nélküli időben.

Eddig a' szokott órán még mindig magában találta, de most egyszer délután vetette hozzá a' történet. Ekkor is egyedül találta Emíliát, de, mint látszott, kevésbé nyájas volt elfogadása mint máskor, 's valami halk vonásu zavarodás vonult el kedves arczán, alig is foglalta el vele általelleni szokott ülését, midőn az ajtó felnyilt, és jelentetlen, kalapját csak a' küszöbön véve le, bátran és szabadon, mintha othon volna, Waller ur belépett, épen azaz ifju szinjátszó, kit Willdorf Emília' szeretőjének mondott, és ki Ferdinándnak eszébe sem jutott, miolta Emíliát közelebről ismerte.

Emília elpirult egykissé anna' beléptén, Ferdinánd is szokatlan hevet érze magában

ébredni. De Waller mesterkélt pongyolasággal jártatá tagjait, mint világi forgással ismeretlenek szoktak, ha zavarodva érzik magokat, a' nélkül, hogy ezt magokon észrevétetni akarnák. Ugy köszönté az ifju grófot, kinek közelében az előtt soha sem volt, mintha régi ismerősök volnának, kik egymást mindennap látják; a' legközelebbi székbe veté magát, keresztbe tevé lábát, mesterséges, kényletlen helyheztetést veve magára, de mellynek kényletesnek és előkelői pongyolának kellett volna látszani, azután felettébb hangos szóval elfoglalá a' beszédet.

Emilia elébb, viseletének szelíditése végett, utóbb pedig valódi érdekes részt veve benne. A' beszéd egy uj szomoru játékról folyt, mellyben mind ketten, fellépendők valának a' játékszin' nem sokára leendő megnyitásakor. Waller ugyan semmi sem volt kevésbé, mint jeles szinjátszó, de még is nem hibázott rajta a' szerepiség. Ez neki férjfiui szép teljes hangu szavánál, magas ritka idomu termeténél, és jól alkatott, játékszinre illő ábrázatánál, az első szerelmes' szerepét juttatá, mellyben annyival tündöklőbben jelene meg, mivel ezen játékszinen senki-

sem volt mellette, ki vele ezen rangért mérkőzhetett volna.

Csendes bámulással hallgatta gróf Ferdinánd Emíliát egészen más szellemben beszélni mivészségéről, mint azt különben tőle megszokta. Mintegy tekintetet tétetett vele a' coulisszák megé, 's Ferdinánd az emelcsőt, szulákot, 's léczet látta, és a' durva, festékkel bemázolt vásznat, mellynek segitségével neki eddig tündér palotát varázsoltak elébe. Megpillantá a' czint, az arany füstöt, az üvegdarabokat, mellyek drága ruháknak jelentek meg előtte. Ugy esett neki, mint annak, ki egy valaha szeretett szép teremtménynek hüledékét, a' bonczolónak kése alatt széljelszedve, ezer darabkákban pillantja meg, és remegő kelletlenség borzongatá szivét lelkét keresztül.

Emília és Waller az alatt, ebből semmit észre nem véve, egészen háboritatlanul vivék magokéit. Rosszallák az éketlen, egyáltalában nem szépitő köntöst, mellyben az uj darab adandó vala, és sajnálák a' meglepő helyek' 's fényes lelépések' hiányát a' nekik jutott szerepekben. Azután nehány festői állásokról beszéltek, mellyeket együtt kiviendők, hogy legalább önmagokat némüképen emeljék, 's a' nézők' kezeit önjavokra

mozgásba hozzák. Waller ez alkalommal egyszer más véleményben volt, mint Emília, akkor megragadá ez kezén fekvő nagy török shawlját, magára veté 's azonnal egy magas isteni képhez hasonlólag állott, a' bámuló Ferdinánd előtt. Ő csudálkozásában letérdepelhetett volna előtte, de Waller balkönyökén egy ránczot másképen igazított, 's azt vélte, most van tulajdonképen jól.

Minél tovább beszélgetett Waller és Emília egymással, minél játékszinibbek levének mindketten, annál inkább látszának egy harmadiknak jelenlétét elfelejteni. Csaknem minden szinjátszók' szokása szerint ők is derék elmességgel és drágalátos humorral egyveliték szerepjeik' több egyes helyeit beszélgetésökbe. Utoljára csaknem egészen oly töredékekből álla az, kivált midőn elkezdék szinjátszó társaikat sorjában elővenni. Ezeknek nagyobb része tüsténi a' legnagyobb eltalálással utánaztatott tag és szójárásban, 's mind ez a' legnagyobb könnyüséggel esett meg, mintha annak ugy és nem másképen kellene lennie.

Az enyelgés, a' könnyü hamisság, melyet a' mellett Emília mutatott, ennek uj hihetetlen ingert kölcsönöze, mellyet Ferdinánd mélyen érze, akármint fel volt is tu-

lajdonképen gerjedve. Ki azt látta és hallotta, megsértetett és bájoltatott egyszerre, 's neki ugy esett, mintha hirtelen egy más, uj világba általtéve érezné magát, de mellyben szerfelett kellemetlen volt indulatja.

De mindazáltal ettől fogva el nem hagyhatá, mintegy szántszándékos saját kinjára, nem csak reggel, mint rendesen, hanem néha délután is meglátogatni Emíliát, a' mikor bizonyosan számolhatott rá, hogy Waller is nála fog teremni és a' beszédet, ha bár ezer változtatással, ugyan azon fordulást veendi is, mellyet vett, midőn először látta, folytatni fogja.

Waller ezen kis körben rendesen valami saját nemü elmészséget fejtett ki, sőtt azt is mutatta, hogy nem egészen van iskolai ismeretek nélkül, mivészségéhez is szeretettel látszott ragaszkodni, noha annak magassabb néztei, mellyek Emiliának oly ellenálhatatlan ingert adának, neki egészen hibázának. Egyébiránt mind küllényére, mind gondolkozására és megjegyzésére, a' közönségessel határozodó szokás' bélyege volt felütve, melly gyakran ugy mutatta magát, hogy Ferdinánd előtt kiálhatatlannak tetszett.

„Én nem szeretem őt, nem, én nem szeretem Emíliát," irá ezen idő tájban az ifju

Hochburg gróf, Werner barátjához, kinek folyvást el nem titkolt semmit, sem belső sem külső életéből. „Én nem szeretem Emíliát, de még sem titkolhatom el, hogy gyakran szivemből fájlalom — nem, ez nem az igazi szó arra, a' mit érzek — hogy, mint valami égrekiáltó vétek felháborit, ha estve, a' játékszinből jövén, háza előtt elmegyek, örömest szeretnék felmenni, megkösönni igazi elragadtatás' sugárját, mellyet mivészsége' egéről kopasz földi kicsinységembe külde le, és olyankor már távolról, a' leeresztett fejér kárpit megett, a' nekem oly kedves, ismeretes szoba'ablakán, valami veszedelmes személy'. árnyát látom lebegni az övé mellett. Ugyan mi lánczolhatja annyira ennek a' Wallernek alacsony természetéhez, melly fájdalom, gyakran az övét is lejebb huzza nehány lépcsővel! Mint lehet az lehetséges, hogy ez az egészen közönséges szerető figura halálos unalmat nem okoz neki, ez a' játékszini ekhó, melly semmit sem tud és semmit sem ért, mint a' száraz mesterséget neki, a' legizetlenebb módon ismétleni, mit ezerek kiáltoznak mindennap fülébe? Azt hinni, hogy az égtől neki ajándékozott apollóalkat lánczolja Emiliát hozzá, melly olykevéssé egyezik annak belsejével, meg-

szentségtelenítése volna a' legszeretetreméltóbb lénynek. Emília és Waller! hiszen ez még nem is gondolható.“

„ Azonban ez a' Waller ur minden esetre hathatós védszer marad nekem a' szerelem ellen, melly a' világ' itélete szerint talán az én több viszonyaimmal nem igen egyeznék öszve. Csak tudná ezt az én jó gyámanyám, ki gyakran fáradozik, engemet aggodalmasan és tekervényesen inteni, nyilván szólani nem akarván, a' jó asszony sokkal nyugodtabb lehetne.“

„Csak ne beszéljen többé nekem senki a' kis városok' kisvárosiságáról, a' mi nagy székes városunkban nem kevésbé uralkodik az, mint akár mellyik Görgényben vagy Bélában. Bizonyosan tudom, minden Emíliánál tett látogatásom ki van lesve, könyvbe irva, és végre illendően hirűl adva. Minden felőlről hurczolnak, forgatnak, és faragnak; érthető és érthetetlen czélzások pazaroltatnak rám, én szegényeket üzni fűzni hagyom, mi gyakran még arra is szolgál, hogy engemet mulattasson; eltávoztatni innen, mint talán akarnának, korántsem fognak; már maga S. generálnak adott szavam elég volna, erősen ide kapcsolni.“

„Willdorfunkról csudálatos hireim vagynak, jóllehet harmadik, de még is biztos kezekből, mert ő maga még nem irt nekem. Még csak nehány napot töltött fejedelmével az uton, midőn a' Dorheim nemzetség' jószágán, mellyet a' fejedelemfi, mint elébbi tanitójáét, meglátogata, nehéz betegségbe esett. Azt ugyan előre lehetett látni némüképen minden itt vele történtből. A' család, mellyben szeretetreméltó leányok nem hibítnak, mint valami drága, kedves fiut és bátyát apolgatá őt, különösen Bertha kisasszony gondoskodott buzgó részevéttel a' betegről. Elég az hozzá, Willdorf felgyógyult, és mint mondatik, nem csak a' gyulasztó hideglelésből, hanem Emíliához való szerelméből is; a' sugdostatik, hogy mint Bertha' titkos jegyese, utána utazott a' fejedelemfinek.“

Isten áldja meg a' derék ifjut, és tegye boldoggá. De hogyan feledheti el az ember Emíliát, ha már egyszer szerette? Még a' halál' kapujában sem foghatandom azt meg. Hallottam ugyan valaha, hogy forró hideglelésben elveszté az ember emlékezetét, de a' szerelem nem fejben lakik, hanem szivben; a' mi szerelmünket értem, franczia szerelemmel másképen lehet a' dolog.“

„Minden esetre nagy tiszteletben tartom Waller urat, jobb megnyugtató szer, nem ta-

lálkozik, mint ő. Kivált most midőn Willdorf' fenyegető alakja nem emelkedik többé közém, és Emília közé

Ferdinánd, mielőtt ezen levelet bevégezte volna a' játékszinbe ment; először adatott Romeo és Julia. A' tragédia' végével ellent nem álthatott Ferdinánd, az igézés' utóhangjának, mellyet Emília' játéka rajta véghez vitt; valami bizonytalan remény és kivány hatalmasan voná őt Emíliához, 's annál kevesbé kételkedett ezen vonattatást követni, mivel egészen váratlanul látta magát kénytelennek, másnap reggel S... generálnak dolgában több napokra elutazni, 's ezzel az Emíliától veendő búcsu, a' késő látogatásnak mentségéül szolgálhatott. Tizet ütött midőn lakjához közeledett, mert a' játék sokáig tartott. Emília' szobája fényesen világított vala, a' ház' kapuja még nyitva volt. „Most" gondolá magában, „most ezen késő órában csak magánosan leend, 's ama' gyülőltnek jelenléte, ez izben legalább nem fog háboritni, mig hálámat és csudálásomat elébe adni próbálom

Észrevehetetlenül ért fel Ferdinánd a' lépcsőn, és Emília' előszobájába, lakszobájának ajtaja hasonlag nyitva volt félig, 's ő szép baratnéját a' nagy fényes öltöző tükör előtt

látta. Az aranyos menyasszonyi ruha, melly Julián koporsójában vala, már letéve volt a' pamlagon, egy fejér atlatz alsó ruhának gazdag ránczvetése, testhez állva, jelelé a' felséges termet' nemes formáit, karok és kezek vakitó fejérséggel tündöklöttek, magasra emelve foglalatoskodván a' virágoknak és csillogó köveknek a' setét gazdag fürtök közül szedésével.

Ferdinánd lelánczolva állott édes megrettenésében, de tartozónak hitte magát, észrevétetlenül visszavonulnia. Csak egyszer akarta még andalodó tekintettel szemlélni az előtte állt varázs képet, 's azután ugy akart elsuhanni, midőn hirtelen Emília' szobájában magában egy mellék ajtó felnyila, és Ferdinánd'bámcsudálkozására szokott enyelgő bizottsággal, Waller belépett hozzá.

Mégnagyobb csudálkozásba esett Ferdinánd, mint a' szinjátszó' váratlan megjelenésén, azon, hogy Emília e' miatt sem haragot, sem csudálkozást nem nyilvánosított. Waller azonnal elhalmozá szokott módja szerint egy sereg rosszul választott szólásmóddal, mellynek magasztalónak kellett volna lennie.

„Egyetlen egy, igéző, elragadó volt az én isteni Juliám, mint Isten tudja!“ kiáltá. „És mint felöltözve! mily égi! isteni, mondom.

Én szegény boldog Romeo, bár szörnyet halva is, meg nem tarthatám magamat a' feléje kacsingatástól. Nem, a' drága öltözetet csak meg nem haladja semmi e' világon! Itt van még, a' pompás ruha, és szegény bűnös lelkemre! az arany anyag igazi, jóféle, mint most látom! de talán Gerárd és compagnietól? 's a' pompás menyasszonyi korona, nem, már pompásabb nem lehet."

Igy fecsegett Waller folyvást, Ferdinánd mintegy kővé válva állt, Emília ábrándozólag mosolygva üle shawljába burkolódva, csak néha adott egy nem félig egyező szócskát, 's testben lélekben sokkal elragadtattabnak látszott, mint sem sokat figyelne Waller' szavaira, jóllehet jelenlétét semmiképen nem vette kelletlenül.

„De most már meg volt akaratom," kiáltá az végre „„ feltámadásunk után ismét láttam égi Juliámat, 's most el kell mennem vacsorára, mellyel az ügyelő ur a' mai előadásért eleget akar tenni. Maga, tigris sziv! lekösönte azt, én is azt tettem volna örömest, de hiszen tudja, hol szorit bennünket mindnyájunkat leginkább a' csizma. Olyankor az embernek már csak alkalmaznia kell magát. Most, adieu, angyal," ragasztá hozzá, 's a' szép hosszu fürtök' egyikét, mellyek a' ke-

vély márvány nyakra göndörödtek, gyengéd epecseléssel ajkához akará nyomni.

„Mi jut eszébe?“ kérdé Emília, kevélyen felemelkedvén, 's egy lépést visszahátrálván.

„Ne haragudjék, ne haragudjék, kérem, kérem,“ kiáltá Waller, „angyali Lichtfeld, hiszen tudja, én a' legholdogtalanabb vagyok, ha haragszik.“ Ezzel kezeután kapott és számtalan csókkal halmozá el.

Ferdinánd, félig eszméletlenül, el akart ezen pillantatban osonni, de egy széken keresztül botlott.

„Az Isten' szerelmeért, a' lélek Don Juanból lóháton jön a' lépcsőn felfelé,“ kiáltá Waller. „Én szegény Leporello ismét elmegyek az oldalajtón. Adieu, szép alak, angyali Lichtfeld. Édes válási fájdalommal sietek az excellentiáshoz, holnap ismét látlak!“

Mig Waller a' mellék ajtón ismét eltüne, Emília, egy gyertyával kezében, az előszobába lépett, hogy a' hallott zörej' oka után nézzen, 's első tekintete Ferdinánd' kísérteti sápadt arczára esett.

Nevezhetetlen fájdalommal ismerte ez meg azon pillatatban, midőn elenyészendőnek hitte magát, Emíliát gondoskodni, 's az érzelemnek tulajdonkénti természetét, melly

mintegy izzó lánczal csatolá őt ahoz. Hogy ezen pillantatban megszabadítsa magát, egy vad eszközhöz nyula, melly saját szivét telhetetlen kinnal sebzé, csak hogy Emíliának fájjon. Gunyoló, jéghideg méreggel, előkelőleg nyájasan és leereszkedőleg, dicséretének sértő nagyitásával, metsző iróniával sebesitő hizelgési szavakba burkolva, adá megbánását tudtára, hogy ügyetlenül, édes viszonyokat háborítva, lépett elő, mig holnapi elutazása forogván eszébe, csak azért jött, hogy a' hasonlíthatatlan, még a' játékszinen is tul terjedő talentomnak tartozó hódolását lábaihoz tegye.

Ferdinánd jó hosszasan beszélt, mindig keserűbb, mindig gunyolóbb, de mindig elmésebb is leve, mig Emília tovább nem türhette. Ő forró könnyekre fakadt, mellyeknek mindenike, mint egy izzó lávacsepp Ferdinánd' szivébe hullott. Mert azok nem amaz éktelenítő elnyomott dühnek könnyei voltak, hanem a' legkeserűbb fájdalom' könnyei, mellyek inkább a' sértőt mint sértését illették. Igy sirathatják angyalok a' megeső kedvenczet.

Ferdinánd megijedve hallgatott el gonoszkodó szavaival, a' nélkül, hogy tudta volna mit tett, közeledett hozzá és megakarta ke-

zét fogni; Emília visszahuzta azt, felegyenesedett 's csak nem királyi büszkeséggel lépett ki elébe az ablak' mélyéből, hová vissza vonult volt. Sugárzó szemének minden győzedelmi hatalmával csaknem szánakodólag néze Ferdinándra, nagy könnycseppek, melylyeket el nem tudott rejteni, hullottak még mindig egyenként és nehezen halavány arczán lefelé.

Ferdinánd el nem türheté a' komoly, szelid tekintetet, melly elforditatlanúl rajta nyugodott. Szemeit lesüté. „Emília!“ sohajtá végre mély kebelből.

„És mivel érdemlettem én azt, gróf ur,“ lebegett halkal, mint egy félig ellehellett sohaj, Emília' ajkain.

„Emília,“ kiáltá Ferdinánd, és szilajon fellobbanó hévvel szivéhez voná, „mi neked amaz üres, igénytelen, ezer szavakban semmit sem mondó bolond? Mi lehet ő neked?“

„Hát mi ő nekem?“ ismétlé Emília szeliden, „mi lehet ő nekem! mi volna ő, ha fáradságra méltó lenne, elutasitásra? mi volna nekem, ha egész életemben soha sem látnám is?“

Ferdinánd még ezen estve következő sorokat irá a' Wernerhez kezdett level alá:

„Ifjuságomnak barátja! Egyetlen, ki engemet mindig értett és szeretett, miólta atyai tűzhelyemtől a' világba kiragadtattam; némelly fájdalmat, némelly setét homályos órát megosztottál velem! Az élet' hullámjainak kinos ingadozásában mindig fenn tartottál, te emeltél fel az érzelem' viharában, a' szenvedély vadzátonyában. Te, egyedűl te tudd még ma meg, mily pompásan, hatalmasan és gyönyörrel duzsan költözött a' boldogság elkietlenült keblembe, szivem kettős örömdobogásában kitörhetné a' tömlöczöt, érzelmemet és elmémet, az egész nevezhetetlen boldogságot, melly belgyönyör miatt csaknem megfoszt lehelletemtől, egyetlen egy örömhangban rohantathatnám ki, hogy az egész világ megtudná, hogy végre, végre él egy szerencsés rajta, egy boldog, kinek nincs több kivánsága! Emília szeret engem'; szeretett első pillantat olta a' mint meglátott. Én, esztelen, én kába, min vásárolhatom vissza az órákat, mellyeknek mindenike egy idvességes eget foglalhatott volna magába! az orákat, mellyeknek mindegyike, egy egész közönséges emberi élettel felért, és mellyeket én örökre elvesztettem.“

„Ma egy szót sem, melly annak elbeszéléséhez hasonló volna, a' mi történt, sőtt so-

ha sem! ha szemtől szembe volnánk, akkor a' szivnek sebesebb ütése, a' gyönyörittas szem egy részét hirdethetné neked, mi hullámlik bennem, a' szavak semmiségek, és csupa irások!"

„Elküldjem az elébbi firkát is? jó, elküldöm, értelmemnek és érzetemnek hirtelen változásából, egész lényemnek fordulatából ismerd meg, mint oldatott fel életemnek tévedése; vajha kibeszélhetetlen boldogságomnak sejtése, hosszu, végetlen kin után, jutna néked; mert jó Werner; én is szerettem Emíliát, miolta legelsőben megpillantám és csak telhetetlen aggodályban igyekezém azt magamtól enyegetni."

A' legmagasabb fénypontnak Ferdinánd' életében fellobbanását most szép, örömmel gazdag idő követte. Emilia' szerelme nem egy félig eszmélve álmodozó, gyermekségből alig serdült leányka' szerelme vala. A' mivészné még legszentebb érzelmét is mivészséggé tudta magasítni, ő a' szeretettnek minden napot magas ünneppé ékesített, mindennap uj kegyet talált fel, mellyet csak maga adhatott magának, mert csak az ő mélyen érező, mindent élénken felfogható lelke volt képes, a' legelső gondolatot arra tenni.

Mindenütt, hol maga nem volt is, szerető emlékének bizonyitványai tünének Ferdinánd' elébe, majdnem teljes bizonyossággal számolhatott rá, hogy minden nagy körben, mellybe Emíliának belépése nem vala, valami köszöntő jelet kap a' kedvestől; teremtő lelke Emíliának ezen tekintetben kimeríthetetlen vala. Egy virág, egy pár, csak általa értető szó, az ő kezétől, hozzá játszatott, maga sem tudván hogyan? vagy ki által? Megrendelések, mellyekből a' hozók magok semmit sem értettek, egészen váratlanúl, a' legcsudálatosabban választott követek által hozattak meg neki. Néha bizonyos órának harangütését is szokta neki meghatározni, mellyel egy időben meghagyá, őtet hangosan nevén kiáltni, 's a' függény' ütése a' fejedelmi palotában olyankor hirtelen szerelmi hivássá vált neki, melly őt telhetetlen gyönyörrel borzongatá át.

A' játékszinről is ezer formában tudott Emília közeledni barátjához. Csak a' szerelem' szeménck észrevehető jegyek mondák Ferdinándnak, hogy Emilia ő rá figyel, hogy csak az ő javallatát keresi, a' csudáló sokaságban; a' legbuzgóbb szerelmi szavak, mellyeket a' költők adának szájába, csak egyedül neki szenteltettek, 's a' tömött ház gyak-

ran megrendült menydörgő javallatától az elragadt nézőknek, mig Emília, érzelmének teleden hevében csak, annak örült, hogy a' kedveltnek hármóniával teljes szavakban mondhatá, mennyire szereti.

Emília' szobája hű mássa vala Ferdinánd' minden vonzalmának, mellyben Emília őtet minden nap szenvedélyes örömmel fogadta, mintha évekig kellett volna nélkülöznie. Rézmetszések, könyvek, finom asszonyi munkák, mellyeket Ferdinánd egyszer dicsért, minden, a' mi csak neki egyszer tetszett, a' mennyire lehetséges volt, körülfogá itt őtet, még kedvencz virágai is hü gondal apolgattattak, és soha sem hibáztak az Emília' virág asztaláról. Semmi sem felejtetett el, mi Ferdinándnak örömet okozhatott, ha az csak egy szempillantatra szolgált is. Ferdinánd és Emília között soha sem volt szó kivánásról és adásról, ugy tetszett, mintha mindketten ugyan azt érzették és akarták volna, 's életök mindig szorosabban és erősebben ágazott együvé.

Még egy fent éleményt, talált Ferdinánd az Emíliának osztott szerepeken általmenésben, mellyet senki más nem juttathatott volna neki; Emília olyankor játékáról beszélgetett vele, örömest ereszkedék maga

látszólag semmit nem jelentő egységekre, 's mindig ujabban elragadá Ferdinándot a' tiszta lélek, a' világos éles tekintet, melly mindent általhata, 's a' látszólag legnagyobb czéltalanságnál sem hagyott semmit csak a' történetnek. Soha sem értette Emília jobban a' költőket, soha sem adta mestermíveiket ihleltebben elő, mint most. Ő volt az udvar' és város' csudája. Journálok és hirlevelek tele voltak dicséretével, 's ugy mint csak a' szinen mutatta magát, majdnem istenesittetett az örömben részegülő Publicum által.

De Ferdinánd' boldogságának épen ez a' tisztán tündöklő része, birt egy igen setét fonák oldallal is. Jóllehet, ha egyik legfényesebb diadala után Emíliának hozzá, a' magasztalthoz, mindenfelé csudálthoz mene, hogy megköszönje neki a' nyujtott jéldeletet, 's akkor aztán, a' még keves percz előtt ezer meg ezer nyelvtől felmagasztalt, minden fényből levetkezett, igénytelen egyszerüségben szeretettel teljesen elébe lépett, ha megható nyiltsággal gyónogatá, mint gondolkodott mindig csak ő róla, mint keresték szemei csak őtet a' sokaság közt, mint örvendett, midőn fellelé, akkor miden em-

berek' legboldogabbikának érzé és mondá magát Ferdinánd, 's valóban az is volt.

Oly pillanatokban könnyen és örömest elfelejté, mily keserü gyötrelemmel kellett nékie kevéssel ez előtt megvennie ezt a' boldogságot, mert a' fénylepte játékszin előtt igen gyakran felettébb keserü, megdöbbentő érzésbe ment által az Emília' ritka mivészi talentomán való öröm, melly miatt szégyenlé Ferdinánd magát, mivel az, mint Emíliához egészen méltatlan, sőtt hű szerelmének megbocsáthatatlan sértése, jelenék megelőtte, és még is ellene álhatatlanul vett rajta hatalmat. Alig ismerte maga magát meg belől dühösködő felháborodása miatt, mikor valami idegen kéz merészelhette, a' szeretett, ingerlő alakot körülkarolni, mikor a' kedveltnek szeme ámító szerelmi lángban másnak sugárzott, a' kellemes száj ama' lágy, követhetetlen, vágyakodástól remegő hangon másnak pazarlott szerelmes szókat, mellyek egyedül csak neki hangozandók voltak volna, mellyek őtet gyakran magán és az életen felül emelték dicső órákban. Áh, ha most kivált a' gyülőlt Waller' ajkai merészelhették a' nemes, az antikok' legszebb idomzata után alkotott homlokot, vagy a' szép arczot illetni, olyankor dühöngő fájdalommal dobo-

gott minden érütésében a' meggyőződés, hogy ennek másképen kell lennie, hogy Emíliának csak a' választás maradhat, egészen övé lennie, vagy tökéletes elenyészését látnia.

Igy, örökös változásban halálos fájdalom és elragadó öröm között, egész lénye különös nemü feszületbe jött utoljára, melly még annak is szemébe tünt, ki őt csak felülegesen ismerte. Szerető gondoskodás és mindent örömest kutató ujságkivánás vevék őt figyelembe kémszemekkel minden felőről, és a' legszebb, 's életének legszentebb titka, rágalommal és alacsonysággal undokitva, nem sokára mendemondájává leve elrutitott alakjában a' városnak.

Anyai aggodalmában utat és eszközt kerese és találá Lichtwerth grófné, bátyjának S. generálnak nehány napra elvonására fontosabb dolgaiból és a' távolból, 's annak előhivására Ferdinánd' szabaditása végett a' nagy veszedelemből. Mert legnemesebb, és jelesebb lelki 's elmebeli tulajdonságai mellett is lehetetlen volt a' csak rangjának és rendjének ideái' körében megöregedett asszonynak, azon kivül lehetségesnek gondolnia valamelly szerencsét az ifju Hochburg grófra nézve.

A' generál, aggodalommal telve dicsőült barátjának fija miatt, engedett hivásának, 's a' székes várostól egyik, csak nehány órányira fekvő jószágára mene, mivel ezen pillantatban okai voltak, magába a' városba nem mennie. Oda hivá Ferdinándot magához. Fontos dolgaiban alkalmatlan háborittatásán bosz-

szankodva, 's a' kívánságtól, azokhoz legnagyobb időkéméléssel visszasietni, unszoltatva, talán rövid, komoly, igen kevessé megfontolt szókkal támadhatta meg ezt viszontlátáskor, egy mint ő nevezé, esztelen hirnek eredete miatt, melly kedvelt gyámfijának, kivált ezen sorsalterhes napokban, felettébb illetlen, nemes szüleinek rényét, becsületét, emlékét egyenlőn sujtólag sértő öszveköttetését egy szinjátszónéval, vádolá.

Ferdinánd különben is igen igerlékenynyé tétetett ezer a' társaságokban történhető incselkedések, czélzások miatt Emíliához való visszonyáért; azon mód, mellyel itt legszentebbje, az ő szerelme, említtetett, a' legiszonyabban felháborítá, 's igy tevé, a' miről elébb még soha sem gondolkodott komolyan, vagy a' mit legalább darabig még elhalasztott volna; kinyilatkoztatá a' generálnak minden tekervény nélkül, hogy, őtet vagy a' rényt, vagy szüleinek emlékét megszeplősítő viszonyról semmit sem tud, de ezen alkalomnak örül, hogy atyja' nemes barátjának elébb adhatja tudtára, mint minden másnak, ritka szerencséjét, melly ő reá várakozik, mihelyt el fog neki sülni, Lichtfeld Emíliát rábirnia, hogy gátolhatatlanul erősen meghatározott öszvekelésöknek napját, nemének ezen koronájával ékesítse.

Igen heves, mind két részről előítéletekkel és elkeseredéssel folytatott szóvita támadt most a' két férjfiu közt. Ferdinánd érzé, mint sértegeti mindig meg nem bocsáthatóbban haragjának dühöngésében második atyját, 's ezen érzés megerősíté már semmit nem kémé-

lő dühét; a' megvető mód, mellyel az indulatjának mélyében még mindig nagyon tisztelt Hermannt, imádott Emíliájáról beszélni hallá, mindig felhabordóbbá levő szenvedélyes kifakadásokra nógatá, mindig makacsabb és vakmerészebb nyilatkozásu határozóvá.

A' generál csak egy mélyen megsértett atyai barátnak komoly méltóságával állt az ifjui vadulásnak ellenébe, melly igaz, hogy minden különös kémélés nélkül fejeződött ki mind szavaiban mind egész lényében. Nem titkolá el a' mindig szilajabbodó ifjunak, hogy ő kész vala, és még most is az, elfelejthetetlen barátja' az idvezült gróf Hochburg' emlékének minden áldozatot tenni, csak hogy ezt az Istentől és emberektől megismert határain kivűl a' helyesnek és igazságosnak nem teheti. Azért nem teszi ki magát tovább egy szenvedélytől megvakittatott, a' gyermekkorból alig kinőtt ifjoncz' ilyen bánásának.

„Te megveted atyai gondoskodásomat iránttad," ragasztá még végezetűl hozzá a' generál, „tedd hát a' mi akarsz! belső jobbléteden való hatalmamat semmivé tevéd, külső viszonyaidon való hatalmam enged az idő hatalmának. Néhány hónap olta ért koru vagy. Holnap elédbe adja ügyvivőm számadásomat, 's kezedbe bocsátja vagyonod' kormányát. Légy ezentul háborítatlan általam, tevője saját tetteidnek, 's magadnak tulajdonitsd azoknak következéseit is.

„Most már még csak te vagy nekem e' világon!“ kiáltá Ferdinánd, midőn a' legfelingerlettebb állapotban, egymás ellen szegeződő ezerféle érzésektől tépetve, Emília' elébe borult, és lángoló tekintettel ölelé által térdeit. „Most már jól van, most már egészen te hozzád utasíttattam, most már nem lehet, nem akarhatod, nem fogod magadat tovább elvonni tőlem, te most az egyetlen csillag vagy, melly még életemnek fénylik, te engem' nem vethetsz vissza örök éjbe.“

Sokáig tartott, mielőtt a' halálosan megijedt Ferdinándból csak buzgó kérelem által kiunszolt feleletekből annyit öszve tudhatott magának csinálni Emília, a' mennyiből ki találta, hogy Ferdinánd ő miatta S. generállal meghasonlott, és kevés remény nyílik megengesztelődésre.

„Igy jó, igy jó,“ kiáltá Ferdinánd, ki most ismét kezdé egy kissé öszveszedni magát. „Köszönöm neki, mert az ő keménysége végre, mintegy erővel, hajta, sorsunk' egyetlen lehető elválására, mellyre szivem már régen unszola. Emília mi egyek vagyunk, de azt többé ne hagyjuk semmi földi teremtvény' hatalmába esni, hogy bennünket elszakithasson. Holnap, Emíliám, holnap megszabadulok ellenséged' gyámságától, holnapután nemzetségi jószágomra megyek, 's ott, a' mennyire az idő' rövidsége engedi, mindent elkészitek elfogadásodra, aztán viszsza sietvén, egy boldogságának elébe menőként, hozzád. Te szeretsz engem' Emília, 's nem fogod magad' vonogatni, egészen enyémmé lenned, te meghallandod forró rimányomat,

az oltáron ünnepélyesen ismétlended nekem a' fogadást, mellyet szívem régen kimondott Isten előtt, a' fogadást, melly mindennel a' mi vagyok és a' mit birok, sajátoddá tesz, egész életemre.“

Megzavarodva, fájdalmasan szép ijedelmétől, elnémulva hanyatlott vissza Emília pamlagára; egyes könnyek csorogtak izzó arczára, mig egy édes, álmodozó mosoly játszodozék ajkain, és képzelgő szeme a' jövendő' képébe tévedve, reggeli fris tisztasággalsugárzott Ferdinánd' elébe. Sokáig hasztalan erölködött, a' hizelgő érzést leküzdeni, melly ellene állhatatlanul leakará kötni, de végre, mintegy erőszakkal öszveszedé magát. Felállott a' pamlagról, és az ablakhoz mene, mintha el akarna vonulni Ferdinánd' személyes közeléből, de Ferdinánd utána mene; remény és félelem közt ingadozva, vigyáza eddig minden mozdulatjára.

„Nézz Emília,“ igy kezdé ismét, megfogván kezét, nézz körül, itt azon helyen állunk, hol te a' kegynek angyala, egykor a' boldogság' égébe emeléd a' káromlót, a' szegény Ferdinándot, kit hő szerelme vétekre csábitott ellened; mond ki itt, hogy engedsz kivánatomnak, szabadságomra bízod, hogy a' világot tanujává tegyem egy boldogságnak, mellyet ezentul háboritani minden próbái megszakadoznak.“

Hangosan és fájdalmasan sirva sietett Emília ismét vissza a' pamlagra arczát eltakarván. Ferdinánd, elnémuló szorongatódásban, elébe hajolva állott, mig Emília' könnyei sokáig rohantak feltarthatlanul, alig

mert lehelleni, mivel ismeré erős, nemes érzetét, és sejté a' hatalmas viadalt, mellyet ezen pillanatban belsőjében küzde.

„Ferdinánd" mondá végre, végtelen lágy hangal, „minek hosszítnók a' bizonytalanság' kinjait? Engedd meg hogy régi szokásként szabadon és nyilván valljam meg a' változhatatlant: soha sem lehetek én hölgyed." Hangja megszakadt, lélektelenül rogyott vissza, de Ferdinánd' szilaj felgerjedése, ismét kényszerité magát neki erősítni.

„Hallgass meg, kedves, hallgass meg, esenkedem neked," kiáltá Emília. „Én szabad vagyok, egészen független szabad, egyedül állok a' világon, csak tiéd vagyok, a' te boldogságod az enyém, 's a' viszonos áldozattól mellyet egymásnak tennünk volnánk, soha sem lehet köztünk szó. De azon lépést, mellyre elvakitott szenvedélyed akar téveszteni, soha sem engedhetem meg; hidd el nekem, soha sem jött arról egy gondolat is szivembe, hogy azt tőled kivánjam, vagy csak várjam is. Én tudom következéseit oly visszás szövetségnek, mint az, mellybe te minket szőni akarsz, én magam is egy olyannak gyermeke vagyok, és hogy tanujává kellet lennem a' szerencsétlen állapotnak, mellyet az okozott, már korán semmivé tette ifju életemnek boldogságát. Ne, ne nézz oly rimánylón reám! kérlek, ne szaggasd el egészen szivemet. Emília tied, de Hochburg grófné ő soha sem lehetend.

A' legnagyobb kimerülésben hanyatlott Emília Ferdinand' keblére. Érzé a' hatalmas szivdobogást, melly Ferdinándot rengedez-

teté; vonagló erőlködéssel fogá meg Ferdinánd' jéghidegségű keze az Emíliájét, hallhatólag küzde lélekzet után, egész erőszakos állapotja, hasonló vala egy haldoklóéhoz.

„Nem, nem, lehetetlen!" kiáltá végre Ferdinánd. „Vedd vissza azt a' szót Emília. Nagy, nemes sziv, hogy nem érezheted te a' rang' és gazdagság' semmiségét, ha szerelmünk jön ellene a' mérlegbe? Légy nagyobb mint nemed, Emília, add önkényt, a' mit adnod kell, ne csafartass magadtól ki kérésekkel oly megegyezést, mellyet nemes szabadságodban megadhatsz. Hiszen te már többé el nem vonhatod magadat tőlem, Emília! Hidd el nekem, mi ránk kettőnkre nézve nincs több boldogság, mint csupán szivünkben. Engemet a' külvilág elijeszte magától, tégedet meg nem ismert, a' repkénykoszoruk' ellenére is, mellyeket reád halmoz, kettőnk közül mindenikünk csak a' másikához utasittatott.

Emília' szive a' megrepedésig tele volt, Ferdinánd' lángja őtet is meglepé, mind ketten sokáig szó nélkül tarták egymást ölelve, forró könnyeik közt. Azután ujlag kifejlék karjai közül Emília, ujlag igyekezvén kiványát legyözni; ujlag mindent megteve Ferdinánd is, a' mit csak kétségbeeső szerelem sugallott, Emíliát viszont rábirni.

„Ferdinánd" mondá végre Emília, tovább nem türöm ezen viadalt, erőm hanyatlik, ha mereven, tiszta akaratom nem is. Halgass meg végre békével, irántami kémélésből. Régen feláldoztam már neked legfőbb vagyonomat, a' világ előtti szeplőtlen hire-

met, melly most kárhoztat, a' nélkül, hogy ismerne. Azért nem vádolom azt; a' mit tettem, azt tettem, mivel téged' szerettelek, 's azt megnem bánom. Szerelmed életem vala; hová viszen, mint végződik egykor, mindegy. De belsőmben szemrehányás nélkül kell maradnom, ha mindjárt lételemet vesztegetem is el általa; a' te életednek, barátom, nem szabad elvesznie, soha sem fogok én folyásának gátolóul ellentállani. Én idősebb vagyok, mint te, világi tapasztalásom éredtebb. Engedd hogy ez, hogy szerelmem végre győzzön meg, engedd erősebben szóllani mellettem saját értelmednek szép tisztaságát, mint én magam szólhatok. Ferdinánd, én neked a' szerelem' legnagyobb bizonyságát adom, a' milyet csak egy nemes hölgy adhat, én tégedet választalak sorsom' urává és parancsolójává, rendeld azt szabad választásod szerint, vezess oda, a' hová akarsz, én egészen tied vagyok, de kezemet nem nyujtom neked az oltáron, és nevedet nem viselem. Ha megáltalkodol még ezen, futni fogok előled, és a' futást nem élem túl.“

Mi előtt Ferdinánd gyaníthatá, ezen szavakkal eltünt mellőle Emília, cabinétjébe suhanván; „jó éjszakát, jó éjszakát“ kiáltá még neki, Ferdinánd hallá mint tolá be a' reteszt, és kisiete, hogy lángoló keblét a' viharos éjben hűtse.

(Többie a' XI-ik Kötetben.)

M. ACADEMIA KÖNYVTÁRA

MULATTATÓ.

SZÉP LITERATÚRAI

GYÜJTEMÉNY.

SZERKEZTETI

HARSÁNYI PÁL.

XI. KÖTET.

Nyár-szerelem.

Viszontlátás a' Szent Bernáton.

PESTEN,

KIADJA ÉS NYOMTATJA LANDERER.

1833.

Édes alatt hasznos!

Nyár-szerelem.

(Többie.)

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

„Werner, hát az ur is?“ irá Ferdinánd tizennégy nappal később, barátjához, „az ur is elhagyta magát ragadtatni az Emíliával összeköttetésemről szóló közitélet' örvényétől? Kaptam hosszu levelét, mellyet egyenesen azért irt, hogy egy comédiásnéval leendő egybekeléstől elidegenítsen; de ez a' level, csak vallja meg, tollából folyt ugyan, hanem nem szivéből; a' generál, és az én jó, de előitélettel teljes gyámanyám volt ez egyszer az ur' oraculuma. Kérem, nyugtassa meg magát, 's amazokat is e' felett. Gróf Hochburg Ferdinánd nem veend el semmi comédiásnét, ő most a' maga nemzetségi várában ül egészen más gondolatokkal foglalatoskodva; mert csak képzelje, a' comediásné kosarat adott, a' gazdag, nagy rangu grófnak; kivánom, hogy mind azok, kiket ez érdekel, barát, ellenség, mind tudja meg. Ferdinánd, mint mindenki tudja, eleitől fogva, képtelen volt egy kissé, 's igy ez a' kosár, akármily fájdalmas is egy oldalról, őt egyszer'smind a' legboldogabb halandóvá tette, milyen csak lehet a' föld' hátán.“

„De valóban kénytelen vagyok én nemes barátomnak, és ifjuságom' vezérének mind ezt megvallani? fel kell előtte világositanom, hogy az én Emíliám, elég fenten gondolkozott, kezemet megvetni, hogy az enséghnek vagy kislelkü kinézésnek legkisebb szine se éktelenítse valaha tiszta lényét; hogy ne mondassék, maga felemelése végett akadályozott repülésemben. Semmire nem tekintve, minden idegen védelemről letéve, egész jövendőjét, jólétét és fájdalmát kezembe rakta ő. 'S mily utálatos nyomoru volnék én, ha a' róla gondoskodás épen azért nem czélja lenne életemnek! 's ha valaha elfeledhetném, mennyire tisztelt meg határtalan bizodalmával!"

„De ő nem csak jövendőjét nyilatkoztatá ki; multja is kitárva vagyon előttem, tisztán, világosan és szeplőtlenül sugározván az ártatlanság' legfelségesebb ragyogzásában és soha el nem enyészhető méltóságában. Mint szégyenlem most, hogy az a' Waller egykor szerelemféltésemet felgerjeszthette. A' játékszinen kivül eleitől fogva sokkal kisebb volt ő Emília előtt, mint sem akár személyét, akar viseletét különös figyelemre méltatta volna; de a' szinen, mint rendes játszótársa, nagy fontosságu vala

előtte. Örömest végzett vele némelly játékszini jelenetekről, mellyeket korunknak mindig sülyedő izlésénél tennie kellett; hogy pedig a' próbákon nem örömest beszélgetett olyasokról vele, az igen természetes volt. Ez adott a' biztos viseletre okot, mellyet Waller magának engedett, 's mellyet Emília eltürt, mivel nem akarta magának, őt az illendő korlátok közé utasitásnak fáradságát venni. Azon estve is, a' Romeo' és Julia' adatása után, csak azért jött, hogy egy drágaságot visszaadjon neki, mellyet Emília azon estvére kölcsönözött volt."

„Mint dülend most el életünk, kérdi? Emília felfogja-e nekem áldozni mivészségét? Ő ajánlá magát arra, azon nyilatkoztatással, reméayli, idővel meg fogja tanulni, az az által életében támadó hézakot betölteni; de mily enségi szörnyeteg volnék én, ha egy oly nyilatkozás után, még azon gondolatra lennék képes, hogy lételének legszebb virágát azonnal erővel elragadjam. Az idő, melly oly sokat jóvá teszen, legyen itt is orvosló."

„Igaz ugyan, hogy ez a' virág, mellynek illatja engemet örvendeztet, töviset is terem nekem. Darázsok, bogarak, éjjeli madarak, 's mindenféle legyek merészelik körüldongani. Ezt a' tolakodó csoportot elűzni, valóban nem

kellemes fáradság, de e' napokban próbát tettem már, melly, reménylem, jó foganatu leend. Egyik ifju urat, ki jelenlétemben szemtelen nyilatkozásokat engedett magának Emíliáról, egy kissé oskalába vettem, 's hiszem, hogy a' többiek tanulnak róla."

„Most itt vagyok Hohenburg várban, részént dolgaim' elrendelése, részént annak megvárása végett, mig az a' párviadal történet valami más esztelenség által kiszorittatik a' társasági beszélgetésekből. Szivem fejem tele van paradicsomi álmokkal a' szerfelett boldog jövendőre nézve, de még, alig értetve félig, hullámlanak lelkemnek legmélyebbjében."

Ferdinánd nem sokára visszatért a' székes városba Emíliához. Szép bűbájos napokat éldegéle, Emília egyiken sem hagyott fel az iparkodással, őtet szerelmének mindennap ujabb megujabb bizonyítványival boldogítani, de némelly keserűség még is egyveledett ezen örömök közé, mellyek Ferdinánd' lételét valóban megszépiték, 's életének vidám láthatárán némelly komor felhő gyűle.

Mindenek előtt S. . generállal, és annak nemes lelkű nénjével megháborított visszonya, kezdett mindennap terhesebbé lenni rá nézve,

valami megbánáshoz hasonló érzelem által. Ferdinánd nem szoká meg régi szeretet' és hűség' elfelejtését, 's az árvahodott ifjuság' gyámtalan állapotjában neki mutatott jótétnek hálátalansággal jutalmazását, 's ezen tekintetben nem menté fel lelkiismérete egészen minden hibától; legalább meg kellett magának vallania, hogy a' jó véleményü baráttal, az atyai véddel, még mikor az fájdalmat okozott is neki, nagy tiszteletü türéssel kellett volna bánnia, 's ha azután meggondolta, hogy gyámanyját is csaknem sértő szántszándékkal kerülte, ki pedig mindig szives jósággal előzé meg, olylyankor örömest elbujt volna önmaga előtt is.

A' történet egykor öszvehozá harmadik helyen a' régen nem látott grófnéval; az nem nézett haragosan, hanem inkább bús komolysággal, 's mélyen megrendülve futott Ferdinánd hozzá, keze' csókolására, mit az megnem vona tőle; feltekinte hozzá, 's a' tiszteletes asszonynak egy nagy könnycsepp csordult ki csendes, tiszta szeméből.

Ez igen sok volt Ferdinánd' szivének. A' környezet, mellyben mindketten valának, meg nem engedé e' jelen pillanatban szivének kiöntését, de még ezen estve a' grófnéhoz sietett Ferdinánd, oly órában, mikor tudta, hogy egyedül szokott lenni. Régi szokás

szerint, magát bejelentés nélkül, egyenesen felment szobájába, 's egyszerre minden reménye és várakozása ellen elébbeni gyámjának S. . . generálnak tiszteletes alakja előtt állott, ki húzamos távolléte után épen megérkezett, és nénjénél szálla meg.

Ferdinánd egy pillantatig megállott a' szoba küszöbén, határozatlanúl, közelebb lépjen-e vagy ismét vissza térjen? De Hermann végetvetett tétovázásának nehány lepésre elébe menvén. Egy hangyagos beszélgetés kezdetett, melly alatt mindkét részről szorgosan elkerültetett, oly hurt megilletni melly kellemetlen hangot adhatott volna. De Ferdinánd nem sokáig türheté ezen férjfiuval oly egészen különböző viszonyban állani szemben. A' generálnak viselete mindig egyenlő maradt, szelid, komoly, és határozott, mint mindenkor: de Ferdinándnak fájt szive. Eszébe jutott, mint jelent meg egykor ugyan ez a' Hermann vigasztaló védlélekként atyjának halálos ágyánál, 's hirtelen kalapja után kapott, hogy annak most sulyos jelenét elkerülje.

„Te mégysz Ferdinánd,“ mondá gyorsan a' generál, közelebb lépvén hozzája, „menj a' merre tetszik, 's kísérjen a' szerencse, melylyet reménylőleg keressz. Némelly korábbi kéréseimet és intéseimet elfelejtéd. A' semmi!

Azon intő kérésem, hogy valami közel, tisztes felszólításra mindenkor készen tartsd magad'? reménylem nincsen azok közt. Ez a' nagy idő, melly mellesleg némelly szennyet és csorbát eltörlend, most halk de hatalmas léptel közelg. Vedd eszedbe jól ezen czélzásomat, 's ne hagyd magad oly erősen körűlszőni, hogy többé meg ne szabadulhass, ha a' nagy munkára szólíttatol."

A' generál' utolsó szavai leirhatatlan jótékonyok valának Ferdinánd' sebhedt szivére; nem egészen elvetve látá magát azon férjfiutól, kit ő mind a' mellett is, a' mi háboritó az utóbbi időkben köztök történt, igen nagyra becsült, és mint második atyját tisztelni kénytelen vala; ezen felül régen kivánt, tettekkel gazdag napok' reménye annál közelebb járult hozzá, hogy most örvendetes várakozással biztosan nézhetett elébe.

Emíliához sietett, azzal közleni örvendetes érzetét, meg akarta egyszersmind próbálni, rábirását, hogy beközelgető évenkénti szünetjét, mellyet különben ugy nevezett mivészi utazásra szokott volt fordítani, az ő jószágán töltse ki, hová ő a' bizonyosan nem sokára elkövetkező háboru' kiütéseig magát visszahuzni kivánta, hogy a' mindig felesebben mutatkozó ellenség' látását kikerülje De

elégedetlenségére társaságtól körűlvéve találta Emíliát. Némelly nagy rangu idegenek, a' ritka mivésznének hirétől vonattatván, kivánák azt, a' játékszinen kivűl látni, és vele ismeretséget tenni; nehány városbeli szép lelkű ismerősei Emíliának, ezekhez csatolódtak, természetesen mind férjfiak, mert Emília' világi helyheztetése nem engedé neki, asszonyi társaságot kivánsága szerint választania.

Inger' és kellem' gloriájától körűlsugározva ült Emília e' körnek közepén, vidámság uralkodott homlokán, és szeme fényesebben ragyogott mint máskor; épen nagy lélekkel és élénkséggel beszélt mivészségéről. „Én ugy játszom a' mint lehellek," hallá Ferdinánd beléptekor mondani, „mivészség és élet én előttem egy értékű, 's meg vagyok győződve, hogy csak mind kettőről mondhatnék le egyszerre."

Ezen, minden jövendői szép reményeit meg semmisítő szavak, mélyen sérték Ferdinándot, belső felindulástól reszkető hangal igyekezett ő is részt venni a' beszélgetésben. A' mennyire annyi sok tanu' jelenléte megengedheté, emlékezteté Emíliát ama' tervekre egy falusi elvonultságbeli életre, a' természet' mint a' mivészség' éldeletjére, a' szónak terjedt értelmében, mellyeket oly sokszor építgetett ő vele.

„Egykor, és pedig nem régen, egészen másképen gondolkodott," mondá végre Ferdinánd. „Tudja még, hogy bizonyos feltételek alatt, épen nem tartá lehetetlennek, a' játékszinen fellépésről örökre lemondani?"

Emília hallgatott, szánakodó mosollyal tekintvén feléje. „Igaza van, ugy volt egykor, de most már nem ugy van" mondá végre Emília. „Az tévedés volt, de isteni szép tévedés, 's még mindig vagynak pillantatok, mellyekben örömmel adhatom annak magamat," ragasztá hozzá félig elnyomott sohajjal. „De ha egészen elfoglaltlanúl gondolkodom rajta, azt találom, hogy ez a' gondolat még is csak semmi nem egyéb, mint egy szép álom, mellynek betelése ellen egész lényem makacskodik. Én tudom, tenkre kellene lennem a' mellett, mert higyje el gróf Hochburg, kit egyszer a' mivészség igazán meglepett, azt egész életében kötve tartja 's ott semmi ellenkezésnek semmi választásnak nincs helye. De nem is való egy olyan többé semmire, 's bár ne is bocsátkoznék egyébre."

Nem annyira ez a' nyilatkozás, mint a' mód, mellyel tétetett, esett Ferdinándnak igen kellemetlenül, korán elhagyá a' társaságot 's haza sietett. De az othon talált levelek, nem sokára elfelejteték vele bosszanko-

dását. Azok a' politikai fontos ujságokat bizonyíták, mellyek már nehány nap olta sugdostattak bizodalmas szoros körökben; sokfelőlről kapott Ferdinánd tudósitásokat nagy, eddig titokban tartott készületekről és szövetkezésekről a' hatalmas ütközetre. Uj, fris, fiatal élet lobogá a' mellett az ő keblét által, képzelete dicső, tettekkel gazdag lét' képeivel telék el, 's mihelyt a' reggeli óra ütött, mellyben Emíliát láthatá, kedveséhez sietett, közleni vele örvendetes reményeit. Tegnapi neheztelése elfelejtetett, mint tegnapi tervei, mellyeknek kiviteléről most már ugy sem lehetett gondolkodni.

Sokkal hamarább, mint máskor, egészen felöltözve találta Emíliát, dolgozó asztalánál, mellyen selyem anyagok, fátyol, csipkék, gyöngyök, szövemények, mindenféle játékszini ék öszve halmozva hevert. Három a' legkelletlenebb játékszini teremtmények közül kiket Ferdinand az előtt soha sem látott Emíliánál, mellette vala, ezen felségességekkel komolyan és mélyen foglalatoskodván.

„Isten hozta, épen jókor!“ kiáltá Emília barátja elébe; mihelyt meglátá azt. Épen kellekorán jön segédünkre lenni közönségesen ismert fínom izlésével egy fontos dologban. Donna Diánának egy csábító pongyolára

van szüksége, egy makacs önszerelmű fejedelemfit kell meggyőznünk, legalább Don Cäsár neki olyannak tetszik, a' pedig nem kis dolgot ad; ott nem szabad semmi közönségesnek, semmi finomtalannak megjelenni, nem semminek, melly megpróbált szép érzethez szabott ne lenne.“

A' három játékszíni dáma nem mulasztá el ezen szavaknál elhalmozni Emíliát a' legpajkosabb hizelkedéssel, 's az által csak nem türhetetlenségig szaporiták Ferdinánd' boszszankodását. Oldalt mene a' szobának legtávolabbi ablakába, Emília pedig, egy adott jelére azonnal hozzá sietett.

Igen rövideden közlé itt Ferdinánd keves futó szavakban kedvesével, a' bizonyossággal határozódó reményét egy közel, minden eddig szenvedett rosszat eltörlő jövendőnek, melly előtte nyílott miolta őt nem látta. Arcza lángolt, szeme szikrázott, Emília' kezét kevély örömben dobogó szivéhez nyomá, az alatt, hogy halkal suttogva, igen élénken igyekezett azt elébe terjeszteni, mily szerencse, azt a' napot elérni, mellyen a' népek felkelendenek, hogy a' sokáig hordott gyalázatot levessék, mily felséges, együttlépni a' küzdök' sorába, és boldogságot életet, vagyont és jószágot oly nagy, oly közös czélnak elé-

résére szentelni. Emília villogó szemekkel függött sokat jelentő ábrázatján. Azt hitte soha sem látta szebnek mint ezen pillanatban. Hasonlóul álla a' régiségnek egy hőséhez előtte, bátorságtól és tettszomjtól lelkesíttetve 's magasztaltatva.

De Emília csak hallotta őtet, csak látta, de nem értette, mert elméje még azon járt, a' mi dolgozó asztalánál történt. Ő csak azt hallotta, hogy Ferdinánd neki egy kedves történetet hirdet.

„Örűlsz rajta, kedves? no hát én is örűlök" viszonzá azért egész vidámsággal, midőn Ferdinánd megszünt beszélni. Ferdinánd csudálkozással telve tekinte rá. „De most kérlek, kérlek eressz vissza" tevé még hozzá, magát kifejtvén tőle, „hagyj most Donna Diánámról gondolkodnom, az most a' legszükségesebb."

Ferdinánd különös érzéssel tekinte utána, midőn egy pillantat alatt több szinek válogatásáról való szóvitába egyveledett. Szerep töredékek, paródiák és játékszini történetek egyvelültek a' legtarkább rendel beszélgetésébe a' három dámával. Ferdinánd legjobnak tartá, eltávoznia, 's másnap eljönnie ismét.

De fájdalom másnap épen ugy találá mindent mint az előtt való nap elhagyá, ugyan

az a' csélcsap foglalatosság, ugyan azon türhetetlen társaság, még nehány varró leánynyal szaporodva. Emília még vidámabb volt, mint az előtti reggel, mert munkája elsűlni látszék neki. Tréfák, elmés czélzások, vig ötletek villámsebbel következtek egymásra, Emília ezen pillantatban valóban igen igéző volt. Ferdinánd jól érzé azt, az uj bűbáj, mellyet Emília maga körűl terjeszteni tuda, sikerült, őtet meglepni, de még sem vala semmi öröme ezen neki szokatlan dologban, melly mellett tulajdonképen mindeu fonáknak tetszett előtte, csaknem ugy mint mikor Waller' jelenléte szorongatá.

„Sokáig fog még az ugy tartani?" kérdé végre Ferdinánd.

Ezzel épen ugy van a' dolog, mint a' Sinai hegy' magasságával, az nem tudatik;" felelé Emília nevetve, egy csókot vetett feléje midőn, tovább nem birván bosszankodásával, készült elmenni, de a' legkisebb próbát sem tevé marasztására.

„Emília volt az" mondá Ferdinánd magában, midőn elmene tőle, „ezen napokban, midőn oly nagy jövendőnek hajnala tündöklik lelkembe, őtet ék és csecsebecse foglalatoskodtatja annyira, hogy egy órája sem marad meghallgatásomra, mikor nagy érzelmek-

től és gondolatoktól eláradó szivemet ki akarom előtte önteni! Eszébe juta, mint tiltá meg ez előtt kevéssel hozzája menését, mikor szerepjeit tanulta, és még is pirongatá, ha a' tilalomnak engedett, 's mint vallotta meg maga, hogy szoktatja magát három órát elvenni az álomtól, csak hogy azon estéken is, mellyeken a' játékszinre lép, szabad lehessen neki; mindez ugy juta eszébe Ferdinándnak, mint valami régen elmult, 's egy mély sohaj kerekedett kebléből.

Hűség, buzgó szerelem és komoly forgolódás egy még komolyabb jövendőre készület körűl, nem hagyák azonban mélyebb gyökeret verni benne a' felcsirázó elégedetlenséget. Nem csak a' maga saját elhagyása volt neki fájdalmas, hanem inkább az a' hidegség, melylyel Emília arra nézve mi neki ezen pillantatban a' legfontosabb vala, nyilatkozott, sebesíté legérzékenyebben elméjét. Meg nem foghatá, mint maradhat egy valóban nagy szív, még asszonyi kebelben is hidegen, mihelyt a' hazának gyalázatos idegen lánczokból megszabaditása forog fenn, és munka özönbe gyorsalkodott, csakhogy arról ne kellessen tovább gondolkodnia. Szorgalmatosabban kezdé most, mint valaha, tulajdon saját dolgait még a' háború' kiütése előtt rendelgetni,

mellynek meddig tartandóságát előre kiszámolni nem lehetett, 's a' székesváros' vidékén ide 's tova utazgatás, mellyet azon végből tennie kellett, több napig meggátolák Emíliát látni. Ezen nélkűlezés természetesen utána vágyakodást gerjesztett benne, minden elégedetlenség' érzése elszenderült keblében, midőn vissatérve, a' székesváros' tornyait ismét megpillantá a' távolból. Eszébe juta, hogy épen ma estve fog a' közte és Emília közt régen elvégzett előterjesztése adatni Tassónak, mellyben Emília mint princzné lépend fel egy nagy hirű idegen színjátszó mellett, azért minden iparral azon volt, hogy legalább ezen előadásra megérkezhessen, és kedvesének ezen diadalmán jelen lehessen. Minden lehető sietség mellett is késő lett azonban, a' remek darabnak első felvonása elvégeztetett, a' második elkezdetett, midőn Ferdinánd a' játékszinbe lépett; minden páholy fuladásig volt tömve nézni vágyó sokaságtól, kiket leginkább az idegen színjátszót látni kivánás csődített öszve, 's Ferdinándnak lehetetlen lévén szokott helyére vergődnie, egy távol fekvő páholyban egészen szem és fül maradt. Most elkezdődék a' harmadik felvonás, 's csak most látá meg Ferdinánd Emíliát. Az ő melódiás hangja, ragyogó szépsége, a' követ-

hetetlen mivészség, mellyel a' költőnek hármoniás nyelvét magáévá sajátítá, mindenkit zugó javallatra ragada. Elandalodva, ihlelletve függe Ferdinánd' szeme a' kedvesen; de történetből azon hely mellett szaguldott el, mellyet rendesen elfoglalni szokott vala, egy idegen, magas, szép termettel másokat felülnyulva álla ott, csaknem magában külön, 's Ferdinánd még azt is vélte látni, hogy Emília' szeme ezt nehányszor kikeresé. Hijában suttogá jó geniusa, ő téged' keres szokott helyeden, a' régi elégedetlenség ismét felébredt, valami tulajdonos előérzettől kísértetve, melly mindig hangosabb leve, minél gyakrabban tekinte az idegenre, 's midőn végre Tassó fellépett, a' szép bűbáj világot fájlalva, mellyről azt vélé, hogy az most felvilágosult értelme előtt semmibe oszlik fel, midőn a' legnagyobb fájdalomnak hangján felkiálta: „Még ő is! ő is! áh mentsd ki bár egészen, Ne rejtsd magadtól: ő is! ő is!"

Ekkor nem türheté tovább Ferdinánd. Még egyszer az idegenre tekinte; sokkal, sokkal előtte, Emíliához egészen közel, álla az a' prosceniumnak legvilágosabb fényében; valami hideg kéz szoritá öszve Ferdinánd' szivét, észrevevén a' homályt, melly őt magát környezé, ugy tetszett neki, mint-

ha mostantól fogva nem kevésbé távol volna Emíliától, mint minden mások körűlötte, elsietett; a' csillagok, a' fák, minden, mit megpillantot, panaszos hangon látszának utána kiáltani: „ő is! ő is!“

Az éj' csende végre leülepité az elméjebeli vihart, az ő jobb embere felébredt és pirulni tanitá a' valójában nevetséges, tulajdonként semmin alapuló szerelemféltésén. Maga magának felfogadá, hogy ezentul tűrőbb leend a' kedvelt iránt, kinek világi helyeztetése kötelességévé tevé annak, hogy mindennek tetszeni, mindent megbájolni akarjon. A' mily korán csak lehetett másnap, Emíliához sietett, oly helytelenségről engedelmet kérni, miről az nem is tudta, hogy Ferdinánd cselekvé. Az előszobában sirva sietett el mellette Náni, Emília' szobaleánya, a' nélkül hogy akart volna Ferdinándal szóba állani; Ferdinánd már valami roszszat kezdett sejditeni, mi a' kedveltet érhette, és kétszeres ijedelem lepé meg, midőn lakszobájának ajtaját kinyitá, és Emíliát sáppadtan, eléktelenedve, minden külszin szerint betegen, látá a' pamlagon feküdni.

Mi előtt még kérdezni merészelte volna Ferdinánd, maga akart elsietni orvosért, de Emília visszakiáltá.

„Én nem vagyok beteg“ mondá ő, „csak rossz kedvem van, csak halálra bosszankodom, mert okom is van rá. Rosszabbul, mint én, még senki meg nem járta! Te magad valál tanum, mily gondossággal készitettem Donna Dianára öltözetemet, el is sült volt a' legékesebb, és igazán herczegi méltósághoz illő pongyolát az oly nehéz lugasbeli jelenetre kigondolnom. Vajha láttál volna benne, midőn felpróbáltam! és most, képzeld magadnak rémülésemet Ferdinánd! Hogy képes valék tovább játszani, tehetségemnek legfőbb bizonysága; képzeld magadnak, kedves, mint esett az nekem, midőn tegnap a' türhetetlen Krámerné mint Leonore Sanvitale a' legelső kérti jelenetben épen ugy öltözve jöve elémbe, mint én legközelébb Donna Diánában öltözve lenni akartam. A' kis la Croix, kinek a' ruhát varni adám, árula el, de várjon, és Náni, ki hasonlag a' czimboraságban volt.“

„Emília!“ félben szakasztá Ferdinánd egészen különös hangon.

Légy nyugodt,“ mondá tovább Emília, „Krámerné nem fog diadalmaskodni. Az Isten sugalta belém, elszabdalom uj török shwalomat; most már tisztában vagyok magammal, a' második találmánybeli öltözet sok-

kal felül mulandja az elsőt ékességben; de ez a' történet még is csak bosszuságos marad.“

„Micsoda játékszini démon szerezte ezen időben ezt a' bajt, melly a' coulissák megett költetett, a' nyakadba, hogy egészen elételenítsen barátod előtt“ felfogá most hatalmas hangon Ferdinánd a' szót, ki annál haragosabnak és szomorodottabnak érzé magát, minél kisebnek és csekélyebnek tetszett az egész történet előtte, melly Emíliát magán kivül ragadta.

„Kérlek“ viszonzá jó forma érzékenységgel Emília, ki még mindig egy kissé felháborult állapotban vala, kérlek ne merészelj oly érzésről beszélni, mellyről megfogásod nincsen. Lehetlen neked azt felfognod, mily közelről érdekel az engem', hogy az első szerencsés benyomást fenntartsam, és én legyek első a' viadalteren. Krámerné szép, egészen uj tünemény, a' publicum' kegye jó formán tétovázó; mily szükséges pedig ez a' kegy az én mivészségemnek és következőleg életemnek is, azt eléggé világossá nem tehetem neked.“

Legelsőben fejezé ki Emília, mint érzi magát minden Ferdinándhoz vonzó szerelme mellett is, tőle még is csak külön lénynek, mihelyt azzal vala szemben, mit tőle mivész-

sége kivánt. Mélyen sebesité ez Ferdinándot, de Emília' jelenlétében eltitkolá, hanem midőn ismét távol vala tőle, egy megnyerő gyengédséggel irott, szerelmet lehellő levelkéje, nem sokára mindent szokott irányába hozott. De nem törlé el egyszer'smind a' Ferdinánd előtt mindig világosabbá levő meggyőződést, hogy Emília' mivészsége sokkal veszedelmesebb vágytársa neki, mint a' világnak minden Wallere. Az a' tévelygés, hogy Emília akadálytalanul megoszthatja lételét szerelme és mivészsége közt, az utóbbi tapasztalás által világosabbá lett tekintetei előtt, mind inkább egy szép, de csalóka ködképpé olvadt, 's mindinkább világosabb lőn előtte, hogy Emíliának felkell hagynia, mind kettejök' lételének oly szomoru módon leendő elszaggatásának próbájával.

Kevésbé szenvedélyesen, de merőbben és határozottabban, mint azon estve, melyen kétsége' vad tévelygésében Emília' lábaihoz borult, érzé Ferdinánd szivében a' világos meggyőződést, hogy Emíliának törvényes kötelékekkel egyesítve is vele, a' világ előtt is szenyvet, örömet, becsületet és nevet meg kell osztania vele, ha ő, valamint Emília is utóljára meghasonlásba és bizonytalanságba nem akar sűlyedni. Nem rejté

rejté el maga előtt Ferdinánd az áldozat' nagyságát, mellyet Emília teendő neki, feladván eddigi törekvésének egész czélját, azon helyről, mellyen, egy ragyogzó isteni képként, ezerektől csudáltatva állott, oly viszonyokba lépne, mellyek közt némellyek rontólag jönnének elébe, mellyek magokban ugyan tisztességesek, de mostanijai mellett, homályosoknak kellene előtte tetszeniök. Neki magának is fájt szíve, ha meggondolta, mint kellene magának is lemondania a' szerencséről, hogy szép kedvesét mivészségének vakító gloriájában csudáltatva, azon érzelemmel lássa, hogy az még is egyedül csak az övé. De szivének mélyében hangosan és sürgetőleg emelkedett fel a' kénytelenség' szava, 's elhatározá, mindent megtenni, hogy Emíliát mostani kinézteinek megnyerje, 's az által neki, mint szinte magának is, tiszta, semmi félség által nem zavart lételt szerezzen.

Feltette magában, azt, mit egyszer elhatározott, gyorsan és meggondolva végrehajtani, 's a' legelső ahoz illő órát használni, hogy kedvesének szivére kösse a' korább megtagadott kivánatnak szivében feléledését, mind azon okokkal támogatva, mellyeket szerelme és esze sugalhat belé. De előre

nem láthatott történetes esetek több napokig meggátlák ezen szándékával előállani.

Csend lépett most a' közéletbe, hasonló ahoz, melly a' vihar' kitőrése előtt kevéssel lepi a' habokat, a' jártas hajós megismeri azt, 's a' közel veszély ellen előkészületekre használja. Minden ember egészen nyilt ábrázatot mutatott a' szivnek legmélyebb komolysága mellett. Udvart és várost fényes ünnepek élénkitének, mellyekre egy uralkodó házbeli fejdelemné' férjesedése legközelebbi okot adott. Rang 's tekintet, vagy valami megelőző nagy hir által kijelelt idegen sokaságot, csak azért látsza a' történet öszvehozni a' székesvárosban, hogy a' társaságos mulatságoknak uj éltet adjon. Ferdinánd' viszonyai meg nem engedék neki, magát cz alkalommal a' homályba visszahúznia, de nem is akarta ezt oly időben, mellyet oly fontos crisis állita elő, mellyben gyakran a' látszólag vig tolongás' közepett, valami komoly, mély, a' legközelebbiekre vitető gondolat, épen ott tüne elébe, hol azt legkevésbé várta volna.

Mind azon különbféle uj alakok közt, mellyek a' vizsgálódónak szeme elébe tódultak, egyetlen egy, mindnyájok között ugy tünt ki, mint valami kolossalis óriáskép;

oly jelenet, melly mind személyes jelességek, mind ezer meg ezer feltünő különösségek által magáravonta a' szemeket, és azt akarta is a' mint látszott. Az gróf Colotinszky Félix volt, egy kimerithetetlen gazdagságu lengyel magnásnak fija. Ifjuságától fogva utazásban éle többnyire; hónapokig, csaknem évekig maradt gyakran oly városokban, hol megérkeztekor csak nehány óráig akart mulatni; más helyeken azon pillantatban elutazott, mellyben hosszabb időre fáradsággal és nagy költséggel számára készitett lakás kész leve elfogadására. Igen változékony hir előzte meg mindenfelé; majd valóságos bolondnak mondogatá a' hir, majd félistenné emelte; majd hevenykedőnek és érzelgőnek tartatott, majd mindennel, még a' legszentebbel is, vakmerő, szerfelett dőre játékot űzni látszott, mitől borzadva kellett az embernek elfordulnia.

Igy állott ez a' különös ember nem értetve, nem szerettetve, de még is minden körben uralkodva, mellyet maga körül vona öszve, egymástól eltávozó tulajdonságok' és sajátságok' különös egyvelegét egyesité magában. Az érett férjfi korhoz közeledik-e, vagy az ifjuság' virágában áll-e, nehéz volt meghatározni: a' setéten forgó tüz szemek-

ből gyakran valódi ifjui kivánat villogott az éles, egy kissé mély szemöldök alól, mindazáltal az átható tekintet több nagy tapasztalásra látszott mutatni. A' csaknem erővel zárt, finom szabásu száj szerencsésen meggyőzött, de heves fájdalmak' jelét viselte, hanem még is gyakran hideg, csudálatos, majdnem iróniás mosoly játszá körül. Testalkata nagy és izmos volt, sőtt csaknem bajnoki, de valami tulajdonos kellem és kegy kiséré minden mozdulatát. Akármelly tündöklő asszonyi körben kétségbevehetetlen győzedelmesként fogott felléphetni ha észre nem véteté vala a' kevély, hogy oly győzedelmeket megvet, mellyekhez könnyen látszik jutni.

Egyébiránt a' lárma, mellyet mindenütt támasztott, szemlátomást szükséges vala neki, körülte minden arra vala intézve, a' pompásan öltözött, számos szolgálat, melly csaknem keleti fénnyel környezé, a' sok tündöklő equipage, ló és kutya! Maga is kezdett némellyeket, mikkel a' publicum' figyelmét magára vonta; levegői hajóban a' csillagok felé utazott, drágaságokat vett, mellyeket a' legközelebbi pillantatban akárkinek elajándékozott, 's ezer bolondságokat vivevéghez. De a' vele született nemesebb természet min-

den közönségestől távol tartá, talán tudtán kivül is; sőtt voltak pillanatjai, mellyekben elméje oly tisztán, oly istenileg emelkedett fel a' mindennapi világon, hogy a' szónokság' hatalmától elragadtatva, melly ajakáról folya, még azok is, kik legkevésbé valának jók hozzá, csudálkozással hódoltak neki.

Ferdinánd ugyan észrevette ezt a' szembetünő alakot a' társaságokban, minthogy másképen nem is lehetett, de csaknem szántszándékkal kikerülte. Első pillantatban mindjárt megismerte a' grófban azon idegent, kit Tassó' adatásakor szokott helyén pillantott meg, és ki már akkor kelletlen benyomást tőn rája. Az azon estre emlékezet, az attól tartás, hogy Colotinszky mint lengyel, hihetőleg a' közös ellenség' részére hajlik, sőtt titkos kikémlelés által ártalmas is lehet a' jó ügynek, nem arra valók valának, hogy ezen első benyomást könnyitsék. És most, az első szabad estvén, mellyen hosszabb idő után Emíliánál lehetett, ezen emberrel kellett lennie, kit oly szántszándékkal elkerült, még pedig ugy találta ott, mint régi ismerőst, ki épen nem gondolkodott arról, hogy másnak helyet engedjen.

Egy szúró fájdalom fosztá meg Colotinszky' látásánál lélekzetétől, egy tompa,

kinzó érzelem, mint valami vele történt nagy igazságtalanság után, gátlá meg beszédét és ragadá el csaknem minden szokott lélekjelenlétét. Csudálatos eszméletlenségben köszönté Emíliát és a' grófot, 's mellejök üle, a' nélkül, hogy valóban elmés beszélgetésökben legkisebb részt is vett volna. De vonogatás nélkül követé a' közönségesen csudáltat, midőn ez felállott 's Ferdinándot emlékezteté, hogy ideje van, a' várba menni, hová mindketten hivatalosok az asztalhoz.

Egy nyugtalan, önmagára nehezteléssel töltött éj után, kimene másnap reggel Ferdinánd, hogy a' tavaszi napfényben épen bimbódzó fák alatt nemüleg felújuljon és magát megnyugtassa. Egy nagy csoport ünnepileg öltözött ember sietvén el mellette, emlékezteté kinézte által, hogy tegnap egy ezen reggelre rendelt mulatságról hallott valamit, csak azt felejté el egészen, micsoda nemü az, és hol tartatandik. Ezen pillanatban suhant el mellette egy pár szolgáló egy félig nőtt sihederrel.

„Siess Fritz," mondá az egyik leány „majd későn megyünk, 's nem látunk semmit."

„Ej mit! rá érünk," felelé a' suhancz „Lichtfeld kisasszony még nincs ott, elébb pedig egy lófarkot sem hoznak ki az istálló-

bul. Azt megparancsolta a' lengyel gróf legalább is tizszer embereinek, az a' tarka ujjasos lovász ur mondta, pedig annak csak legjobban kell tudnia."

„Én szeretnék olyan kisasszony lenni, ki annyi sok lovat nyargaltathat meg, ha akarja!" mondá még a' fiu.

„Meg olyan sok grófot," neveté a' leány, tovább gyorsalkodva.

Lelkének mélyében felháborodva, Ferdinánd is hasonlag tovább sietett most, mert rögtön feleszmélt, hogy angol forma lófuttatás fog ma reggel történni, mellyben a' gazdag lengyelnek legnagyobb része volt, minthogy senkinek sem valának szebb lovai. Azon pillantatban, midőn a' futtatási térhez ért, nehány csudálatos szépségü angol nyargaló is repült el mellette, mellyeket azonnal az ő sajátjainak ismert. Minden máskor felettébb érdeklette volna őtet az itteni látmány, de mostan csak kedvesét keresték szemei a' néző sokaság közt, 's nem sokára fel is lelé egyik ismerősnéje mellett, a' legalkalmasabb helyen állott dámákkal tele kocsik' egyikében. Gróf Colotinszky nem messze vala Emíliától egy pompás szilajon fujó arabs paripán, néha néha közeledett hozzá, egy két szót váltani vele, mig Emília' ra-

gyogó szeme titkolatlan örömmel függött az életdús, tünékeny szép látmányon, 's a' nyilsebességgel előtte eltünő felséges állatokat bizonyos lelkesedéssel kíséré.

Ferdinánd most saját környezetére veté szemeit, 's csupa barátok és ismerősök között találá magát, de kik közül egyetlen egy sem szólítá meg; sokaknak szemei merőn Emíliára szegeztettek.

„Qui va à la chasse perd sa place! garde à vous, mon chér!" dunnyogá végre egy agg ledér felette hangos, szemtelen kaczaj közt feléje. Ferdinánd megrendült, de majd ujra öszveszedé magát, kötelezőleg köszönté a' hozzá legközelebb állókat, 's minthogy a' futtatás épen végeztetett, eröltetett magabirással Emíliához sietett.

„Ezt az üres helyet csak szabad lész elfoglalnom?" kérdé, felelet várás nélkül, kinyitván a' kocsiajtót 's a' két dámának által ellenébe ülvén. „Most talán csak haza megyünk?" kérdé még egyszer, 's azonnal kiáltá is a' kocsisnak: „hajts haza!"

A' lovak megindultak, de azon pillantatban oda ért Emíliához a' lengyel gróf is, ki mig Ferdinánd felült, némelly ismerősivel kevés távolságra beszélgetett. Az kezét a' kocsiajtóra tevé, Ferdinánd szeme követé

ezen mozgást, 's most nem kevés ijedelmére Colotinszky' czimerét látá meg azon.

„Köszönöm, gróf Hochburg" elkezdé az most különös mosolygással „hogy jóvá akarja tenni embertelenségemet, gyalog látám és késém szép barátnénkat engedelemért kérni, hogy ezen üres hellyel az urat megkinálhassam."

Alkalmasint sértő felelet lebeget Ferdinánd' ajkán ezen jó forma iróniás megszólításra, de Emília foglalá el nagy lélekjelenléttel a' beszédet, 's a' rövid uton hazáig, a' két vadon felháborúlt elmén ugy tudott uralkodni, hogy a' kül béke semmi által sem zavartatott meg. Emília' házánál lepattant Colotinszky lováról, 's oly ábrázatot mutatott, mint ha leventés módossággal egészen szobájába akarná felvezetni; de Emília ezt egész komolysággal elhárítván, mindkét kísérőjétől búcsut veve, nem mervén Ferdinánddal itt kifogást tenni, mellyről bizonyosan tudta, hogy Colotinszky nem fogná elmulatni azt magára is kiterjeszteni.

Ferdinánd és a' lengyel csak hamar hideg udvariassággal váltak el egymástól, 's mindenik külön utjára mene, Ferdinánd azon bizonyos meggyőződésben, hogy a' közelebbi órában kihivattatik. Jól tudta, hogy Colotinszkyt megsértette, 's annak eddigi udvaris viseletét finom

tactusának tulajdonítá, melly mint világi embernek meg nem engedhette, ezt a' sértést egy dáma' jelenlétében feszegetnie. Azonban nem kételkedett rajta, hogy ez a' kéméllő bánásmód most majd hamarosabbal váltatik fel. De a' nap elmult, a' nélkül, hogy valami olyas történt volna, mit Ferdinánd várt. Az est eljött, 's vele az idő, mellyben az utolsó és legfényesebb, a' fejedelmi házasság okozta ünnepre fel kellet öltöznie, és ujolag elmult egy nap, mellyen Ferdinánd vadul felingerlett elméje megtartóztatá őt a' még, mint máskor, mindig buzgón szeretett kedveshez szives nyiltsággal közelednie.

Ezen estnek ünnepe egy fényes álképes udvari bálban állott, mellybe a' hivogatás igen nagy választással történt. A' tánczteremet körűlfogó galéria magasabb rendű nézők' számára volt elkészítve, Emília is kapott ide bilétet, és egy jó formán szembetünő helyre jutott, honnan komoly tekintettel nézelt alá az alatta hullámló fényes tolongásba. A' sokféle csoportok, látszólag a' föld' minden népeiből legszembetünőbb nemzeti öltözeteikben összeszedve, mellyek itt festői állásokban képeződtek; felgerjeszték és kielégíték a' mivészné' szemlélő elméjét. Igazi örömmel csudálta a' sok szép, pompásan öltözött asszonyokat, 's

a' fent ízlést, mellyel mindenik választani tudá a' maga személyességéhez illő, és a' látszólag öltözhetetlennek is kellemet 's méltóságot kölcsönöző ruhát. De végre egyetlenegy, különös jelenet kizárólag magára vonó figyelmét.

Egy pompásan öltözött indiai bűvész mozgott az őt' környező sokaságban, 's ez az egészen tündérnemű világ azon pillantatban csak aző hatalmas botja által látszott előidézve és rendelve lenni; oly hiven, oly biztosan tudá tartásában és jelentőségében a' választott szerepet felfogni és kivinni. Az Colotinszky volt, azon kételkedni sem lehetett. Most a' tündöklő szép fejedelmi asszonnyal a' ragyogó sorokba lépett, vele csudálatos phantáziás nemzeti tánczát, a' mazureket tánczolni. Szerepjében mindig híven maradva, csak nem démoni ügyességgel repkedett, mint valami más sphérabeli lény, a' gyermekség' édes álmaiból fejtődzni kezdő kellemes lény körűl. Szemérmes de még is méltóságos magatartása a' fiatal fejedelemnének, a' merész, idegen módu, és azonban kecses fordulataival csaknem kolosszális tánczosának felötlő, de igen ingeres contrasztot képezett.

Emília egy mivészné' lelkesedésével, kinek szemei előtt valami jeles remek miv fej-

tődzik ki, nézellé az életdúzs látmányt tekintetét el nem fordítván róla. De most vége lőn a' táncznak 's még csak most vevé Ferdinándot észre. Minden részvét nélkűl abban mi körülte történt, állott alól a' teremben egy oszlophoz támaszkodva, Emíliával általellenben, ki csaknem fájdalmasan érzeni hitte, mily komor-zavartan szegezé rá általható tekintetét. A' szép templáriusi öltözet, mellyet ő magának választott, egész lényének valami szokatlan erőt és határozottságot adott, csaknem biráló komolysággal álla ott nemes, szintelen köntösében, a' körűlte habzó, tarka, csillogó sokaságban.

Legelsőben nem esett jól Emíliának az ő látása; mind ma, mind a' legközelebb mult napokban haszontalan reményle Emília egy magános bizodalmas órát vele, melly mindent elegyeníthetne és minden lehető félreértést eltávoztathatna. Most, midőn oly közel, és még is messze látá, valami tulajdonos szomoru megdöbbenés lepé meg elméjét; mind az az öröm, mellyet eddig a' vidám társaságban talált, azonnal elenyészett, a' gyertyák' fénye szuró fájdalommal sebzé szemét; a' musika kinzó nyughatatlanságot gerjesztett benne, 's igy hirtelen elhatározá magát haza menni,

noha még nem igen korán volt, a' vígság pedig még most kezdődött.

Ferdinánd látá eltávozni, 's ellene állhatatlanul kedve jött őtet követni; ő is szomorodott és búsongó volt; ugy esett neki, mintha valami igazságtalanságért kellene engedelmet kérnie, 's a' vágyakodás ezt mindjárt tehetni, egy pillantati nyugalmat sem hagyott neki. Az éjfélutánra rendelt asztalig, mellytől ő nem hibázhatott, mig több mint két órányi idő vala, 's minthogy a' társaság több termekbe és szobákba elszéledett, reménylhette, hogy távollétét addig senki sem veendi észre. Az Emíliához suhanás' gondolatjáról lehetlen vala letennie, minthogy már egyszer feltette magában, 's végre sikerült neki, azt szerencsésen kivinni. Igaz ugyan, hogy került egy kis fáradságba, míg egy nagy csoport álképeseken keresztül vergődhetett, kik többnyire ízetlen tréfáikkal üldözék és tartóztaták; de utoljára ez is ki volt állva; nagy köpönyegébe burkolódzva üle a' legelső béreskocsiba, mellyet a' vár előtt talált, 's nem sokára reménynyeltelve tekinte fel kedvesének fényesen világított ablakára.

Halkan lopódzott fel a' lépcsőn, halkan nyitá fel Emília' lakszobájának ajtaját. Szokott helyén a' pamlagon látá ülni, 's vele

általellenben, szépen mint egy félisten, idegen, magas nemes termetét festőileg kitüntető öltözetében, üle Colotinszky Félix. Mint egy meredt, ugy álla meg Ferdinánd a' szoba' küszöbén.

Szabadon és ügyesen, mint világi ember, hamaros nyiltsággal, mint ki sem félelmet sem tekintetbevételt nem ismer, lépett Colotinszky a' mozdulatlannak elébe. „Örömmel látom" mondá leköteleződ hangban és viseletben, „örömmel látom, hogy ugyan azon érzet húzza ide gróf Hochburgot, melly engemet is ezen varázs körbe számüzött, mellynek csudáji előtt az én szegény mesterségem kéntelen hajolni, mint egykor az egiptomi Negromantoké, Mózesé és Ároné előtt. Én, valamint hihetőleg az ur is, kivántam ama' tulnani boldogtalan, fárasztó zsibajt nehány perczre elhagyni, hogy itt bizonyosan feltaláljam, mi ott hasztalan kerestetik; 's minthogy most ketten vagyunk, annál könnyebben kinyerjük szép barátnénktól az engedelmet, egy kis korig itt mulatásra. Leirhatatlanul jól esik nekem, hogy valahára egyszer ismét lélekben értetem, részeltessen a' gróf is ezen örömben, jöjjön, legyen egyszer igazán emberi, szeretetre méltó és jó, mint tudom, hogy mind az lehet. Felejtsük el egy korig ezen csudálatos

öszvetalálkozásban a' világot és lármázó tulságait."

Ezen beszéd alatt szelíd erőszakkal Emília mellé voná Colotinszky a' még mindig néma Ferdinándot, egy arra vetett tekintet emlékezteté ezt, mily embertelenség volna, annak szemei előtt, a' belső haragnak, a' dühöngő hévnek csak nyomát is észrevétetni, mellyek őt emészték. Nyugodtan viselé tehát magát, sőtt igyekezett is azon hangot felvenni, mellyet gróf Colotinszky kezdett.

Nem kellett több ennek, egész szeretetreméltóságának minden hizelgő követhetetlen ügyessége' kifejtésére, melly nemzete' főbbjeivel csaknem születik. Ő, a' csaknem fejedelmi pompához szokott, a' legvonzóbb kecscsel tudá magát Emília' korlátolt házrendéhez szabni, kihízelkedé tőle magának is Ferdinándnak is az engedelmet, hogy, a' mai bál miatt különben is elkésett kis vacsorájában részt vehessenek, 's ez alatt tanító komolyságot ifjui vidámsággal, és egy kissé phantaziás ábrándozással is a' legkellemesebben tuda öszve egyvelítni a' beszélgetésbe. Szives, elnemfogult nyiltság' szinével minden nyilatkozásában, a' közönségesen sokkal felül emelkedet lelket mutatta, de a' mellett még

is olly egyszerünek és igénytelennek látszék, mint valami jó indúlatú gyermek.

Ferdinánd kényszerítve látá magát szivében, ezen férjfiunak hatalmas szellemi felsőbségét megismerni, ezt már ő, nem minden Emíliára való tekintet nélkül, gyakran érzé homályosan, noha soha sem vallá meg magának, 's hogy azt épen ez órában kellett tennie, halálos fájdalommal tölté el. Gondolatjai öszvezavarodának, egy fenéktelen örvény tárult fel körülte, ugy esett neki, mintha valódilag soha sem ismerte volna Emíliát, hanem csak álmodá; ugy esett neki, mintha meg volna halva, 's most önmagát siratva saját hüledéke mellett ülne. Csak röviden és zavarodtan felelhetett, ha épen hozzá intéztetett valamelly kérdés, és még Emília' szeretettel teljes gondoskodása is nem kevésbé érdektelenül hangzott el mellette, mint a' lengyel' elmés beszédei.

A' fali óra jelenté, hogy már csak egy óranegyed van hátra éjfélig: „most ideje, most már el kell mennünk ismét azon udvari körbe" mondá az asztaltól felállva Colotinszky: „jó éjszakát szép barátné! tulajdonképen jó napot kellene mondanom, mert ma életembe uj reget derített fel, egy tavaszi reget, tele virággokkal és fülmilékkel. Engedjenek érette

az istenek egy vídám órát, valahányszor szüksége van reá" ragasztá hozzá hirtelen megváltozott hangal.

Az ajtóban még egyszer visszafordult; Ferdinánd látá, mily lángoló tekintetekkel szemlélte Emíliát, megrendült, és hirtelen a' gróf után iramlott.

„Ferdinánd!" suttogá Emília, oly lágyan, oly buzgó szerelmi hangal, hogy az őt' fájdalmas erővel voná vissza. Emília előtt állott, mindkét kezét magáéiban tartván. Hallgatva emelé Emília szép ragyogó szemeit ő hozzá fel, azok szomorúbbak és szomorúbbak lőnek, 's végre könnyekbe lábogának. Mélyen megilletődve egy egész világot adott volna Ferdinánd érte, ha ez izben kibeszélhette volna magát, de rosz geniusa leköté nyelvét. Csak kezét nyomhatá ajakához, szeméhez, és hevenykedő szivéhez, 's azután eltávozék.

Búsan eszmélődve maradt most Emília magában érzeteivel, mi mindenkit meglep, ki akár szellemileg akár testileg egyik tulságból a' másikba vettetik. Colotinszky' elmés mulattatása magával ragadta a' művésznét, önkénytelen követé őt' Emília ama' szép melegséggel, mellyet mindenkor érzünk, ha egy magas, szellemi felsőbbségü lény kölcsönözi nekünk szárnyait, hogy az élet' aprólékos

gyötrein felül, szokatlan magasságra, mintegy távoli, más világba emeljen. Valami égő, művészi talentomával rokon vonzalom a' szokatlanhoz, fekvék lelkében, Colotinszky ezt kielégíté, mély tekintetet engedvén neki indulatjának belsejébe; egy tág, iszonyu tartományt, mellyben azt kellett vélnie Emíliának, hogy királynéként uralkodhatik, mihelyt akarja, nyitott az az által neki.

Emília megszokta a' fénylést, tetszést, és megnyerést; de egy ehez hasonló diadal, az asszonyoknak oly közönségesen ismert megvetőjén, még nem juta neki. Azt hivé, szemrehányás nélkűl örülhet a' győzedelemnek, melly önkényt ajánlkozott, barátjának neheztelő hidegsége pedig annál fájdalmasabban esett e' mellett neki, mivel annak okát könnyen kitalálta. De az a' könnyüség, mellyel Colotinszky minden gondolatját szerencsésen felfogá, 's elmésen viszonzá, ellenállhatatlanul hatalmat vett Emílián, 's oda vivé, hogy Ferdinánd' mindig keményebben fejeződő merőségét talán nagyon is kevés hölgyi lágysággal viszonzá. Nem csak a' tetszés' öntudása volt az, mitől Emília elragadtatott, hanem az öröm, hogy egyszer hozzá méltó vágytárs előtt lelkének szárnyait minden ragyogó fényében kiterjeszthéti.

De most, midőn ezen éldeletnek szentelt óra eltünt, most, az elválás' pillanatjában, barátjának elismerhetetlen szenve kettős erővel találá szivét. Már kezdetben vala, ama' léleknagyságot a' való életbe visszahivni, melylyet a' szinen annyiszor képzett, kedveltjének akarta áldozni az ujonnan nyert győzedelmi koszorút, 's felszólítatlanul mindenről leakart mondani, a' mi csak pillantatig is szomoríthatta őtet. Érzé Emília maga is, hogy ezen áldozat nem csekély, de azért tenni akarta barátjának, 's most hallgatott az, a' szokatlan pillantatban, csaknem egészen szokott módon; hallgatott, és oly módon ment el, melly igen arra való volt, hogy őtet magában megtévessze.

Egy nyugtalan és szomorun töltött éj után azonban oda jutott Ferdinánd, hogy türhető lélekcsendben, habár mélyen megszégyenülve is, megfontolja a' szerepet, mellyet tegnap a' kedvelt' szemei előtt, a' szép, lelkes emberrel általellenben játszott. Csak a' mélyen gyökerezett kelletlenség, mellyet a' lengyel első látáskor belé öntött, szolgálhatott maga előtt némü mentségül, azonban ez a' kelletlenség is ujolag oly rosszul támogattatott, hogy az is hasonlag más saját mentséget kivánt volna. Sokáig járkálgatott Ferdinánd szobájában, ko-

moran gondolkodva, míg azon szándékot tette fel, hogy az egyetlen réshez fog, melly egyedül igazíthat el mindent, az ellenkezőjéhez való réshez; semmi másat nem látott a' széles világban.

Egy nyugvóágyon találta azt, különös, idegen nemü környezetben. A' fal' hosszában elnyuló, magasan felhalmozott könyvek', rézmetszések', földabroszok' chaósán, kalitkák, és szálfátskák gebeszkedtek, egy sereg papagájjal és minden nemü tarka madarakkal megrakva, a' papagájok' okos képei, a' több madaraknak krágosai és ficserélései, dőre gunyhimezetét látszott mutatni akarni az alatta feltornyozott tudákosságnak. Nehány vadászkutya okos, becsületes szemmel bámult a' csudálatos nyüszögésbe. Paradicsfa, cactus, phantaziásan formált mindennemű növények lepék az ablakokat és fonódtak fel a' falakra. Az egész csudálatos, titkos nyugtalanság' charakterét viselé, csak Colotinszky fekvék nyugodtan nézve maga körűl, látszólag dologtalan, 's maga saját elemében látszék magát érezni.

Ferdinánd' beléptekor felugrott, csak neki tulajdonos fájdalmas ironiai vonás terült el szép arczán, idegen hangozatu halk nevetés hallatszék tőle, de nyájas mosollyá válék, mig a' belépőnek elébe mene, idvezlé és székre vezette.

„Achill, adj széket ennek az urnak,“ kiáltá egy szép vadászkutyának, „foglalja el az ur minden tétovázás nélkül a' helyet, fogadok, életében már rosszabb szolgái is voltak, mint ez a' becsületes kutya. Ugye-e? ugy találja, nálam épen oly tarka minden, mint kivül a' világban? Én kedvellem ezt, ez emlékeztet, hogy még élek, azt elég gyakran elfelejti az ember és elálmosodik, ha egyik napot a' másik után, és egyiket mint a' másikat eltünögélni látja, mint a' laterna magicabeli képeket. Gyermek koromban mindig ugy öszvevissza forgattam azokat, hogy legalább kettő egybe olvadt, az legalább valami uj volt, 's most régi módon tovább játszom magamnak a' játékot, ha tudnillik ugy lehet.“

Most egy beszédet kezdett Colotinszky, mellynél Ferdinánd alig jöhetett szóhoz. Városi és udvari történetekről beszélt, az időről, ismerősökről és ismeretlenekről, csak politikából és Emíliáról nem szólott egy szót is. Ferdinánd használta ezen időt, hogy magát megerősítse nehezen kicsikart hideg önbirásában. Végre beszéle a' lengyel kutyáiról is, mellyeknek derék tulajdonságaikat dicsérte említvén a' mellett, hogy egyiket sem tartja hiában, melly ha csak a' legcsekélyebb mesterséget nem tudja is.

„Fájdalom, könnyen oda juthatunk idővel, hogy csak az állatoknál találandunk tiszta, színezetlen természetet" viszonzá végre Ferdinánd igen nagy magabirással és meggondolással, 's nekünk, „kik ezt szánakodva érezzük, minden lehetségest megkellene azért próbálnunk, hogy magunkat minden kötelező eltakarásoktól szabadon tartsuk; engedje meg nekem az ur most már ezen pillantatban is kezdeni azt, a' mennyiben egy nyiltszivü kérdést teszek. Gróf Colotinszky, darab idő olta látom, egy oly dámának színeit viseli, kit én megszokék magamhoz számolni. Elég régolta lakik az ur velünk, 's hallhatott a' köztem és Lichtfeld Emília közt fennálló viszonyokról. Az urnak viselete, noha eddig egészen ócsárolhatatlan, tökéletesen olyannak látszik, mintha egy nekem drága lényre idegennemü, éktelenítő fényt akarna vetni, azért jöttem, a' hozzám illő nyiltsággal egyenesen megkérdeni az urat, hogy több-e Emilia előtte, egy szeretetre méltó kellemes társaságnál,"

„Az egy kissé regényesen hangzik, sőtt kissé hallatlan is, ifju barátom, hogy oly egyenesen tesz hozzám kérdést, mellyre a' világ' szokott módja szerint ezerek közt alig fogna ugy felelni egy, mint az ur kivánja," válaszolá a' lengyel rövid gondolkodás után,

de rendíthetetlen béketüréssel. „Milly ritkán találkozik valaki, kinek elég szíve volna, belső érzelmét a' hideg ész' világa előtt kicsinyitőleg megvisgálni! Engemet különösnek neveznek, de, igazán! az ur még jobban az mint én. Azonban, azon hiszem által, mellyel az ur felőlem van, még is megtiszteltetve érzem magamat, megérdemleni kivánom rólam vett kedvező véleményét. Tehát hallja meg — én elhatároztam magamat, Emília' szerelmét akármi áron megnyerni.“

Ferdinánd szótalanul meredt rá.

„Sőtt azt is megvallom, azt hiszem, hogy már ártottam is Emíliánál az urnak, de, igazán! azt nem akartam — akkor legalább még nem,“ folytatá Colotinszky: „Eleinte csudálám a' nagy mívésznét, a' szép gyönyörü hölgyet; de most érzem, mennyivel több ő, mint mind ez. Nekem ő a' leglelkesebb, gazdagabb, eszesebb lény; nagy, mindent magába foglaló, mint maga a' természet. Mit én benne találok, soha sem gondoltam magamnak, mint lételezőt, sőtt soha nem is kerestem, ő nekem második ifjuságom.“

„Tőlem pedig elakarja az enyémnek virágát ragadni,“ szavába vága Ferdinánd, hangos, erős szóval: „megismeri ezen drágaságnak nagy értékét, 's azt gondolhatja, hogy

ellentállás nélkül csak nézni fogom, mint veendi önhatalmába? hogy lealázkodva önkényének zsákmányul fogom hagyni? Gróf Colotinszky, az ur magasabban gondolkodik rólam, 's tudja már, a' nélkül, hogy ki kellene mondanom, hogy most egy komoly lépést kell egymással tennünk, melly mindent elhatároz, 's minél elébb történik ez, annál jobb.''

„De nem kardra vagy pisztolyra?'' kérdé a' lengyel jéghidegséggel. „Hochburg, én nem verekedem többé egy asszonyért, 's az ur is abban hagyhatná, mert az ur is tul van az oskolai esztendőkön. És, valóban! szeretném látni, ki merészelné azért az urat vagy engemet félénknek nevezni, mivel életünket és vérünket fontosabbra, nagyobbra kéméljük, mint férfiakhoz illik.''

Akármit mondhatott és tehetett tovább Ferdinánd, Colotinszky megmaradt feltétele mellett, méltatlan módon megsérteni pedig és az által párviadalra kényszerítni akarni, nemesebb természete szerint neki lehetetlen vala, az egészen kivűl esett charakterén.

„Én egyátaljában semmi erőszakos lépést nem akarok ezen ügyben,'' mondá végre Colotinszky igen komolyan. „Emília szabad, a' szerelem is mindig az; ez és Emília határozza el. Hochburg, én egészen nyiltan fogok a'

dologhoz, hiszen én nem akarom Emíliát elvenni, csak szeretetét akarom bírni. Még hűségre sem számolok,„ tevé hozzá hirtelen ellágyulva, régen megismertem én azt a' szép ábrándképet, mellyről maga, ifju barátom, még álmodozik. Megvendűl, mivel felébresztem, mit valaki más is elébb utóbb, talán még fájdalmasabban fogott volna tenni. Higyje el, az ur nem való ezen Emíliához, ti ketten nem illetek öszve. Hajh! találtam volna csak akkor ezt a' felséges lényt, mikor, mint az, még az élet' kezdetén álltam!„

Mint a' nap kilép borongva hullámló ködfellegekből, és messzire lövelli sugárjait, ugy ragyogott a' lengyelnek ezen szavainál, a' vele is született jobb természet Ferdinánd' hirtelen kividámuló vonásaiból, 's elnyomá a' fájdalmas, kétséges és haragos jelentőséget, melly azokat eddig elékteleníté és komorítá. „Köszönöm a' gróf urnak„ mondá erősen és feszesen, az ur oly szót monda ki, melly nekem megmutatja az utat, mellyen járnom kell, köszönöm. Váljunk el most egymástól minden további felesleges beszéd nélkül, mindenikünk maga saját utján járand ez órától fogva. További tartózkodás nélkül meghajtá magát és elment. Colotinszky gondolkodva nézett utána.

Hűség volt alaphangja Ferdinánd' egész lételének, az volt neki a' legszentebb, az örök természet', sőtt az istenség' képe is; abból indult ki minden gondolatja és cselekvése. Colotinszky ezen szót maga módja szerint ejtvén ki, a' nélkűl, hogy akarta vagy sejdítette volna, felébreszté Ferdinánd' keblében a' régi bizodalmat, 's Emíliához való bizodalmának magasabb irányt adott. Mi eddig őt szorongatá és kínzá, rögtön köddé látszott előtte oszlani, mellytől hogy eddig féle, ugy hitte, szégyenlenie kell magát.

Szokott nyájas arczal Emíliához mene; szerencsére egyedűl találta; 's Ferdinánd' szelid viselete mindkettejök felett csendes, telhetetlen békét terjeszte el. Emíliának ugy esett Ferdinánd' látása, mintha egy régen nélkülözött barát tért volna vissza, 's felébresztené remegő zavaros álmaiból. Kibeszélhetetlen buzgósággal nézett fel a' kedveltnek szemébe; sokáig ülének szeretettel teljes beszélgetésben egymás mellett, 's Colotinszky' neve nem említtetett köztök, de végre nevezé azt Ferdinánd tompított, csaknem suttogó hangal, de semmi küljel nem árulván a' mellett el neheztelést vagy kétségeskedést.

„Emília" mondá „Colotinszky szeret téged', tudod már régen, nekem ma vallotta

meg; ne rettenj úgy meg, kedves, én sem nem hirtelenkedtem, sem nem vagyok feszülve, ne félj semmit barátodtól, de figyelemmel és önbirással hallgass meg. Te vagy jó geniusa az én lételemnek, neked köszönöm legszebb időimet, azt már ezerszer megvallottam, érzelmeimtől elragadtatva. Soha sem fog téged' senki ugy szeretni, mint én szeretlek; de kedvesem, barátném, mit egyszer egy ember egész lélekkel megragadt, mint én téged', azt meg kell tartania, egészen és csak magának."

„Ne mond nekem, hogy hű vagy, én tudom, érzem azt; nálad volnék ez órában? De az az ember veszedelmes, érzelmeket felzavaró hatalmat gyakorol mások' indulatjain, vonuljunk ei tőle, mig még időnk van, hagyj fel a' dőre merészséggel, az ellen küzdeni akarni, mert már csak a' kétség is halála a' boldogságnak. Édes Emíliám, légy egészen enyém, minden intézet meg van téve, jószágomon a' legszentebb kötel egyesít bennünket az oltárnál, hasztalan ellenkezel tovább, ez egyetlen lépés' tevésében, melly boldogságungunkat biztosítandó. Jól tudom én, hogy nagy, komoly áldozatot kívánok tőled, mivészséged' teljes szabad gyakorlásáról lemondást; de készen találsz engem' még nagyobbat, komolyabba tenni tenéked, ha kivánod. A' háboru ki fog

törni, ezen napokban felkelend Németország elnyomói ellen, de én te melletted maradok, ha kivánni fogod; Olaszországba viszlek, vagy Angliába, vagy a' hová akarod. Barátod nem küzdend az első rendek közt, a' Hochburg név nem fog neveztetni tisztelettel az első elválasztó pillanatban, de a' mily igazán esküszöm, hogy becsületemnek ezen szennyét az ellenség' vérében bizonnyal és valóban lemosom, oly igazán esküszöm azt is, hogy a' te és az én jövendőmre nézve semmi más boldogságot nem láthatok, mintha tovább nem hátrálod legforróbb kívánságomat."

Emília nem ismeré félre Ferdinánd' hő szerelmét, de hölgyi kevélysége megsértve érzé magát az ő szavai által. Elfordult a' kedvelttől, hogy kérő szemeit ne láthassa, bizodalmatlanságán panaszokra fakadva, és előterjesztését valami veszélyről regényesnek nevezve, melly ellen, az ő erősitése szerint, épen semmi előkészületre nincs szükség, minthogy az ő tőle önként messze fog maradni, mivel ugy is csak a' Ferdinánd' képzeletében létezik.

„Emília, kérlek, engedj szerelmemnek, boldogságom forog fenn, és hiedelmem a' szerelemben 's hűségben," esdeklék Ferdinánd sürgetősebben, mint elébb. Mindent egészen,

semmit sem félig, e' volt eleitől fogva életemnek jelszava. Colotinszky nem közönséges ember, de lényének hibázik az a' tisztasága, melly őtet barátságunkra méltóvá tenné, ő nem lehet harmadik a' mi szövetségünkben. 'S hát nem érzed te, hogy az éles hatalom, mellyel nézteidre által akarsz hajtani, szükségesképen megerősít a' veszély' valóságáról, mellynek lételét tagadni akarod? Ó engedj nekem, még a' dolgok' külfekvése is kedvez. A' színészet' igazgatójával kötött szerződésed ezen pillanatban telik ki, az uj még nincs aláirva. Szabadon állasz, semmi köteléket nem szakitsz el, semmi törvényt nem sértesz meg, barátod' boldogitásával."

Emília gondolkozva, sőtt csaknem megütközve süté le szemét; elragadtatva álla Ferdinánd, felébe hajolva, 's érzé, hogy a' legközelebbi tekintet, mellyet Emília reája vetend, a' közeledő bételjesítést mutatandja neki; egy zörej kényszeríté másfelé tekinteni, Colotinszky álla előtte. Ferdinánd haragot szikrázó szemmel lépe feléje; de amaz nem látszék ezt észrevenni. Alázatosan hajlott meg Emília előtt. „Én nem magam jövök" mondá nemzetének lágy, szivreható hangjával, „mi többen vagyunk, 's mindenik közűlünk még

is csak emblemája lehet azon ezereknek, kik a' kisasszonynak hódolnak.»

Kinyitá az ajtót. Tisztek, tanulók, művészek, mind ifjak, hevenyes tisztelői a' művészségnek és szép papnéjának, jövének be utána, ünnepélyes pompával, az aranyos babér, mellynek lemondására épen felszóllittatott Emília, egy veres bársony párnáról ragyogott elébe, a' jólhangzó versben kijelentett kérés, hogy tovább is maradjon éke az itteni színészetnek, a' gazdag ajándékkal egyetemben, lábaihoz tétetett Emíliának. Az a' hir, hogy a' ritka művésznő valami félreértés miatt közte és az igazgatóság közt, el akarja a' székes várost hagyni, okozta Colotinszky' eszközlésére ezen szertartást, mellyet sem Ferdinánd sem Emília nem sejdített elébb.

Ezen jelenet után lehetlen vala, azaz által félbeszakasztott beszédet ismét ujra felfogni, Ferdinánd érzé azt, 's azonnal elhagyá a' többiekkel kedvesét; nehéz, nemegő előérzettől szorongattatott szívvel.

Emíliától egy másnap kapott hosszu levél, megerősíté, a' mitől félt vala. A' Ferdinánd' esdeklő előterjesztése által elmélyére tett benyomás, egészen kialudt, talentomának e' ritka megismerése és megtiszteltetése által. Minden kivánatit megadá az igazgatóság, az ud-

varnál felül haladták legmerészebb reményeit is, csakhogy a' színészetnek megtarthassák. Mind ezt rosszul titkolt örömmel megírá Emília a' kedveltnek, de egyszersmind ajánlá magát, megnyugtatására, Colotinszky' látogatásainak a' leghatározottabban véget szakasztani, 's őtet többé soha sem látni. „Hogy azon mód után, mellyel neki búcsut fogok adni, nem fogja magát ismét hozzám beunszolni, abban bizonyos vagyok," irá Emília, „oly ifjui esztelenségeken sokkal felül van ő, ismer engemet, 's tudja, hogy sokkal tapasztaltabb, vagy is inkább sokkal okosabb vagyok, mintsem hogy azzal valamit lehetne nálam nyerni."

Hódító ingerrel festé ezen levélnek vége felé a' most neki feltünt jelen' boldogságát, mellyben semmi sem kényszeritheti többé, sem szerelméről sem mivészségéről lemondani. Szivesebnek, buzgóbnak, szeretettel teljesebnek mutatá magát, mint valaha másszor, de erősen elhatározódva vonogatásában a' kedvelt' kivánságának teljesítésére nézve.

Emília megrettent barátjának halaványmély szomoruságtól komorított látásától, midőn az, a' levelet még kezében tartva, az ő szobájába lépett. Szive az övéhez voná, elrejté arczát kebelén, csakhogy ezen fájdalmat ne lássa tovább a' kedves vonások-

ban. Ferdinánd szelíd erővel toszitá el magától, mintha ugy akarná jobban megszemlélni; sokáig legelteté szemeit a' szép alakon, mig nem könybe borult el.

„Tudom én" mondá végre szeliden és jóságosan, „tudom én, hogy nem tehetél máskép' és én engedek neked, jóllehet egy világnak ellentállanék, hogy magamnak megtarthassalak; csak el ne feledd, mit önkényt igértél nekem," tevé hozzá felegyenesedve, csaknem kevélyen állásában és tekintetében.

„El ne felejtsd soha, Emília," ismétlé, „többé soha sem fogod látni amaz idegent, soha sem, jól meggondold, soha sem. A' te szavad szent nekem, szerelmed is, én épithetnék erre, igéret nélkül sem fognál te semmit tenni, mi barátodat megsértené, tudom én, de még is szükségem van e' szavadra belső mentésére oly engedésnek, melly talán gyengeség tőlem."

Kevés nappal azután nyilvánná leve, mi ezreket régolta mozgadoztatott titokban. Németország felkelt, a' háboru megüzentetett, 's minden ifjui erő felszóllittatott. Oly közös munkásságot elevenítő jelen, minden kislelkü félelmet annak következésétől semmivé tesz,

minden személyes érdek elfelejtetik; a' mi a' nagy, mindenkivel közös czélon kül, még szorítja és nyomja a' szivet, annak mélyébe nyomatik vissza. Azon napokban a' közértelem' életfris lelke lépett a' létre, mellyről senki sem csinálhat magának megfogást, ki oly szerencsés nem vala, hogy olyat érhetett volna. Arany a' csekélyebb vagyon volt, számlálatlanul 's minden késedelem nélkül adatott és vétetett az. Minden mindené volt, 's akárki azt hitte volna, szégyenlenie kell magát gazdag és meg nem osztott vagyonán. Boldogság, élet, ifjuság minden fontolgatás nélkül koczkáztatott, ugyan azon szív vert minden kebelben, 's minden személyesség egy, mindenkivel közös, nagy, lelkes érzetbe olvadt, mellyet a' nők is osztának férjeikkel, és fijaikkal, kikre szerető büszkeséggel tekintének. Szabadság legfőbb java a' férjnek, önkényes függőség legnagyobb boldogsága a' nőnek, amaz védve akar keresni, ez megadva nélkülezni, 's minél inkább kell tisztelnie azt, kiért szeretettel teljes indulatja mindent oda adna, annál édesebben érzi boldogságát.

Ferdinánd is sokképen felszólíttatott ezen nagy időben; már régtől olta választa jószágain egy egyes ember' erejéhez képest nem csekély számu derék parasztlegénységet, kik

ifju grófjok' lelkesedésétől elragadtatva, szentül esküvék és fogadák, hogy vele kikelnek a' jó ügy mellett, 's élet-halálig el nem hagyandják; nehány magasabb miveltségü ifjak, a' szomszédbeli papoknak és erdőszeknek fijai, ezekhez állottak. A' kis sereget lovagoltatni, öltöztetni, 's a' hadakozásban gyakorlani, e' volt eddig Ferdinándnak gyakori távolléte alatt a' fővárosból, fő dolga; most pedig azokat öszvegyüjteni, 's mind jövedőbeli tartásokról, mind tökéletes kikészítésökről gondoskodni. Azért csak ritkán látá Emíliát, az pedig gyakran vigasztalatlan neheztelésben sirdogála utána, ha Ferdinánd egy ritka, 's rövid látogatás után, elrohanva, ismét magára hagyá.

A' haza szó üres hang vala Emíliának, melly nem juthatott egészen szivéig. Az ő hazája mívészsége vala, 's a' hely, hol azt legfényesebben űzhette; de ezen komoly napokban mintegy közönségesen kihalt az avval gondolás, kivévén, ha a' színről, a' költő' megható szavaival az az érzés hangzott le hangosan és elragadólag, melly minden keblet lelkesített.

Colotinszky hirtelen és egészen váratlanul elutazott, Emília szentül fogadott szavát, hogy őt többé nem látja, meg nem szegé,

de a' búcsuczédulát, mellyet az neki külde, és névének azon csudálatosan ránczigált vonásait még is nem minden titkos fájdalom nélkül szemlélhette. Ferdinánd ezen pillanatban lépett be hozzá, 's a' czédula, Emília maga sem tudta miért, kezéből a' szenelőbe repült. Ferdinánd elszóródva lenni találta kedvesét és rosz kedvben, 's kevés beszédünek. Emília maga is elégedetlen vala a' miatt magával, mert mit vesztett ő Colotinszky' elutazásával? hiszen a' nélkül is régen megvált ő attól. Ő maga sem érté magát, de még sem határozódhatott el Ferdinándal róla, és arról, hogy már elutazott, beszélni.

Most már eljött az utolsó estve, mellyen Ferdinánd utolszor volt menendő Emíliához, még a' következő éjjel elakart indulni kis csapatjával, hogy azt a' S . . . generálhoz vezesse, 's atyai barátjától tanácsot kérjen további lépteire nézve, a' neki még uj pályán, mellyre lelkes ragadtatással lépe fel.

Emíliát shawljába burkolódzva, vígasztalatlan állapotban találta pamlagán feküdve. Néhány varróné, azok között Emília' franczia szobaleánya is, ki az elbocsátott Náni' helyébe lépett, a' Ferdinánd' lovas seregecskéje előtt vitetendő kis zászló' utolsó ékének felvarrásával foglalatoskodott. Örvendező kevélységgel

kínálkoztak Ferdinándnak a' legnemesebb nemzetségbeli leányok annak himzésére, 's csak szives szerelme tartá fenn Emíliának valami régi leventés módossággal e' megtisztelő foglalatosságot, hogy azt elvégezze.

Emília elválalta, de ereje nem vala hozzá; még nem volt hatalmában, valami más gondolatra jönni, azon kivűl, hogy Ferdinánd el akarja hagyni, ő, ki annyira egészen az ő sajátja vala. Soha sem szerette őt Emília forróbban, de soha sem is állott tőle távolabb, mint ezen nagy, de neki még is oly rettenetes pillantatban. Ezer meg ezer asszony és leány sirt azon viszályokkal teljes órában kedveltjének szivén, kit a' mellett egész világ' kincseért sem tartóztattak volna vissza; de mi azokat vigasztalta és bátorítá, távol vala a' szegény Emíliától,

'S ezt a' zászlót ékesítse ő? ezt a' zászlót, melly mint valami szerencsés vágytársné, szerelmének emberét elragadá a' halálba és veszélybe? Ó mennyire kelle neki a' szavakat utálnia, mellyek szüntelen a' Ferdinánd' ajkain lebegtek, mellyeknek szuró aranyfényök az ő szemét most elvakítá: a' királyért és hazáért! Hát már nem Emíliáért és a' szerelemért többé?

Csaknem őrjült kétségbeeséssel akart

felugrani Ferdinánd' látásakor, elébe, de ereje nem volt 's gyámtalanul rogyott vissza. Ferdinánd is igen felgerjedt állapotban vala; az utóbbi idő igen sokat tett, az ő megérlelésére és komolyítására. Emília uralkodott még szivében, de már nem csak egyedűl az ő képe tölté azt be, mert Ferdinánd' kivánatai 's kinéztei nevekedének a' zürvavarban, mellyek őt e' napokban egy nagyobb, erőszakosabb, 's elevenebb életbe ragadák. Szerette ő az életet, a' nélkül, hogy a' közel halál' lehetőségén elrémült volna. Minden más kivánság azon kivűl: dicsőségesen győzni, vagy dicsőségesen elesni, mellyre egykor szerelmes tévelygésében jöve, hogy Emília mellett vissza maradjon, egészen eltüne emlékezetéből, 's el vele minden kislelkű féltés' mozgalma. Becsület, lelkesedés, ifjui bátorság, ismét felelevenedve kövctelék jogaikat, és még is szüntelen a' legfőbb szerelemmel függött szép barátnéjához, noha mélyen fájlalá, hogy az oly egészen képtelennek mutatja magát, az ő legszentebb, egy veszélyekkel teljes világon tulemelő érzését megosztani vele, vagy legalább csak érteni is.

Soha sem vett erről meggyőzőbb bizonyságot Ferdinánd, mint midőn most zászlóját, ezt a' nagyra tartott szentséget, mellyet meg-

illethetni, egyedűl csak szerelmének köszönhette Emília, bérlett kezekre látá általa bízva. Első fellobbanásában haragjának kiragadá a' franczia leány' kezéből a' zászlót, a' pántlikákat és czifraságokat, mellyeket az ráaggata letépé, 's egy parancsoló tekintettel és intéssel minden leányt kiutasíta a' szobából. Akkor Emíliához fordult. „Te megengedheted ezt!" kiáltá reszkető ajkal, 's először érzé mélyen lelkében, mint kell pirulnia a' kedvelt miatt.

Emília ellenben csak szemrehányásának keménységét érzé, mellyet legelsőben halla tőle, 's eszméletlenül rogyott le előtte. Felébredését ezt a' küzdést ég és pokol közt, nem lehet lefesteni. Mindkettőjöknek szive ujolag vérze minden sebéből, mellyeket rajtok valaha az élet üte; a' szavak csak sérthettek, némán ültek egymás mellett, forró szótalan ölelésben, míg az elválás' órája ütött.

Az el nem készült zászlót erősen kebléhez szorítva, lovagla ki Ferdinánd a' hallgató éjben, hívei előtt; többé nem a' becsület' geniusának, hanem az enyészet fekete démonának elébe, legalább ugy látszott neki ezen homályos órában, mellyben legelőször érzé igazán, mi legyen tulajdonképen az elválás.

A' vad háboru elkezdődött, mellynek folyamatja viszályokkal vala teljes; 's végre eljött ama' felejthetetlen frigykötési idő, melly az országon sürű, mindent szürkületbe takaró ködként feküvék, 's mellynek kimenetelét minden sziv remény és vigasztalatlanság közt lebegve várta.

Már régen nem kapott Ferdinánd semmi vigasztaló tudósítást hazájából, nem is kaphatván a' postáknak meggátolt folyamatjokban. A' vitézség, mellyel mindenütt, hol kelletett, az elsők közt ugy tünteté ki magát, mint egyik első, igen megkedvelteté őt előttevalójival, 's ezt az által igyekeztek neki megmutatni, hogy fontos megbízásokkal őtet küldék haza a' fejedelemhez, 's egyszersmind meginték, hogy a' nyugalom' napjait nem csekély sebének gyógyítására fordítsa, mellyet karján, egyik utóbbi csatában kapott.

Hónapok folytak el ama' boldogtalan elválás olta Emíliától, de még gyakran megragadá Ferdinándot magános órákban az arra emlékezés, 's olyankor éj leve lelkében, 's különben oly tiszta gondolatjai komor homályba zavarodtak. Egy vídám viszonlátás, reménylé most, segítend ama' régi fájdalmakat enyhíteni; békételen sietséggel vevé az uton segédül az éjeket, és soha sem volt

a' természet oly szép, oly napvilágosságu előtte, mint ezen napokban. Mig annyi számtalanon a' pillantat' sulyos hősége alatt leroskadni vélék magokat, őt meghajthatatlan vidor indulatja fenntartá; valami szelid komoly biztosság lepé el, melly nyájas, reménnyel teljes elmével ereszté jövendőjének.

Emília' képe is ujra örvendetes fényben állott szerelemmel telt lelke előtt, 's minden azt éktelenítő szenny eltüne róla. Reménylé, Emília is megbocsátott neki, mert voltak pillanatok, mellyekben csak megbánó érzettel emlékezhetett azon sértő keménységre, mellyet neki mutatott, midőn a' leánytól elkapá a' zászlót 's magát a' kedvest is, szeretettel teljes fájdalmában, szemrehányásokkal szomorítá és rendíté meg. Igy sietett elébb elébb, szive könnyen 's vidámon vert, ha bár bágyadtan érzé is magát megsebesedésekor történt sok vérvesztésétől.

Az éj már szinte beállott, midőn a' székesvárost elérte. „Igy tehát azon órában lepem meg, mint akkor, midőn legelsőben adá magát nekem," gondolá Ferdinánd, 's csendes elragadtatással nyomá szivéhez Emília' házajtajának kulcsát, melly mint kedves emlékezet őtet a' hadba követte. A' háztól nem messze elbocsátá kocsiját; most elérte Emília' lakát,

feltekinte, nyájasan, mint máskor, köszönté világított ablakainak ragyogása. A' kulcs megfordult jól ismert zárjában, az ajtó felnyilt, Ferdinánd, a' setétség' ellenére, halk, de biztos léptekkel mene fel a' lépcsőn. Most megnyitá az oldalajtót, mellyen egykor Waller az Emília' szobájába lépe — Emíliát szokott helyén látá; de mellette a' pamlagon, egyik kezével könnyeden ölelve tartván, eleven beszédbe merűlve, üle gróf Colotinszky.

Ferdinánd eléggé bira magával, hallatlan lassusággal ismét visszalépni; észrevétetlenűl, mint jött, ujra kivűl vala a' házon, de most egészen elhagyá öntudása.

Bágyadtan és elerőtlenedve ébrede fel, maga sem tudta mennyi idő után, egy előtte ismeretlen szobában. Próbála felegyenesedni, és körűl nézni, egy pár kedvesen karoló kéz gyámolá a' mellett, egy neki igen ismeretes arcz hajlott le hozzá gondoskodólag. Megismerte a' hű Wernert, egykori kedves barátját és vezérét fiatalságának, 's ismét elszunnyada ennek kebelén, nyugodtan és szeliden, mint egy gyermek szülője' karján.

Hosszu, ujító álom után megerősödve ébredt fel Ferdinánd, de sokáig hasztalanul igyekezett, eszébe hozni a' legközelebb multakat. Emlékezett homályosan, hogy harag és kétség

közt sebének bekötését felszakitá, de sokáig tartott mig eszébe ötlött, mi háborítá fel tulajdonképen ennyire. Végre, mint valami sziszegő kigyó, egy Emíliára való gondolat jutott elmébe. Hangosan, vad kétségnek szívet hasgató hangján kiáltá fel nevét, ekkor hozzája lépett Werner, szelíd, juháztató szavakkal.

Werner sokáig és hathatósan beszélt; igyekezett Emíliát menteni, de a' nélkül hogy büntelennek akarta volna mutatni. Erősité Ferdinándnak, hogy Colotinszky csak nehány nap olta van a' székesvárosban, hogy Emília a' vele társalkodásban soha sem lépe által a' kül illendőség' korlátin, sőtt még a' világ előtt is szenytelenül áll ezen tekintetben. Kérte Ferdinándot, Emília' mentségére, vegye tekintetbe az elhagyattatással határozódó magányt, mellyben az az ő elutazása után maradt, annak gyámtalanságát ezen szerfelett szorgos időben, annak fogyatkozását mind abban, mi különben életét ékesítette, minthogy még a' játékszin is be vagyon zárva.

Ferdinánd mély fájdalommal hallgatá ugyan, jó véleményű barátját, de a'nélkül, hogy azt félbe szakasztotta volna. Csak néha néha ismétlé hangtalan szóval, mintegy belsőleg: „Ő nekem szavát adá, nekem, ki egy

világot is oda adtam volna érte, és meg nem tartotta.“

Ifju barátjának látszó kereszkedése végre arra is bátorítá Wernert, hogy a' Ferdinánd' és Emília charaktereinek, 's kinézteiknek nagy különbségére czélozzon, sőtt világi helyheztetésökre is. Végre ki meré mondani, mint kelljen tulajdonképen viszonyaiknak ezen erőszakos felóldódzását, legkönnyebnek és legjobnak tekinteni, minthogy annak elébb utóbb, 's akkor bizonyosan annál fájdalmasabban, meg kell történnie; „mert“ tevé hozzá, „egy oly jövendő, millyet, hő szenvedelemtől megvakíttatva, te reménylettél magadnak, barátom, Ferdinánd, nincsen a' halandónak; oly magas boldogság, változhatatlan szerelemben és hűségben, a' lehetőség' határán kivűl fekszik e' földön.“

„Én ismet ifjui erőmben állok, most egészen meggyógyulva,“ mondá Ferdinánd nehány nappal később barátjának. „Dolgaim megvagynak téve, a' frigy végéhez közelít, sietni fogok a' helyről, hol a' föld alattam lángol. Vegye köszönetemet, nemes, hű barátom! hogy egy elhagyatottnak, kit vérében fetrengve találá a' földön, pártját fogá, hogy maga lakába vivé, 's több mint atyai gondal ápolgatá. Mind ezen környülményeket, mely-

lyeket nemes lelkűsége el akara hallgatni, csak ma hallottam meg hű szolgájától.“

Hasztalan igyekezék Werner legalább néhány napi maradásra őt rávenni. „Én nem vagyok beteg, nem akarom a' beteget játszani“ viszonzá Ferdinánd. „A' honnak erős karokra van szüksége, az enyém pedig ismét ép. Itt e' kebelben még ugyan elég sanyaruan van a' dolog, 's elég setéten, de ugy is maradand; hanem mit tartozik az egy golyóra, melly talán utat keresend és találand oda! Látom, hogy az uron formaruha van, biztos hegyi magányából ide jöve, hogy hüledékeinken küzdjön házi isteneinkért, ha mi fiatalabbak már elhultunk. Az Isten áldja meg azért, és őrizze, de most eresszen engemet, váljunk el; váljunk!“ hangja megszakadt ezen szónál, komor emlékezet veve rajta erőt. „Váljunk el!“ kiáltá még egyszer reszkető hangal, „ó Isten! hiszen ez az élet' közönséges sorsa!“

Eltakart ábrázattal akara menni, de Werner szelíd hatalommal vissza tartá.

„Nem, te nem fogsz magad menni,“ kiáltá, „egy bajtárs érkezett meg nehány óra előtt, az veled akar menni, nálad akar —“

Az ajtó feltárult, egy derék ifju tiszt veté magát hangos felkiáltással Ferdinánd' karjai közé; az ifjukori barátja, Willdorf

volt. Ferdinándnak minden multja mintegy tűkörképben álla e' pillantattal elébe, az vakító közelségre tartatott hozzá, ugy hogy csaknem megtébolyodott rajta.

Tiszta könnyek csordultak egyenként Willdorf' jóindulatu, emberséges szemeiből, midőn a' régen nem látott ifjukori barátot szemlélve nézé, és olvasá vonásaiban a' pusztitást, mellyet a' fájdalom teve. Werner együtt hagyá őket kéméletből.

„Tudod?" kérdé végre Ferdinánd.

„Tudok mindent, öcsém," válaszolá Willdorf, 's karjaiba zárá. „Rólam is alkalmasint sokat beszéltek neked" folytatá hűszivű beszédséggel, „'s némelly igaz is belőle. Tudom, hallottad, hogy jegyben vagyok, és ez igaz; az én Berthám kedves szép leányka, 's mihelyt kinn van az ellenség hazánkból, reménylem jó, és derék férje leendek. De ha talán azt mondta volna valaki, hogy elfelejtettem — tudod már, kit — az átkozott hazugság lenne. Olyast mit ne higyj rólam, öcsém, az élet, mellyet akkor közelében éltem, áh, a' még is szép volt! Most már mind az itt keblemben mélyen el van ásva, 's miket nem szenvedtem érte, a' jó Isten tudja."

Willdorf most nehányszor alá 's felmene a' szobában, azután ismét Ferdinándhoz lép-

vén; annak mindkét kezét megfogá: „Egyre kérlek öcsém, és te azt megteszed nekem. Igérd meg, hogy kihallgatatlanul el nem kárhoztatod, ezen kérés' beteljesitésével nekem adósom vagy, mert te általad, ha bár szántszándékkal azt nem akartad is, lett semmivé az én boldogságom 's most ha oly igazán rád nézek, tulajdoképen sem igazságtalannak sem helytelennek nem tarthatom azt. — Most ő téged elvesztett, 's örökre elvesztett.“

Hangosan sirva borult Ferdinánd Willdorf' karjai közé, ezek voltak az első könnyek, mellyek fájdalmának folytak. Sokáig ölelkezve maradának a' barátok, 's midőn a' reg ismét szürkült, kilovaglának a' kapun, mélyen köpönyegökbe burkolódzva, a' becsület' mezejére.

Emíliát sulyos betegség lepte meg 's hetekig küzdött a' halállal hagymázos vad álmaiban.

Viszontlátás a' Sz. Bernáton.

Elbeszélés

Houwaldtól.

Bern Cantonnak egyik régi falusi templomában, az oltár megetti fülkében, van egy kép, melly Szüz Máriát ábrázolja, miképen tartja az a' Kristusgyermeket egyenesen felállva, az pedig apró karjait kiterjeszti, mintha az egész világot magához akarná ölelni. Noha első tekintetre mindjárt látszik, hogy ez a' kép az oltának régi drága rámájába illenék, mellybe készültnek is tetszik, azt azonban ezzel nem ékesítették, akármily felségesen mutatkozik is rajta a' mivészség, 's az alatt, hogy üres rámájával pusztán áll az oltár, magános helyen, két sirkő felett, mintegy emlékül látszik a' kép felfüggesztve.

Hajdanta ezen faluban egy Sarret nevezetü pap élt. Az ő sirhalma is berogyott ugyan már, de emléke mind eddig áldásban maradt fenn, 's ama' képnek eredete, melly az ő családi történetével szoros összefüggésben van, elevenen fenn van a' maradék szivében, melly előtt oly drága és szent az a' kép, mint az unokáknak eldődeik' családi rajza.

Egy áprilisi durva estvén háznépe közt üle az agg Sarret. Lajos fija elolvasá még

egyszer előtte a' másnapi predikátziónak textusát. Mély ködben feküvének a' hegyek, 's hives szél fujdogála a' völgyben. Ekkor belépvén a' falusi vendégfogadós, jelenté a' papnak, hogy nehány óra előtt egy vándor tére be hozzá, kit most hagymáz hideg lepett meg, 's hihetőleg itt találja sirját. Epekedve kivánt papot magához, de minthogy beszédéből catholikusnak látszott, értesítette, hogy itt csak reformatusi templom van, de catholikus papot egész vidéken nem találhatni; 's ezen a' beteg azután csendes sirásra fakadott.

„Ejnye, ejnye! kedves gazda!" kiáltá Sarret, szent buzgalmában felugorva, midőn az ember beszédét végzé, „hát épen egy vallásuaknak kell lennünk, hogy utolsó inségünkben el ne hagyjuk egymást? — 's nem azért vagyok én itt, hogy a' beteget vigasztaljam? mindenkor Isten' fijai vagyunk, és kinek tiszta szeretet ég szivében, az minden embert testvérének tekint!" Ezen szavakkal kalap 's pálcza után kapott az öreg, parancsolá fijának, hogy egy kis skatulyácska erősítő balzamot 's egy üveg bort vigyen utána, azzal a' fogadós után sietett.

Igy léptek a' Samariták a' vendégszobába. Ennek egyik szegletében feküdt nagy forró hideglelésben a' beteg, a' fogadósné aláadott

ágyon, szemeit egy kis keresztre függesztvén, mellyet reszkető kezében feltarta. Sarret szeliden közeledett hozzá. — „Édes fijam!" így szólitá meg „én e' falubeli pap vagyok, és látogatásodra jövök!" A' beteg vidoron tekinte fel. „Ah" mondá gyenge hangal „végórám közel van, 's a' mi vallásunk' szertartása után kivánkozom. „Én neked oly vigasztalást hozok," válaszolá Sarret „milyet az Isten' igéje adhat."

A' beteg megragadá az ősz' kezét, ki hozzája letérdepelt, és ajkához nyomá. Nagy nehezen felemelkedett. Az egy fiatal festő volt, ki Olaszországból jöve 's hazájába akart visszavándorlani, tiszta lelkének pedig nem volt egyéb meggyónandó vétke azon kivül, hogy mívészségéhez való buzgalmából a' közönséges isteni tiszteletet néha elmulatta.

Sarret, némelly orvosi ismerettel birván, megvisgálá most a' beteg' testi állapotját, 's átlátá, hogy a' hideglelés csak azért hatalmasodott ugy el, mivel az utazási erőlködés miatt egészen el van erőtlenedve az ifju. Azért először is erősítésről gondoskodott, Lajos az alatt meleg borral mosván felhójagzott lábait. Jóllehet ez által enyhülni látszott a' szenvedőnek állapotja, orvosi segéd a' mellett elkerülhetetlenül szükségesnek látszott, 's minekutána félrevitte Sarret a' fogadóst, és vele

annak hozásáról végzett, azt az ajánlást tevé a' betegnek, hogy a' papi házba vitesse magát, hol lehetőleg fog ápolgattatni. Az ifju nem felelhetett megindulása miatt, csak kezeit emelé háládatosan az égre, tiszta könnyei peregvén az alatt beesett arczára. Sarret előre sietvén, az idegennek elfogadására intézetet tétetett. Lajos, nehány erős emberrel kémélve vivé a' papházba. Itt részvevőleg fogadtatván a' házi asszonytól, egy kis szobácskába fektetett, fejér, meleg ágyba, hol bádjadtsága miatt csak hamar elszenderedett.

A' papházbeli család az öreg Sarret atyából, Margaretha nejéből, 's Lajos és Mária gyermekeikből állott. Lajos épen mostanában tért meg a' lausannei egyetemből, hol a' theologiát tanulta volt, melly tudományra lelke szelíd atyjától előre készített. Sok ismeretet szerze magának, 's mit legfőbb jónak tarta, egy barátot találá ott, ki most hugának jegyese vala. Lajossal ugyan is együtt tanulá szinte a' theologiát egy lausannei gazdag kereskedő háznak fija, név szerint Reimold. Az nemes, de felettébb ábrándozó ifju volt, kinek kora hajlandósága, jótékony, most már idvezült anyjának vallásossága által elhatároztatván, atyjának világi dolgaitól elvoná őtet, és ezen komolyabb életpályára vezeté.

Mielőtt Reimold ismeretséget tőn Lajossal, több izben fellépe a' katedrába, 's buzgó és heves előadásával megnyeré hallgatóinak szivüket. De tanitói kárhoztaták a' nagy hevűletet, mellyel beszéle, 's melly őtet gyakran saját illetődésére ragadta, és azt vélék, hogy katedrai előadását inkább ésszel, mint szivvel dolgozza ki, 's nyugodt meggondolással tartsa. A' hő ifju elégedetlen leve magával. Örömest hitt volna a' tapasztalt férjfiaknak, de mélyen kigondolt beszédjeik által ritkán érzé magát felmelegülve, 's buzgóságra és áhitatra ragadva.

Hogy szivének táplálatot találjon, most a' a' szomszéd falusi papok' ismeretségét keresé, igy történt az, hogy egyik őtet nagypéntekre meghivá, mikor egy Sarret nevü nevendék fogna nála papolni, kiről igen sok jót beszéle. A' nagypéntek Reimold előtt eleitől fogva szent önfeladásnak napja vala; nyilt, megindult szivvel üle a' templomban, midőn Lajos a' katedrába fellépe, 's mint esett neki, midőn az ifju nemes szerény viselete, szemérme, melly előadásának tüzét mérsékelte, és szavainak belső tartalma, egész lelkét megháták. Igy sugallá neki saját elméje is gyakran, 's igy hallá most a' rokon szivet hozzája beszélni.

Vége lévén az isteni szolgálatnak, a' segrestyébe sietett Reimold, 's halk sirással borult az ifju Sarret' keblére. Ez először nem érté, de azon indulattal, melly maga is csupa illetődés volt, örömest megnyitá az ifjunak karjait. Midőn végre értesité Reimold, Lajos' szive örömmel dobogott elébe, 's igy köté a' két ifju a' legszentebb szövetséget egész életre az Isten' házában. Ettől fogva mindketten csaknem választhatatlanok voltak, 's minthogy Lajos gyakran rajzolgatá barátja előtt a' csendes boldogság' képét, melly azon papházban vala, hol az ő ifjusága serdüle, elhatározá magát Reimold, midőn az öreg Sarret megérett fiját négy évi távollét után haza hivá, azt elkísérni, hogy barátjának övéivel is megismerkedjék.

Mint a' daru hazájába, ugy vándorla a' két ifju keresztül a' virányló sveitz völgyeken, mig az óhajtott falunak régi tornya köszönté őket, 's midőn estveli harangozás alatt beérének a' faluba, és mindenfelőlről kezek nyujtattak idvezlésökre, végre pedig a' papház felnyila és a' szüzzé virágzott hug meglepett bátyjának karjaiba futa, 's ujongva vezeté a' tiszteletes, mélyen megindult szüléknek keblére, annyira megilletődött Reimold' lelke, hogy együtt síra velök örömében, 's ő

is karjaikba veté magát az öregeknek e'ként kiáltván fel: „Hadd legyek fijok én is!"

És az leve. Máriának leirhatatlan, égi ártatlanságba öltözött kelleme, nem sokára meghatá szivét, 's hogyan maradhatott volna Máriának is a' szerény, férjfias szépségű, szüléinél kedves, bátyjától buzgón szeretett ifju érdektelen? A' vidor Lajos megsejté majdan mindkettejök' felcsirázó vonzalmát, és ápolgatá azt, mint valamelly kedvencz virágot, 's midőn egy reggeli órán, az örökké szép természet' ébredésének nevezhetetlen látásakor, az ő szivök is feltárult, egymásba tevé kezeiket. Az örvendező szülék megegyeztek, 's az első boldog napok után visszasietett Reimold Lausannéba, hogy ott is elvegye szüleinek áldását magára és Máriájára. Már onnan is íra, 's atyjának egy levelét mellékelve küldé, mellyben az nyilatkoztatá, hogy fija' választása ellen semmi szava sincs, sőtt inkább e' részben egészen szabad akaratjára hagyja.

Igy álltak a' házi viszonyok, midőn a' beteg vándor befogadtatott.

Az orvos megjelent 's a' beteg' állapotját igen kétesnek tartá. Ez ugyan most már felébredt, de keveset tuda abból, mi körüle történt, és mintegy meredve feküdt. Csak mikor a' forróság feszíté idegeit, beszéle sokat és

élénken, mivészségének mezejében csapongván képzelete. Ekkor szakadatlanul egy szűz Mária kép foglalatoskodtatta, mellyet a' rajztáblán látni, és rajta szorgalmasan dolgozni hive. Szemei olyankor merően egy helyre szegeződtek, bágyadt keze pedig mozgott, mintha az ecsetet vezetgetné. De gyakran mintegy háborodva ugrott fel ezen munkától, mintha el nem sült volna, kétségesen kócsolá öszve kezeit, és áhitatosan imádkozott Szűz Máriának, jelenne meg egyszer előtte, hogy az ő halandói szeme égi kellemeit felfoghatná, 's azt lelkének ideáljával öszveforrasztathatná. Oly pillantatokban, mellyekben ezen phantáziák alábbhagytak, minden iránt érzéketlen vala, semmit sem veve észre a' körűlte történtből, 's a' Sarret háznép' gyengéd ápolgatását fel sem venni látszott. Igy folytak a' napok eszméletlenűl, az éjek álomtalanúl.

Egy estve nyugodtan ülvén az anya és Mária munkájok mellett a' beteg' szobájában, szokatlan erőszakkal állt elő ismét a' hideglelés, 's a' phantaziák felserkenének. Az anya, ki szüntelen csak ki 's bejára, Lajos és Mária osztozván tulajdonképen a' beteg' ápolásában, még nem látta a' szenvedő ifjat ezen paroxismusban, azért nem is érté azt, midőn nyug-

talan leve az ágyban, a' kárpitot felrántá, öszvekócsolt kezeit felemelé, és megható hangon kiáltá: „Ó Mária, Mária! nem hallod kiáltásomat és rimányomat?“ Ekkor azt vélé az anya, hogy az ő leányát kivánja, 's egyik kezével a' lámpát tartván, másikkal leányát vezetvén elő, mondá: „Itt van Mária!“ Ezen szavaknál felfedé a' lámpa' előzőjét, 's midőn annak világa hirtelen a' Mária' kellemes ábrázatjára esett, ő pedig a' betegnek szánakodólag mosolyogva nyujtá kezét, az égit hitte valóban maga előtt állani, sokáig mintegy elragadtatva bámult rá, forró ajkait kezére nyomá, és, mintha elvakittatott volna egy földfeletti fény által, mindkét kezével eltakará szemeit; de midőn Mária mellé ült, és kedvesen beszélgete vele, ő pedig remegve kérdé: hogy húzamosabban akar-e nála mulatni, 's ez ártatlanságában állitá, hogy elhagyni nem fogja, elkezdett csendesen sírni. Azután ujra felnyitá szemeit és merően Máriára szegezé, mintha mélyen lelkébe akarná képét venni, mikor pedig Mária szeliden és szánakodva forró homlokára tevé kezét, ugy esett neki, mintha valóban szent kéz illette volna, mert a' hideglelés enyhült, és rég olta most zárá legelőször édes szunnyadás szemét le.

'S ezen pillantattól fogva győzedelmes-

kedni látszott az élet a' halálon. A' képzelet csillapodott vágyakodás' olaját enyhítve tölté a' lázadt erekbe, és eltelve a' gyönyörű éginek álmodott, de csak földi jelenettel, nyugodtabb dobogással verdegéle a' sziv. Az orvos igen tűrhető állapotban találta másnap a' beteget, az észmélet visszatért lassanként, 's most megismeré a' gyengéd ápolgatást, melly életét megtartotta.

Nem sokára veszélyen kivűl valónak nyilatkoztatá az orvos, 's minél nagyobb vala az öröm jóltévőinél visszatérő egészségén, annál inkább nevekedett kedvező figyelmök iránta. Mindnyájan igyekeztek, kölönbféle mulattatás által elszéleszteni, 's ha az atya, vagy Lajos olvasott előtte, az anya és Mária utóbb csevegett vele. De mindenek felett a' Mária' mulattatására látszott leginkább vágyakodni, ennek kellemein nem győzte eléggé legeltetni szemeit, 's ugy esett neki, mintha egy angyal beszélgetne vele, ha Máriát hallá beszélni. Egészen feltárá szivét előtte, 's életének rövid történetét elbeszélé neki.

Ő egy köllni polgárnak és tanácsosnak fija volt, 's atyja' helyére kellett volna következnie 's azért a' törvényt tanulnia. De minthogy annak szép képgyüjteménye által korán felébresztetett a' gyermekben ezen mí-

vézség iránti vonzalom, 's tehetsége idején kimutatkozott, háborítatlanul hagyá az atya maga utján járni, 's minden lehető alkalmat szolgáltatott neki, hogy egykor valami nagyot adjon a' mivészetben. Több derék mesterek levének tanítói, 's tizennyolczadik évében gazdagon kikészítve, Olaszországba ment János. Hat esztendei tartózkodás után a' szép országban, hol a' mivészség egykor hatalmasabb nemzet alatt diszlék, 's azt magát is tanította, felséges emlékeit maga magának állítani a' gyengébb utóvilág' számára, most már visszatére hazájába, de a' Sveitzon keresztül gyalog akara utazni. Ó mennyi érdekes dolgot tudott ő Máriának beszélni! Mária bámulva hallgatá, 's örvendeze mint egy gyermek annak boldogul leélt óráin, sirt a' viszályon, melly őt érte, 's igy élte vele vissza annak elmultját. De mit beszéljen Mária a' helyett neki az ő egyszerű életéből? — A' rózsa ott burkolá ki halkal szépségét csend alatt, hová a' természet ültete, az nem ösmeri a' világot maga körül, 's életének egész regéje nem egyéb, mint a' tavaszi regen felvirágzás. De épen ezért oly kellemes. Az ifjoncz lelkében is nem sokára egy soha sem sejtett érzet vere gyökeret, 's a' Máriához vonzó nevezhetetlen szent szerelem' virágai burkolódának ki halkal.

János már elhagyogatá néha betegszobáját, 's a' háznéphez csatolódott a' lakszobában. Igy ültek többek közt egy estve is egyetemben, 'Lajos' visszajöttére várakozva, ki a' közel városkába ment, 's János utazásairól beszélgete nekik. Ekkor örvendezve lépett be Lajos, 's kiáltá hugának: „Mit adsz nekem, Mari, azért a' mim van?" — „Bizonyosan levél a' vőlegénytől," mondá az anya mosolygva — „Az?" kérdé Mária elpirulva, „Levél, Reimoldtól?" — 's mohon kapá el, kiszaladván vele szobácskájába — „ki küldé azt a' levelet?" kérdé János remegve, kinek még nem említeték ezen viszony. „Leányom' jegyese," felelé az anya, „Reimold lausannei gazdag kereskedő' fija." János másfelé gondolkodva hallgatá a' beszédet, mint leve az ismeretessé, azután hallgatva vevé gyertyáját, és szobácskájába mene. „Mária menyasszony!" ismétlé magában, 's ugy tetszett neki egészen elkietlenült most egyszerre kebele. Ha egy tiszta sziv legelőször dobog forró szerelemmel egy más lény iránt, édes rémlések és remények lejtnek el mellette, ugy köszöntvén azt, mint egy felséges jövendőnek jóslót. De ha hirtelen világos lőn előtte, hogy érzelme meg nem értetve hangzék, 's a' szerelem az idegen kebelben, mellynek fel-

ébredését halkal reménylé, már régen egy harmadik lélek' számára él, akkor oly szegényűl áll gazdagságában és oly elhagyatva, mint a' magános hold, melly nyájasan emelkedik fel a' föld felett, holott azt már régen az álom karolja,

Reimold egy rövid szeretettel teljes levelkét irt mátkájának, 's nem sokára leendő eljövetelét igérte benne. Hosszabb leveleket irt az atyához és Lajoshoz, némelly theologiai értekezésekkel. A' férjfiak elragadtatának ifjú barátjoknak szorgalmán és talentomán, Mária szerfelett örült a' majdani viszontlátás' adott reményén, az anya pedig leányának kikészítésével foglalatoskodott.

De János magánosan maradt ma szobájában, 's legelőször érzé magát idegennek a' vendégszerető házban. Örömest nyult volna ismét vándorbotjához, és tovább folytatta volna utját, de ereji még igen kimerülvék valának, a' Sarret család pedig, melly őtet igen megszerette, 's nem akarta még oly hamar magától elereszteni, minden ily nemű feltételről esenkedőleg beszélte le. És mit mondjon olyankor, ha Mária nedves szemekkel néze rá, 's gyermekileg fogván meg kezét, azt vélé: „addig fogja tartóztatni, mig ő neki magának is el kell mennie! János olyankor aztán csak

örömest maradt, 's mindig szorosabban csatolódék a' háznéphez, de Mária iránt oly nyilt, mint máskor, többé nem vala, 's minél nagyobb testvérséggel hajlott az feléje, annál nagyobb, nevezhetetlen búsongás lepte meg őtet.

A' tavasz most egész pompájában szált már le a' svajtzi vőlgyekbe. János először részesült ujra fris levegőben, Mária pedig örömmel telvén felgyógyulásán, a' templomba vezette őt kivánságára, melly erős és setét épület vala, 's még a' régi catholikus világból való. Buzgó áhitattal térdelt le János az oltár előtt, mellyen az ős korban mise szolgáltatott, 's hálát ada az égnek felgyógyulásáért. Ugy tetszett neki, mintha felszentelt földön térdepelne, és szive tulemelkedett minden földin. Mária letérdelt az ifju mellett, ő is egybekulcsolá kezeit, és buzgón imádkozott érette. Hosszu szünet után mindketten felkelének, János' szemei telvék valának könynyel, Mária sem tarthatván vissza magáéit, fejecskéjét, a' János' vállára hajtá, hogy csendesen sirhasson.

Az ifjunak szive szerelembe olvadt, 's mindketten igen megindulva jövének vissza.

Ezen időtől fogva csaknem mindennap meglátogatá János a' templomot. Ekkor magára

voná figyelmét az oltári pompás ráma, mellyből hihetőleg akkor veszett el a' kép, mikor a' templom a' reformált felekezetévé leve, 's háládatosságból elhatározá, hogy emlékezetére egy uj festéssel ékesitendi az oltárt. Értesíté az agg Sarretet ezen szándékáról, 's ez, oka lévén az ifjat jeles festőnek tartani, örömmel erősité meg abban. A' megkivántatók nem sokára előszereztettek, 's János ujra kezde éledni, midőn a' vásznat maga előtt látá kifeszítve. De mit arra festeni szándékozott, azt titokban tartotta, 's az alaprajzot senkinek, még Máriának sem mutatta, 's minden e' végre hozzá igazított kérdést a' festés' végrehajtására utasitot.

Egy szép meleg estve, midőn a' háznép kinn üle a' telt hold' feljövetelét várva, egy kocsi csörtetett elő, megálla a' papház előtt, 's Reimold ugrék ki belőle, Mariának karjaiba. Az öröm közönséges volt, az elfogadás szíves. János ugy mutattatott be neki, mint a' háznak egy tagja, és barátságába ajánltatott. A' boldog szerelemnek képe, erősen meghatá az ifju mivész' lelkét. Nem sokára visszavoná magát szobácskájába, hol gondolat nélkül merő szemekkel bámult a' rajztáblán lévő mivére, mellyet az alkony borított. Ekkor feljöve a' telt hold a' hegyek' megől, 's világát

az elkezdett képre veté, mintha a' természet kiakarná szelid szemével mivészségének titkát lesni, 's midőn reá egy csaknem elvégzett madonna fejnek kellemes ismert vonásai mosolygának a' holdvilágon, ellágyula szive, 's kiterjesztett karokkal kiáltá: „Nem, én nem vagyok elhagyatva! mert te, ó felséges természet, és te, ó égi mívészet, ti biztosim vagytok!" Erősebb lélekkel mene a' lakszobába vissza 's csendesen hallgatá a' háznép' beszélgetését. De majd ismét egyedűl ő hozzá fordult Mária, mert a' férjfiak tudós tárgyakra menének, és Reimold rendesen mindent elfelejtett maga körűl, ha olyasokról vetélkedhetett. 'S mint ezen első estve, ugy történt az továbbad gyakrabban is. Reimold' világos, messzeterjedő lelke szüntelen előre törekedett világosság után; az élet magasabb rendeltetésnek látszott előtte, mint hogy csak a' szív' édes érzetének adjon helyt. A' szerelmet csak jutalmául tekinté a' szakadatlan igyekezetnek, csak ujjulásul hosszas lelki erőlködés után. János ellenben másképen érzett és gondokoldott; ő csak a' legtisztább szerelemben élt, 's a' Máriához vonzó hő érzelem, melly egész lelkét eltőlté, valósítni látszék előtte azon ideálokat, mellyek a' mivészet' ölében lelki szemei előtt ellebegtek. Ha most Reimold

gyakran a' férjfiakhoz fordult Máriától, 's velök tudós dolgokba merült, Máriát pedig a' mellett elfeledé, ki sokáig csudálkozva hallgatá, de végre, minthogy meg nem érthette, halkan elsuhant mellőle és Jánoshoz fordult, ennél egy vele egészen rokon, 's neki hódoló szivet, a' világos, nagy lélek helyett pedig, melly az ő szemét elvakítá, szelid, mély, és szent érzelmet talált, melly neki szerfelett jól esett.

Az alatt, Reimold' jelenléte olta sokkal szorgalmasabban dolgozgatott János festésén, 's a' művészettel közelebbi társalkodásban ujulást keresett beteg szivének. Mária észrevette azt, hogy ő hallgatóbb és elzárkozottabb leve; de minthogy gyermeki indulatja annak igaz okát nem sejté, mindig szorosabban vonult hozzá, hogy kedveskedő figyelemmel ismét felvidámítsa. A' férjfiak is mindnyájan ugy megszerették Jánost, hogy gyakran elhivák dolgozása mellől, a' szép vidékbeli sétálásra. Búsongóságát a' még egészen vissza nem állott épség' következésének tartották, 's oly szives részvételt mutattak iránta, hogy János eltökélve tevé fel magában, ön szive ellen küzdeni, 's jóltevőinek boldogságában nyugalmat keresni magának. Egyébiránt kénytelen vala megvallani, minél közelebb ismerkedett

Reimoldal, hogy ez felséges indulatu, és ritka lelki tehetségű ember, 's noha megfoghatatlannak tetszett is előtte, miért nem látszik az előtt egyetlen egy megfoghatatlannak Mária' szerelme, miért nem töltheti azt csak egyes egyedül Mária' szerelme, 's noha gyakran álmodta is magának, hogy ő egészen másképen fogná azt szeretni, még sem merte Máriának választását semmiképen kárhoztatni, és hiedelmét, mint Reimold' neje, boldog jövendőre nézve, alaptalannak tartani.

Már több hetek telének el a' vőlegény' megérkezte ólta, 's ez mindig sürgetőbben nyilatkoztatá kivánságát, hogy Mária, szüleivel együtt őtet Lausanneba kisérje, hogy ott közelebbi ismeretséget tegyen az ő családjával. Az öreg Sarret végre reá állott. Lajosnak otthon kelle maradnia, az alatt az atya' tisztét betölteni, az atya pedig 's az anya és Mária utra készültek. János is kénytelen vala Reimold' kérésének engedni, és velök menni. Ezt ő annyival is örömestebb tevé, hogy ezen utazásból nem kevés gyönyört igére magának. Az anya minden ékességet öszveszede maga és leánya' számára, felettébb tartván attól, hogy az még mindig nem leend elég, és ámbár a' vőlegény azzal igyekezett őket vigasztalni, hogy az ő atyja már gondoskodott Lau-

sannében a' menyasszony' ékességéről, az anyai hiuság sokat tartott arra, hogy a' leány az atyai házból elegendőleg felékesítve lépjen a' világba. Vidám kedvel kezdetett az ut, mellynek igen nagy kényletességéről Reimold gondoskodott. Mária még soha sem volt ki falucskájából, azért szerfelett elragadtatva érzé magát, midőn a' természet kitárá előtte ingereit, 's közelről látá a' hegyeket, mellyek különben, mint valami halaványkék fátyolba öltözött óriások keriték az ő hazai láthatárát. Reimold, ki mindig örömest emelé fel a' földről tekinteteit, és kinek a' természet' csudáji a' mindenszerető világ' Ura' közelségének bizonyos jelei valának, gyakran lelkesedésre igyekezett ragadni Mária' szelid indulatját. János pedig gyengéd érzelemmel mindig visszahozá a' szép földre, meglesé vele a' természetet titkos műhelyében, 's megilletődött szivének nevezhetetlen boldog érzetet adott, ha a' virágokat 's a' mezőnek vidor teremtményit az ő testvérjeinek nevezte.

Végre előttök állott kiterülve a' város Lausanne. Reimold már messziről mutatá szülei' házának magas fedelét. Az anya örvendett, Mária aggódott. Nem sokára beérének a' városba, 's egy pompás épület előtt megállának; gazdagon öltözött inasok sietének elejökbe,

kiket az anya főbb rangu uraknak tartván, mély hajlongásokkal köszönte. Fenn a' lépcsőnél fogadá el őket az öreg Reimold hidegszertartással. Pompás szobák mutattatának ki nekik, 's miután idő hagyatott uti ruhájok' levetésére, a' társasági szobába vezettettek, hol Madame Reimold, a' vőlegény' mostoha anyja, kevélyen fogadá őket. Az egész házban igazi kereskedői fény uralkodott, 's minden a' tulajdonos' nagy gazdagságára mutatott. Az öreg Sarret, kinek a' világ ismét idegenné leve falucskájában, mindenkor szeme előtt tartá, hogy magabirását el ne veszítse, bölcs Salamonnak ezen mondását: „Minden hiuság!" Neje ellenben meg nem tarthatá magát hangosan dicsérni mind azt a' mit látott, és csudálni, Mária pedig néma volt, 's vőlegényének kecsegtetésit félénkenyen viszonozta. Csak János volt ezen világban is otthon. Ő első pillantattal mindjárt észrevette, hogy Madame Reimold hiuságból mindent előveve, hogy fényével megvakítsa a' szegény papfamiliát, 's ő annál kevésbé vette észre felségességeit, 's oly nyugodtan mene el mellettök, mintha rá nézve az élet' mindennapiságaihoz tartoznának. Madame Reimold ebből nem sokára azt huzá ki, hogy neki nagyszületésűnek és gazdag házból való-

nak kell lennie, 's valamint eleinte alig vette észre az ifju festőt, ugy nem sokára mindenek előtt kitünteté. Az öreg Reimold többnyire kereskedői foglalatosságai közt maradt, csak ritkán jöve fel comptoirjából, 's a' vendégeket egészen nejére bizá. Ez tulajdonképen épen nem örömest adá egyezését a' szegény papleány' elvevésére, mivel magában azt a' kivánságot táplálta, hogy mostoha fija az ő saját leányát venné el, kit ő első házasságából hozott a' Reimold házba. De minthogy most egyszer már másképen kellett a' dolognak lennie, legalább igen meg akarta éreztetni a' Sarret familiával, mily nagy, eléggé nem becsülhető szerencse jut nekik ezen gazdag atyafiság által. Véleménye szerint korántsem vala Mária oly szép, mint mostoha fija festegette, 's tulajdonként igen bosszankodó érzést gerjeszte benne, hogy ezen falusi libácskát, mint neveznie tetszett, kit mostoha fija minden más leánynak elébe tett, menyének kénytelenittetendik nevezni. Hogy Máriával megéreztesse mennyire hátra van még a' nagy világi miveltségben, mindenütt mellé helyheté saját leányát. Vendégségek adattak, azon ürügy alatt, hogy a' mostohafijunak nejét a' ház' rokonainak és ismerősinek bemutassák; de a' Sarret család az által sok zavarba ho-

zatott, olyankor mindig hátra tétetett, 's némelly lenézetést el kelle türnie. Az ifju Reimold ugyan igyekezett, a' hol lehetett, őket védeni, de mit tehetett ő az anya ellen, ki szántszándékkal lealáztatásra czélzott, 's mindig keserűbb leve, minél gyakrabban látá, hogy némelly őszinte indulatu Mária' szépségének és természetes kellemeinek hódolt. Csak János, ki eleinte mindjárt bizonyos hatalmat vett Madame Reimoldon, és egészen szokott szerénysége ellen szántszándékkal oly komoly 's előkelői viseletet vett magára, mintha szerencséjének kellene annak tartania, hogy ő házába lépe, tarthatá annak mértéktelen kevélységét zabolán, 's mint valami védlélek mindig Mária mellett volt. De az öreg Reimold sem elégedett meg Sarrettel. Neki ugyan semmi ellenvetése nem volt fija' választására nézve, mert minthogy ez, az ő kivánsága ellen, más életpályát választott, és nem a' kereskedőit, mindent megengedett neki, 's Máriától sem tagadhatta meg tulajdonképen hajlandóságát, de egy szép éket 's nehány drága ruhát ajándékozott neki, 's azt kivánta, hogy a' vendégségeknél abban jelenjen meg. Az atya Sarret azonban ezt nem akarta megengedni, azt vélvén, ezen ajándékok illeni fognak ugyan jövendőben az ifju Reimold' ne-

jének, de mint menyasszonynak igen drágák, minthogy ő csak szegény falusi leány, 's ugy kell megjelennie is mindenhol. Az öreg Reimold ezen megbosszankodott, mivel adakozóságát most már nem látta a' világ, azért komoran visszavonult.

Ily fogadtatás mellett természetesen nem sokára vissza kivánkozott a' háznép, a' csendes papházba. Az ifju Reimold is, ki erősen hitte, hogy szülei meg fogják szeretni Máriát, 's azért a' Sarret csaladdal történt különbféle sértést és kéméletlenséget előre nem gyanithatta, tanácslá azt. Bánatosan érzette ő, hogy sok jóvá tennie, és sok keserű érzést eltörlenie valója van, azért elhatározá, hogy mátkáját hazáig kiséri. Madame Reimold ugy tettette ugyan, mintha sajnállaná, hogy oly rövid időt szabtak ki magoknak, de különben maga sürgette leginkább az elutazási készületet.

Igy végre ismét elutazott a' Sarret háznép. Vidor szivvel kezdetett volt az ut, de levert indulattal esett a' visszatérés. Mindnyájan hallgatóbbak lőnek, mindenki igyekezett az épen tett tapasztalást megegyeztetni reményeivel, 's a' talán visszamaradt keserű érzést egymásiránti kéméletből eltitkolni. Csak János, kinek tulajdonkénti érdeke nem vala

beszőve, látá helyesen által az egészet, és jól érzé, hogy Mária ezen visszonyokba nem fog illeni. Látá miképen fogadtatnék ott mint szegény gyermek, és mintegy könyörűletességből a' gyönyörű, kimondhatatlanul szeretett leány, ki lelkének gazdagságával neki az életet égi virágokkal fogta vala hinteni. Férjfiui erővel fogá vala leküzdeni lelkének hő szenvedélyét, csak egy harmadik kéz által megalapíttottnak látta volna Mária' boldogságát; de a' Reimold háznak kevélysége és gazdagsága villámként csapott a' setét papházba, 's abban a' szegénységet megvilágítá, a' csendes békét pedig fellázítá. Megrepedhetett volna szive, ha azon gondolatra jött, mily egész másképen fogott vala Mária az ő hazájába menni, 's mint hordozták volna őtet az ő tiszteletes öreg szülei karjaikon; de Mária' sorsa el vala határozva. Atyja és anyja elfájlalának némellyeket, és mivel leányoknak jegyesét valódilag szerették 's tisztelték, azzal nyugtaták meg magokat, hogy annak kezei közt jó helyen vagyon boldogsága, 's ő becsűlni fogja tudni nejét. E' szent ohajtása is vala az ifju Reimoldnak, 's jóllehet érzé annak nehézségét, reménylé mindazáltal, hogy a' jövendő nem sokára független életet készí-

tend neki, addig pedig lakadalmát elhalasztani szándékozék.

Mária érzelmeiről nem tudott magának világos számot adni. Nagy szerénysége magára háríttatá vele a' hibát, hogy nem sikerült neki jövendőbeli anyjokának megelégedését kinyerni, 's minden szenvedett bántódást maga okozottnak hive. Másképen lehetett volna-e ez és más viszonyok közt szerencsésebb fogott-e lenni, arról alázatos hű elméje nem merészelt gondolkodni. Hiszen jegyese mindenkor hasonló maradt magához, sőtt szándékozott mindig jobbá lenni. Gyakran megrettent ugyan magán, ha bizakodóbban érzé magát Jánoshoz hajlani, és észrevevé, hogy annak sokkal hamarabb felnyithatná szívét, mint leendő férjének, kire félénken tekinte, ha mint egy prophéta álla előtte, 's magas nézteit fel nem érhette, az pedig a' mindenség iránt való szerelmében Máriájához való szerelmét elfelejté; de azon érzetnek, melly őt Jánoshoz vonó, a' barátság' komolyabb nevét adá, és mivel atyjától sokszor hallotta, ez sokkal drágább és hervadhatatlanabb virág, mint maga a' szerelem, teljesen szentnek tartá hozzá vonzódását.

De János jól érzé, hogy már itt tovább nem maradhat, és hogy az ő 's a' Mária' nyu-

galmára nézve mulhatlanúl szükséges vándor utját tovább folytatnia. Ah! hatalmasan megrendíté őtet, ha a' búcsuvétel juta eszébe; az ő szivét legelőször fogá le a' szerelem, 's abban megnyugtatást lele a' forró nevezetlen mivészi vágy, mivel minden sejtést megvalósítni látszék. Lelke hallgatva eszméle a' benyomásra, mellyet Mária betegsége alatt a' hagymázos őrjültség' pillanataiban ő reája teve, 's azon pillantatban annak kellemes képe az ő előtte lebegő ideállal ugy együvé olvadt, hogy egyiket sem tudá többé elválasztani. Azért lett észrevehetetlenül csak hű másolatja a' szeretettnek ama' festés, mellyet hálából és emlékezetül az oltár' üres rámájában akara hagyni a' templomban, és melly a' Szűz Máriát képezé, mint tartja a' Kristusgyermeket egyenesen állva, az pedig apró karjait kiterjeszti, mintha az egész világot magához akarná ölelni — és az égi Máriának ábrázatjában csak a' földinek kellemes vonásai viránylottak. A' fiatal mivész meg volt elégedve munkájával, mert a' drága képet, melly régen, régen eltölté vala lelkét, most már maga előtt látá; de az ő tudtán kivűl, kivevé a' szerelem kezéből ecsetjét, és kezdett munkáját komolyabb hugának, ámító hasonlósággal, csak elevenebb színekkel végzé.

Most szorgalmasabban dolgozott rajta, mint eddig, noha remegett azon gondolatnál, hogy az utolsó ecsetvonáskor, a' vándorbot után is fog keze nyulni; de jól érzé, hogy annak ugy kell lenni, 's készen volt a' nagy áldozattételre.

A' Sarret familiából senkinek sem vala szabad munkájánál őt meglátogatni; a' képet titokban tartotta előttök; mert minthogy jól elsültnek hitte, mindnyájokat meg akarta vele lepni, az oltárból kelletvén legelőször elejökbe sugároznia. Csak egy fiatal ember, névszerint Harly, lehetett dolgozásánál jelen, némelly segítséget szolgáltatván neki. Harly igen vonzódott vala hozzá, mivel ő is catholikus hitű volt, 's mindketten együtt tarták csendes áhitatosságokat az egykor szentelt földön állott templomban. János nehány órát az orgona mellett is örömest tölte ki, mellyet jól tudott játszani, a' mikor aztán Harly a' gerendát nyomta neki. A' suhancz, jó és szelid volt, 's minél inkább közeledett a' kép tökélyéhez, annál nagyobb meghatással visgálta azt, 's gyakran mondá a' lelkesedett mivésznek, mint ohajtozik ezen Szűz Mária előtt minél elébb imádkozni. Végre készen vala a' kép. De János, mi előtt ecsetet és festéket félretenne, tudni akarta, mily foga-

natot fog az az oltár' rámájában okozni, 's nem lesz-e még valami rajta jobbitni való. E' végből el kellett Harlynak a' templom' kulcsait hoznia, 's együtt által vivék titkon a' képet. Míg ők azt fáradságosan az oltár' rámájába igazgaták, az öreg egyházfi ujságkivánesin utánok suhant, kit elébb észre nem vettek, csak mikor szemlélődve az oltár előtt állott. János hirtelen feléje mene, de az öreg megfogá kezét, 's mondá nyájasan a' képre mutatván: „Ejnye ugyan szép remeket csinált, hiszen az a' mi kedves leányzónk, Maricska, testestül lelkestül, ezt a' vak is megismeri.“ — „Mellyik Maricska leányzó?“ kérdé János megütközve. „Eh, hát a' tiszteletes ur' Marija,“ felelé az egyházfi, „ugy el van találva, hogy csak meg kell szólalnia, és az a' szép gyermek, mellyet karján tart, olyan, mintha félig hozzá, félig pedig az urhoz hasonló volna!“

János merőn nézett az oltár felé, 's ugy tetszett neki, mintha hirtelen megváltozott volna a' kép, és Szűz Mária helyett, kit ő buzgósággal festettnek hive, valóban a' szeretettnek vonásai mosolygának most elébe. Mind két kezével eltakará szemeit, és csendesen sirva az oltár' lépcsőire borult. —

Az öreg egyházfi nem tudá mi történt

vele, kedvezőleg akarta biztatni, de János intett neki, hogy távozzék el. Most nyiltan kifejezve látá szivének titkát, 's egész világ, sőtt Mária előtt is megvallá, hogy szerelmének képe állott lelkesedett buzgósága' elébe. Hogy jött az ő ecsetje a' kedves' vonásainak rajzolatjára, azt maga sem tudta, de érzette, hogy mihelyt az öreg egyházfi félrevoná a' leplet mesterkétlen szavaival a' képről, az ő lelkéből is kireppent az ideal, és csak a' Mária' képe maradt benne vissza. „Nem" kiáltá felkelve, „nem! te senki' buzgóságát nem fogod itt háborgatni! Az ég bizonyságom, mily tiszta önfeladással festettelek, az maga teremtette az anyalt, melly itt glóriájában tündöklik!" —

Harly szeliden fogá meg kezét, és mondá egyűgyűségében: „Áh, hadd hasonlítson a' szép kép akárkihez, azért csak Szűz Mária az, inkább imádkozzunk előtte megnyugtatásunkra!" Ekkor egy villám gondolat ötlék János' elméjébe: „Jól van," mondá „imádkozzunk előtte, de csak most nem, egy ünnepélyes órában felszenteljük e' képet, és mikor buzgóságunkat ujra megszentelte, akkor semmivé teszem, 's igy szivemet viszem áldozatul az égnek!"

Ekkor elfedék a' képet egy lepedővel,

bezárák a' templomot, de János magánál tartá a' kulcsot. Egy hirtelen áldozat' szükségét látván, szobácskájába sietett, 's hamarosan öszveszedé vagyonkáját. Még a' következő nap' viradta előtt el akart menni, 's miután holmijét egybeszedé, még egyszer kimene a' szabadba, meg hányni vetni, hová és merre induljon most már? Hazájába sebhedt szivével visszatérni, lehetlen vala neki; ott nem vala gyógyszer számára; csak gondot és bánatot vitt volna szüléinek haza.

Ekkor mondá valami hang belsejében: „Menj ismét Olaszországba! azon ég alatt, 's azon környéken ismét megnyugtatod szíved'! — „Igen!" kiáltá elszánva, „igen! Olaszországba megyek ismét! a' forró szivvel ismét a' forró éghajlatu szép országba, oda hol mindenütt vigasztalólag szólnak hozzám a' szent maradványok, mint régi, komoly barátok, ott ujlag meglelem nyugalmam'!"

Előtte épen le mene a' nap a' hegyek megé, hátul a' hegyek' árnyai dűlének a' falura. — „Áh! te nyájas nap!" kiáltá kitárt karokkal, „köszöntsd mindenkor a' szép földet, hová ismét elvándorlok, ti pedig komoly árnyékok, kik minden estvel tartjátok csendes lementetök' azon völgybe, hol Mária lakik; hozzatok az angyalnak békét és édes álmokat!"

Nyugodtabban tére vissza a' faluba. Ennek végén találá Harlyt, ki utána ment volt. Ő az ifjonczot igen megkedvellé, 's nyiltan felfedezé neki utazási tervét, de szorosan megparancsolá, hogy a' képről, 's annak hová létéről senkinek se szóljon semmit, hanem minden kérdezősködést hallgatással mellőzzön el. Végre arra kérte még, hogy ezen éjjel ne feküdjék le, hanem várakozzék ő rá, mig el fogná hivni.

Midőn a' papházhoz közeledett, Mária elébe ugrált és gyengéd szemrehányásokat teve neki, hogy már egész délután nem mutatta magát. János hallgató nyájassággal szorítá meg kezét, és sokáig reáfüggeszté könnyben úszó szemeit. Jól tudá ő, hogy nem fog az neki többé oly nyájasan elébe ugrálni, jól érzé ő, hogy az mindenhol fogja őtet nélkülezni, 's a' teleden szerelmes szív reszketett a' közel elválás' gondolatján, de már egyszer férfiasan elhatározott vala Mária' nyugalmának ezen áldozatot tenni, 's a' határozottságnak tiszta forrása erősíté őtet annak végrehajtásában. Nehezen visszatartott könnyekkel, de még is csendes vidámsággal üle a' háznéppel az utolsó vacsorához. Nem tudott enni, hanem mindnyájokra csak nyájasan mosolygott, de alig hallá a' mit beszéltek. — Végre mondá az öreg

Sarret: „Hallottam, édes Jánosom, hogy a' képet már ma templomba vitette, talán már készen is vagyon?" — „Igen!" felelé János félénken, „már készen van!" — „Most hát" folytatá az atya, „ne zárja el tovább szemeink elől. A' jövő vasárnap nyilván felszenteljük, 's megköszönjük a' kedves mivésznek ajándékát!" — János lesüté szemeit, arczát lágy pirosság futá el. — Az asztaltól felállottak; az atya hangosan imádkozott, és mindnyájokat megáldá, mint rendesen szokta esténként. János reménylette azt, mint fiu az atya' áldását; tovább most nem maradhatott, mindenkinek jó éjszakát kivánt, mindnyájoknak, még Máriának is megszorítá utoljára kezét, és szobájába futott. Itt szabad fútást engede könnyeinek, 's mint az ártatlan gyermek kedvelt anyjának koporsójánál bőven sirhatja ki magát, ugy sirta ki a' szerető bűntelen ifju is magát legszebb óráinak koporsójánál.

Azután még mindenikökhöz rövid szíves búcsuszavakat íra. Az öreg Sarretnél azzal menté magát, hogy a' képet vissza nem hagyta maga után, az nem sült el neki, 's azért nem vala illendő a' szent helyre, a' helyett kéré, hogy ecsetjét és festékeit, melylyekkel a' képet festette, és most itt hagy, a' templomnak egyik magános szegletében

függessze fel emlékezetére. Szüleihez is íra Köllnbe, 's jelenté nekik, hogy a' környülmények Olaszországba visszautazni kényszeriték. Midőn a' leveleket lepecsételte már késő éjszaka volt, 's épen tizenegyet ütött az óra. János most meggyúta egy kis lámpát, felsuhant a' Harly' padszobácskájába, kit ébren talált, 's kérte, hogy kövesse, és egy pár csomó galyat vigyen magával. Azután a' czinterembe mene vele, 's egy félhelyre tételé a' galyat, mert itt vala a' szép kép felszentelés után lángokba vetendő. Most kinyitá a' templomajtót, 's a' két ifju hallgatva mene végig a' magános, setét járaton; János meggyútá a' gyertyákat, 's félrevoná a' kép' leplét. Az oltár' két oldalán közel állott gyertyák, elönték azt fényökkel, az alatt, hogy templom' tág boltjain, mellyeket nem valának képesek megvilágítni, csak gyenge szürkület remege, 's ugy állott a' régi, homályos csarnokban teljes gloriájában a' kép, mint egy angyal, melly fényragyogásában alá lebeg a' halál' és szürkület' völgyébe.

János hallgatva és lelkesedett tekintettel sokáig néze a' képre, 's a' bizodalmas vonások, mellyek reá mosolyogtak, ismét megdicsőűlni látszottak, 's többé nem a' kedveltet, hanem lelkének magas ideálját látá ujra maga

előtt ezen ünnepélyes órában, 's észrevevén, hogy Harly imádkozva borult le mellette az oltár' lépcsőire, elragadtatva kiáltá: „Most én is imádkozhatom ujolag előtted! Tiszta szivvel készíttettelek el, és tiszta szivvel térdepelek itt előtted, szenteld meg magadat ujra, szenteld, te malasztos!" 's egymásba tett kezekkel térdepelt le Harly mellé, és háboritatlan buzgalomban marada sokáig a' két ifju térden imádkozva az oltár előtt. János végre felállott. „Látod" mondá Harlynak, kezét neki nyujtván, „látod, az a' Szűz Mária! a' mi imádságunk' megszentelé, 's most ezen szent kép füstbe szállhat immár! De végezzük el itt előbb az isteni tiszteletet, hogy legyen tanuja az egész ünnepi tettnek, 's felszentelése tökéletes legyen." Elvoná magával a' setét orgonához, 's míg ő ahoz üle, és ujjait reszketve a' fogásokra tevé, Harly a' gerendák' nyomására sietett. Ekkor az erős és teljes orgona hangok a' setét templomnak siri csendén keresztül hatalmasan rohanának, az accordák pedig, mellyeket János először egyenként ada ki, egy szép chorállá gyűlének öszve. Csak a' toronyóra vala ébren az éjfeli isteni tiszteleten, 's mintha együtt akarná zengeni a' melodiát, tizenkettőt üte. János jól hallotta azt, 's jéghidegséggel futá el a'

gondolat, hogy ez a' kísérteti óra! Hallotta egykor beszélni, hogy valahol egy templomban minden éjfélkor öszvegyültek a' haltak, isteni szolgálat' tartására, 's ugy tetszett neki, mintha ez most is meg fogna történni, 's mintha háta megett párjával jönnének befelé félig elredvesedett halotti ruhájikban a' halottak, 's helyet fognának az üres székeken, és felnyitnák poros, énekes könyveiket, hogy vele együtt énekeljenek, 's mintha ő a' halottak' egyházfijává lett volna. A' félelem felborzasztá haját, az irtódzás hidegen futá végig hátát, nem merészelt sem körűl nézni, hogy mi történik megette, sem a' chorállal megszünni, mellyet már több izben ujra ujra kezde. De mint esett meg neki egészen, midőn egy tiszta, magas hang valóban felzengett hozzá a' templomból, egybeolvadván choráljával! A' rémület felszökteté helyéről, 's a' félés' tébolyodottsága ragadá meg, midőn az oltár felé tekintett, és annak lépcsőin egy fejér alakot láta ülni. De ezen pillantatban felemelkedék az alak, és kinyujtá kezét, nevén kiáltván őtet. Ekkor megismerte Máriát. Az gyanitá estve az ő egészen megváltozott lényéből, hogy valami fontos van elméjében, azért nyugtalansága miatt nem alhatott, 's midőn ablakából észrevette, hogy Harlyval a'

templomba ment, szive' aggodályában szobájába sietett, hol a' lepecsételt levelek, és az öszverakott holmi világosan értesíték. Magával tovább nem birván, utána futott a' templomba. A' legnagyobb megindulással sietett le János hozzá, letérdelt előtte, és áltkarolá térdeit. „Mit csinál, János?" mondá Mária! de János nem felelhetett neki sirása miatt. „Jól sejtem én" mondá Mária rebegve „ugy-e el akar bennünket hagyni?" és minthogy János csak fejével bókola rá, fel pedig nem akara állani, Mária is letérdelt mellé sirva, 's körűlkarolván őt, forró arczát az övéhez tevé, 's midőn igy angyali szavakkal rimánylá, hogy őt el ne hagyja, 's midőn ártatlanságában mondá neki, hogy nélküle nem fogna élhetni, mindent elfelejte János maga körűl, nevezhetetlen szerelmének érzetében, és kebléhez szorítá Máriát, forró ajkait az övéire nyomván. De az ő szerelemben és gyönyörben dicsőűlt tekintetei, mellyeket az égre akart emelni, az oltári képre estek, 's ennek Máriával hasonlósága ujolag megragadván őt, ugy tetszett, mintha a' szentet, melly ott komoly nyájassággal néze le reája, itt vétkes szerelemmel ölelné; ekkor erővel felugrott, és kiáltá: „Nem Mária! te is szent légy nekem! én csak a' búcsucsókot adám neked, 's

most élj szerencsésen, angyal!" Ezen szavakkal kirohant a' templomból, szobácskájába, itt kalapot és botot kapa, felölté vándortáskáját, rimánylá Harlyt, ki féltve utána mene, hogy a' képet haladék nélkül égesse meg, 's kisietett az éjbe és a' setét utra.

Másnap reggel a' papház' minden lakói nagy nyugtalanságban voltak. Harly általaldta a' János' leveleit, 's mindenki fájlalá a' barátnak hirtelen elutazását. Az atya teljességgel meg nem foghatá, mit János neki a' kép' el nem süléséről írt, 's komolyan unszolá Harlyt, hogy az öszvefüggést fejtse fel. Ez végre mindent el is beszélt hiven, a' mit tudott, az egyházfi' nyilatkozásától fogva a' képnek éjjeli felszenteléséig, 's azon erősítéssel zárta bé, hogy valóban eleget is akart tenni igéretének a' kép' megégetésével, de Mária abban megakadályoztatta, eloltván a' gyertyákat, és bezárván előtte a' templomot, a' honnan a' kép még most is az oltár' rámájában van. Az agg Sarret sokáig gondolatjaiban maradt; azután elkéreté Máriától a' templom' kulcsát, 's maga egyedül bemene. Midőn most sokáig állott bámulva a' felséges kép előtt, és azt mély megilletődéssel szemlélte, azt hitte világosan látja, mi történt az ifju' szivében, ki azt festette, és kit ő saját

fijaként szeretett. Egy csendes fájdalom ébredt keblében. Titkon előhivatta az egyházfit, levéteté vele a' képet rámájából, szorosan megparancsolá neki, hogy az egész dologról hallgasson, és magános tanuló szobájában függeszté fel.

Mária beteg volt. Barátjának búcsuja megszaggatá belsejit; képtelen vala az ágyat elhagyni, és szünetlenül sirt. Csak az atya sejté mi történt lelkében, de mivel szivének tisztaságára és erejére épite, reménylé, hogy a' viadalban nem rogyandik le, azért igyekezett vigasztalni az anyát állapotján.

Az ifju Reimold is elbeszélteté magának szolgája által, 's ő is nem sokára kitalálá a' titkot. Ő sokkal kegyesebb és nemesebb volt, mintsem Máriának és Jánosnak csak gondolattal is szemrehányást tett volna, de az elsőnek, időt akart hagyni, ismét helyrejönni, azért elhatározá, hogy késedelem nélkül visszatér' Lausanneba egy kis időre, miután barátját, Lajost, megkérte, hogy hugáról őtet pontosan tudósitsa.

Mária hiven küzde kötelessége mellett, de a' neki oly drága 's hozzá oly közelről rokon szivhez vonzó szerelmét meg nem győzhette. Hő vágyakodástól epesztetve, belszemrehányásoktól kínoztatva, korán elkezde her-

vadni. Az ősz elmult; a' tél magánosan elvonult; de a' béke nem tére be ismét a' papházba. A' tavasz elérkezett, 's felébreszté Mária' virágjait, de az ifjuság' virági nem akarának többé felébredni a' hófejérségű arczokon. Lajos az alatt hiven tudósitgatá barátját hugáról, 's titkolatlan megirá neki elmeállapotját.

Végre ujra megjelent az ifju Reimold véletlenül. A' lesulytott atya nedves szemekkel vezeté a' sáppadt Mária' elébe, ki mintegy elválandó angyal nyájasan mosolyga reá, 's kezét nyujtá neki; remegve kérdé az atya: „No, kedves fijam, akarja-e még haza vinni ezt a' menyasszonyt?" Reimold nem tarthatá tovább könnyeit vissza; Máriát szeliden voná kebléhez, 's mindnyájan sokáig sirtak. Azután kjáltá Reimold: „Igen, atyám, haza akarom vinni a' mennyasszonyt, de a' vőlegényt el hozom elébb neki Olaszországból!" Mária' arczán először derült fel ismét a' remény' piránya, 's mindnyájan várakozással telve nézvén Reimoldra, világosen és elszánva nyilatkoztatá, hogy eltökéllette magát Olaszországba vándorlani, és Jánost akárhol felkeresni, 's elébb nem fog nyugodni és pihenni, mig nem sikerülend neki, az ifjat vissza hozni, és Mária' kezét az övéibe tenni, és a' szeretet' legna-

gyobb bizonyságának fogja ismerni, ha minden ellentállás nélkűl hagyják feltételét kivinnie. — A' lelkesedés és öröm, mellyel Reimold beszélt, igen mutatá, hogy ő mint győzedelmes álla előttök, minden karok megnyiltak neki, a' bánatos testvér, a' vigasztalatlan szülék, a' reménytelen szerelem, minden meg volt orvosolva, 's a' kegyes áldozatban, melylyet a' ritka ifju teve, mindenki egy szebb napnak reggelét látta derülni. Most az utazásról tartatott sok tanácskozás. Lajos engedelmet nyert szüleitől, hogy barátját kísérhesse. Az utazás nagyobb részént gyalog vala tétendő, és minthogy Reimold megtudá Harlytól, hogy János a' Szent Bernáton keresztűl vivő uton szándékozott, ezen utnak választása szinte elhatároztatott, hogy a' mennyire lehet nyomon mehessenek. Mivel pedig május' első napjaiban az az ut még sok hóval fedetik, és igen járatlan, a' juniust akarák elébb elvárni, addig pedig igen alkalmatosan elkészülni a' szép utra.

A' Mária' szivébe ismét beköltözött remény, csudálatosan erősíté erejit. Arczáinak rozsái ismét viránylottak, kék szemei ismét égi fénynyel ragyogoltak, bágyadt lépte ismét könnyű és gyors leve. Ujlag öröm uralkodott a' családnál, 's mint valami szabadító angyalra

mindenki Reimoldra nézett. Az elutazás' napja végre erősen meghatároztatott és közel vala. Ekkor egy estve, egy szép és gyengéd ifju lépett be, 's mosolyogva állott a' szülék' elébe. Az Mária volt. Ruhát alkalmazott magára bátyjáéiból, és tündöklő tekintettel kiáltá: „Hadd menjek én is Olaszországba! hiszen itt ugy sincs nyugalmam. Nélkülem meg nem fogják találni; de az én szemem mindenütt könnyen kikémleli őt!" Oly unszolólag kéredzett, és oly erősen állitá, hogy csak ezen ut adhatja meg neki tökéletes egészségét, hogy Reimold és Lajos, kik csak hamar mellé állottak, szentűl fogadák, hogy kitelhető gondot viselnek reá, 's igy végre, minden féltés' ellenére, kénytelenek valának az öregek megegyezni.

Egy szép nyári reggel, áldás kivánásokkal kísértetve, valóban el is indult a' három vándor a' hegyek felé.

Áh! felséges ut vala az, mellyre indulának! szíveik oly örömmel és oly várakozással teljesen dobogtak, mintha a' szent földre vándorlanának, 's a' jövendőnek setét falain arany képeit lebegteté a' remény. Csak apró utazásokat tevének egy egy nap, 's elérék végre a' nagy Szent Bernát' alját, hol egy falucskában megháltak. Másnap reggel már

korán kisietett Mária szobácskájából, 's felkölté utitársait. „Keljetek fel!" kiáltá „a' nap már régolta fenn van! keljetek fel, hogy korán áltmenjünk a' havasokon, mert tulnan a' szép föld, mellyen ő lakik!"

Terhes vándorlás után felértek valahára a' hegy' tetejére a' kolostorhoz. Itt igen kedvezőleg fogadtattak a' kanonokoktól, 's a' nagy terembe vezettettek, hol épen ebédleni akartak. Egyszerű szép vala az, de nem pompásan ékesített. Nyájasan kináltattak meg helylyel, és asztalhoz ültek.

Kölönös látmány volt, a' három virányló alakot könnyű vándor ruhájikban egy asztalnál szemlélni, a' halavány, komoly nyájasságu barátokkal, kik mint félig dicsőült lények, felette az emberi tolongásnak, őrt állottak, hogy a' haláltól elragadják zsákmányait. A' szeretet és reménység, ugy látszott, vendégképen van itt a' béke és lemondásnál. Mária az agg, tiszteletes apát mellett üle, ki a' kellemes ifjuban különösen látszott gyönyörködni, 's minden számos kérdéseire hű szivű jósággal és béketűréssel felelgetett. Jánosról semmit sem tuda neki mondani, mert a' sok utasok közt, kik ezen uton elmennek, könnyen maradhatott egy észrevétetlenül.

A' helyett sokat beszéle neki a' kolostor'

belrendelkezéséről, különösen a' kolostori kutyák' nevezetességeiről, mellyekkel a' barátok ködös időben, vagy zivataros évszakban, mindennap kimennek az országutra, az eltévedteket, vagy a' hófuvatagokba sülyedt vándorokat felkeresni. Sok érdekes példákat tuda mondani ezen kutyák' okosságáról, mint köszönheté némelly utas egyedűl csak azoknak élete' megtartását. „Áh!" kiáltá Mária elragadtatva, „ide fenn minden tisztább és szellemibb, mint oda lenn a' földön! az emberek közelebb állnak itt az angyalokhoz, az állatok pedig csaknem emberi értelmességhez jutnak!" „Ugy van," mondá Reimold vele „a' mi szemünk, melly alig pillanthatja meg ez emberi legfelsőbb laknak tetejét, még sokkal kevésbé foghatja meg a' nagy, nevezhetetlen áldozatokat, mellyek itt szüntelen tétetnek!" Az ősz szelíden mosolygva felelé: „az urak csak lelkesedett szemmel néznek bennünket, és mivel oly távol vagyunk tőlök, kötelességünk' teljesitését nagy áldozatnak tartják. De valóban még sokkal több nagyobbakat nem vesznek észre oda lenn a' földön, miket semmi kolostori szabály nem parancsol!" Mária' arcza lángolt e' szavakra, 's tekintetei erősen Reimoldra szegeződtek, kinek egy pár könny csendesen hömpölyge

arczán. „Ó! az urak nem hiszik" folytatá az apát, „mily könnyű és édes az emberekről gondoskodni, ha dőre cselekvéseiket többé nem látjuk, hanem csak nyájas képöket viseljük szivünkben az élet' legelső korányi óráiból!" „Nem, nem!" kiáltá Lajos, „mi nem távozunk el csak nem emberiségen tuli lemondásokról, nevezhetetlen nagy önfeláldozásokról, csak az érezheti azt igazán, ki a' virágzó földről ezen halt jég és hótartományba felmász," „Nem is akarjuk rólunk való jó véleményöktől megfosztani" mondá nyájasan az ősz „édes jutalma az törekedésünknek, de higyjék el, a' sors többeknek az itt feltalált életek közűl, mellyeket innen felülről visszaküldünk a' földre, bizony nagyobb áldozatot szab ki gyakran, mintsem mi itt valaha tehetünk, és némellyik átkozza talán a' létel' sulya alatt azon pillantatot, mellyben itt nagy nehezen megtartatott; 's igy a' mi munkánknak áldása semmivé tétetik. Azonban nem csüggedünk el, 's a' világi dolgok' szünetleni változásai közt az a' kevély hiedelmünk van, hogy a' mi kolostorunk mind addig megmarad, mig ezen sziklák tartanak."

Itt félben szakasztá a' beszédet, 's minekutána az asztal elszedetett, az utasokat pedig vendégszeretéssel kérte, hogy magokat

itt nyugodják ki, azt az ajánlatot tette nekik, hogy az alatt a' kolostor' nevezetességeit nézegessék meg. Ők örömmel fogadák ezen engedelmet, 's a' tágas kolostori épületben mindenfelé uralkodó tisztaságot a' legcsudálandóbbnak, és legnagyobb éknek találták. Azután a' nagy tengerszemhez menének, a' kanonokok' szokott sétájokra, melly közel a' klastrom előtt fekszik. Ez az esztendőnek legforróbb napjaiban is alig harmatozik; semmi zöld bokor, sőtt egy nádszál sem tükrözik tiszta vizében, olyannak látszik, mint egy szép nagy rámátlan tűkör, vagy mint a' nagy üvegtető a' természet' templomának sziklafedezetjén.

Végre eljutának a' nevezetes temetői kápolnához is. Minthogy a' sziklafenek sehol sem enged sirt ásni, a' hóban talált utasok' hüledékeik, csak fejér lepedőkbe takartatnak, 's a' temető kápolnába egymásmellé tétetnek, oly formán, hogy egy kört képeznek, 's egyiknek feje a' másiknak mellyén nyugszik. A' kápolnának falai által vagynak lyukkatva és vas rostélyokkal ellátva, 's a' csipős hideg, áltvonuló levegő cselekszi, hogy a' testek soha sem rothadnak el, hanem lassanként öszveszáradnak, 's arczvonásaik oly ismerhetők maradnak, hogy évek után is többen megis-

mertettek barátjaiktól. A' kápolna felnyittatott, 's bementek. A' többszörös néma kör többé fel nem ébredő halottakból, szent bánkódással tölté meg a' sziveket. A' halál nyugágyainak setét kárpitja' mintegy félrevonva látszik itt, 's az anyának kebelén látja az ember a' fáradt, elaludt gyermekeket. — Reimold önkénytelen tárá ki felejök kezeit és mondá lassu hangal:

„Ó, elnémult vándorok! ki gyüjte itt bennetöket öszve? — Azért siettetek elő a' világ' minden részeiből, hogy itt ünnepeljétek hosszu éjetöket? — Elébb fog-e bennetöket az örök reg' sugárja egykor ezen hegy' ormain felkölteni, mint minket a' setét völgyekben?" De egy rémületi sikoltás felriasztá csendes elmélkedéséből, — 's midőn körül tekinte, lélektelenül látja Máriát bátyja' karjai közt. — Az ő szerető szeme kikémlelé őt, — — az örökké alvók' utolsója János volt. — Itt szakasztá tehát a' végzet rövid, könnyü haláltusában, szivét az ifjunak. Idáig terjedett tehát az ő uta, 's itt kelle neki mélyen szenderegve ülnie, és várnia, mig szeretettje még egyszer elmegy mellette, 's őt ujolag megismerendi. Itt, a' csendes, komoly viszontegyesület által, közel a' láthatatlan ösvényhez, mellyen a' fel-

legek vonulnak, utasítá tehát őtet a' sors amaz országba, melly tul a' fellegeken van. — —

A' templom' oltára megett, mellynek számára legszebb mivét festé, nyugszik most a' mivész! — Barátjai lehozák a' haltestet a' hideg, jeges kamarából, 's itt a' melegebb sirba fekteték, az enyészet' karjaiba.

Mellette nyugszik és porlik a' szerető. — 'S mint két szomszéd virág' himpora, titkos veteményeül egy jövendő gyümölcsözetnek, halkan egyveledik öszve, ugy hullanak egybe kellemes vonásaik, forró dobogásu sziveik az enyészet' csendes titkos munkájánál, egy hamvba.

Ez az a' két sír Bern Canton' régi falusi templomában, melly felett az oltár megett egy filkében a' Szűz Mária' képe emlékül van felállítva, mig az oltár maga üres rámájával pusztán áll.

M. ACADEMIA' KÖNYVTÁRA

MULATTATÓ.

SZÉP LITERATÚRAI

GYÜJTEMÉNY.

SZERKEZTETI

HARSÁNYI PÁL.

XII. KÖTET.

Anekdoták.

Rejtélyek. Talányok. Mesék 's e. e' f.

PESTEN,

KIADJA ÉS NYOMTATJA LANDERER.

1833.

Édes alatt hasznos !

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

Anekdoták.

A' szinjátszó és néző.

„Jó estvét!" kiáltá a' néző játékszinben, egyik ismerős szinjátszónak „hogyan van az, hogy az ur ide közénk tévedett?" — „Ma csak nézni fogok játszás helyett" válaszolá a' szinjátszó, „mert szerepemet egy utazó szinjátszó vette magára, 's igy ma semmi dolgom sincs a' színen." „Ó azon valóban örűlök," mondá nyájasan a' néző, ki jól ismerte mivészi tehetlenségét.

A' fogadós és legénye.

„Hallod-e, Péter! hát, felirtad tegnap estve annak a' nro 8. utasnak az itzebort?" kérdé a' fogadós legényétől. „Az itzebort?" kérdé viszont a' legény, „talán, — ugy jut eszembe — Igen! igen! felirtam, tudom már!" — „Másszor jobban vigyázz; én nem akarom hogy vendégeim rövidséget lássanak!" inté a' fogadós — „de ha bizonyosan nem tudod — jobb ha inkább még egyszer felirod"

A' férj és nő.

Hosszas veszekedés után mondá a' férj nejének: „Most fogd be már egyszer szádat!

én vagyok az ur a' háznál, 's neked ugy kell tánczolnod a' hogy én fütyölök." „Hiszen ugy is teszek" hersege az asszony — „de te se fütyülj aztán másképen, hanem a' hogy én akarom, értetted?"

A' mesterember és inasa.

„Nem hallgatsz? piszegsz még? most mindjárt dolgot adok a' lábszijnak, te czölönk, te!" kiáltá a' mester, egyik szegletben piszegő inasának. Az inas még inkább kezde zokogni; a' mester megbosszankodott, 's feléje menve rákiált: „Most vagy hallgatsz, vagy kapsz!" A' fiu ujra erősebben kezd sirni, mondván: „Ó istenem! hiszen én nem sirok; csak magától bőgök!"

A' festő és egy ur.

„Mit fest az ur?" kérdezé valaki a' festőtül. „Az igazság' istennéjét" felelé az. A' kérdező erre elmosolyodván mondá: „Hát be kötött szemmel! Ha ha ha! jobb volna ha némelly biró kötné be szemeit." De minek," viszonzá a' festő — „azok nyilt szemmel is vakok, ha akarják."

A' nő és férj.

Nő. (haragosan) Jó jó! ha egyszer meghalok, még csak akkor fogod látni, mit vesz-

tettél bennem! Tudom, örömest vissza hoznál akkor, mint Orpheus a' maga Euridicejét.

Férj. Kérlek, csak azt ne képzeld! — akkor ugyan sokkal rosszabbul megjárnám, mint Orpheus.

Nő. Valyon hogyan, hm?

Férj. Orpheusnak csak az eliziumba kellett mennie neje után, de nekem! — hová nem kellene nekem mennem, hogy téged' megtaláljalak.

A' Csizmadiáné és inas.

„Megállj, megállj! ha az ur haza jön, megmos a' lábszijjal, hogy te nekem soha sem engedelmeskedel" — fenyegeté a' csizmadiáné az inast. „Na, már csak ugyan elég" felelé a' suhancz, „már egy órája, miolta cserel perel, hogy az ember elkábul belé; — most már beszélhet mesterné asszony miattam a' mennyi tetszik, én egy szót sem szólok, banem csak gondolom a' mi kell." A' mestérné bosszankodva tevé kezeit csipejére, és kiáltá: „te semmire való, azt hiszed nem tudom mit gondolsz? pedig jól tudom azt gondolod magadban: „fecsegj fecsegj vén szatyár! — ugy-e ezt gondolod?" Az ifju elcsudálkozva csapá öszve kezeit, és mondá: „De már e' sok! — alig kezdek el titkon

gondolkodni, már a' mesterné asszony is mindjárt tudja.“

X. ur és Z. ur.

Beszélgetve mene X. ur és Z. a' templomba, de X. ur látá, hogy felebárátja igen rosszul vala borotválkozva „talán maga borotválkozik az ur?“ kérdé tőle. „De hogy!“ válaszolá Z. ur. „Borbély jár hozzám, de oly rosszul borotvál, majd meg üt a' guta, pedig négy forintot fizetek neki hónaponként.“ — „Négyet hónaponként!“ csudálkozék X. ur, „hiszen az esztendő alatt 48 forint, tiz esztendő alatt pedig 480, holott ennyit az egész fej nem ér.“

X. ur. B. asszony.

Az orvos' előszobájában várakozván X. ur és B. asszony, míg az megjelenne betegségöket megvisgálni, sokáig kellett veszteglenniök. „Az urnak talán főfájásai vagynak?“ kérdé B. asszony, „vagy fogfájása, mivel mindig rajta tartja kendejét.“ — „Átkozott fájdalom ez!“ viszonzá X. ur, „szaggatódzás, szúrás, meg rheuma, meg tudná a' manó mi nincs még nyomorult kaponyámban!“ B. asszony egyet sohajt, „No hálá Istennek! — az én fejemben semmi sincs, de semmi, épen semmi, hazudnék ha mondanám!“

A' szakácsné, és zsidó kalmár.

Szakácsné. Hát mi az ára ennek a' perkálnak?

Kalmár. A' mint mondám, 2 forint öt garas; ennyit a' bolondnak is meg ér, olyan olcsó; az nem is pénz érte.

Szakácsné. Ó be borsos János! — aztán meg már csak valami jóféle volna, de e' csak hányt vetett rongy.

Kalmár. Hányt vetett rongy? áh kincsem, hogy mondhat olyat, hiszen az örökké tart, azt el nem nyövi mig csak a' világ, — 's még azután is csináltathat egy kis jankedlit belőle.

Az ur és inasa.

„Te, János! vidd ezt a' levelet Ó-Budára," parancsolá az ur, inasának. „Most mindjárt?" kérdé az inas — „ebben a' melegben?" — „Most mindjárt" felele az ur, „nem tehetek róla!" Az inasnak nehezen esvén a' fáradság mondá: „bár csak valaki el menne helyettem, adnék neki öt garast." Az ur gondolja magában, hiszen sétálni ugy is ki mennék, 's egyébiránt Ó-Buda nem oly messze van, hm! „János" felszóllal hamarosan, „add ide azt az öt garast — majd elküldök más valakit rajta."

A' nyalka, és kisasszony.

Nyalka. Ó mennyire örűlök, hogy a' báli tolongást oda hagyók; 's mily végtelen boldoggá tesz engem' a' kisasszony, azon engedelmével, hogy haza kísérhetem.

Kisasszony. (Epekedve) Valóban? De nem hizelkedés az, mint rendesen szokták az ifju uracskák vesztegetni?

Nyalka. Ó ne kinozza oly kétkedéssel őszinteségemet! — Én hízelkedni nem tudok! A' mai bál, mellyben szerencsém vala megismerkedni, örökké elfelejtetlen maradand nekem; örökké elfelejthetetlen.

Kisasszony. Valóban? Csak ne tetszeskedjék.

Nyalka. Kegyetlen! Azon pillanat, mellyben meglátám, eltökéltetett engemet. Az első legtisztább szerelmi hévvel szeretem a' kisasszonyt, szeretem? nem, e' kicsiny szó, imádom, akarám mondani.

Kisasszony. (Sirásra fakad).

Nyalka. Az istenért! kisasszony, mi baja? miért sir? Megsértette talán merész beszédem?

Kisasszony. Épen nem! én örömkönnyeket sirok, mert még ma is azt mondta édes anyám: „leány, te olyan buta vagy,

hogy még egy szamár sem fog beléd szeretni soha“ hát pedig imé még is belém szeretett egy.

A' hadnagy és ujoncz.

„Ördög adtát! vigyázzon kend!“ kiáltá a' hadnagy, elsőben próbálgatván az ujonczot katonai gyakorlatában, — „az első tempónál megragadja kend a' fegyvert, a' másodiknál egyenesen leereszti a' jobb láb' hegyéhez. No most, láb-hoz. Az ujoncz rosszul csinálván „nem jó!“ kiált a' hadnagy; — — hányszor mondjam még! No nézze kend, megmutatom. Igy — most próbálja: láb-hoz!“ Az ujoncz ismét rosszul csinálja. „Ejnye hohár' bozszusága! már csakugyan nem tanulja kend meg!“ kiált a' hadnagy, „Kérem hadnagy urat,“ mond az ujoncz, „már látom, hogy nem megy jószerivel; vágasson rám vagy huszonötöt!“

Az anya és leánya.

Sétálni menvén az anya leányával, mutatá neki: „nézd csak leányom, ott megyen Vigadi ur jegyesével.“ „Látom“ viszonzá a' leány „de merek fogadni, hogy titkon már megesküdtek.“ „Hogy jösz ezen dőre gondolatra, leány?“ kérdé az anya. „Mert hal-

lottam" felelé az, „hogy már mindennap veszekednek."

Vadászbeszéd.

Társaságban azt mondá egy vadász, hogy minap egy óra alatt kétszáz foglyot löve. „Már a' csakugyan sok volt!" mondá valaki „hiszen a' puskának annyiszor megtöltésére idő sem jutott." — „Igen ám, barátom," válaszolá a' vadász, „de a' sok lövés miatt akkor eszembe sem jutott a' puskatöltés."

A' remény.

Két teherhordó erejével dicsekedett; végre az egyik ajánlá magát, hogy 30 xrért a' másikat egy puttonban felviszi lábtón egy háznak negyedik emeletébe. A' fogadás megtétetett; egyik a' puttonba ült, 's másik elkezdé merész próbáját, és szerencsésen ki is vivé. „Hm!" mondá a' vitetett, szomoruan fizetvén ki a' 30 xrt — „mikor a' harmadik emeleten voltál, megsiklottál egy kicsit, 's kicsinybe mult, hogy le nem estél — már akkor elkezdettem reményleni — de fájdalom, még is csak semmi sem lett belőle."

Angol takarékosság.

Egy gazdag ángolnak meghalt neje Párisban. A' temetési intézetek megtétettek, —

még csak a' sir vala hátra. „Mennyibe kerül az?“ kérdé. „Egy réf 100 frank“ felelé a' sirásó, — „két réf pedig szükséges leend.“ — Az angol hirtelen zsebébe nyula, 's kiáltá, 50 frankot adván által: „Itt van, fél réf is elég lesz, — csak egyenesen állva bocsássak le kedves feleségem' koporsóját.“

Egy kocsis és egy inas.

Kocsis. (Pálinkát nyujtván) Nesze, öcsém, igyál! maj megén tőt a' kocsmárosné!

Inas. Köszönöm szépen, bátya; de ne tőtsön többet; — ha én egy messzelyt iszom, nekem mingyár elég.

Kocsis. No ihatnám én mindég, akkor is mikor pénzem nincs! — no de mit bánkodol, mintha kenyereddel elszaladt volna a' kutya? tán beteg vagy?

Inas. Nem biz én hál' istennek, olyan egésséges vagyok, mint a' makk — de szolgálatomat ki nem állhatom, — az uram, — a' se sokat ér, de az asszony, az, az a' sárkány.

Kocsis. Hát mi csinál osztán?

Inas. Mindég kunéroz! — akármit teszek, mindég kiábál, pedig én nem teszek semmit! — — Tegnapelőtt kiment sétálni, hát nekem is utánna kellett menni. Egyszer csak elkezd

esni mint a' zápor, osztán azt mongya nekem „Mihály, nem hoztál peraplit? „Nem, mondom, Téns asszony, minek nekem a' perapli? árt is nekem egy kis esső!" Bezzeg vót hadd el hadd; szidott, de szidott, hogy egy kutya sem ette vóna meg tüllem a' kenyeret, pedig hát mit tehettem én rulla, hogy esett?

Kocsis. Már arrul nem tehettél öcsém.

Inas. Nem bizon! — De még a' semmi — mi csinál tennap? — Takaritok a' szobába', hát a' mint a' kanapét megakarom törülni, rajta fekszik az asszony' mopszlija, osztán hortyog. Én egy kicsit meg ütöm, de alig alig, hogy megütöttem, hát a' kis bestia megharapja az ujjamat, hogy csak elkiáltottam magamat. „Mit orditz ott ollyan nagyon Mihály? kérdi az asszony kabinetjábul — „Téns asszony," mondom „felakartam a' kutyát kőteni, osztán elharapta félig az ujjomat!" Hát mikor ezt mondom; elkezd az asszony sírni meg sikótni; — én meg elkezdek rimánkodni, osztán mondom „Semmi, Téns asszony, hiszen nem nagyon fáj az ujjom!" — „Hát ki beszéll rullad, te buta," asz mongya, én azér sírok, hogy tán megártott a' mopszlimnak, hogy megijjedt! No, mit mond kend erre bátya?

Kocsis. Jah! már a' sok!

Inas. Persze hogy sok! én is asz hiszem ám, mán csak nem lehet szolgálatomat kiállani, hijába'!

A' sors' bölcs rendelése.

„A' sors nagyon igazságtalan" mondá valaki Mendelsohn Mózesnek; „az ur oly felvilágosodott elméjü ember, még is olyan embernek kénytelen számvivésében szolgálni, ki a' legkorlátoltabb lelki tehetségü!" — „Ó a' sors igen is okos" válaszolá Mendelsohn „mert ha én nem szolga, hanem ur volnék — nem tudnám neki hasznát venni.

Az urfi és tanitója.

A' tanító kérdé urfi tanítványától „megtanulta-e már leczkéjét?" „Meg igen is" felelé az urfi. „Jól van — igen jól van" mondá a' tanitó, „most már az Analysist vegyük elő." — „Be hivjam a' konyhából?" kérdé az urfi. „Micsoda beszéd az?" kérdé viszont a' tanító csudálkozva. Az urfi még inkább elcsudálkozott és mondá: „Én nem tudom mit akar tanitó ur; hát nem a' szolgálóról beszél? „De mi lelte, hogy ezen képtelen gondolatra jön?" kérdi a' tanító. „Igen természetesen" felelé az urfi „mert a' mi szolgálónkat Anna — Lisinek hivják."

Egy kóborló és az őr.

„Ki vagy?“ kiáltá az őr, egy mellette elmenőre, de az nem felelvén, másodszor is elkiáltja magát: „ki vagy?“ akkor sem kapván feleletet, megharagszik, 's harmadszor és utoljára kiált: „ki vagy, gaz ember, szólj hamar.“ — „No ha már tudja, hogy ki vagyok, mit kérdi?“ felelé a' kósza.

Név.

Bizonyos utazó egy pohár tejet kért a' kávéházban, 's a' felszolgáló ily szavakkal adá neki által: „Itt egy pohár tejfel!“ „Ej,“ mondá az idegen, nekem tejfel nem kell, hanem tej.“ — „No hiszen csak tej az,“ válaszolá a' legény „de mi tejfelnek nevezzü k.

Vád és mentség.

„Gyilkos!“ kiáltá egy durczás, kit a' borbély megsértett egy kissé borotváláskor, „gyilkos, elvágtad a' gégémet!“ — „De hogy, az istenért, nagyságos uram!“ viszonzá a' beretvás, „hiszen csak a' szervéta vérzik.“

A' felfedezett csábítóné.

Egy gazdag köszvényeshez egy vén asszszony mene, 's azt igéré, hogy kigyógyítja köszvényéből. „Hogy jött ide?“ kérdé a' beteg. — „Gyalog nagyságos uram!“ adá az

feleletűl. — „Gyalog!“ kiáltá haragosan az ur „most takarodjál szemem elől, különben mindjárt lehuzatlak, csábító! ha a' köszvényt gyógyítani tudnád, a' legszebb kocsit tarthatnád, 's nem fognál gyalog járni.“

Az orvos és barátja.

„Jó estvét amice, jó estvét!“ kiáltá az orvos szembejövő barátjának, tudja már, hogy X . . ur, rosszul, igen rosszul van?“ „Nem ujság“ felelé barátja „miolta csak én ismerem, soha sem ért egy pipa dohányt.“ — „Nem ugy, nem!“ viszonzá az orvos „beteg, nagyon beteg — épen most külde értem.“ — „Igen“ mondá a' barát „a' már más, ha megholt nem akarom megszólani. — Az isten nyugtassa meg.“ Az orvos most bosszankodva mondá „Istenem bizony nem ért az ur! X . . ur még nem holt meg, hanem engemet hivatott.“ A' barát is bosszankodva felelt reá: „Értettem bizén, — de ha azt mondom, valami beteg hivatta az urat — nem épen annyi az, mintha azt mondanám: a' beteg már megholt?“

Nem minden változik a' nap alatt.

Visszatérvén egy polgár 20 évi távolléte után anyavárosába, csudálkozott a' változáso-

kon, mellyek az alatt abban történtek. „Minden mássá lett az alatt“ mondá, „csak az oskolás gyermekek épen oly kicsinyek most is, mint 20 év előtt.“

Egy özvegy asszony és ismerőse.

„Hát gyászban van?“ kérdé az özvegytől egy ismerőse, és kiután?“ — „Férjem megbetegedett tegnap, 's már ma özvegy vagyok“ felelé az. „Most hallom először“ mondá az idegen, „de lehetséges az, hogy oly hamar?“ „Fájdalom ugy van!“ rebegé az özvegy „nem is képzelheti az ur mily hirtelen történt, — az orvosok még egész két óráig tanácszkoztak férjem' halála után, hogy valóban veszedelmes-e betegsége vagy nem.“

Az anya és leánya.

Egy leányka mondá édes anyjának: „Mama, ugyan szeretném azt a' hamis Amort látni; azt mondják furcsa, módos és kicsiny.“ — „Hajdanta olyan volt édes leányom“ mondá az anya, de az olta már egész kamazzá nőhetett.“

Szójáték.

„Ha vizslája még egyszer zsemlyét lop boltomból“ mondá egy pék M . . urnak „a' négylábu tolvajnak olyan nevet fogok adni, melly az urnak bizonyosan nem fog tetszeni.“

— „Ha ha ha!“ válaszolá M. ur „ütni nem szabad kutyámat, egyébiránt — adhat az ur neki czímet a' milyet akar! — azt meg engedem.“

Másnap reggel már a' zsemlyés boltba szökött az étkes caro, 's ellopván egy zsemlyét kiakart vele szökni, de a' pék ezen szavakkal kergette ki az utszára: „veszett kutya, veszett kutya!“ --- Azonnal fegyverre kapott mindenki, üzőbe vevék a' rágalmazott ebet, 's öt percz alatt dögölve feküdt az utczán. M... ur pert akart kezdeni, de mivel nem tagadhatta, hogy a' péknek engedelmet adott, ugy nevezni kutyáját a' mint neki tetszik — okosabbnak vélte a' perlekedést el sem kezdeni.

Megkövetés.

Egy német városban öszveszett valami fránczia utas a' fogadóssal, és azt hunczfutnak nevezte. A' fogadós panaszt tévén, az lett büntetése a' franczianak, hogy kövesse meg, mit az ilyenképen teve: „Fogadós ur, én az urat hunczfutnak mondám; az igaz, én azt nagyon sajnálom.“

Férj és nő.

Alig jött haza a' férj valahonnan, midőn neje már szinte elébe menve, keserű szem-

rehányásokkal fogadá. — „Az igaz, kedves feleségem“ mondá a' férj „hogy Lisa kisasszonyt meglátogattam; de talán csak nem fogod hinni, hogy — — áh, ugy nem ismered rendülhetetlen elveimet.“ „Hát miért valál nála? nem kellett azt nekem, mint nődnek tudnom?“ válaszolá az asszony. „Igen, igen, kincsem, menté magát a' férj, csókolni akarván egy uttal a' veszekedő szájt „hiszen én csak illendőségből látogattam meg; becsületemre mondom, csupa illendőségből.“ — „Távozzál tőlem csapodár!“ kiáltá a' nő, ismerem én a' te illendőségedet, még azon időből, mikor szeretőm valál.“

A' különös doctor.

Doctor Purgantius asztala mellett ült, 's betegeinek kikérdezéséhez, és receptirogatáshoz készült, mivel épen tanácsadó órája vala. — Az első beteg ki hozzá belépett, egy suhancz volt, ki gyomorémelygésről panaszkodott. „Mit cselekedtél?“ kérdé az orvos. „Áh, mondá a' fiu lassan „egész természetemet megforditottam.“ „Ejnye, ejnye, hogyan lehet az?“ kérdé a' doctor csudálkozva. „Igen könnyen“ suttogá a' siheder fejére állván, „most meg van fordítva egész természetem.“

Az orvos elnevette magát: — de a' több

betegek, kik ezen jelenetet az előszobából láták — a' mint csak lehetett elsietének onnan, mivel azt hivék, a' tréfás doctor tőlök is ezt a' mesterséget fogná kivánni.

Anya és fija.

Felülvén egy özvegyasszonynak fija a' postakocsira, mint messze utazni szándékozó, szivrehatólag veve búcsut édes anyjától, 's mikor már épen indulni akart, utána kiált az anyja: „Menyhárt, hallod? Magaddal vihetnéd egy pár pisztolyodat, azon esetre, ha talán az utonállók megtámadnának.“ „Nem, nem édes anyám, a' világért sem“ kiáltá vissza az ifju „mert csakugyan rám támadhatnának az utonállók, 's akkor szépen meg fosztanának pisztolyimtól! nem, nem, a' pisztolyok itthon maradnak!“

Rosszul mondás.

„Adjon valamit, szépen öltözött uram, egy szegény vaknak“ mondá egy koldus valakinek. — „Ha vak vagy, isten adta, miképen tudod, hogy jól vagyok öltözve?“ Áh rosszul mondtam“ szavába vága hirtelen a' kólduló „azt akarám mondani, adjon valamit egy szegény némának.“

A' tanitó és tanitványa.

Tanitó: Miről nevezetes különösen Vieliczka városa,

Tanitvány: Azon sóbányáról, mellyben évenként sok ezer mázsa só ásatik.

Tanitó: Micsoda a' só?

Tanitvány: A' só? — A' só az a' füszer, melly minden ételt elront, mellybe nem tétetik.

Perdu.

M... tisztartó, ki igen szerette mutogatni, hogy nehány franczia szót tud, a' fördőbe utazott. Egykor kérdi utközben a' kocsisa, kihajolván a' bakról: „Nemzetes uram! hogy mondják csak hamar francziául elveszett?“ — „Perdu“ vala a' felelet. „No ugy hát a' mi kufferünk is perdu! ugy van ugy, már csakugyan perdu!“

A' házi ur és házi mester.

„Hivatott a' Tekintetes ur!“ mondá a' házi mester belépvén a' házi urhoz. „Azt akarom mondani, hogy — de mi az ördög! oly büdös kend, mint egy pálinkás üst! — disznó! már reggelire is pálinkát iszik kend?“ — „Szja, Tekintetes ur“ mondá a' házmester válvonogatva, csak addig kell nyujtózni, hi-

jába! meddig a' paplan ér! — Ha a' Tekintetes ur nekem ajándékozná házát, én is örömestebb innám reggelre kávét."

A' félelem' következései.

Egy társaságban a' félelem' következéseiről beszélgettek, 's előhozódott az is, hogy némelly embernek hirtelen megőszült ijedtében a' haja. Sokan hevesen tagadák ezt, akkor megszólal K... ur. „Uraim és asszonyaim! én fogadom, hogy a' félelemnek vannak oly nagy következései, mert nekem magamnak is volt egy bátyám, kinek az ijedelem még parókáját is meg őszitette."

F. ur és inasa.

Inas: Téns ur, Téns ur! keljen fel!

F. ur: No, mi baj? van már 7 óra?

Inas: De hogy van Téns ur, még csak öt óra — csak azt akarom mondani, hogy még két óráig alhatik, mig felköltöm!

F. ur: Te szamár! — — gyujts gyertyát! — No, meg lesz-e már?

Inas: Tudja a' manó mi baja, nem akar ez a' gyutó fácska lángot vetni!

F. ur: Hiszen tegnap vettél egy csomót; de bizonyosan meg nem próbáltad, 's aztán hasztalan szemetet hoztál haza.

Inas: De hogy nem, tegnap az egész csomót megpróbáltam, sorjába egymásután, 's akkor mindenik égett, de most, mintha szántszándékkal akarná, egyik se fog.

F. ur: Ó istenem! Takarodjál — hiszen lábadon sem állhatsz oly részeg vagy; gyalázatos, már ily jókor tele inni magát!

Inas: Kérem alásson, ezt csak ugyan nem érdemlem most, mert van ugyan egy keves fejembe', de a' még a' tegnapi habemustól van.

F. ur: Most lódulj, mert ha megharagszom pokolba űzlek! tudd meg addig hordják a' korsót a' kutra mig eltörik.

Inas: Désszen az én korsóm ugy el nem törik, mert én nem a' kutra járok vele, hanem a' kocsmába.

A' szép társaság.

Egy gazdag angol Párisba ment. Nem sokára ismeretséget tett bizonyos urral, ki őt igen szép társaságba vezetni megigérte. Szavát is tartotta. Az angol sok urat és dámát talála együtt, felségesen mulatta magát, tántzolt, játszott, és eljátszott valami 100 fontot — de mi legkellemetlenebb volt — arany szelenczéjét elveszté.

Másnap estve ismét oda vivé barátja, 's

az első mit ott az angol meglátott, tulajdon szelenczéje volt, egy csinos öregnek kezében.

„No nézze, ott van tobákszelenczém! mindjárt öszvetöröm a' gaz tolvajt!“ kiáltá megharagudva vezetőjének; — de ez kéré, hogy csak ne hevenykedjék; emberségére fogadván, hogy másnap kezében leend vagyona. Másnap kiáltá barátja, szobájába lépvén hozzá: „Itt van szelenczéje! nagyon köszönöm, hogy tegnap mérsékelte magát; — az az öreg ur igen tisztes ember, 's valóban nagy botránkozás történt volna!“ — „De hát miképen kapta vissza?“ kérdé az angol ujságkivánesin. — „A' legkönnyebb módon!“ felelé az hamarjában „minden lárma nélkül kimesterkéltem zsebéből.“

Az atya és fija.

„Tehát szereted Marit?“ kérdé az atya fijától. — „Annyira, édes atyám, hogy nem élhetek nélküle“ felelé az. „Én nem bánom“ mond az atya, „de azt hittem volna, hogy jobban tudsz választani; — az a' leány oly száraz mint egy kéngyertya.“ — „Épen soványsága miatt választottam,“ viszonzá a' fiu, „mert sokkal közelebb esem igy szivéhez, mint egy kövérnél.“

Édes remény.

Két földhöz ragadt szegény tanuló csendesen aludt kamarácskájában. Egyszerre zörejt hall az egyik, 's látja, hogy egy ember mász be az ablakon. „Frater!“ suttogá hasonlóul felébredő barátjának fülébe, „tolvaj jön hozzánk!“ „Csitt!“ felelé a' másik alig hallható szóval, „hadd jöjjön be, majd erősen rákiáltok — 's talán elveszt valamit ijedtében, mit már másutt lopott.“

L.. és N.. asszony.

„Jó reggelt!“ kiáltá N. asszony, „honnan jön ily korán L. ur?“ — Áh, Nagysád mindenkor tréfál!“ viszonzá az, „hát nem tudja, hogy én a' császár fördőbe járok vizet inni?“ — „Mit? vizet? hát beteg?“ — „Isten őrizzen, olyan egészséges vagyok, mint a' hal — 's igazán mondva, én csak ostobaságból iszom.“ — „Áh! pajkos, hát használ e aztán?“ „Nem biz az, legalább még eddig semmi sikerét nem érzem.“

A' mester és inasa.

Körösleg kergetvén az asztalnál inasát a' lábszijjal, kiálta a' mester: „Meg vagy egyszer ugy-e?“ De az inas hirtelen az asztal alatt bujván keresztül, a' bizonyos martalék

kisiklott keze közűl. „Már ha a' lábom elszakad is megfoglak!“ kiáltá a' mester boszszankodva, „de ugyan meg is moslak ám; majd kicsikolom én a' restséget belőled.“ — „No elég már ma,“ mondá a' fiu lihegve, „most hagyjon békét. Lássa mester uram, ha azér a' kis restségér annyi lármát nem csinálna, én részemről semmit sem mondanék, 's ugy élhetnénk együtt, mint egy pár lelki testvérkék!“

A' két szomszédné.

„Tudja már szomszédasszony, hogy A.. ur mindenütt rosszul beszél felőle?“ kérdé egyik szomszédné a' másiktól. „Hallottam!“ felelé amaz válvonogatva, „de édes Istenem, mennyi szénámnak kellene lennni, ha minden ökörnek beakarnám száját dugni.“

Legyen eszed.

Egy zsidó fiu az udvaron játszván, történetből valami moslékkal leönté az anyja, mellyet az ablakról ereszte le. „Áj! váj! áj váj!“ orditá a' fiu, de anyja vigasztalólag kiáltá felülről. „Csitt Itzik, csitt, nem hallgatsz? legyen egy kis eszed, hiszen tán csak nem kivánod, hogy ilyen drága időben csokoládéval öntselek lé.“

Különös per.

Négy paraszt egy lovat veve együtt, 's abban egyeztek meg, hogy kiki egyik egyik lábát birja a' lónak, mig idővel valamellyikök magához válthatja a' többi harom lábat. Egykor megsántult a' ló egyik lábára, 's annak gyógyitása tüzgerjesztést kivánt. A' munkálat szabad mezőn történt, de a' ló megijedt, 's az egész készülettel elszaladván, egy csürt felgyujtott. Ebből hatalmas per kerekedett, a' kár' megtéritése miatt. — Az itélet oda ütött ki, hogy a' fizesse a' kárt, ki a' sánta lábnak ura volt, mivel a' szerencsétlenségnek tulajdonképen ez volt oka. De a' marasztaltatott appellált, és meg is nyeré a' pert, mivel megmutatá, hogy a' sánta láb nem fogott futhatni, ha a' más három ép nem futott volna.

Egy paraszt, és kalmár legény.

Egy paraszt megállván a' bolt előtt, szájtátva bámult befelé; a' kalmárlegény megszólítá: „No mit bámul kend, mint a' borju az uj kapura?“ — „Semmit sem“ viszonzá a' paraszt „csak azt szeretném tudni, mit árulnak itt, mert kivül semmit sem látok függni czimerül. Mivel kereskednek az urak igazán?“ — „Szamárfejjel!“ felelé a' kalmár legény

gorombán. „Szamárfejjel?“ kiáltá a' paraszt jobban bedugván fejét, „no ugy igen jól foly a' kereskedés a' mint veszem észre, mert az egész boltban még csak egyetlen egyet látok.“

Jó kiszámolás.

Egy háboruban előőrizeten állott 15 gyalog emberrel egy őrmester. Hirtelen egy sereg ellenségtől láták magokat körűlvéve. „Rajta, nem kell félni,“ kiáltá az őrmester: „Az ellenség nem több mint mi, ember ember ellen, én részemről két ellenséget veszek magamra!“ — „Ha őrmester ur kettőt vesz magára, én ugy nem is vagyok szükséges!“ mondá örvendezve egy ujoncz, 's elakart távozni.

A' tudatlanság.

Egy törvényszék' elölülője kérdé egyik tanutól: nem atyafija e a' bevádoltnak? „Becsületemre mondom, nem tudom“ — felelé a' kérdeztetett természetes ártatlansággal, „mert én fattyu gyermek vagyok.“

Az anya, és fija.

„Már a' mi sok, csakugyan sok!“ kiáltá az anya utközben fijának: „három egész óráig voltunk látogatáson, 's öt szónál többet ki nem eresztél szádon.“ „Én nem tehetek róla“ vá-

laszolá az ifju, „mindig sokat gondolkodom, azután elmulik az idő.“ — „Na hiszen ha mindig meg akarod gondolni elébb, mit mondani akarsz, egész életedben bunyik léssz, és soha sem fogsz valami okosat szólani; — hát én! — jó volna, ha nekem is gondolkodni kéne beszédemkor! no a' kén még nekem, akkor ugyan volna dolgom!“

A' választás.

Az apa és fija éhen tértek be egy fogadóba. De egyebet nem kaptak, mint egy kis sajtot és egy kis szalonnát. A' fiu azonnal kivevé a' sajtot tányérjára, és mondá: „No apám válasszon!“ — „Hogy választhatnék goromba“ kiáltá az apa bosszankodva, „ha csak ezt a' kis szalonnát hagyod!“ — „Én ugy gondolom,“ mond a' fiu, „válasszon, hogy megakarja e enni a' szalonnát — vagy azt is én egyem meg.“

Az ur és inasa.

„Meghalt az atyám, meghalt!“ igy sopánkodék az ur egy levél' olvasása után. „Fájdalmam nem ismer határt, örökké fogom siratni.“ Az inas ezt hallván, megsajnálá urát és vigasztalás végett mondá: „Derék tekintetes ur volt, kár, kár, de az Isten nyugtassa

meg. Hijába! csak ugy szokott a' lenni: a' jó emberek elhalnak; csak a' hunczfutok maradnak. Én magamat ezzel vigasztaltam mikor az apám megholt, próbálja a' Téns ur is, talán felvidítja ez a' gondolat.“

Complimentek.

Az avignoni herczeg szerfelett gyengén és bágyadtan érzé magát, midőn egy dáma meglátogatá. „Bocsánatot kérek, Madame, ha talán rossz képet fogok mutatni“ rebegé a' beteg „mert orvosom épen most mondá, hogy a' haláltusa mindjárt elkövetkezik.“ „Ó kérem“ zokogá a' dáma „kérem, legkevésbé se tessék magát gonirozni.“

Ferencz és István.

„Ferencz, Ferencz!“ kiáltá az utczán István, „otthon vagy délután? meglátogatlak.“ — „Éh hóhér adtát, nincs időm, uram a' major, Párisba megy, mint kurir!“ felelé az. „Párisba!“ csudálkozék István „felesége is elmegy?“ — „Bolond!“ mondá Ferencz elsietve „hát nem tudod, hogy a' kurirnak nem szabad czakompakot vinni magával?“

Kölcsön.

Egy kis elmés ember mondá gúnyolva egy becsületes félszemü árendásnak. „Az ur-

nak igen bajos lehet az, hogy csak egy szeme van, mert ugy hiszem mindent csak félig lát?“ — „Sőtt gyakran még kevésbé“ válaszolá a' haszonbérlő „mint a' tárgy hozza magával; az urat p. o. épen semminek sem látom.“

Egy prókátor és inasa.

„Által adtad levelemet?“ kérdé a' prókátor inasától. „Ismét visszahoztam“ felelé az, „a' házmester azt mondta, két óra után menjek, mert most esznek. Hijába tettem a' nagy utat oda meg vissza; aztán haragudtam is, de jól van, én is tudom mit csinálok másszor.“ — Ujságkivánesin kérdé a' prókátor „hát mit fogsz csinálni, Ádám?“ — „Ha valaki tizenkét óra után jön, és a' Téns urral akar beszélni, én is elküldöm, és azt mondom neki, jöjön két óra mulva, most hagyja Téns uramat nyugodtan falni.“

A' lágy sziv.

Az egész játékszinben nem hallatszott egyéb zokogásnál, midőn Kotzebuenak „Embergyűlölése és megbánása“ adatott. Egyetlen egy ur üle nyugodtan zárt székében, meg nem indulva játszván ujjaival térdén: — „Az urnak bizonyosan igen kemény szive van“ mondá

beszédes szomszédnéja „hogy ily legkevésbé sem indul meg.“ — „Ó ne higyje a' kisasszony“ válaszolá az, „az én szivem olyan lágy, mint a' pomádé; de azért minek sirjak, pro primo, mit tartozik én rám az egész történet, és pro secundo: ki tudja igaz volt-e?“

Az arczkép.

Épen meg kapta F. ur dedképét, midőn csizmatisztitója belépett. „Hallod-e János!“ kiáltá neki tréfából, „jere csak találd, kicsoda ez!“ — János most körűlnézvén a' képet, mondá: nem tudja kitalálni. „Édes Istenem!“ mondá az ur bosszankodva „hiszen pedig tökéletesen el van találva — az én vagyok — no ismered most?“ — „He, he, he!“ kaczagá János; — „már megént tréfál a' Téns ur, hogy lehetne az, hát hol van a' csizma.“

Symetria.

Lord Selkirknek két üveg háza valaszép kertjében, mellyek tökéletesen hasonlítottak egymáshoz. Kertésze egy született irlandus — minden cselekedeteiben igen megbizható, de felettébb pedant, és rendszeres ember volt. Egy nap kertjébe jöve a' lord, 's mindenik üvegháznak ablakából egy egy fiatal embert lát kikukucskálni. „Mi az?“ kérdé a' kertészt

— „Mylord! ez egy tolvaj, kit gyümölcslopáson értem, és oda bezártam.“ „No 's hát a' másik? az a' te fijad! az is valamit tett?“ „Nem, Mylord! őtet csak symetria kedvéért zártam a' másik házba.“

Az atya és fija.

Legyeket öldösvén a' fiu, lármájára felébredt az apa nyugvó székében, 's kérdé mit csinál. „Semmit édes atyám“ felelé a' fiu „csak legyeket öldösök unalomból. „Fijam,“ mondá az atya oktatva „munkásság az élet' fűszere, a' henyeség pedig minden vétkeknek kezdete! — Ládd — én már fiatalságomban elszoktattam magamat a' henyeségről, azért második természetemmé is lett a' foglalatosság, 's inkább mintsem heverjek, alszom egy kicsit“ 's egy kendőt huzván fejére, elaludt.

A' fuvaros és korcsmáros.

Egy zsup szalmára heveredve, dadogá a' fuvaros: „No, jó étzakát gazd' uram!“ — „Jó éjszakát“ viszonozá a' korcsmáros. „Mikor költsem fel kendet?“ — „Hát ha ihatnám“ felelé az. „A' bolond is azt mondaná“ — dunnyogá a' korcsmáros, „hát mit tudom én mikor ihatnék kend?“ — „Csak költsön fel gazd' uram;“ biztatá a' fuvaros „mindjárt ihatnám én.“

A' búcsuleveles katona és ismerőse.

Ismerős: No, barátom, hát hogyan vagy? Honnan jösz most tulajdonképen?

Katona; Talián országba vótam.

Ismerős: Ugyan ott? Hát láttad hogy okádik a' Vesuvius?

Katona: (Bosszankodva.) Eh, de hogy láttam; hiszen a' csak nagy urak előtt produkálja magát, én pedig csak vice freiter vótam.

Az atya, anya, és fiu.

Az anya a' pamlagon ülve szövötözött, az atya iró asztalánál firkált, midőn a' fiu belépvén mondá: „édes atyám, hivatott?“ „Jere csak közelebb szép madár“ mondá az atya, „szép dolgokat hallok rólad. A' helyett, hogy a' könyvekbe néznél, leányok' szemébe kacsingatsz? Illik az he? Mikor én fiatal voltam, csak egyetlen egynek tettem a' court, az pedig Minerva asszony volt, annál töltöttem egész éjet és napot, te —“ Itt az anya mérgesen felugorván, kiáltá férjének: „Nem hallgatsz, fertelmes ember! — nem elég, hogy magad oly féktelen madár valál fiatal korodban, már saját gyermekednek is rossz példát akarsz mutatni.“

A' Dátum.

Valaki szemére veté nejének, hogy minden levélben elfelejtette a' datumot feltenni, mellyet távolléte alatt férjének ira. „Hát még mi nem kéne?“ felelé a' nő csipősen „minek irjam én a' dátumot, hát nincs ott a' kalendáriomban?“

Alkalmi beszéd.

P... ur be adá tizenkét esztendős leányát egy nevelő intézetbe. Ezen alkalomra nagy asztalt adott, mellyre nem csak a' nevelő asszony, hanem minden nevendékek is meghivattak, azokon kivül sok ismerősök és házi barátok. Vendégeskedtek derekasan, — mig az elváló óra ütött. P... ur megölelé még egyszer leányát, 's most a' nevelő' gondja alá bizá, ily beszédet tartván könnyek közt: — „Kedves leányom! légy engedelmes és tanulékony, mint egy fiatal majom, melly anyját, — vagy a' mi itt épen annyit tesz — a' nevelőné asszonyt, mindenben majmolja! te tehát fiatal majom, majmold az ő szerénységét, bölcsességét, és hölgyi kellemét! — Kegyed pedig méltatos nevelőné asszony! legyen olyan, mint a' vén medve, melly kölykeit szüntelen nyalja! — Nyalogassa tehát kegyed vén medve ezt a' még ki nem nyalt

fiatal medvét mind addig, mig magához hasonló lett. — Nyalogassa kegyed vén medve a' közjóra minden nevendékjeit! Nyalogassa az itt jelenlévő ismerősöket és rokonokat! sőt nyalogasson meg kegyed végezetre engemet is, hogy mindnyájan, ha egészen hasonlók nem lehetünk is hozzája — legalább külszint kapjunk, és eléggé tisztára nyalva nyugodtan vándorolhassunk az élet' szigor ösvenyén."

Megczáfolás.

„De a' mennyire én tudom, az ur még száját sem nyitotta fel a' mi gyűlekezetünkben" mondá csufolódva egy parlamenti tag tiszttársához. — „Ne higyje" felelé a' másik „hányszor nem ásítottam már csak az ur' beszédén is."

Titulus.

N... generál egy mezei jószágocskát vett magának, mellyen életének utolsó éveit elvonult nyugalomban szándékozott tölteni. Alig érkezett oda, megbetegedett egyik szolgája, 's a' falucska' sebésze gond alá vevén szerencsésen kigyógyította. Elkevélyedvén ezen uj bejutáson, egyik házajtajára uj czimert függesztetett ily felirással: „Szőkésy Bálint, a' generális ő excellentiájának sebésze és bábamestere."

Enni és falatozni.

Gyurkó János meglátogatá Istók szomszédját, midőn ez épen ebédhez üle. „Tartson velünk, jut ebből“ kiáltá neki Istók. „Köszönöm szépen — már ettem, — de egy kicsit még is nem bánom, falatozom“ válaszolá Gyurkó János, 's asztalhoz ülvén oly vitézül kezdett falatozni, hogy a' temérdek tál egy pillantat alatt kiürült. — Istók már régen bosszankodva nézte ezt a' jó hozzálátást, de most elhagyá béketürése, és keserű mosollyal mondá, nyájasan veregetvén meg vállát: „Tudja mit, szomszéd uram, másszor egyék kend én nálam, hanem inkább otthon falatozzék.“

Uj modja a' szótagolásnak.

Egy házi tanitó több gyermekeket oktatott, de a' szülék keveset gondolván gyermekeikkel, ő sem igen vevé szivére a' dolgot, 's igy lett az: hogy esztendő alatt szótagolni sem igen tanultak meg a' kedves gyermekek. Egykor eljött az atyáng látogatóul, 's megakará látni mennyire haladtak a' gyermekek. — A' tanitó ez alkalommal igen furcsán érezte magát; de hirtelen uj gondolatra jött, 's mondá nevendékeinek: ő nekik csak egy tagu — még pedig az emberi test' részeit jelentő szavakat, fog a' táblára irni; a' betüket már is-

merik, 's mi előtt az egész szót kimondanák, lopva csak ő rá nézzenek.

Az atyáng belépe, 's az examen elkezdődék. Felségesen ment, k, é, z, (A' tanitó kezére mutat) kéz! — f, e, j. (A' tanitó fejét rázza) Fej! „Jól van édes fijaim!" mondá az atyáng, elveszi a' krétát, és ezt irván: has, kérdé micsoda az? H, a, s. (A' tanitó potrohas hasára teszi kezét) „Potroh! potroh!" orditák a' gyermekek torkok szakadtából.

A' nullának körűlirása.

András mester sok egeret érzett műhelyében; azért parancsolá egyik inasának, hogy üljön az egerlyukhoz csendesen, 's mihelyt egy mutatja magát, üsse főbe. Egy óra mulva kérdi a' fiut: „No Peti, hát hány van már?" — „Ha most egyet megcsipek" viszonzá a' fiu, „aztán még kettőt, akkor mind öszve három lesz."

Italkinálás.

Haza felé menvén korcsmából egy dorbézoló váltig inogva, elesett az uton egy kőbe botlása miatt, 's egész léleknyugodtan elaludt. — Az alatt az ég fekete felhőkkel borult be, és elkezdett esni, az eső viz pedig kellemesen csorgott le a' házereszről az alvó' tátott szá-

jába. Erre félig felébredvén kelletlenül rázta fejét, bosszankodva dunnyogván: „Nem, nem, no, nem i—szom—többet; hi—szen már tele —va—gyok... ne légy — o—lyan — erőszakos.“

Ruben barát.

Mint nálunk rendesen ezen nevek használtatnak például, Cajus, Sempronius, Titius 's a' t. épen ugy használtatnak a' zsidó könyvekben Simeon és Ruben. — Egy zsidó igen nagy pénz' szükében lévén, prücskei elüzésére olvasgatott, 's a' többek közt arra akadt: Ruben egy tőkepénzt ad ki — Ruben megcsalatik — Ruben kötelező levél nélkül ad kölcsön — 's a' t. Egyszerre felugrik a' zsidó székéről, bot és pálcza után kap, mondván feleségének: „Fel kell keresnem Ruben barátunkat, talán én is megnyirhatom egy kicsit.“

Hihetőség.

Egy török kereskedő halálos ágyán feküvék, 's a' Mufti hozzája menvén, vigasztalási közt kérdé: „Meg vagy e békélve az Alláhval, a' mi nagy prophétánkal?“ — „Áh hihetőleg!“ sohajtá a' török — „mert különben nehezen készitett volna számomra egy ingyen szállást paradicsomában.“

A' mérsékelt imádság.

Egy tengeri viharkor minden pillanatban elveszendő vala egy hajó. Jajgatva és kéztörve nyöszögtek az öszves utazók, csak egy ravasz matróz imádkozott e'ként: „Ó isten, nem akarom sok szavakba burkolni könyörgésemet — csak engemet szabadits meg — a' többiekkel legyen meg a' te akaratod!“

A' czimzet.

Midőn egy adós gyakran meglátogattatott hitelezőjétől a' fizetés miatt, meg akarta azt bosszulni, 's titkon azt irta ajtajára: „Semmire való gaz ember.“ — A' hitelező alig pillantá meg az irást, midőn már íróját is kitalálta. Hamarosan az adóshoz sietett tehát, és kérdé mit akar?“ — „Én, én semmit sem akarok.“ — „Semmit sem?“ viszonzá a' másik csudálkozva. „Én azt hittem valami sürgetős dolga van velem, hogy még czimzetét is az ajtómra irta.“

Az nem egynek való.

Már megrohanást harsogának egy huszár csapat' trombitái, midőn a' zászlótartó kérdé kapitányát: „ki fogja az ütközetben az ő lovának fékét igazgatni?“ — „Kend maga,“ felelé a' tiszt. — „Hát a' zászlót ki fogja vé-

delmezni?“ kérdé ujolag — „Kend maga“ kapá ismét feleletűl — „És ezen felűl az ellenséget is magam támadjam meg, 's még magamat is oltalmazzam? — de hiszen, kapitány uram, ez háromnak való munka, nem egynek.“

A' kénytelenség.

Valaki egy mezővárosból levelet ira Bécsbe egyik könyváros hoz, mellyben némelly könyveknek árát kérdezé, 's gyors feleletet kért. A' könyváros válaszolt is neki, de minthogy minden fáradsága mellett sem tudá ki szótagolni az urnak leveléből annak nevét, kivágá azt egy ollóval, és a' levél boritékjára ragasztá ezen szavak után: „Az urnak, nemzetes és vitézlő — — — — urnak.“

A' látó vak.

Három pajkos ifju késő éjjelig játszá a' preferenceot. Egyik közülök elálmosodván valóban el is szunnyadt, mig kártyát osztottak. A' másik kettő azon csintalan gondolatra jött, hogy a' gyertyát hirtelen eloltották, 's nagy rákiáltással felriasztván az alvót, hogy adjon kártyát, ugy szinlették, mintha semmi sem történt volna. A' felébredett dörzsölte szemeit, 's panaszkodott a' setétségen, de minthogy a' pajkosok azt állíták, elég világos van, 's a' gyertya csak ugy ég, mint az előtt,

azt vélé, megkellett vakulnia, 's csak akkor győződhetett meg, hogy kijátszatott, mikor egy égő gyertyát hoztak.

Erőltetett Itélet.

Tudva van, hogy Angliában minden bevádoltnak tizenkét esküdt a' bírája, kiknek egy szivvel lélekkel hozott ítéletök felmenti vagy halálra bünteti a' bévádoltat. De, hogy ezen törvényszék igen hosszas ne legyen, mind addig éhen és szomjan tartatnak az esküdtek együtt, mig egy értelemre térnek. Egykor történt, hogy tizenegy esküdt halálra itélt egy bevádoltat, de a' tizenkettedik ellenkező véleményben volt. Minden győző okok sem hozhaták azt más gondolatra; szándéka mellett rendületlenül állott 's éhezett. A' többi urak is kénytelenek valának szomjuhozni és éhezni; de mivel végre átlák, hogy szónokságok meg nem győzi makacsságát — pedig már szédelegni kezdének éhségökben — nem maradt egyéb hátra, hanem a' rabot szabadon ereszteni, még pedig ily itélettel: „jobb egy bűnöst büntetlenül elereszteni, mint hogy mi tizenegy esküdtek magunkat büntessük ártatlanul éhelhalással!"

A' bolondos.

Egy kereskedőhöz, ki a' nélkül hogy tudta volna, csaknem minden szavát ismételte, egy tréfás ifju menvén, őtet utánozva mondá: „egy fél font figét, egy fél font figét; de a' legjobbikból, de a' legjobbikból!“ — Megkapván a' kivánt portékát, elmene az idegen, de alig lépett ki a' bóltból, mondá a' kereskedő legényeihez nevetve: „az ugyan nevetséges volt, az ugyan nevetséges volt, a' bolondos mindent kétszer mondott, a' bolondos mindent kétszer mondott.“

Félreértés.

Bizonyos franczia éjente egy kis város' kapujához ért. A' kapus megállitá kocsiját, és kérdé, ki ül benne. — A' franczia vélvén, azt kérdi honnan jön, és hová utazik, felelé: „Én d' Hambourg (Hamburgból) és megy à Marseille (Marseillebe). De a' kapus dörmögé magában: „no e' még a' szép pereputty, egy tambur és egy mamsell!“

Éljen az apa.

Egy igen gazdag kereskedőnek fija, atyja' halála után sok vagyont öröklött, 's minden módon igyekezett azt elfecsérleni. Egykor a' megholtnak egyik barátja látogatására jövén,

felséges tokaival vendégeltetett meg. Valahányszor az üveg megtöltetett, mindig igy köszönte el: „éljen idvezült ura atyja!“ — „Miért az atyám, és nem én?“ kérdé a' nevető örökös. „Mert“ mondá a' barát, ha ura atyja nem élt volna, most hihetőleg vizet innánk.“

Kétszeresen szánás.

Bizonyos társaságban egy szerfelett haszontalan fecsegő fejfáján panaszkodott, 's önteteszéssel mondá: „hijában, már ez egyszer minden szép lelkeknek szokott betegségök.“ — „Ó, ugy kétszeresen szánom az urat,“ kiáltá egy jelenlévő, „mert az bizonyosan csak ragadt az urra.“

Kinek van igazsága.

Két jó barát Pestre utazott gyalog. Midőn Bécsbe ismét visszatértek, minden nevezetességet elbeszéltek ismerőseik előtt; mig végre a' hidra került beszédjök. Mig az egyik beszélte, hogy a' hajó Pestről Budára visz — a' másik azt erősité ellenére, hogy az megfordítva Budáról visz Pestre. Ezen, veszekedésre kerültek, 's mai napig sincs elhatározva közöttök, mellyiköknek van igazsága.

Megcsalatkozott várakozás.

Midőn I. Ferencz Francziaország' királya, a' rá nézve szerencsétlen páviai ütközet után fogollyá lett, és Mádridba vitetett, Spanyolország' grandjai azt kivánták, ne csak kalaplevevéssel köszöntse őket, hanem meg is hajtsa magát előttök, de Ferencz ezt állhatatosan megtagadta. Ekkor azt a' fortélyt találák ki, hogy arra kényszerítsék; a' grandok egy igen alacsony ajtaju terembe gyültek öszve, 's ujságkivánva várták ott a' nagy rangu foglyot. — A' király jött, — de mily szörnyen megcsalattatott várakozások, midőn ő ugyan meghajolva, de háttal lépett be a' terembe.

A' propheta.

Al Raschid prophetának adta ki magát. A' Cadi elfogatá és nyilvános törvényt tartatott felette, melly mellett halállal fenyegeté, ha valami csudatett által meg nem bizonyítja valóságos prophétaságát. — Al Raschid egy kardot fogván kezébe, mondá: „Nagy Cadi! ezen kardal levágom fejedet, aztán még is azonnal felelevenítlek. Elég próbája leend-e ez csudahatásomnak?“ — De a' megszeppent Cadi nem hagyá annyira menni a' dolgot, hanem viszonzá: „Allah dicsértessék; látom,

hogy prophéta vagy, de a' mi a' próbát illeti, — elengedem neked a' csudatettet!"

Az argumentum.

Valaki azt vélte, ha a' felvilágosodás mindig nagyobbul, még a' halál ellen is valam universal szer találtatik fel, 's azután örökké fognak az emberek élni. — „Az lehetetlen!" mondá egy másik, „mert ha az emberek csakugyan örökké élnének, utóljára még is csakugyan megkellene halniok éhen."

Keleti költés.

Az arabs elbeszélők felülmulhatatlanok festéseikben, kivált a' mi az igazság' szeretetét illeti. Igy ír le a' többek közt egy arabs költő bizonyos országot, mellyben a' lakosok óriások, 's hogy azokról jó megfogást eszközöljön olvasóinak, következő szavakkal festi az óriást: Ha egy olyan óriás a' földre ült, 's lábait magához felvonta, azon iv alatt, mellyet ina alkotott, által lovagolhatott egy ember feltartott láncsával; de mi mellett jól meg kell jegyezni, hogy az, ki a' térd alatt által lovagolt, épen oly nagy volt, mint az, ki a' földön ült.

Természetvisgálati eszmélkedés.

Egy természethistoriai utazásnak irója festőileg irja le a' természet' csudáit, 's egészen elragadtatva kiált fel: „Mily csudára méltó rend uralkodik az egész természet' országában, onnan látja az ember: hogy két hegy közt mindig egy völgynek kell lenni! — Mily bölcs a' teremtésnek elrendelése, világosan láthatja az ember, ha megvisgálja: hogy a' legnagyobb folyók rendesen kereskedői városok mellett folynak el, és hogy a' halál rendesen csak az emberi élet' végével érkezik el!"

Álkép álképért.

V. Ügyész igen gazdag és becsületes embernek ismertetett; de az egész város tudta, hogy erősen feltette magában nőtelenül maradni, ha csak valami dúzsgazdag hölgyet nem vehet. Egy keresztül utazó fiatal özvegy asszony, ki nehány napig a' vendégfogadóban tartózkodott, meghallotta ezt a' hirt, és mint hogy az ügyész ur nem épen vala ellenére, elhatározá azt édes lánczokkal magához kötni. — Egy éjszaka hirtelen megbetegszik a' menyecske — már érzé a' halál' közelgetését; — orvosért küldetett, és az ügyészért is, mivel a' testamentom vala megtétetendő. — Mig

a' mellékszobában a' besegség' formájának természetéről tanácskoztak az orvos urak, a' beteg' ágyánál űlt az ügyész, irván, mit az halkalódó szóval tolla alá mondott. „A' nagy bátyámnak L...ben hagyok 20,000 ftot. — Ángyomnak F...ben hagyom a' briliánt ékességemet és 8000 ftot. Idvezült férjemnek hugára száljon örökűl N... jószágom, de mostani cselédeimnek éltök' fogytáig fizesse béröket. — Az ügyész ur kapjon 200 ftot fáradságáért 's a' t. — Másnap jobban lett egy kissé a' beteg; az orvosok neki bátorodtak, 's ugyan csak gyógyítottak. Az ügyész ur pedig szorgalmasan tette tisztelkedéseit, mellyek igen szivesen fogadtattak. Végre egészen meggyógyult a' beteg, az ügyész ur esedezett kezeért, melly a' testamentomtétel óta igen szeretetre méltó vala előtte, 's az özvegy nem tagadta meg. De a' ravasz nősző meglepetve tapasztalta a' lakadalom után, hogy a' testamentom csak pro forma gondoltatott, de nejének vagyona summa summarum, csak 2000 fban állott.

Apró hazugságok.

Valaki azt beszélé egy leányról, annak oly nagy szája van, hogy minden erőltetés nélkűl saját fülébe sugdoshat vele magának.

„Vincenzánál" mondá valaki, „olyan echo

van, melly kilenczvenkilenczszer ismétel.“ — „A' még semmi, mondá a' másik, „az én jószágomon van egy, mellynek ha azt kiáltom: „mint van echo kisasszony?“ azt feleli rá: „Köszönöm! hát a' méltóságos báró mint van?“

Egy társaságban meszszelátó csövekről folyván a' beszéd; egyik jelenlévő azt beszélte, neki volt egyszer egy, mellyel a' torony' tetejében ülő legyet ásitni látta. „De ez már lehetetlen!“ kiáltá a' társaság. „Becsületemre mondom — nem csak azt láttam, hogy a' légy ásitott,“ állitá amaz, „hanem még azt is észrevettem, hogy szájában egy odvas fog volt.“

Bizonyos társaság falura kocsizott. Egyszerre csak veresleni kezde az ég, senki sem kételkedett, hogy valahol tűz támadott légyen. — „Ó ne higyjék“ elkezdé egy dáma — „azon tájon egy barátomnak kertje van, 's abban annyi a' szamócza, — annyi a' szamócza, hogy az ég' veressége bizony csak annak vissza fénye.“

Ütközeti hiradás.

Bizonyos társaságban egy granatéros hadnagy a' lipsziai ütközetről beszélvén, hangja észrevehetőleg elkezdett reszketni, midőn legjobb barátjának hősi halálára jöve. Mily bús

emlékezettel telék meg keble, a' következő leirásból kivehetik a' kevés számu olvasók. „Csak öt lépésnyi távolságra álla megboldogult barátom tőlem. Épen rátekinték, szeme az enyémbe ütközött, — midőn egy könyörületlen álgyugolyó oly hirtelen elszakasztá fejét, hogy alig volt ideje nekem ezt kiáltani: „Öcsém, te granatéros hadnagy vagy! itt a' kardom, e' vezéreljen a' becsület' pályáján! — Itt megszakadt hangja — a' szeretett barát átszenderűlt a' jobb életbe! Remegve nyulék a' kardhoz, 's az édes hagyományt ajakimhoz nyomván vezetékelék: a' ki kész meghalni vagy győzni, kövessen engemet!“ —

Azon pillantatban három álgyusáncz vala megvéve, egy franczia csapat leverve, egy lövész ezred felkaszabolva, egy szóval, semmi sem állhatott ellent rohanásunknak. Ezrek hörögtek jobra és balra, a' golyók záporoztak, az álgyuk levegőbe repittettek; én a' halált kerestem, — de fájdalom, nem találtam! — én nem valék egyesülendő elesett barátommal!“ az egész társaság feszült figyelemmel hallgata; mindenki érzé, mily fájdalmas vala e' vesztés, 's némelly szemekben a' szánakodás' könnyei csillogtak; — ekkor felnyilik

az ajtó, és ki lép be? — az idvezült barát, oly épen és egészségesen mint egy hal.

Őszinteségi hiány.

Egy gazdag magános emberhez bizonyos rossz hirű fiatal ember ment, és mondá: „Kérem, legyen olyan jó, adjon nekem kölcsön 100 ezüst forintot, nem sokára. — „Nem, nem" szavába vága a' kéretett „egy fillért sem kap az ur tőlem, még pedig azért nem, mivel csalfa, mert ha őszinte lett volna, azt fogá mondani: „Kérem, legyen olyan bolond, adjon nekem 100 ezüst forintot."

Tudják már.

Ignácz ur sok bosszuságot okozott atyjának, mert mindenütt oly ügyetlenül és bohokásan viselte magát, hogy atyjának csak pirulnia kellett miatta.

Egykor mindketten bizonyos vendégségbe hivattak. Több tekintetből kénytelen vala a' meghivást elfogadni, de odamenet közben eszére adá a' fiunak, hogy egy szót se szóljon „különben" ragasztá hozzá „jaj neked! azért inkább fogd be szádat, és ne beszélj, mert te szamár vagy és az is maradsz!"

Ez a' hatalmas nyilatkozás annyira hatott az ifjura, hogy a' hallgatást erősen feltette magában.

Asztalhoz ültek, és Ignácz ur, atyjával általellenben két vig dáma közé jutott. A' kehely vígan lejte körül — mindenki fecsegett és csacsogott, csak Ignácz volt néma, akármint próbálgattak is vig szomszédnéi vele beszédbe eredni. Végre elhagyá egyik dámát a' béketűrés, 's Ignácz' háta megett azt sugá barátnéjának: kár hogy fárasztók magunkat — hiszen e' csupa szamár!"

Ignácz ur meghallotta ezt, 's az asztalon keresztül csudálkozva kiáltá atyjának: „atyus, tudják már!"

Görgényiség.

Egy mágnás igen sok nevetségest hallott Görgényről; végre kedve jött azon helységet meglátogatni. Oda érvén betért a' korcsmába, 's kérte a' gazdát, szerezzen neki alkalmat valami görgényiségen nevethetnie. „Hólnapig már méltóztassék nagysád béketűréssel lenni" mondá az, megsértetve érezvén magát. Az alatt lehuzattak a' mágnás' uti csizmái, 's kivitettek a' szobából, és egy pár papucsot hoztak elő kivánságára.

Másnap kiakart menni a' mágnás, de ó jaj! — ott álltak csizmái szépen kitisztitva, csak hogy talp és fej nélkül. „Az ördögöt! mi dolog ez?!" kiáltá haragjában, de a' korcs-

máros felelé: „az a' papucs, melly nagysád' lábán van, csizmáiból vágatott, és alázatosan jelentem, hogy ez egy egészen uj görgényiség.“

Megcsalódott remény.

Egy faluban gyuladás támadt, melly fél faluval együtt az oskolát is hamuba döntötte — „Te Feri!“ monda egy paraszt fiu a' másiknak „tudod, hogy elégett az oskola?“ — „Mit mondasz?“ kiáltá a' másik örvendezve, „elégett az oskola? ujju! e' lesz az élet! de mester urunk nem égett bele! (szomoruan) ó jaj, most hiába örültünk!“

A' kivánság.

Egy inas eltörte az üveget, mellyben bort vitt hazafelé mesterének. „Ó istenem!“ mondá sirásra fakadva „az üveg már csakugyan oda van, — csak már meg is volnék érte verve.“

Veg koronázza a' munkát.

Még két betű — és a' nagy szorgalommal kalligraphosan irott actadarabnak vége volt. — „Vivat, finis coronat opus!“ kiáltá elragadó örömmel Hadányi irnok ur, félretévén a' tollat; örömében felkapá porzó helyett a' kalamárist, 's — a' nagy disznó kész leve!

Igen különös.

Valami kereskedői hivatalban egyik irnoknak több csomó banknótát kelle átszámolnia, hogy nincsen e' hijok. Midőn kész lett vele, mondá a' beszedőnek „már mind végig számláltam, mindenik csomóban csak egy egy darab hibázik; — de a' mi legkülönösebb, minden csomó jól van elein számolva, és csak az utolsó darab hibázik mindenikből.“

Kéréseligazítás' mestersége.

Orsolya asszonynak vajlágyságu szive volt. Ha valami koldus megszólítá az utczán alamizsnáért, azonnal megállott, egy óra negyedig keresgélt zsebjében, 's akkor egy ezüst huszast vona ki. Ha volt a' koldusnak annyi apró pénze, hogy arra 15 garast visszaadhatott, — akkor jaj volt neki! országfutónak, gaz embernek minek szidalmazta Orsolya asszony, hogy más szegénytől az alamizsnát elvonja; de ha semmi pénze nem vala, mondá Orsolya asszony: „sajnálom, hogy most nincs apró pénzem, de majd másszor.“

A' hamis megfogás.

Egy orvos kis fijacskájának szélcsőt ajándékozott. „Atyus!“ — mondá a' kicsiny — „szabad nekem ezzel a' kertbe mennem, és ve-

rebet doctorizálnom?“ — Doctorizálnod?“ kérdé az atya csudálkozva, — „mit jelent az a' kitétel? — „Ej mit?—“ felelé a' fiu — „hiszen én azt hittem doctorizálni, annyi, mint megölni.“

A' fejetlen ló.

Egy részeg paraszt haza felé lovagolt jámbor lován. Nehány tanuló azt a' tréfát csinálta magának, hogy utonállókat játszva, megtámadá, 's nagy lárma és kiáltozás közt ismét feltevé a' lóra, de megfordítva, háttal annak feje felé. A' ló szerencsésen haza ügetett vele kunyhójához. „Asszony! asszony! gyere csak ki!“ — kiáltá ott még rémülettel telve, — „gyere csak nézzed mivé tettek a' rossz emberek, még szegény lovamnak is elvágták fejét, mint most látom.“

A' tanu.

Két zsidó összeveszvén egyik a' másikat orba vágta. „Áj, váj!“ kiáltá a' pofon csapott „elvetted becsületemet, beadlak!“ — „Beakarsz adni, mikor tanud sincs?“ válaszolá a' hatalmaskodó — „tudod mit, adj nekem öt forintot, én tanud leszek, 's megmondom, ugy van, az igaz, én pofon vágtam.“

Elkísérés.

„Hát meddig kísérted nénédet?“ kérdé az atya kis Ágnes leányától. „Egész' addig“ felelé a' kicsiny „a' hol a' két varju ült.“

Az oláh és kereszt apja.

Egy oláh búzát vitt a' malomba őrleni. Midőn oda érkezett keresztapját ismerte meg a' molnárban, 's gondolta magában: „Ejnye be jó, hogy itt keresztapám a' molnár, e' bizonyosan nem vesz tőlem vámot. De a' molnár szinte megismervén keresztfiját, hasonlóúl gondolá magában; „Ejnye be jó, hogy itt keresztfijam jön, e' nekem bizonyosan kétszeres vámot ad.“

A' fecsegő.

Midőn Malherbe egy estve lámpással ment volna hazafelé, valamelly nemes ember beszédbe ereszkedett vele, és holmi haszontalan történetek' beszélésével sokáig tartóztatta. Malherbe végre félben szakasztá: „Jó éjszakát! az ur elégettet itt velem 5 xr ára gyertyát, pedig mind az a' mit beszél nem ér 5 kis pénzt.“

Az iró és olvasó.

„Sapperment!“ mondá egy sváb, „csak olvasni tudék!“ „És én“ mondá szomszédja

„csak irni tudnék!“ — „Mit használna neked az irás“ mondá az első „ha olvasni nem tudsz“ — „Az nem baj“ felelé szomszédja, „könnyen lelnék én embert ki elolvasná nekem mit irtam.“

A' földes ur és légy.

K... földes urnak egy légy az orrára szállott, mellyet elhajtva monda mérgesen: „Isten teremtette, négy falut birok, nem találsz ott magadnak helyet?“

Áron zsidó a' tengeren.

Egykor Áron lengyel zsidó a' tengeren utazván, felment a' hajó' fedelére, 's a' szél tengerbe repitette kalapját. „Megállj!“ kiáltá a' kormányosnak „elesett a' kalapom.“

Az udvariság.

Egy járatlan ifju nagy rangu dámánál mutattaték be; 's a' házi szép kisasszonynak gyönyörű kutyácskája mesterségeit mutogatta kedvelő asszonyának. Hogy az ifju valamit szóljon hosszas hallgatás után, kérdé mi neve a' kis kutyának, 's meghallván, hogy „Figaro“ udvariságból igy hivá magához: „Szép kis Figaró, jöjön csak.“

Leányi szorgalom.

„Mit csináltatok az alatt, hogy én oda jártam?“ kérdé az anya hontértekor két serdülő leányát. „Én“ felel a' nagyobbik „az alatt az ablakon néztem ki.“ „Hát te?“ kérdé az anya a' kisebbiktől. „Én, én pedig, mondá habozva „segitettem neki.“

Az ajándék.

A' mesternek egy üveg bort hozott egyik tanitványa ajándékba —„Mond meg édes apádnak,“ adá az válaszúl „hogy nagyon szépen köszönöm az ajándékot.“ „Nincs mit köszönni mester uram“ felelé a' fiu őszintén „apám uram is ajándékba kapta, de neki nagyon savanyu volt.“

Az eretnek.

Egy paraszt azt találta mondani halála' óráján, alig hiszi, hogy mostani nyomorult teste ismét fel fogna támadni. Midőn azután fija a' papot temetésre hivá, felkiálta az: „Nem, az eretnek nem kap becsületes temetést, nem hitte a' feltámadást!“ — „Ó“ viszonzá a' fiu, „a' hadd legyen, azért csak temessük el, hiszen ha nem akar az itéleten feltámadni, hadd maradjon feküdve.“

Buckinghám és Anna.

Midőn Angolország' királynéja Anna a' trónra lépett; a' több hálálkodók közt Normanby Marquis is megjelent, ki a' királynénak nagy kegyében állott. Jó kivánásait oly válogatott szavakban adta elő, hogy a' királyné csak keveset felelhetett rá, hanem csak legyezőjével hűtögeté magát mondván: „alig tűthető a' hőség.“ — „Nem eshetik másképen, felséges királyné“ viszonzá a' Marquis „mert miolta a' világ áll, soha sem sütött a' nap oly szépen, mint most Angliában.“ Következése ennek a' leve, hogy a' királyné Buckinghami herczeggé tette a' Marquist.

Szerelmes levelezés.

Egy fiatal személynek tiltatott kedveltjével szerelmi viszonya, titkon kelle tehát vele légyottatkat végezni, 's ezen titkos levelezésre egy hajfodorítót választott, ki őtet féltő özvegy atyjához jára. Ugyan is atyjának parókájába egy kis hajzsacskót csinált, 's ezt estve levevén szokás szerint atyja' fejéről, mindenkor egy egy levelkét talált benne kedvesétől, mellyet a' fodoritó reggelenként bele tett, 's az atya egész nap fején hordá legkisebb gyanu nélkűl. Reggelig aztán a' leány is bele tette válaszát, mellyet reggel a' fodoritó kivett és kedveséhez vitt.

Igazság megvesztegetésben.

Egy kárpitosnak ügyét vivén a' prókátor egy polgárné ellen, az egyszerű dologból — mint rendesen — sok teketóriát csinált. Az asszony megbosszankodott, 's félben szakasztván a' prókátor' beszédét a' biró előtt, mondá: „Az én ügyem rövideden ebben van, négy száz tallért adtam a' kárpitosnak egy flandriai szőnyegért, melly erős finom, és czifra legyen 's oly szép, mint biró ur, de a' kárpitos egy durvát, rosszat, 's csunyát és utálatost akar adni, olyat mint az ügyész ur, ezzel tehát meg nem elégedhetem. A' valóban csunya prókátor, ki rossz ügyet is védelmezett, ezen megzavarodott, 's a' biró hízelkedve érezvén magát, a' megvesztegető asszony' javára mondá ki itéletét.

Lopás próba.

Lopásra szánván életét egy örökségből kitagadott korhely, első próbáját remekűl akarta megtenni; kikémlel egy nagy házat, be megy egész bátorsággal, 's egy szobában, mellyben senki sem vala, fel szed három köpenyeget; kimenőben szemközt jön rá egyik házlakó 's kérdi micsoda köpönyegek azok? „Tisztitni viszem" félelé a' tolvaj egész bátorsággal, „mivel pecsétesek." — „Tisztítsa ki egy uttal

enyémet is“ mondá a' házlakó, levetvén magáról pompás köpenyegét, a' tolvaj elment vele, 's mai napig is tisztitja.

Az eszes fösvény.

Egy fösvény ezer tallért ásott el kertjében, de azt szomszédja kilesvén, ellopta. Gyanuja a' károsultnak egyenesen szomszédjára esett, azért tettetvén, mintha még nem tudná pénzének elvesztét, hozzá mene és többek közt mondá: „minap már elástam ezer tallért, most ismét ötszáz van, 's holnap ezt is ugyan oda fogom ásni a' többihez.“ A' szomszéd gondolván, hogy az ötszázat is jó leend kivenni, visszatette az ezer tallért, hogy a' fösvény el ne rettenjen a' többit is oda ásni, 's a' fösvény megtalálván pénzét szerencsésen haza vitte.

Az akaratos fiu.

A' csizmadia levelet kapott, 's feleségének adá, mondván: „Nesze, olvasd, ott van hogy fiunknak szomoru állapotja idegen földön, igazi melancholikussá lett.“ — „Ugy van a'“ mondá az asszony, ha a' gyermek akaratos, bár inkább csizmadiává lett volna, de az áldott gyermek mindég más akar lenni mint az apja.“

A' tót szolgáló.

Egy szolgálónak, ki magyarul igen rosszul, de tótul ugy tudott, mint született tót, parancsolta asszonya, hogy a' gyerekekkel, kik csak magyarul tudtak, mindig tótul beszéljen, hogy ezen nyelvet játszva megtanulják. „Azon jobban is megértnek" viszonzá a' szolgáló, „mert tótul egészen jól tudok."

A' zsidó biblia.

A' falusi irnoknak bizonyos hagyomány' öszveirását kellett vala elkészítnie. A' többek közt találkozott egy zsidó biblia is, mellynek czimjét ő ki nem syllabizálhatta, azért a' laistromba ezt irá: Item egy könyv, kezdetével a' végén.

Van ideje?

A' hajfodorító lélektelenül szaladt az utczán. Hirtelen felnyilt egy ablak, és kiáltá valaki: „Fodorító! van ideje?" „Van uram" felelé a' kérdeztetett, azt reménylvén, hogy foglalatosságot kap. „No hát ne szaladjon olyan rettenetesen!" mondá erre amaz, ablakát betéve.

A' bérkocsis.

Egy bérkocsis négy személyt ültetett fel, mulatóba viendőket. Elindulásakor nehány

utszálló fiuk kapaszkodtak fel hátul. „Takarodjatok, gazemberek!“ rájok kiálta méreggel, nem látjátok, hogy már négy űl a' kocsiban.“

Az űlés.

Tiz órakor űlés volt, és még tizenegy órakor sem volt senki ott a' polgármesteren kivűl. A' nyargalócz azért kész szolgálattal szaladt minden Senátorhoz, lihegve mondván: „Uraim, ugyan jöjenek már, polgármester urunk egy óra olta járkál alá 's fel a' teremben, mint egy bolond.“

Az elégedetlenség' jutalma.

Egy urnak panaszt tettek cselédjei, hogy komornyikja nem ad egyebet turónál és kenyérnél vacsorára; az ur azonnal hivatta komornyikját, 's nagy haraggal kérdé tőle: „Igaz hogy cselédeim turót és kenyeret kapnak vacsorára?“ — A' komornyik remegve vallá meg hogy igaz. „No most parancsolom“ mondá az ur hathatósan, hogy mátul fogva csupán csak kenyeret kapjanak.“

A' hizelkedő tenger.

Egy szegény szicziliai ember egy ladik figét vitt Palermoba. Utközben nagy szél támadván, elveszté ladikát a' habokban minden

figéstől, maga is alig szabadulhatván meg. Nem sokára azután a' tengerpartra ülvén, az oly csendes és mosolygó vala, hogy szinte kecsegtetni látszott utazásra. „Csalárd vagy csalárd" mondá a' szicziliai. „tudom mit akarsz, fige kéne megint ugy-e, he!"

Olcsó húsnak hig a' leve.

Férjhez akarván egy szolgáló menni, asszonyságától tiz tallért kapott menyasszonyi jegypénznek. Az asszonyság utóbb látni kivánta a' vőlegényt, 's a' menyasszony bemutatá. „Áh! édes leányom" mondá a' dáma, „be nyomoru férjet választottál, nem csak törpe, hanem pupos is, görbe is." — „Ó nagyságos asszony" felelé a' menyasszony, „lehet-e különbet venni tiz talléron?"

A' fogadás.

Egy félszemű fogadott barátjával, kinek mind két szeme épen meg volt, hogy ő félszemével többet lát, mint amaz két szemével. Minekutána a' fogadás megtörtént, mondá a' félszemü: „Megnyertelek barátom, mert nálad két szemet látok, te pedig én nálam csak egyet."

Oltalom a' hideg ellen.

Párisban az uj hidon szerfelett kemény és csikorgó hidegben könnyeden öltözve járkált egy gaskoni. A' király bundáiba burkolódzva arra kocsizván meglátta 's elcsudálkozván rajta magához szóllitatá és mondá neki: „Hogy állhatod ki ezen szörnyű hideget oly könnyű öltözetben, mikor én igy be pólálva is fázom?“ „Szjah!“ felelé a' gaskoni „ha felséged ugy tenne, mint én, bizonyosan nem fázna.“ — „Hát hogyan téssz te?“ kérdé a' király. „Minden ruhámat magamra veszem“ válaszolá a' gaskoni.

A' nagy lelkű asszonyok.

III. Konrád császár megvévén ostrommal egy várost, mellyre igen haragudott vitéz makacsságáért, megesküdt, hogy mindenkit kardra hány benne, csak az asszonyoknak enged szabad elmenetelt; ezeknek még azt is megengedte, hogy magokkal elvihessék legkedvesebb vagyonaikat. Ekkor az asszonyok férjeiket vállaikra vették, 's mint legdrágább vagyonaikat kivivék a' felégetendő városból, mi a' császárnak annyira megtetszett, hogy a' városnak egészen megkegyelmezett.

A' patika.

Egy hajós kapitány mindig azt papolta matróczainak, hogy a' tenger' vize minden nyavalya ellen legjobb gyógyszer. — Később egy szélvészkor a' tengerbe esvén a' kapitány, kiáltá egy matrócz társaihoz: „A' hun ni! Doctorunk patikájában van!“

A' kosárcsinálók.

Egy kosárcsináló kiabálva járkált az utczán: „vegyenek kosarat, vegyenek kosarat, egy kosár négy garas!“ — Ez alatt meghallja, hogy egy más kosárfonó, két garason kiabálja maga kosarait. „Hallod-e barátom!“ megszólítá az első, hogy adhatod olyan olcsón kosaraidat, hiszen én lopom a' vesszőt hozzá, még sem adhatom azon az áron.“ — „Igen ám“ viszonzá a' másik „de én a' már kész kosarakat lopom.“

A' szerencsétlen.

„Én ifjuságomtól fogva szerencsétlen voltam a' szerelemben“ kiáltá egy keseredett házas férj. „Első szeretőm a' klastromba ment, másodikat elragadta tőlem a' halál, és — a' harmadik feleségemmé lett.“

A' phlegmatikus.

„Méltóztassék felöltözni, Tekintetes ur, már az egész társaság várakozik reája," igy sürgeté az inas phlegmatikus urát. — „Hiszen ha várnak reám," felelé az ur, „ugy nem szükség sietnem."

A' mentség.

Egy országfutó tagadta a' törvény előtt, hogy ludat lopott, de a' panaszló két fiut állitott ellene tanunak, kik azt látták. „Tagadod még?" kérdé a' biró. „A' két fiu semmi bizonyság ellenem" válaszolá a' tolvaj „mert ha kell, negyven tanut is állítok én mindjárt kik engem' nem láttak lopni."

A' kupeczek.

Két tanuló összeveszett, 's egyik azt mondá a' másiknak: „Te olyan ostoba és szamár vagy, hogy ha vásárba vinnélek tizszer is eladnálak egy nap." — A' másik erre felelé: „De én téged' egyszer sem tudnálak eladni, mert a' bolond sem igérne érted semmit."

Az uj lakos.

Egy városi teherhordó el nem élhetvén városban, falura ment gazdálkodni. Alig kezdé ott kis gazdaságát, midőn egy tehene meg-

döglött. Ezen való szomorusága még sokkal inkább nevekedett, felesége' halálán, ki hirtelen meghalt. Jámbor szomszédjai kötelesseknek tarták magokat őt vigasztalni, azért mondák neki: „Ne búsuljon szomszéd gazda, igaz hogy derék és jó asszonyt vesztett el, de hiszen még fiatal, és becsületes ember, 's feleséget könnyen kap. Nekem is van három leányom, akármellyiket szivesen oda adom.“ A' másik hugát kinálta, harmadik unokáját. Ekkor mondá a' keseredett özvegy: „Látom, hogy itt jobb a' feleséget elveszteni, mint egy tehenet, mert alig halt meg feleségem, már hármat is kinálnak érte, de mikor tehenem megdöglött, az ördög sem akart mást adni.“

A' pajtások.

Egy mesterember és inasa valami bünhödés miatt tömlöczbe zárattak. Estve mondá a' mester „Te fiu, add ide csak a' zsebkendőmet!“ — De az inas meg sem mozdult, hanem felelé gorombán: „Kikérem magamnak, most én nem vagyok te fiu, hanem pajtás ur.“

A' tisztelkedni nem akaró.

Bizonyos ur a' kalaposhoz mene, 's hitelbe egy kalapot akara venni, de a' kalapos jól tudván mily rossz fizető, kivánságát meg-

tagadta. „Hogyan?“ mondá az ur „hát egy kalapnyi hitelem sincsen?“ „Uram“ felelé a' kalapos „engedelmet kérek, de pénzre nagy szükségem van, 's a' mi legtöbb, nem akarok mindennap tisztelkedni saját kalapom előtt.“

A' kritikus.

XIV. Lajos franczia király egykor verseket irt, mellyeket igen jóknak hitt, 's ezen bizodalommal mutatá Boileau hires kritikusnak „Felséges uram!“ mondá Boileau, „felségednek semmi sem lehetetlen. Most szándéka volt rossz verseket irni, 's tökéletesen elérte czélját.“

Szives kérés.

1751. tájban sok brandenburgi asszony és kisasszony irt a' hires Thürmeister orvosnak, ki egy ujonnan talált ifjító és szépitő vizet hirdetett ki. — E' levelkék' végén, ugymond Thürmeister, jobbára mindig azon szives kérés volt, hogy ő erről senkinek se szóljon, és azon vizből másnak ne adjon.

A' nemzetségi hiba.

Bizonyos szép, fiatal menyecske, ki már több évek olta volt férjnél, társaságban a' maga' 's háznépe' mint létéről kérdeztetvén

meg, azt válaszolá, ő férjével együtt jól van, de csalada nincsen. „Ejnye mint lehet az“ csudálkozék a' kérdező „hogy oly szép fiatal menyecskének semmi gyermeke nincs?“ „A' már nemzetségem' hibája“ mentegetődzék a' hölgy „az anyámnak sem volt gyermeke.“

Tanitás.

K... professor azt beszélte egykor tanitáson a' mathesisről: midőn Pythagorás hires problemáját feltalálta, annyira örvendett, hogy az isteneknek száz ökröt áldozott meg. Innen magyarázhatni ki, miért reszketnek még ma is minden ökrök, valami uj igazságnak feltalálásakor.

Az ezüst lakadalom.

Bizonyos házas párnak házi békessége csak nem szüntelenül megháborítgattatott az asszony' veszekedő indulatja miatt. Egykor mondá a' nő szokatlan nyájassággal férjének: „te alkalmasint egészen elfelejtetted, hogy ezen hónap' 11kén 25 esztendős házasok leszünk, ezüst lakadalmunkat csak megkellene ünnepelnünk.“ — „Én azt vélem“ felelé a' férj, „várjunk még öt esztendőt, akkor a' harmincz esztendős háborut ünnepelhetjük.“

Az okos gyermekek.

Egy falusi urfi sokat beszélt társaságban utazásairól. „Áh!“ kiáltá elragadtatva, „mily okos emberek vagynak Francziaországban, csak gondolják meg, Párisban a' három négy esztendős gyermekek, már folyvást csevegnek francziául!“ — „Lehetetlen!“ kialták a' dámák csudálkozva.

A' vigasztalás.

„Igaz, hogy nekünk nem kell az égben dolgoznunk?“ kérdé egy haldokló paraszt. „Áh! bizony nem!“ vigasztalá az oskola mester. „No úgy örömmel halok meg“ sohajtá vidulva, „én mindig azt hittem, nekünk parasztoknak ott menydörgeni kell segítenünk.“

Rejtélyek. Talányok. Mesék

's e. e' f.

1.

Két csillag világol neked,
Ezt magadnál is felleled.
Nincs e' nélkűl világnak pompája
Mindent borit örök éj' homálya;
De ha e' csillagok nyájasan ragyognak,
Három kis tagjaim rólok mosolyognak.
Engemet épen elvesztél,
De épen vissza is nyerél;
Ó használj okosan addig a' mig még birsz,
Mert ha elveszítél, többé vissza nemsirsz.

2.

Otthon szűk barlangban heverek
Mint egy fogoly lánczra kötve,
De távol ellenséget verek,
Mérges gyilkot messze lökve.

Embert emberrel társasítok
'S kötök társaságos éltet,
De mit teremtek 's párosítok
Nem találhat hosszu létet.

A' hatalmasoknak füleit
Megszéditem és csábitom,
Eltépem a' vérség' köteleit
'S a' földet hadra inditom.

Boldog ki az én hatalmamat
Okosan 's bölcsen használja,
Veszélyben leli oltalmamat',
'S azt ügyességem szolgálja.

3.

Vont kettőmben, az erkölcsnek
Fényes bére osztatik.
Vég kettőmben, ezt is vond meg,
Élet erőd tartatik.
Rövid négyemben harczoltak
Hölgyei a' szittya honnak.

4.

Én az egészt szeretem borral megtöltve; fejétől
Fosztva, az asszonyoké; hátulját, nincs, ki ne enné;
Első vége pedig létünknek hiv követője.

5.

Hű anyámnak legnagyobb reménysége,
Állok én hugaim között,
Mindünket egyenlőn táplál' hűsége
Bár természet különbözött.
Édes remény' fátyolába burkolja
Anyám lágy ifjuságomat,
Mig báj szépségemet zephir csókolja
Kifejtvén valóságomat.

A' kedves ifjuság' varázs ékében
Ártatlanság' képe vagyok,
Mint a' liliom egy hajnal' fényében
Mellyen tündöklenek ragyok.

De még inkább kifejlik majd szépségem,
Ha a' szerelem rám lehell,
Ártatlan szinnel önt el fejérségem,
Mint melly rózsát tavasz nevel.

És ekkor, mint a' szerelem' képén,
Rajtam legel nyájas szemed,
Minden szépségem' elődbe tártam én,
De mind ez nem elég neked.

Hűség' képévé akarsz felemelni
Megedzed belső erőmet,
Ekkor egy uj élet kezd bennem kelni,
'S nemesedve látom főmet.

De végre majd a' hűség is el aggik,
Mert változó lényem' képe
És miségem uj reményre alakzik,
Bár létem sír felé lépe.

Más tavasz' reményére, ha mosolygva
Hosszu álmából feléled
Az élet, 's annak neszére sompolygva
Az elhalt is ujra ébred.

6.

Életünkben három oszlop áll,
Melly minden viharral szembe száll
'S az idő el nem emészti.
Isten állitotta gyámolúl
És ki bízva hozzájok vonúl
Vihar azt meg nem ijeszti.

Érzi földünk' minden országa,
Hogy süt e' szent napok' világa
És világítja keblünket.
E' fák örökké viránylanak,
Mindenüvé elpárolganak
És felül érik időnket.

Ha az oszlopokat öleled
'S a' fénynek megnyitod kebeled'
És szívod az égi párát,
Akkor örökké bátran lehetsz,
Szenyveidben gyámra szert tehetsz,
'S bajodban nem veszed kárát.

7.

Ha szívedet mély búba meríti
Messze léted kedves tárgyadtól,
Vágyadat az első kielégíti,
Ha vígasztalást kivánsz magadtól;
De nem akarván azt másokkal láttatni,
Engedd a' másikba tenni és záratni.

Az egész hű kebelében rejti
Mi örömet 's bánatot okoz,
'S mig az ember szivremegve fejti
Örűl is, fél is attul a' mit hoz.
És ha egy kedves kéz ékesitette fel
Mindig becsben tartja a' szerető kebel.

8.

Két tag, szinte tagod, melly benned hogyha romolni
Kezdett, mit fejvesztve jelent, azt nem nagyot érhetsz.

9.

A' két első zöld köntösében
Virágzik a' délszak' földében,
Szálván róla erős illat,
Melly minden érzéket meg hat

Másik kettő hatalmat jegyez
És csak uralkodó főt fedez
'S ámbár bir nemes köveket
Nem rejti a' vérhelyeket.

Az egészt az elsőből fonja
A' szűz, ha édénné lőn honja,
Mint a' boldog órák' képét,
Szive találván kedveltjét.

10.

A' hőst én vezettem
Sokszor a' csatába,
De sokat rászedtem
'S vittem a' kriptába.
Mikor fest a' festő
Azt lángom ihleli
És dalát a' költő
Énnékem szenteli.
'S jól lehet ezerszer
Kevésnek használtam,
A' még is gaz ember
A' kire nem száltam.

11.

Ki mondja meg mi a' legszebb
'S legszentebb e' világon,
Mi reménnyel legteljesebb
A' kéjes ifjuságon.

A' hűség egynek kötözé
'S égi rózsákat fona
A' földi hervrózsák közé
'S drágább mint gyöngykorona.

Hozzá kötve a' szép béke,
Koporsóba bölcsőbe
Helyheztetik, 's bájos éke
Ringat szép jövendőbe.

Ha alóla a' szerelem
Rád mosolyg örömöd nagy
És ha a' hű gerjedelem
Néked adta, boldog vagy!

12.

Az első tag megékelve
Könnyet gerjeszt szemedből,
Elűzi ez a' jó kedvet
Keseredett szívedből.
Másodika akadályt tesz,
És a' veszély elenyész
Ha erősen épűl e' mű.
Megmondjam mi az egész?
Galen' buzgó követője,
Nyelvünk' lelkes művelője,
Ki sok jelét adta már,
Hogy érdemes honpolgár.

13.

Bennünket olvasnak,
Pedig betűk nem vagyunk,
Bálokban forgatnak
Pedig lyányok sem vagyunk.
Sok hangokat rejtünk
Pedig sem öblünk se szánk,
Viszhangnak sem születtünk
Ugyan ki talál hát ránk?

14.

Egy vak meglátta a' nyulat, egy sánta utána szaladt és elfogta, egy meztelen zsebébe dugta és haza vitte, micsoda ez?

15.

Vagyon vizem, még sem vagyok nedves, vagyon tüzem még sem vagyok meleg, keresztben függök, még sem vagyok halott, tonna aranyakat érek, még sem nyomok egy latot.

16.

A' köz ember mindennap látja, császár és király ritkán, az Isten, ki pedig mindenható, soha sem.

17.

A' ki csinálja annak nem kell, a' ki veszi, annak nincs rá szüksége, 's a' kinek kell, a' nem tudja.

19.

Zöld lombokkal körűlvéve
Egy setétkékszin virág
Nő a' mezőn félretéve,
Hová ember ritkán hág.

Nem virit senki' kertében
Mert mivésznek sem keze

Nem fáradoz neveltében
'S ápoltában, sem esze.

Nem pompázik koszorúban
Mellyet a' negéd kötött
'S nem ragyog a' bokrétában
Több kevély virág között.

Csak magányul és szerényen
Nem ismerve értékét
Díszelg a' zöldelő réten
'S fedi pásztornék' keblét.

Az erényt önnön magában
Becsűlvén, szemfényt nem veszt
'S rejteke' szent árnyékában
Jóság illatot terjeszt

Irigylésre méltó köre
Jámbor gyermekségében,
Csak ilyen élet' gyönyöre
Gazdag nyereségében

Ha néha választja székűl
Szép pásztorlányka' keblét
Ott minden fájdalom nélkűl
Zárja bé kedves kelyhét.

19.

Tenger vér folyt el falaimnak alatta, midőn még A' török országunk' pusztítá. Három egész szó

A' nevem; és elsőm a' nyájas, szent papi rendet
Illeti; másodikom mikor ép's uj, neki örűlünk.
Végtagom oly palotát tészen, melly ormokon épült.

20.

Én szólok, járok és noha
Lábam van, az nem jár soha
'S bár koronámat viselem
Még sem vagyok fejedelem.

21.

Tar és nem tar fejet bir,
De lába nincs, sem arcza.
Tiszták szemei de nem lát,
Hajatlan és megőszűl.
Nem hig, nem nedv, de habzik
Ha még felette nincs pap,
Bár lábon áll, de nem jár
Lefekszik és nem alszik.
'S így élve és nem élve,
Még a' sirban is élet.

22.

Egy három tagu szó, rövid élted' tárja elédbe,
Melly is alig születik már elenyészni siet
Kezdete fájdalom és három követő betűjével
Mondják, hogy gyógyul, végzete szépet ajánl.

23.

Hol szent nyugalom és mély hallgatás látszik
'S hol cziprus lombok közt szelid fuvalm játszik
Hol a' rózsabokrok halmokra hajlanak
'S fájdalmak leplekbe burkolva búslanak
Itt a' szent békének örökös lakában
Találod a' szónak elsejét magában.

A' második szavam hősök' trónján fénylik
De a' szerelem is én általam diszlik,
Gyakran a' költő is megkiván jutalmul.
Bár szolgálok inkább fényűl és hatalmul.
Boldog vagy te szegény, ha egészen 'ied,
Földi nyomoridnak akkor végét leled.

24.

Én egy oly forrást ismerek
Mellyet mondhatok szentnek,
Az állatok és emberek
Abból éltet merítnek.
Mi e' forrás patakja
Első tagja mutatja.

Másik tagja szüntelen fut
Hegyen völgyön egy iránt
Egyik helyről másikra jut
Rajta, kit menőke bánt.
Földünket körűl méri!
Végét senki sem éri.

Éjfélben menj ki házadból
Az egészet keresni,
Avvagy nézz ki ablakodból
Meglátod fényeskedni.
Ki találván az egészt
Imádd a' találós észt.

25.

Egy tagu szó, levegő' mozgasát képzi egészen
Vagy pedig a' terület' rövidebb mértéke határa;
Fő nélkül névként fegyvernek dísze 's az észnek
Vedd igeként 's legfőbb munkája az állati lénynek.

26.

Első tagom fából vagyon
Még is olykor éget nagyon.
Ha másikom' házad teszi
Elejét jó kutad veszi.
Harmadikát ha fordítod
Tenmagadat találhatod.
A' végsője azt mondja ő.
Az egész favesztegető.

27.

Nagyra becsült állat, sokat is használ az urának
A' kit kénye szerint majd ide majd oda hord

'S bár mily messze megyen, házából nem maradoz ki
Mert annak végét tészi, ha messze megy is.

28.

Mig lábom meg van levegőben repkedek, éjszin
Festi be tollaimat, 's szavamat nem hallod örömmel
Lábomat elvesztvén, szeretők' ajkán pirulok, hol
Hangjaimat szereted, 's kivánsz epekedve magadnak

29.

Ha a' kalmár használ, a' meg fizet értem,
A' hős nem dicsekszik ha vele történtem.

30.

Ismered-é az iv nélkűl
Lévő, de gyémánt hidat,
A' melly nagy 's kis folyókon űl
'S birja hátán holmidat
Egy ősznek keze építi
Azt kevés napok alatt,
'S munkások nélkűl készíti
De soha sem ér nyarat

Mert az ősz alig távozik
Egy vidor gyermek jön el
'S a' hid tüstént öszverogyik
'S még nyoma is sülyed el.

31.

Mi az?

Nincs feje, nincs lába, nincs keze, csak egy nagy üres hasa; néha igen sok, ismét semmi. Ezerek között is mindig fényesen ragyog.

32.

Mi az?

A' többek társaságában igen gazdag, holott egyedül lévén a' legszegényebb koldusnál is szegényebb.

33.

Mi az?

A' mi testvéreitől abban különbözik, hogy álhat egyedül is, testvéri pedig nélküle soha sem lehetnek.

34.

Mi az?

Senki sem mondhatja meg ki vagyok, egyedül magam.

35.

Gömbölyű, átlátszó, tarka, hosszu lehellet szüli, rövid lehellet öli meg.

36.

El lehet rablani még is meg van, szét lehet osztani, még is egész.

37.

Az egésznek három jegye,
Melly által az égnek kegye
Egykor el veszittetett.
Fordítva mondá az angyal
'S e' zajos életnek azzal
Nyomorja enyhittetett.

38.

Egy növényke, mellyet isznak
Théaképen, 's ritkaság,
Ki ezt megfordítja annak
Egy keleti császárság.

39.

Nélküle nem járhat soha egy mozgó sem, azért is
Mindennek vagyon és vele tovább haladunk.
Télben visszafelé fordítjuk 's benne vigadván
Akkor legtöbb részt abbul is önmaga vesz.

40.

Ilyen a' jég bár nem mindég
'S ilyen, bár nem mind a' lyány;
Ilyen, félj tőlök minden jég,
'S minden lyány h-val visszán.

41.

Sok napszámos vele keres
Mindennapi kenyeret,
Fejét vágva nélküle még
Egy ember sem született.

42.

Borzasztónak hirdessen bár
Az együgyű, nem vagyok,
Sok szenvedő megvallá már;
Jó tetteim mily nagyok.
Első tagom a' vizben él
'S képzeld, tőlem még ez is fél.
Másom, része képednek
'S nem valója színednk.

43.

A' fejem és derekam lábommal szüntelenül fut,
A' fontot három főbb betűimre vetik.
Lábom nélkül a' bordélyházakba szokásom
Járni; hasam szomoru gondolatokra vezet.

Végy el előlről és hátulról hármat, az 'a' mi
Közte marad vagy lop, vagy pedig állati rész.
És ha utána teszed lábát az egésznek 's özönlő
Csókokat öntesz rá, hajnali szinre derül.

44.

Veszedelmes indulat ez
Sok megbánta tetteit,
Ki elhagyta ragadtatni
Álatala érzékeit.

Tedd hogy ne legyen elseje,
'S mond a' szavat visszafele;
Volt nádorok' sorában
A' magyar gyász' korában.

45.

Öt leány testvérek vagyunk,
Föld méhéből kerültünk,
Termetünk karcsu gömbölyű
De nincsen semmi szivünk.
Leányok beszélnek rólunk
És azok bánnak velünk,
De a' férjfinem fel se vesz
'S alig illet meg bennünk.

46.

Sziszegő lombok közt
Zugva érkezik,

De mint dühös vihar
Vizen létezik.
Fenn a' levegőben
Édesen felleng
'S bájos hármonia'
Lágy hangjaként zeng.
Az erőshöz szeliden vegyül
A' gyengéd dühet jámborit
'S mintegy' árnyékos ligetbül
Varázsló hangal elborit.
Kellemes hangok
Mint szellem énekek,
Ömölnek a' hurokból
'S ki emelnek buvadból.

47.

Gondolatot közlő eszköz,
Nem heszélhet az egész
Még is bir varázs erővel
Általa kedv 's bú tenyész.
Tisztelt személy első hárma —
'S öt végsője — egy jele —
A' virágzó egészségnek
Szép, ha leány bir vele.

48.

A' feje kettős fej, kicsiny ér hasa, lába hegyen vár,
Elseje 's másika szin; szép megyenév az egész.

M. ACADEMIA'
KÖNYVTÁRA

49.

Fegyvert oltalmat nekem is bár rendele sorsom,
Gyászos ajándékát én neki nem köszönöm.
Fegyverem a' harczon szükség elvetni magamtól,
Nem vehetem többé vissza 's keservem elöl.

50.

Midőn egyszer a' másodikon
Mulattunk a' zöld pázsitokon
Az első újítgatott fel
És itt magunkat ki pihenvén
'S innen vidámon alá menvén
Előttünk szép rét terült el,
Béjárkálgattuk az egészet
Melly az elsővel diszesült
'S a' szép est lakunkba vezérlett,
Melly az egész alatt épült.

Megfejtések:

1. Pillantat.
2. Nyelv.
3. Eger.
4. Korsó.
5. Hortensia.
6. Hit, remény szeretet.
7. Levél-táska.
8. Tüdő.
9. Mirtus-korona.
10. Becsület.
11. Menyasszonyi koszoru.
12. Bugát.
13. Kóták.
14. Hazugság.
15. Gyémánt.
16. Magához hasonló.
17. Koporsó.
18. Viola.
19. Érsek-uj-vár.
20. Harang.
21. Élet lábon és verem-
22. Buborék. (ben.
23. Halál-korona.
24. Tej-ut.
25. Szél.
26. Szénégető.
27. Ló.
28. Csóka.
29. Lerakás.
30. Jég.
31. Zerus.
32. Zérus.
33. Egyes szám.
34. Nyelv.
35. Szappanbuborék.
36. Sziv.
37. Éva.
38. Sina.
39. Láb.
40. Sima.
41. Kapa.
42. Halál.
43. Latorcza.
44. Harag.
45. Szövő-tők.
46. Szél-hárfa.
47. Papiros.
48. Fejérvár.
49. Méh.
50. Szőlőhegy.

M. TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYV-TÁRA